

Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos 2014–2021 metų įgyvendinimo ataskaita

Galutinė ataskaita

2022 m. gegužės 25 d.

EUROPOS ŽEMĖS ŪKIO FONDAS KAIMO PLĖTRAI:
EUROPA INVESTUOJA Į KAIMO VIETOVES

TURINYS

1	PROGRAMOS IR JOS PRIORITETŲ ĮGYVENDINIMAS	4
1.1	FINANSINIS ĮGYVENDINIMAS.....	4
1.2	PROGRAMOS PRIORITETŲ IR TIKSLINĖMS SRITIMS NUSTATYTŲ TIKSLŲ ĮGYVENDINIMAS	15
1.2.1	<i>1 prioritetas. Žinių perdavimo ir inovacijų žemės ūkio, miškininkystės sektoriuose ir kaimo vietovėse skatinimas .....</i>	<i>15</i>
1.2.2	<i>2 prioritetas. Žemės ūkio konkurencingumas ir tvarus miškų valdymas.....</i>	<i>22</i>
1.2.3	<i>3 prioritetas. Maisto tiekimo grandinių organizavimo skatinimas .....</i>	<i>34</i>
1.2.4	<i>4 prioritetas: Aplinkosauga – biologinė įvairovė, vandens ir dirvožemio gerinimas .....</i>	<i>42</i>
1.2.5	<i>5 prioritetas. Efektyvus išteklių naudojimas .....</i>	<i>53</i>
1.2.6	<i>6 prioritetas. Ekonominės plėtros ir socialinės įtraukties skatinimas .....</i>	<i>62</i>
1.3	PROGRAMOS VEIKLOS REZULTATŲ PLANO ĮGYVENDINIMAS	73
2	PROBLEMAS, DARANČIOS ĮTAKĄ PROGRAMOS IR JOS PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO REZULTATAMS	79
2.1	VEIKSMŲ, KURIŲ IMTASI SIEKIANT UŽTIKRINTI PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO KOKYBĘ IR EFEKTYVUMĄ, APRAŠYMAS.....	79
2.1.1	<i>Vadovaujančios institucijos veiksmų analizė .....</i>	<i>79</i>
2.1.2	<i>Stebėsenos komiteto veiksmų analizė.....</i>	<i>86</i>
2.2	PROGRAMOS KOKYBĖS IR EFEKTYVUMO UŽTIKRINIMO PRIEMONĖS	88
3	VEIKSMAI, KURIŲ IMTASI VYKDANT TECHNINĖS PAGALBOS IR PROGRAMOS VIEŠINIMO REIKALAVIMUS	90
3.1.1	<i>Programos įgyvendinimas.....</i>	<i>90</i>
3.1.2	<i>Programos informavimas ir viešinimas.....</i>	<i>92</i>
3.1.3	<i>Lietuvos kaimo tinklas.....</i>	<i>95</i>
4	FINANSINIŲ PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO PAŽANGOS VERTINIMAS	99
5	PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO 2014–2021 M. VERTINIMO VEIKLŲ PLANO PERŽIŪRA	101
6	IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS	105
	SANTRUMPOS	113
	ŠALTINIAI.....	114
1	PRIEDAS. STEBĖSENOS LENTELĖS.....	116
2	PRIEDAS. FINANSINĖS PRIEMONĖS STEBĖSENOS LENTELĖS	117
3	PRIEDAS. 2021 M. ATLIKTI PROGRAMOS PAKEITIMAI	118
4	PRIEDAS. SANTRAUKA.....	126
5	PRIEDAS. SANTRAUKA VISUOMENEI	137
6	PRIEDAS. SANTRAUKA ANGLŲ KALBA	141
7	PRIEDAS. SANTRAUKA VISUOMENEI ANGLŲ KALBA.....	142

IVADAS

Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos (toliau – Programos arba 2014–2020 m. KPP) įgyvendinimo 2014–2021 metais vertinimo galutinė ataskaita parengta pagal 2022 m. kovo 21 d. paslaugų teikimo sutartį Nr. 8P-22-45 tarp Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos ir UAB „ESTEP Vilnius“.

Galutinė ataskaita parengta remiantis ES teisės aktų reikalavimais ir atitinka 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1698/2005, reikalavimus metinės įgyvendinimo ataskaitos turiniui.

Ataskaitą sudaro šešios pagrindinės dalys: (1) pagrindinė informacija apie Programos ir prioritetų įgyvendinimą – finansinė pažanga, kiekvieno prioriteto įgyvendinimo pažanga ir pagrindiniai pasiekimai bei veiklos rezultatų plano įgyvendinimas; (2) pagrindinės Programos įgyvendinimo problemos ir veiksmai, kurių imtasi juos sprendžiant – Programos pakeitimai, administravimo ir priemonių įgyvendinimo taisyklių pakeitimai, Stebėsenos komiteto posėdžių metu numatyti veiksmai; (3) veiksmai, įgyvendinti Techninės pagalbos lėšomis – Programos administravimo, viešinimo ir informavimo veikla, Nacionalinio kaimo tinklo veikla; (4) finansinių priemonių pažangos vertinimas, (5) Programos įgyvendinimo 2014–2021 m. vertinimo veiklų plano peržiūra ir (6) išvados bei rekomendacijos.

Ataskaitą rengė Agnė Miseliūnienė (1,4 ir 6 ataskaitos dalys) ir Ingrida Urbonaitė (1,2,3,5 ir 6 ataskaitos dalys).

1 PROGRAMOS IR JOS PRIORITETŲ ĮGYVENDINIMAS

1.1 FINANSINIS ĮGYVENDINIMAS

Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programa (toliau – Programa) buvo patvirtinta 2015 m. vasario 13 d. Europos Komisijos sprendimu C(2015)842, su paskutiniu pakeitimu, patvirtintu 2021-11-10 EK sprendimu Nr. C(2021) 8219, **Programos įgyvendinimui skirta kiek daugiau nei 2,8 mlrd. Eur**, iš kurių ES dalis, t. y. EŽŪFKP lėšos, sudaro beveik 2,1 mlrd. Eur, Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonės (toliau–EURI) lėšos 139,9 mln. Eur, o nacionalinio finansavimo lėšos – 569 mln. Eur. Šiuo keitimu, atsižvelgiant į 2020-12-23 patvirtintą Pereinamojo laikotarpio reglamentą (ES) 2020/2220, Programos įgyvendinimas pratęstas dvejais metais – iki 2022 m. ir atitinkamai reikšmingai padidintas skiriamas finansavimas – papildomai buvo skirta 434,2 mln. Eur EŽŪFKP, 139,9 mln. Eur EURI ir 98,23 mln. Eur nacionalinio finansavimo lėšų.

2014–2021 m. pagal Programą patvirtintos paramos suma siekė beveik 2 128 mln. Eur ir sudarė beveik 76 proc. visų Programos įgyvendinimui skirtų paramos lėšų. Daugiausiai paramos lėšų buvo patvirtinta pagal 2A ir 6B tikslines sritis, taip pat pagal prie ketvirtojo prioriteto prisidedančias tikslines sritis.

2014–2021 m. pagal Programą **išmokėtos paramos suma siekė 1 852 mln. Eur** paramos lėšų, t. y. 66 proc. Programai skirtų lėšų, iš kurių ES dalis sudarė beveik 1 443 mln. Eur. Didžiausia dalis paramos buvo išmokėta pagal ketvirtąjį prioritetą, pagal kurį išmokėtos paramos suma sudarė 39,5 proc. visų 2014–2021 m. pagal Programą išmokėtų lėšų.¹ Be to, pagal antrąjį prioritetą taip pat buvo išmokėta reikšminga dalis visų išmokėtų lėšų – daugiau kaip 35 proc. Daugiausia prie to prisidėjo pagal 2A tikslinę sritį išmokėtos lėšos, kurios sudarė kiek daugiau nei 30 proc. visų išmokėtų lėšų.

Daugiausiai paramos buvo išmokėta pagal priemonę M4 „Investicijos į materialųjį turta“ – 520 mln. Eur. Antroje vietoje – pagal priemonę M13 „Išmokos už vietas, kuriose esama gamtinių ar kitokių specifinių kliūčių“ – 413,7 mln. Eur. Situacija, lyginant su 2020 m., iš esmės nesikeičia.

2014–2021 m. pagal Programą **Europos Komisijai buvo deklaruota 1 646,8 mln. Eur** paramos lėšų, t. y. 59 proc. Programai skirtų lėšų, iš kurių ES dalis sudarė 1 351 mln. Eur.

1 lentelė. Tikslinėms sritims patvirtintos, išmokėtos ir deklaruotos lėšos 2014–2021 m.

Tikslinė sritis	2014–2021 m. patvirtintos paramos lėšos, Eur	2014–2021 m. išmokėtos lėšos, Eur	Dalis nuo visų išmokėtų lėšų, proc.	2014–2021 m. Europos Komisijai deklaruotos lėšos, Eur	Dalis nuo visų deklaruotų lėšų, proc.
2A	656 896 669	562 366 544	30,36%	523 108 801	31,77%
2B	85 929 368	76 713 573	4,14%	48 477 004	2,94%
2C	15 241 565	10 818 188	0,58%	10 816 780	0,66%
Iš viso pagal 2P	758 067 601	649 898 304	35,09%	582 402 586	35,37%
3A	81 905 266	54 187 561	2,93%	54 000 010	3,28%
3B	14 673 100	13 330 056	0,72%	13 101 457	0,80%
Iš viso pagal 3P	96 578 366	67 517 617	3,65%	67 101 467	4,07%
4P	745 954 635	731 689 010	39,51%	664 489 005	40,35%
5C	7 811 383	1 589 054	0,09%	1 589 054	0,10%
5D	11 982 763	11 397 778	0,62%	11 397 780	0,69%
5E	53 722 595	45 162 526	2,44%	45 162 494	2,74%

¹ Lyginant su 2014–2020 m. ši santykinė dalis sumažėjo – tuomet siekė 41proc.

Tikslinė sritis	2014–2021 m. patvirtintos paramos lėšos, Eur	2014–2021 m. išmokėtos lėšos, Eur	Dalis nuo visų išmokėtų lėšų, proc.	2014–2021 m. Europos Komisijai deklaruotos lėšos, Eur	Dalis nuo visų deklaruotų lėšų, proc.
Iš viso pagal 5P	73 516 742	58 149 357	3,14%	58 149 327	3,53%
6A	105 766 003	73 597 402	3,97%	40 053 645	2,43%
6B	208 465 062	141 781 195	7,66%	126 971 702	7,71%
6C	4 431 200	4 424 049	0,24%	4 424 049	0,27%
Iš viso pagal 6P	318 662 265	219 802 647	11,87%	171 449 396	10,41%
Iš viso pagal TS:*	1 992 779 608	1 727 056 936	93,25%	1 543 591 781	93,73%
Iš viso pagal KPP:	2 127 631 997	1 852 072 333	100,00%	1 646 791 410	100,00%

* Langelyje, kuriame pateikiamos pagal tikslines sritis patvirtintos, išmokėtos ir Europos Komisijos deklaruotos paramos sumos, nėra įtrauktos pagal priemones M20 ir M113 patvirtintos, išmokėtos ir deklaruotos paramos sumos. Langelyje, kuriame pateikiamos iš viso pagal KPP patvirtintos, išmokėtos ir deklaruotos paramos sumos, ši informacija įtraukta. Taip pat į šią eilutę yra įtrauktas išmokėtas avansas pagal priemonę M01 ir M16 priemonės veiklos sritis M16.1, M16.3, M16.4.

Šaltinis: sudaryta ESTEP pagal NMA duomenis.

2 lentelėje detaliau pristatytos 2014–2021 m. patvirtintos, išmokėtos ir deklaruotos lėšos, kurios nėra priskirtos prie tikslinių sričių įgyvendinimo, t. y. priemonės M20 „Techninė pagalba“ bei testinių įsipareigojimų pagal priemonę M113 „Ankstyvas pasitraukimas“ finansinis įgyvendinimas. Techninei pagalbai iki 2021 m. pabaigos buvo išmokėta beveik 64 mln. Eur (19 proc. daugiau nei 2020 m.), iš kurių Europos Komisijai deklaruota – 44,7 mln. Eur.

Mokant išmokas anksčiau iš ūkininkavimo veiklos pasitraukusiems asmenis, pagal ankstesniais programavimo laikotarpiais priimtus įsipareigojimus, iki 2021 m. buvo išmokėta 58,5 mln. Eur (beveik 8 proc. daugiau nei 2020 m.), kurie beveik visi buvo deklaruoti Europos Komisijai.

2 lentelė. Programos patvirtintos, išmokėtos ir deklaruotos lėšos 2014–2021 m.

Tikslinė sritis	2014–2021 m. patvirtintos paramos lėšos, Eur	2014–2021 m. išmokėtos lėšos, Eur	Dalis nuo visų išmokėtų lėšų, proc.	2014–2021 m. Europos Komisijai deklaruotos lėšos, Eur	Dalis nuo visų deklaruotų lėšų, proc.
Pagal tikslines sritis (žr. 1 lentelė)	1 992 779 608	1 727 056 936	93,2%	1 543 591 781	93,7%
Avansas (pagal M01, M16.1, M16.3, M16.4)		2 537 395	0,1%		
M20 „Techninė pagalba“	76 329 287	63 962 925	3,5%	44 684 551	2,7%
M113 „Ankstyvas pasitraukimas“	58 523 102	58 515 077	3,2%	58 515 077	3,6%
Iš viso:	2 127 631 997	1 852 072 333	100,00%	1 646 791 410	100,00%

Šaltinis: sudaryta ESTEP pagal NMA duomenis.

Didžiausia išmokėtos paramos dalis pagal tikslinę sritį, lyginant su skirta parama, buvo pagal 6C tikslinę sritį – 100 proc. Pagal 4 prioritetą 2014–2021 m. išmokėtos paramos dalis, lyginant su skirta visam laikotarpiui, siekė 81 proc. Mažiausias finansinio įgyvendinimo lygis pasiektas pagal šias tikslines sritis – 5C (išmokėta tik 13 proc. skirtos paramos), 5D (išmokėta 36 proc. skirtos paramos), 2C (išmokėta 40 proc. skirtos paramos). Vertinant bendrai, iš viso išmokėta 66 proc. visos skirtos sumos, t. y. 5,9 p. p. mažiau nei

2020 m. Visgi, vertinant bendrą pažangą, būtina atsižvelgti į tai, kad 2021 m. buvo itin reikšmingai padidintas Programai skirtas finansavimas ir Programos įgyvendinimas pratęstas iki 2025 m.

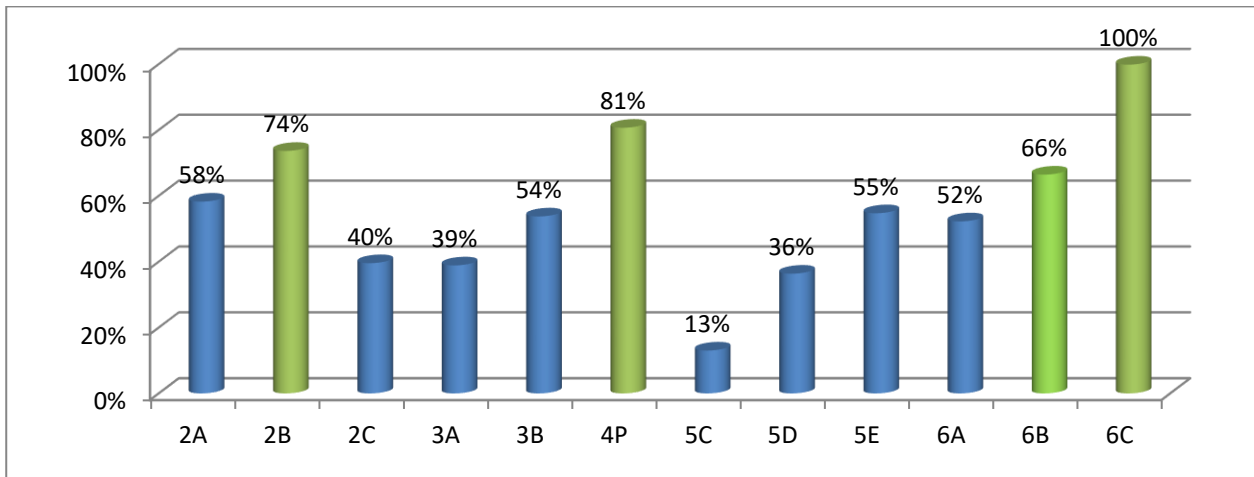
3 lentelė. Tikslinių sričių finansinio įgyvendinimo lygis

Tikslinė sritis	Skirta parama 2014-2021 m., Eur	2014–2021 m. patvirtintos paramos lėšos, Eur	Dalis nuo skirtos paramos, proc.	2014–2021 m. išmokėtos lėšos, Eur	Dalis nuo skirtos paramos, proc.
2A	965 592 758	656 896 669	68%	562 366 544	58%
2B	104 167 647	85 929 368	82%	76 713 573	74%
2C	27 350 498	15 241 565	56%	10 818 188	40%
Iš viso pagal 2P	1 097 110 903	758 067 601	69%	649 898 304	59%
3A	139 374 695	81 905 266	59%	54 187 561	39%
3B	24 803 439	14 673 100	59%	13 330 056	54%
Iš viso pagal 3P	164 178 134	96 578 366	59%	67 517 617	41%
Iš viso pagal 4P	906 914 654	745 954 635	82%	731 689 010	81%
5C	12 202 406	7 811 383	64%	1 589 054	13%
5D	31 344 737	11 982 763	38%	11 397 778	36%
5E	82 543 036	53 722 595	65%	45 162 526	55%
Iš viso pagal 5P	126 090 179	73 516 742	58%	58 149 357	46%
6A	140 895 061	105 766 003	75%	73 597 402	52%
6B	213 369 476	208 465 062	98%	141 781 195	66%
6C	4 431 200	4 431 200	100%	4 424 049	100%
Iš viso pagal 6P	358 695 737	318 662 265	89%	219 802 647	61%
Iš viso pagal TS:*	2 652 989 607	1 992 779 608	75,1%	1 727 056 936	65,1%
Iš viso pagal KPP:	2 806 911 772	2 127 631 997	75,8%	1 852 072 333	66,0%

Šaltinis: sudaryta ESTEP pagal NMA duomenis.

1 paveiksle pateiktas visų tikslinių sričių įgyvendinimo lygis – išmokėtos paramos dalis nuo skirtos paramos. Remiantis šiuo paveikslu, matyti, kad 2B, 4P ir 6C tikslinių sričių finansinis įgyvendinimo lygis yra didesnis nei bendras programos, kuris siekia 66 proc., 6B TS finansinis įgyvendinimo sutampa su bendru programos įgyvendinimo lygiu (stulpeliai pažymėti žalia spalva), o likusiųjų – reikšmingai mažesnis (stulpeliai pažymėti mėlyna spalva).

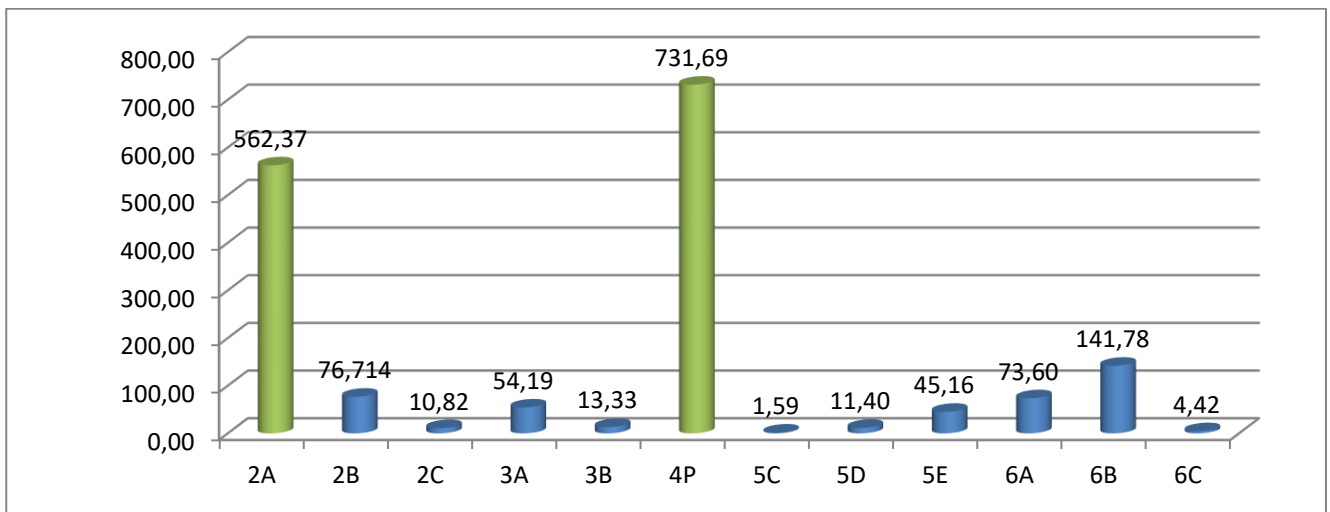
1 paveikslas. Tikslinių sričių 2014–2021 m. finansinis įgyvendinimo lygis (išmokėtos paramos dalis nuo skirtos paramos), proc.

Šaltinis: sudaryta ESTEP pagal NMA duomenis.

Vertinant absoliučiais dydžiais, t. y. išmokėtos paramos sumomis, matyti, kad daugiausia lėšų 2014–2021 m. buvo išmokėta pagal ketvirtąjį prioritetą, skirtą su žemės ūkiu ir miškininkystėje susijusių ekosistemų atkūrimui, išsaugojimui ir pagerinimui ir pagal 2A tikslinę sritį (bei visą 2 prioritetą), skirtą žemės ūkio veiklos konkurencingumo didinimui (žr. 2 paveikslą).

2 paveikslas. 2014–2021 m. išmokėtos lėšos pagal tikslines sritis, mln. Eur

Šaltinis: sudaryta ESTEP pagal NMA duomenis

4 lentelėje pateikti duomenys apie 2014–2021 m. išmokėtas ir EK deklaruotas lėšas pagal atskiras priemones ir veiklos sritis. Joje matyti, kad iki 2021 m. pabaigos lėšos buvo pradėtos išmokėti pagal visas priemones/ veiklos sritis.

4 lentelėje taip pat nurodyta pagal Programos priemones atliktų finansinių pataisų susigrąžinta parama. 2014–2021 m. laikotarpiu ji siekė beveik 4,26 mln. Eur. Šios lėšos grįžo į Programą ir buvo naudojamos tolimesniems įsipareigojimams finansuoti. Daugiausiai finansinės paramos lėšų buvo susigrąžinta pagal priemonę M11 „Ekologinis ūkininkavimas“ – kiek daugiau nei 1,4 mln. Eur.

Pirmasis prioritetas, skirtas žinių perdavimui ir inovacijoms žemės ūkio, miškininkystės sektoriuose ir kaimo vietovėse skatinti, buvo įgyvendinamas per 2–6 prioritetus horizontaliai. Prie pirmojo prioriteto prisidedančių priemonių – M01, M02 ir M16 – finansinė pažanga detaliau bus įvertinta šios ataskaitos 1.2.1 dalyje.

PASTABA: Atliekant prioritetų analizę, stebėsenos lentelėse išmokėta paramos suma laikoma tos išmokėtos lėšos, kurios buvo išmokėtos baigtiems projektams ir deklaruotos Europos Komisijai.

4 lentelė. Programos finansinis įgyvendinimas 2014–2021 m., Eur

Priemonė, veiklos sritis	Tikslinė sritis (TS)	Išmokėta parama						Deklaruota Europos Komisijai (įskaitant susigrąžintas lėšas ir atliktas finansines pataisas)						Susigrąžintos lėšos ir atliktos finansinės pataisos			
		2014–2021 m.			2021 m.			2014–2021 m.			2021 m.			2021 m.			
		Iš viso	ES dalis	Iš viso pagal TS	Iš viso	ES dalis	Iš viso pagal TS	Iš viso	ES dalis	Iš viso pagal TS	Iš viso	ES dalis	Iš viso pagal TS	Iš viso	ES dalis	Iš viso pagal TS	
1	Žinių perdavimas ir informavimo veikla	2A	3 747 954	3 185 759		714 202	607 072		3 825 956	3 252 060		780 202	663 172		-106	-90	
		2B	94 970	80 724		16 359	13 905		115 359	98 055		16 359	13 905		0	0	
		2C	287 028	243 973		45 829	38 954		345 635	293 790		45 829	38 954		0	0	
		3A	559 297	475 402		146 126	124 207		634 533	539 352		146 126	124 207		-296	-251	
		4P	2 942 159	2 495 096		613 225	521 241		1 536 926	1 306 386		362 131	307 811		-49 633	-42 188	
		5D	454 646	386 448		165 060	140 301		454 646	386 448		165 060	140 301		0	0	
		6A	131 965	112 170		24 138	20 517		182 425	155 061		42 738	36 327		0	0	
		Avansas	1 167 474	998 091	9 385 493	-159 705	-135 749	1 565 235	0	0	7 095 480	0	0	1 558 446	0	0	-50 035
2	Konsultavimo paslaugos, ūkio valdymo ir ūkininkų pavadavimo paslaugos	2A	1 227 992	1 043 793		156 087	132 674		1 227 992	1 043 793		156 087	132 674		0	0	
		2B	260 454	221 386		28 407	24 146		260 454	221 386		28 407	24 146		0	0	
		2C	331 843	282 066		82 303	69 958		331 843	282 066		82 303	69 958		0	0	
		3A	1 821	1 548		0	0		1 821	1 548		0	0		0	0	
		4P	711 362	604 658		194 679	165 477		711 362	604 658		194 679	165 477		0	0	
		5C	10 106	8 590		7 729	6 570		10 106	8 590		7 729	6 570		0	0	
		5D	939 344	798 442		269 217	228 835		939 344	798 442		269 217	228 835		0	0	
		5E	9 667	8 217		1 737	1 476		9 667	8 217		1 737	1 476		-64 694	-54 990	
6A	12 435	10 570	3 505 024	9 850	8 373	750 010	12 435	10 570	3 505 024	9 850	8 373	750 010	0	0	-64 694		
3	Žemės ūkio ir maisto produktų kokybės sistemos	3A	1 238 261	1 052 516	1 238 261	98 330	83 580	98 330	1 238 261	1 052 516	1 238 261	98 330	83 580	98 330	-3 587	-3 049	-3 587
4	Investicijos į materialųjį turtą																

4.1	Parama investīcijoms ī zemēs ūkio valdas	2A	385 448 681	327 631 345	388 452 395	60 221 675	51 188 419	60 668 377	382 246 287	324 909 311	385 228 191	59 169 625	50 294 177	59 594 516	-398 972	-339 127	-430 981			
		3A	3 003 714	2 553 157		446 702	379 696		2 981 904	2 534 618		424 892	361 158		-32 009	-27 208				
4.2	Parama investīcijoms ī zemēs ūkio produktu perdirbimā, rinkodarā ir (arba) plētrā	2A	884 954	752 211	48 446 152	0	0	5 771 350	884 954	752 211	48 205 176	0	0	5 530 374	4 700 817	5 530 374	0	0	-15 025 -12 771	-15 025
		3A	47 561 198	40 427 018		5 771 350	4 905 647		5 771 350	47 320 222		40 222 188	48 205 176		5 530 374	4 700 817	5 530 374	-15 025 -12 771		
4.3	Parama investīcijoms ī zemēs ūkio ir mīškininkystēs infrastruktūros plētrā ir pritaikymā	2A	81 156 728	68 983 213	82 620 232	14 056 092	11 947 677	14 196 542	78 449 156	66 681 776	79 852 644	12 607 273	10 716 181	12 687 709	-27 324	-23 225	0	0	-27 324	
		2C	1 463 503	1 243 978		140 451	119 383		1 403 488	1 192 965		80 436	68 370		0	0				
4.4	Parama pelno nesiekiančioms investīcijoms	4P	719 128	539 346	719 128	345 439	258 839	345 439	719 128	539 346	719 128	345 439	258 839	345 439	-1 017	-763	-1 017			
		3B	1 025 922	872 034	1 025 922	924 782	786 065	924 782	1 025 922	872 034	1 025 922	924 782	786 065	924 782	-71	-61	-71			
5	Gaivaliniū nelaimiū ir katastrofiniū įvykiū paveikto žemēs ūkio gamybos potencialo atkūrimas ir atitinkamos prevencinēs veiklos vykdymas		1 025 922	872 034	1 025 922	924 782	786 065	924 782	1 025 922	872 034	1 025 922	924 782	786 065	924 782	-71	-61	-71			
6	Ūkio ir verslo plētra																			
6.1	Parama jaunūjū ūkininkū įsikūrimui	2B	76 358 148	59 483 457	76 358 148	15 903 026	13 520 291	15 903 026	48 101 191	40 886 010	48 101 191	7 943 316	6 751 818	7 943 316	-264 938	-225 197	-264 938			
		6A	50 582 046	28 888 972	50 582 046	6 643 017	5 073 200	6 643 017	18 024 375	15 320 717	18 024 375	9 763 559	8 299 024	9 763 559	-243 156	-206 683	-243 156			
6.2	Parama ekonominēs veiklos pradžiai kaimo vietovēsē		50 582 046	28 888 972	50 582 046	6 643 017	5 073 200	6 643 017	18 024 375	15 320 717	18 024 375	9 763 559	8 299 024	9 763 559	-243 156	-206 683	-243 156			
6.3	Parama smulkiems ūkiams	2A	73 428 956	54 975 617	73 428 956	23 022 574	18 929 266	23 022 574	40 355 533	34 302 198	40 355 533	13 888 837	11 805 510	13 888 837	-29 087	-24 724	-29 087			
		5C	1 578 948	1 342 106		175 964	149 569		1 578 948	1 342 106		175 964	149 569		-3 417	-2 905				

	<i>Parama investicijoms, skirtoms ekonominės veiklos kūrimui ir plėtrai</i>	6A			23 058 219	7 808 248	6 637 010	7 984 211			22 043 123	6 935 360	5 895 055	7 111 323	-216 881	-184 349	-220 298
7	Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse	6B	67 601 033	57 460 834		9 396 984	7 987 433		66 196 431	56 266 922		9 877 836	8 396 157		-82 120	-69 803	
		6C	4 424 049	3 760 442	72 025 083	0	0	9 396 984	4 424 049	3 760 442	70 620 481	0	0	9 877 836	0	0	-82 120
8.1	Miško veisimas	5E	31 882 006	23 911 430	31 882 006	2 105 964	1 579 466	2 105 964	31 881 974	23 911 406	31 881 974	2 105 964	1 579 466	2 105 964	-61 572	-46 177	-61 572
8.3	Parama miškų gaisrų, gaivalinių nelaimių ir katastrofinių įvykių prevencijai	4P	489 827	416 353	489 827	0	0	0	489 827	416 353	489 827	0	0	0	0	0	0
8.4	Parama miškų gaisrų, gaivalinių nelaimių ir katastrofinių įvykių padarytai miškui žalai atlyginti	4P	1 297 999	1 103 299	1 297 999	85 432	72 617	85 432	1 297 999	1 103 299	1 297 999	85 432	72 617	85 432	0	0	0
8.5	Investicijos, kuriomis didinamas miškų ekosistemų atsparumas ir aplinkosauginė vertė	4P	5 593 451	4 754 431	5 593 451	1 284 074	1 091 463	1 284 074	5 593 451	4 754 431	5 593 451	1 284 074	1 091 463	1 284 074	-6 334	-5 384	-6 334
8.6	Investicijos į miškininkystės technologijas ir į miško produktų perdirbimą ir rinkodarą	2C	8 735 813	7 425 441	8 735 813	2 522 262	2 143 922	2 522 262	8 735 813	7 425 441	8 735 813	2 522 262	2 143 922	2 522 262	-198	-169	-198
9	Gamintojų grupių ir organizacijų įsisteigimas	3A	300 000	255 000	300 000	200 000	170 000	200 000	300 000	255 000	300 000	200 000	170 000	200 000	0	0	0
10		4P	45 534 629	34 151 114	68 671 146	5 827 358	4 370 511	14 076 873	45 534 629	34 151 114	68 671 148	5 827 358	4 370 511	14 076 873	-321 237	-240 934	-689 068

	Agrarinė aplinkosauga ir klimatas	5D	9 865 664	7 399 244		3 330 680	2 498 009		9 865 666	7 399 245		3 330 680	2 498 009		-101 004	-75 753	
		5E	13 270 852	9 953 137		4 918 834	3 689 125		13 270 852	9 953 137		4 918 834	3 689 125		-266 828	-200 121	
11	Ekologinis ūkininkavimas, iš jų:	4P	239 447 327	172 831 009	239 447 327	43 868 787	42 992 236	43 868 787	217 012 596	172 830 966	217 012 596	43 894 394	42 992 236	43 894 394	-1 411 189	-1 272 123	-1 411 189
	<i>EŽŪFKP</i>	4P	199 161 566	132 545 248	199 161 566	3 583 025	2 706 474	3 583 025	176 726 834	132 545 204	176 726 834	3 608 633	2 706 474	3 608 633	-556 263	-417 197	-556 263
	<i>EURI</i>	4P	40 285 761	40 285 761	40 285 761	40 285 761	40 285 761	40 285 761	40 285 761	40 285 761	40 285 761	40 285 761	40 285 761	40 285 761	-854 926	-854 926	-854 926
12	Natura 2000 išmokos ir su Bendraja vandens pagrindų direktyva susijusios išmokos	4P	20 029 248	15 021 906	20 029 248	3 012 977	2 259 728	3 012 977	20 029 248	15 021 906	20 029 248	3 012 977	2 259 728	3 012 977	-59 888	-44 916	-59 888
13	Išmokos už vietoves, kuriose esama gamtinių ar kitokių specifinių kliūčių	4P	413 763 883	290 058 771	413 763 883	46 040 814	33 976 889	46 040 814	370 403 841	290 054 817	370 403 841	44 687 235	33 976 921	44 687 235	-373 835	-296 489	-373 835
15	Miškų aplinkosaugos ir klimato paslaugos ir miškų išsaugojimas	4P	1 092 442	819 330	1 092 442	34 673	26 005	34 673	1 092 442	819 330	1 092 442	34 673	26 005	34 673	0	0	0
16	Bendradarbiavimas																
16.1	<i>Parama veiklos grupių kūrimui ir veiklai</i>	2A	4 495 143	3 820 871		669 081	568 719		4 282 236	3 639 900		889 275	755 883		0	0	
		3A	185 364	157 560		94 280	80 138		185 364	157 560		94 280	80 138		0	0	
		<i>Avansas</i>	773 543	657 511	5 454 050	6 582	5 595	769 943	0	0	4 467 600	0	0	983 555	0	0	0
16.3	<i>Parama smulkių ūkio subjektų bendradarbiavimui</i>	2A	5 786 146	4 918 224		1 762 514	1 498 137		5 646 697	4 799 693		1 644 973	1 398 227		-278	-237	
		3A	456 614	388 122		211 212	179 531		456 614	388 122		211 212	179 531		0	0	
		4P	67 553	57 420		0	0		67 553	57 420		0	0		0	0	
		5D	138 124	117 405	6 754 294	138 124	117 405	2 215 034	138 124	117 405	6 308 989	138 124	117 405	1 994 310	0	0	-278

		Avans as	305 855	259 977		103 184	87 706		0	0		0	0		0	0	
16. 4	Parama trumpų tiekimų grandinių ir vietos rinkų skatinimui vietos lygmeniu	2A	64 661	54 962		35 021	29 768		64 661	54 962		35 021	29 768		0	0	
		3A	881 290	749 096		533 337	453 336		881 290	749 096		533 337	453 336		-252	-214	
		Avans as	290 523	246 944	1 236 473	-13 005	-11 054	555 353	0	0	945 951	0	0	568 358	0	0	-252
17. 1	Pasėlių ir augalų draudimo įmokos	3B	12 304 134	10 458 513	12 304 134	3 332 949	2 833 006	3 332 949	12 075 534	10 264 203	12 075 534	3 468 173	2 947 946	3 468 173	-973	-827	-973
19. 1	Parengiamoji parama	6B	430 287	365 742	430 287	0	0	0	430 287	365 742	430 287	0	0	0	0	0	0
19. 2	Parama vietos projektams įgyvendinti pagal VPS	6B	54 063 759	45 954 181	54 063 759	23 819 443	20 246 521	23 819 443	44 853 641	38 125 581	44 853 641	19 450 119	16 532 595	19 450 119	-58 503	-49 728	-58 503
19. 3	VVG bendradarbiavim o projektų rengimas ir įgyvendinimas	6B	1 371 927	1 166 138	1 371 927	643 922	547 334	643 922	693 324	589 325	693 324	272 854	231 926	272 854	-18 758	-15 945	-18 758
19. 4	Parama VVG veiklai ir gyventojų aktyvinimui	6B	18 314 190	15 567 048	18 314 190	3 096 037	2 631 629	3 096 037	14 798 019	12 578 303	14 798 019	3 096 037	2 631 629	3 096 037	0	0	0
20	Techninė pagalba																
	Programos įgyvendinimas, iš jų:		54 206 823	46 075 763	54 206 823	9 134 837	7 764 608	9 134 837	38 484 124	32 711 478	38 484 124	6 343 088	5 391 623	6 343 088	0	0	0
	adminis travimo išlaidos (darbo užmokestis, priemonės, ...)		34 650 713	29 453 088	34 650 713	5 731 989	4 872 190	5 731 989	34 531 691	29 351 918	34 531 691	5 731 989	4 872 190	5 731 989	0	0	0
	kitos išlaidos (studijos, mokymai, ...)		3 844 373	3 267 710	3 844 373	611 098	519 433	611 098	3 952 433	3 359 560	3 952 433	611 098	519 433	611 098	0	0	0
	avansas		15 711 736	13 354 965	15 711 736	2 791 750	2 372 985	2 791 750	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Programos viešinimas		8 342 144	7 090 820	8 342 144	706 394	600 434	706 394	5 193 540	4 414 506	5 193 540	659 272	560 381	659 272	0	0	0
	Lietuvos kaimo tinklas		1 413 958	1 201 864	1 413 958	484 147	411 525	484 147	1 006 888	855 854	1 006 888	660 830	561 705	660 830	-13 101	-11 136	-13 101
21	Išimtinė laikina parama	2A	6 125 329	5 206 529	7 517 015	6 125 329	5 206 529	7 517 015	6 125 329	5 206 529	7 495 565	6 125 329	5 206 529	7 495 565	-55 027	-46 773	627

	<i>ūkininkams ir MVĮ, kuriuos ypač paveikė COVID-19 krizė</i>	6A	1 391 686	1 182 933		1 391 686	1 182 933		1 370 236	1 164 700		1 370 236	1 164 700		-75 600	-64 260	
113	<i>Ankstytas pasitraukimas (tęstiniai KPP 2004–2006 ir KPP 2007–2013 įsipareigojimai)</i>		58 515 077	49 737 588	58 515 077	4 112 083	3 495 256	4 112 083	58 515 077	49 737 588	58 515 077	4 112 083	3 495 256	4 112 083	-892	-758	-892
IŠ VISO, iš jų:			1 852 072 333	1 442 716 231	1 852 072 333	316 888 892	266 733 059	316 888 892	1 646 791 410	1 351 114 742	1 646 791 410	291 082 606	247 137 090	291 082 606	-4 257 804	-3 589 325	-4 257 804
<i>EŽŪFKP</i>			<i>1 811 786 572</i>	<i>1 402 430 470</i>	<i>1 811 786 572</i>	<i>276 603 131</i>	<i>226 447 298</i>	<i>276 603 131</i>	<i>1 606 505 649</i>	<i>1 310 828 980</i>	<i>1 606 505 649</i>	<i>250 796 845</i>	<i>206 851 329</i>	<i>250 796 845</i>	<i>-3 402 878</i>	<i>-2 734 399</i>	<i>-3 402 878</i>
<i>EURI</i>			<i>40 285 761</i>	<i>40 285 761</i>	<i>40 285 761</i>	<i>40 285 761</i>	<i>40 285 761</i>	<i>40 285 761</i>	<i>40 285 761</i>	<i>40 285 761</i>	<i>40 285 761</i>	<i>40 285 761</i>	<i>40 285 761</i>	<i>40 285 761</i>	<i>-854 926</i>	<i>-854 926</i>	<i>-854 926</i>

Pastaba: priemonėje M01 pagal kai kurias tikslines sritis 2014-2021 m. EK deklaruotos paramos suma yra didesnė nei išmokėtos paramos suma. Taip yra todėl, kad pagal M01 yra išmokami avansai. Išmokėjimo metu tik pagal dalį avansų yra žinoma, kurios konkrečios tikslinės srities išlaidoms jie bus skirti, likusieji avansai išmokami be konkrečios tikslinės srities. Be tikslinės srities išmokėtas avansas rodomas išmokėtų sumų „avanso“ eilutėje, o patvirtintas ir deklaruotas – prie konkrečios tikslinės srities.

Pagal priemonę M20 atliekami avansiniai mokėjimai konkrečiai kategorijai taip pat priskiriami kai yra deklaruojami EK, todėl EK deklaruotos paramos suma (kartu su avansu) yra didesnė nei išmokėtos paramos suma.

1.2 PROGRAMOS PRIORITETŲ IR TIKSLINĖMS SRITIMS NUSTATYTŲ TIKSLŲ ĮGYVENDINIMAS

1.2.1 1 prioritetas. Žinių perdavimo ir inovacijų žemės ūkio, miškininkystės sektoriuose ir kaimo vietovėse skatinimas

Programos **pirmasis prioritetas** (P1) yra skirtas **žinių perteikimui ir inovacijoms** žemės ūkio, miškininkystės sektoriuose ir kaimo vietovėse skatinti. Šį prioritetą sudaro trys tikslinės sritys:

- **1A: inovacijų skatinimas**, bendradarbiavimas ir žinių bazės vystymas kaimo vietovėse;
- **1B: žemės ūkio, maisto produktų gamybos bei miškininkystės ir mokslinių tyrimų bei inovacijų ryšių stiprinimas**, taip pat siekiant geresnio aplinkosaugos valdymo ir aplinkosauginio veiksmingumo;
- **1C: mokymosi visą gyvenimą ir profesinio mokymo** žemės ūkio ir miškininkystės sektoriuose **skatinimas**.

Šis prioritetas yra įgyvendinamas per 2-6 prioritetus horizontaliai. P1 tikslinėms sritims skirtas finansavimas ir tikslo bei produkto rodiklių reikšmės yra lygios priemonių M01, M02 ir M16 pasiekimų, įgyvendinant vertikalius prioritetus (P2-P6), sumai.

2014–2021 m. parama buvo patvirtinta ir išmokėta pagal visas tris prie 1 prioriteto prisidedančias priemones. Iki 2021 m. pabaigos buvo užbaigta² 15 projektų (dar 14 įgyvendinama), susijusių su profesiniu mokymu. Šiuose projektuose iš viso dalyvavo 24 081 mokymų dalyvis. Taip pat buvo užbaigti 28 projektai (dar 30 įgyvendinami), kuriais prisidedama prie parodomųjų projektų ir informavimo veiklos. Pagal M02 priemonę teikiamoms konsultavimo paslaugomis pasinaudojo 7 969 paramos gavėjai, kurių didžioji dalis buvo konsultuojami agrarinės aplinkosaugos srities klausimais. 2014–2021 m. duomenimis, buvo įgyvendinami 26 projektai, kuriais remiamos Europos inovacijų partnerystės (toliau – EIP) veiklos grupės ir jų veikla, iš jų 13 projektų yra užbaigti. Be to, 2014–2021 m. įgyvendinti 79 kiti bendradarbiavimo projektai.

1.2.1.1 Parama inovacijų skatinimui (1A tikslinės srities įgyvendinimo analizė)

Programoje numatyta, kad prie 1A tikslinės srities įgyvendinimo turi prisidėti trys priemonės / veiklos sritys:

- M01 „Žinių perdavimas ir informavimo veikla“ veiklos sritis 1.2 „Parama parodomiesiems projektams ir informavimo veiklai“;
- M02 „Konsultavimo paslaugos, ūkio valdymo ir ūkininkų pavadavimo paslaugos“;
- M16 „Bendradarbiavimas“ visos trys veiklos sritys – 16.1. „Parama EIP veiklos grupėms kurti ir jų veiklai vystyti“, 16.3. „Parama smulkių ūkio subjektų bendradarbiavimui“ ir 16.4. „Parama trumpoms tiekimo grandinėms ir vietos rinkoms skatinti vietos lygmeniu“.

2021 m. pabaigoje parama buvo išmokama pagal visas tris prie 1A tikslinės srities prisidedančias priemones. 2014–2021 m. patvirtinta parama siekė 35,4 mln. Eur ir sudarė 52 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, o išmokėta parama siekė beveik 26,3 mln. Eur (39 proc. tikslinei sričiai skirtos paramos), EK deklaruota paramos suma siekė 22,4 mln. Eur (33 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos).

² Užbaigtais priemonės M01 projektais laikomi tie, pagal kuriuos buvo pateikti galutiniai mokėjimo prašymai ir pagal juos išmokėta parama.

5 lentelė. 1A tikslinės srities intervencijos logikos įgyvendinimas

P1 „Skatinti žinių perteikimą ir inovacijas žemės ūkyje, miškininkystėje ir kaimo vietovėse“						
1A TS	Tikslo rodikliai	Priemonės	Patvirtinta parama 2014–2021 m., Eur	Išmokėta parama 2014–2021 m., Eur*	Skirta parama 2014–2025 m., Eur	Įgyvendinimo lygis, proc.
	T1. Išlaidų pagal Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 14, 15 ir 35 straipsnius procentinė dalis, palyginti su visomis KPP išlaidomis (1A tikslinė sritis)	M01	12 403 832	7 095 476	18 495 816	38%
	2014–2021 m. pasiekimas	M02	6 181 699	3 505 024	6 588 235	53%
	0,8%	M16	16 625 539	11 758 038	42 718 728	28%
	Tikslas 2025 m.					
	2,42%					

* išmokėta parama, kuri buvo deklaruota Europos Komisijai.

2021 m. atliktu Programos keitimu, visoms prie 1A TS prisidedančioms priemonėms buvo padidintas finansavimas: M01 – 2,5 mln. Eur, M02 – 2 mln. Eur, o M16–22,5 mln. Eur. Atitinkamai nuo 2,18 proc. iki 2,42 proc. padidinta siektina tikslo rodiklio T1 reikšmė. Taip pat padidintos produkto rodiklių siektinos reikšmės.

Priemonei M01 patvirtintos paramos dalis siekė 67 proc., išmokėtos ir EK deklaruotos – 38 proc. visam laikotarpiui skirtos paramos. Aukščiausias įgyvendinimo lygis buvo pasiektas pagal priemonę M02, skirtą ūkininkų, žemės ir miškų valdytojų bei MVĮ konsultavimui. Pagal šią priemonę patvirtinta paramos suma siekė beveik 6,2 mln. Eur. Būtina atkreipti dėmesį, kad visos šios sumos išskirti pagal tikslines sritis nėra galimybės tol, kol nėra pasirašomi mokėjimų prašymai ir paaiškėja, pagal kurią tikslinę sritį vyko konsultacijos, todėl pagal šią priemonę patvirtinta paramos suma pagal atskiras tikslines sritis siekė 3,5 mln. Eur. Iki 2021 m. pabaigos pagal šią priemonę išmokėta ir EK deklaruota 53 proc. skirtos paramos. Įgyvendinant šią priemonę, 2020 m. atsižvelgiant į nepanaudotų lėšų likutį buvo susiaurintas galimų konsultavimo temų spektras paliekant tas temas, kurios prisideda prie ES Žaliojo kurso įgyvendinimo, tačiau 2021 m., priemonei skyrus papildomą finansavimą iš Pereinamajam laikotarpiui skirtų lėšų, paraiškų buvo priimamos pagal visas galimas temas. Pagal priemonę M16, skirtą bendradarbiavimui skatinti, patvirtinta 39 proc., o išmokėta ir EK deklaruota 34 proc. visam laikotarpiui skirtos paramos.

Siekiant atspindėti inovacijų skatinimo, bendradarbiavimo ir žinių plėtros priemonių įgyvendinimą (1A TS), numatytas tikslo rodiklis T1 „Išlaidų pagal Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 14, 15 ir 35 straipsnius procentinė dalis, palyginti su visomis KPP išlaidomis“, kuris yra susietas su M01, M02 ir M16 priemonių rodikliu O.1 „Visos viešosios išlaidos“.

6 lentelė. 1A tikslinės srities tikslo rodiklio pasiekimas

TS	Tikslo rodiklis	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	Tikslas 2025 m.
1A	T1. Išlaidų pagal Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 14, 15 ir 35 straipsnius procentinė dalis, palyginti su visomis KPP išlaidomis (1A tikslinė sritis)	0%	0%	0,01	0,08%	0,21%	0,45%	0,77%	0,8%	2,42%

2014–2021 m. šių trijų priemonių visų viešųjų išlaidų suma siekė beveik 22,4 mln. Eur. Visos planuojamos KPP viešosios išlaidos yra 2,8 mlrd. Eur. Taigi iki 2021 m. pabaigos pasiekta tikslo rodiklio reikšmė buvo 0,8 proc. Lyginant su 2025 m. suplanuota reikšme, pasiekta 33 proc. suplanuoto tikslo. Tai rodo, kad įgyvendinimo pažanga pagal šią TS yra gana ribota.

Kiekvienos priemonės **produktų rodiklių** pasiekimai iki 2021 m. pabaigos pateikti lentelėje žemiau.

7 lentelė. 1A tikslinės srities įgyvendinimas

M01	M01 TS 1A			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (EUR) (mokymai, mainų ūkių srityje programos, parodomoji veikla) (1.1–1.3 punktai)	7 095 476	18 495 816	38%
M02	M02 TS 1A			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (EUR) (2.1–2.3 punktai)	3 505 024	6 588 235	53%
M16	M16 TS 1A			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (EUR) (16.1–16.9 punktai)	11 758 038	42 718 728	28%
Papildoma informacija				
M01	M01 TS 1A	2014–2021 m.		
	O3. Veiksmų, kuriais prisidedama prie parodomųjų projektų ir informavimo veiklos, skaičius (1.2 punktas)	54		
M02	M02 TS 1A	2014–2021 m.		
	O3. Parentų veiksmų skaičius (2.1 punktas)	7 969		
	O13. Konsultuojamų paramos gavėjų skaičius (2.1 punktas)	7 969		

Iki 2021 m. pabaigos pagal prie 1A TS prisidedančią M01 priemonę buvo įgyvendinami 58 projektai, iš kurių užbaigti 28 projektai, kuriais prisidedama prie parodomųjų projektų ir informavimo veiklos ir paremti 54 veiksmai (veiksmų skaičius yra didesnis, nes įgyvendinus vieną projektą pagal jį vykdytomis veiklomis prisidedama prie daugiau nei vienos TS). Visos viešosios išlaidos (deklaruotos EK) šiems projektams siekė beveik 7,1 mln. Eur (38 proc. tikslo). Kaip ir 2020 m., 2021 m. priemonės įgyvendinimui neigiamos įtakos turėjo šalyje paskelbtas karantinas dėl COVID-19 grėsmės. 2021 m. buvo patvirtinta M01 priemonės veiklos srities 1.2 įgyvendinimo taisyklių redakcija, kurioje, praplėstas galutinių naudos gavėjų sąrašas (t. y. galutiniais naudos gavėjais gali būti ūkininkai, Žemės ūkio ir kaimo verslo valdų registro informacinėje sistemoje registruoti jų šeimos nariai, ūkininkų partneriai, ūkio darbuotojai, kiti fiziniai ar juridiniai asmenys, užsiimantys žemės, maisto ir miškų ūkio veikla, įregistravę valdą Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registre, taip pat kaimo vietovėse ūkine veikla užsiimantys žemės valdytojai, labai mažų, mažų ir vidutinių įmonių darbuotojai, tradiciniai amatininkai), numatytas reikalavimas paramos gavėjams VŠĮ Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūrai pateikti ne tik kito mėnesio organizuojamų informavimo renginių grafiką, kuris bus viešinamas jų interneto svetainėje, bet ir informuoti apie grafiko pakeitimus ne vėliau kaip prieš 5 darbo dienas iki informavimo renginių vykdymo.

Papildomai prie 1A tikslinės srities įgyvendinimo prisidėjo priemonės M02 „Konsultavimo paslaugos, ūkio valdymo ir ūkininkų pavadavimo paslaugos“ įgyvendinimas. Iki 2021 m. pabaigos projektams pagal šią priemonę buvo išmokėta ir EK deklaruota 3,5 mln. Eur, o tai sudarė 53 proc. visų skirtų lėšų. Iš viso konsultavimo paslaugomis pasinaudojo 7 969 paramos gavėjai – ūkininkai, jaunieji ūkininkai ir kiti žemės valdytojai. Daugiausia (3 221) paramos gavėjų pasinaudojo konsultavimo paslaugomis agrarinės aplinkosaugos srities klausimais, t. y. konsultacijomis, prisidedančiomis prie 4 prioriteto įgyvendinimo. 2 028 paramos gavėjai konsultavosi 2A tikslinės srities „Visų ūkių ekonominės veiklos rezultatų gerinimas ir palankesnių sąlygų ūkių restruktūrizavimui ir modernizavimui sudarymas, visų pirma siekiant intensyvinti dalyvavimą rinkoje ir orientavimą, taip pat žemės ūkio įvairinimą“ įgyvendinimo klausimais. Taip pat reikšmingas skaičius (1 724 paramos gavėjai) – 5D tikslinės srities įgyvendinimo klausimais (šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir amoniako kiekio mažinimo). Konsultacijos vangiai vyksta pirminės produkcijos gamintojų konkurencingumo didinimo srityje (3A TS), atsinaujinančiųjų energijos išteklių, šalutinių produktų, atliekų, liekanų ir kitų nemaistinių žaliavų tiekimo ir naudojimo palengvinimo bioekonomikos tikslais srityje (5C TS), anglies dioksido išlaikymo ir sekvestracijos žemės

ūkyje ir miškininkystėje skatinimo srityje (5E TS) bei veiklos įvairinimo kaimo vietovėse, mažų įmonių kūrimo ir plėtojimo, taip pat darbo vietų kūrimo palengvinimo srityje (6A TS).

Pagal 1A tikslinę sritį numatyti du specialieji (konkretūs) Programos rodikliai, matuojantys suorganizuotų renginių ir dalyvių renginiuose skaičių. Pagal M01 1.2 veiklos sritį buvo suorganizuoti 1 772 renginiai, kuriuose dalyvavo 14 905 asmenys. Rodiklio SO01.1 įgyvendinimo lygis 2014-2021 m. siekė 67 proc., o SO1.2 – 48 proc.

8 lentelė. 1A TS konkrečių produkto rodiklių įgyvendinimas

Priemonė	Rodiklio pavadinimas	Pasiekimas 2014–2021 m.	Siektina reikšmė 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
M01 „Žinių perdavimas ir informavimo veikla“ veiklos sritis 1.2. „Parama parodomiesiems projektams ir informavimo veiklai“	SO01.1. Suorganizuotų renginių skaičius (M01.2)	1 772	2 570	67%
	SO01.2. Dalyvių renginiuose skaičius (M01.2)	14 905	31 160	48%

1.2.1.2 Parama ryšių stiprinimui (1B tikslinės srities įgyvendinimo analizė)

Programoje numatyta, kad prie 1B tikslinės srities įgyvendinimo prisideda viena priemonė:

- M16 „Bendradarbiavimas“ – visos trys veiklos sritys: 16.1. „Parama EIP veiklos grupėms kurti ir jų veiklai vystyti“, 16.3. „Parama smulkių ūkio subjektų bendradarbiavimui“ ir 16.4. „Parama trumpoms tiekimo grandinėms ir vietos rinkoms skatinti vietos lygmeniu“.

Iki 2021 m. pabaigos pagal priemonę **M16 pavirtinta parama** siekė beveik 16,8 mln. Eur ir sudarė 39 proc. tikslinei sričiai skirtos paramos, o **išmokėta parama** siekė 13,4 mln. Eur (31 proc. tikslinei sričiai skirtos paramos), EK deklaruota – beveik 11,8 mln. Eur (28 proc. tikslinei sričiai skirtos paramos).

9 lentelė. 1B tikslinės srities intervencijos logikos įgyvendinimas

P1 „Skatinti žinių perteikimą ir inovacijas žemės ūkyje, miškininkystėje ir kaimo vietovėse“										
1B TS	Tikslo rodikliai	Priemonės	Patvirtinta parama 2014–2021 m., Eur	Išmokėta parama 2014–2021 m., Eur*	Skirta parama 2014–2025 m., Eur	Įgyvendinimo lygis, proc.				
	T2. Bendras bendradarbiavimo veikslių, remiamų taikant bendradarbiavimo priemonę skaičius (Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 35 straipsnis) (grupės, klasteriai / tinklai, bandomieji projektai ir kt.) (1B tikslinė sritis)	M16	16 774 163	11 758 038	42 718 728	28%				
	<table border="1"> <tr> <th>2014–2021 m. pasiekimas</th> <th>Tikslas 2025 m.</th> </tr> <tr> <td>105</td> <td>260</td> </tr> </table>	2014–2021 m. pasiekimas	Tikslas 2025 m.	105	260					
2014–2021 m. pasiekimas	Tikslas 2025 m.									
105	260									

* išmokėta parama, kuri buvo deklaruota Europos Komisijai.

Siekiant skatinti žemės ūkio, maisto produktų gamybos bei miškininkystės ir mokslinių tyrimų bei inovacijų ryšių stiprinimą (1B TS), numatytas **tikslo rodiklis** T2 „Bendras bendradarbiavimo veikslių, remiamų taikant bendradarbiavimo priemonę skaičius“, kuris yra susietas su priemonės M16 produkto rodikliais „Remtinų EIP veiklos grupių skaičius“ ir „Kitų bendradarbiavimo veikslių skaičius“. 2021 m. atsižvelgiant į priemonę M16 padidintą finansavimą, siektina tikslo rodiklio reikšmė buvo padidinta nuo 125 iki 260. 2021 m. pabaigoje bendradarbiavimo veikslių skaičius siekė 105 ir buvo pasiekta 40 proc. tikslo.

10 lentelė. 1B tikslinės srities tikslo rodiklio pasiekimas

TS	Tikslo rodiklis	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	Tikslas 2025 m.
1B	T2. Bendras bendradarbiavimo veiksmų, remiamų taikant bendradarbiavimo priemonę skaičius (Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 35 straipsnis) (grupės, klasteriai / tinklai, bandomieji projektai ir kt.) (1B tikslinė sritis)	0	0	0	0(11)	15	25	73	105	260

Iki 2021 m. pabaigos įgyvendinant priemonę M16 buvo paremti 26 bendradarbiavimo veiksmai, kuriais paremta EIP veiklos grupių veikla bei įgyvendinti 79 kiti bendradarbiavimo veiksmai, iš kurių 72 projektai buvo įgyvendinti pagal 16.3 veiklos sritį „Parama smulkių ūkio subjektų bendradarbiavimui“ ir 7 pagal 16.4 veiklos sritį „Parama trumpoms tiekimo grandinėms ir vietos rinkoms skatinti vietos lygmeniu“.

Prie 1B tikslinės srities prisidedančios priemonės M16 „Bendradarbiavimas“ **produkto rodiklių** pasiekimai pateikti lentelėje žemiau.

11 lentelė. 1B tikslinės srities įgyvendinimas

M16	M16 TS 1B			
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O16. Remtinų EIP veiklos grupių skaičius (steigimas ir veikla) (16.1 punktas)	26	45	58%
	O17. Kitų bendradarbiavimo veiksmų skaičius (grupės, tinklai / branduoliai, bandomieji projektai...) (16.2–16.9 punktai)	79	233	33%
Papildoma informacija				
M16	M01 TS 1B	2014–2021 m.		
	O9. Valdų, dalyvaujančių remiamose schemose, skaičius (16.4 punktas)	15		

Iki 2021 m. pab. įgyvendinant priemonės M16 veiklos sritį 16.1 „Parama EIP veiklos grupėms kurti ir jų veiklai vystyti“ buvo paremti 26 EIP veiklos grupių vykdomi projektai. Dauguma EIP veiklos grupių projektų (24) prisideda prie 2A TS, dar 2 projektai prie 3A TS. Remiantis LKT svetainėje pateiktais projektų aprašymais, daugiausiai projektų įgyvendinama gyvulininkystės sektoriuje (projektais siekiama didinti gyvulininkystės ūkių produktyvumą diegiant technologines naujoves, taikant inovatyvius sprendimus, susijusius su pašarų kokybės užtikrinimu, infekcinių ir parazitinių ligų pasireiškimu mažinimu, galvijų reprodukcija ir pan.). Dar keli projektai įgyvendinami augalininkystės sektoriuje (projektais siekiama skatinti ūkius diegti naujoves, užtikrinančias efektyvią kenksmingų organizmų kontrolę). Dalis projektų susiję su dirvožemio kokybės gerinimu (projektais siekiama įvertinti dirvožemio drėgmės režimo reguliavimo priemonės, spręsti dirvožemio erozijos problemas, vienu iš projektų taip pat siekiama sukurti nepilotuojamais orlaiviais ir dirvožemio tyrimais paremtą technologiją, kuri leistų teikti paslaugą ūkininkams, padėsiančią efektyviai ir operatyviai identifikuoti žemės ūkio naudmenų dirvožemių problemas, pasiūlyti optimalius būdus joms spręsti). Dalis projektų yra susiję su išmaniųjų technologijų diegimu ūkiuose nepriklausomai nuo ūkio tipo, dalis projektų taip pat susiję su sprendimais siekiant mažinti neigiamą ūkininkavimo poveikį aplinkai. 2021 m. kovo-gruodžio mėn. buvo renkamos paraiškos gauti paramą pagal 16.1 veiklos sritį, o 2021 m. lapkričio-gruodžio mėn. buvo renkamos EIP veiklos grupės galimybių studijos. Gautos 22 galimybių studijos.

Įgyvendinant veiklos sritį 16.3, skirtą smulkių ūkių subjektų bendradarbiavimui, iki 2021 m. pabaigos buvo įgyvendinti 72 bendradarbiavimo projektai (24 projektai daugiau nei 2020m.), iš kurių 64 prisideda prie 2A TS, 5 prie 3A TS, 2 prie 4 prioriteto ir 1 prie 5D TS. Remiantis papildomais ŽŪM duomenimis, dar 25 projektai yra įgyvendinami (projektų įgyvendinimas nepasibaigęs). Dauguma smulkių ūkių subjektų bendradarbiavimo projektų vykdomi įgyvendinant žemės ūkio veiklą. Įgyvendinant projektus dažniausiai įsigyjama technika, kuria pareiškėjai dalinasi su partneriais.

Pagal veiklos sritį 16.4 „Parama trumpoms tiekimo grandinėms ir vietos rinkoms skatinti vietos lygmeniu“ 2014–2021 m. buvo patvirtinti 23 projektai, iš kurių buvo užbaigti 7. Užbaigtuose projektuose dalyvavo 15 žemės ūkio valdų. 2021 m. buvo pakeistos veiklos srities įgyvendinimo taisyklės, kuriose praplėstas galimų finansuoti veiklų sąrašas bei didžiausios projektui skiriamos sumos diferencijuotos pagal projekto tikslus ir veiklas: 120 tūkst. Eur gali būti skiriama žemės ūkio subjektų bendradarbiavimui kuriant įprastas smulkaus/ vidutinio verslo trumpąsias tiekimo grandines, 200 tūkst. Eur gali būti skiriama žemės ūkio subjektų bendradarbiavimui kuriant trumpąsias tiekimo grandines, orientuotas į žemės ūkio ir maisto produktų tiekimą į realizavimo vietas, įskaitant maisto produktų saugojimo ir laikymo būtiną įrangą, viešąsias paslaugas teikiančioms įstaigoms ar įmonėms ir 700 tūkst. Eur gali būti skiriama žemės ūkio subjektų bendradarbiavimui kuriant regioninio lygmens logistikos centrus. 2021 m. buvo paskelbti du paraiškų rinkimo kvietimai, kurių metu gauta 16 paraiškų (1 iš jų regioninio logistikos centro kūrimui).

1.2.1.3 Parama mokymosi visą gyvenimą skatinimui (1C tikslinės srities įgyvendinimo analizė)

Programoje numatyta, kad prie 1C tikslinės srities įgyvendinimo turi prisidėti dvi priemonės / veiklos sritys:

- M01 „Žinių perdavimas ir informavimo veikla“ veiklos sritis 1.1 „Parama profesiniam mokymui ir įgūdžiams įgyti“;
- M02 „Konsultavimo paslaugos, ūkio valdymo ir ūkininkų pavadavimo paslaugos“.

Iki 2021 m. pabaigos pagal abi priemones M01 ir M02, skirtas žinių perdavimui, informavimui ir konsultavimui, **pavirtintos paramos** dalis siekė 80 proc., o **išmokėtos ir EK deklaruotis** – 45 proc. visam laikotarpiui 1C TS skirtos paramos.

12 lentelė. 1C tikslinės srities intervencijos logikos įgyvendinimas

P1 „Skatinti žinių perteikimą ir inovacijas žemės ūkyje, miškininkystėje ir kaimo vietovėse“							
1C TS	Tikslo rodikliai		Priemonės	Patvirtinta parama 2014–2021 m., Eur	Išmokėta parama 2014–2021 m., Eur*	Skirta parama 2014–2025 m., Eur	Įgyvendinimo lygis, proc.
	2014–2021 m. pasiekimas	Tikslas 2025 m.					
	T3. Bendras mokymų pagal Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 14 straipsnį dalyvių skaičius (1C tikslinė sritis)		M01	4 396 982	2 397 229	6 658 824	36%
	24 081	149 900	M02	6 181 699	3 505 024	6 588 235	53%

* išmokėta parama, kuri buvo deklaruota Europos Komisijai.

Siekiant skatinti mokymąsi visą gyvenimą (1C TS), numatytas **tikslo rodiklis** T3 „Bendras mokymų pagal Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 14 straipsnį dalyvių skaičius“, kuris yra susietas su priemonės M01 produkto rodikliu „Mokymų dalyvių skaičius“. Iki 2021 m. pabaigos bendras mokymuose dalyvavusiųjų skaičius buvo 24 081, o tai sudarė 16 proc. 2025 m. numatyto tikslo. Lyginant su 2020 m. duomenimis, mokymų dalyvių skaičius išaugo 2 261. Visgi bendras įgyvendinimo lygis išlieka žemas. Mažesnę nei planuota mokymų dalyvių skaičių galėjo lemti tai, kad mokymai ne visada atitiko esamus ūkininkų poreikius – mokymai buvo teoriniai, trūko praktinių užsiėmimų, po kurių ūkininkams būtų

lengviau pritaikyti įgytas žinias savo ūkyje. Pastebima, kad mokymų temos buvo daugiau bendresnės, o ne konkrečios, susijusios su ūkininkams aktualiomis problemomis³.

13 lentelė. 1C tikslinės srities tikslo rodiklio pasiekimas

TS	Tikslo rodiklis	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	Tikslas 2025 m.
1C	T3. Bendras mokymų pagal Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 14 straipsnį dalyvių skaičius (1C tikslinė sritis)	0	0	0	1 523	6 168	14 329	21 820	24 081	149 900

Prie 1C tikslinės srities prisidedančios priemonės M01 veiklos srities 1.1 „Parama profesiniam mokymui ir įgūdžių įgijimui“ **produkto rodiklių** pasiekimai pateikti lentelėje žemiau.

14 lentelė. 1C tikslinės srities įgyvendinimas

M01	M01 TS 1C	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	Produkto rodikliai			
	O12. Mokymų dalyvių skaičius (1.1 punktas)	24 081	149 900	16%
Papildoma informacija				
M01	M01 TS 1C	2014–2021 m.		
	O1. Visos viešosios išlaidos (EUR) (mokymai, mainų ūkių srityje programos, parodomoji veikla) (1.1 punktas)	2 397 229		
	O3. Paremtų veiksmų skaičius (1.1 punktas)	65		
	O11. Mokymo dienų skaičius (1.1 punktas)	3 008		

Veiklos srities įgyvendinimo pažangą 2014–2021 m. atspindi ne tik išaugęs mokymų dalyvių skaičius, bet ir tai, kad buvo įgyvendinami 29 projektai, iš kurių užbaigta 15 projektų, kuriais paremti 65 veiksmai (veiksmų skaičius yra didesnis, nes įgyvendinus vieną projektą pagal jį vykdytomis veiklomis prisidedama prie daugiau nei vienos TS). Taip pat gana reikšmingai padidėjo mokymų dienų skaičius. 2014–2021 m. laikotarpiu mokymų dienų skaičius pagal šią veiklos sritį siekė 3 008 dienas, t. y. 238 dienomis daugiau nei buvo 2020 m. pabaigoje. Daugiausia mokymų dienų (1 375) buvo skirta ūkių veiklos rezultatų gerinimui, modernizavimui bei restruktūrizavimui (prisidedanti prie 2A tikslinės srities įgyvendinimo) bei 891 – agrarinės aplinkosaugos klausimams (prisidedanti prie 4 prioriteto įgyvendinimo). Visgi, vertinant pagal mokymų dalyvių skaičių 1.1 veiklos srities įgyvendinimas yra gana žemas. Kaip ir 2020 m., 2021 m. priemonės įgyvendinimui neigiamos įtakos turėjo šalyje paskelbtas karantinas dėl COVID-19 grėsmės. 2021 m. buvo patvirtinta M01 priemonės veiklos srities 1.1 įgyvendinimo taisyklių redakcija, kurioje numatyta galimybė teikiant paraišką nurodyti naujas mokymo programas, neįtrauktas į VŠĮ Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūros Žemės, miškų, žuvininkystės ūkio ir kaimo plėtros sektoriaus dalyvių neformaliojo tęstinio profesinio mokymo ir suaugusiųjų mokymo programų sąvadą; praplėstas galutinių naudos gavėjų sąrašas (t. y. galutiniais naudos gavėjais gali būti ūkininkai, Žemės ūkio ir kaimo verslo valdų registro informacinėje sistemoje registruoti jų šeimos nariai, ūkininkų partneriai, ūkio darbuotojai, kiti fiziniai ar juridiniai asmenys, užsiimantys žemės, maisto ir miškų ūkio veikla, įregistravę valdą Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registre, taip pat kaimo vietovėse ūkine veikla užsiimantys žemės valdytojai, labai mažų, mažų ir vidutinių įmonių darbuotojai, tradiciniai amatininkai); numatytas reikalavimas paramos gavėjams VŠĮ Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūrai pateikti ne tik kito mėnesio organizuojamų mokymo kursų grafiką, kuris bus viešinamas jų interneto svetainėje, bet ir informuoti apie grafiko pakeitimus ne vėliau kaip prieš 5 darbo dienas iki mokymo kursų vykdymo.

³ Smart Continent (2021), Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos įtaka ekologiniam ūkininkavimui. Galutinė ataskaita:

https://zum.lrv.lt/uploads/zum/documents/files/LT_versija/Veiklos_sritis/Kaimo_pletra/Lietuvos_kaimo_pletros_2014%E2%80%932020m._programa/Steb%C4%97sena%20ir%20vertinimas/Tyrimai%20ir%20vertinimai/2021/KPP%20itaka%20ekologiniam%20ukininkavimui_2021.pdf

1.2.2 2 prioritetas. Žemės ūkio konkurencingumas ir tvarus miškų valdymas

Programos **antras prioritetas (P2)** yra skirtas ūkių perspektyvumui ir visų tipų **žemės ūkio veiklos konkurencingumui** visuose regionuose **didinti**, taip pat **inovacinėms ūkių technologijoms ir tvariam miškų valdymui skatinti**. Šį prioritetą sudaro trys tikslinės sritys:

- **2A:** visų ūkių ekonominės veiklos rezultatų gerinimas ir palankesnių sąlygų **ūkių restruktūrizavimui ir modernizavimui** sudarymas, visų pirma siekiant intensyvinti dalyvavimą rinkoje ir orientavimą, taip pat žemės ūkio įvairinimą;
- **2B:** palankesnių sąlygų sudarymas reikiamos kvalifikacijos ūkininkams **pradėti veiklą žemės ūkio sektoriuje** ir visų pirma kartų kaitos palengvinimui;
- **2C:** **miškininkystės ekonominės vertės didinimas ir miško plotų plėtra.**

2014–2021 m. buvo paremtos 4 342 žemės ūkio valdos, įgyvendinusios investicijų į ūkių restruktūrizavimą ir modernizavimą projektus. Taip pat buvo paremti 1 077 jaunųjų ūkininkų įsikūrimo projektai bei 5 125 smulkūs ūkiai, siekiant jiems sudaryti sąlygas aktyviau dalyvauti rinkoje. Be to, buvo vykdomos investicijos į su žemės ūkio ir miškininkystės plėtra, modernizavimu ar pritaikymu susijusią infrastruktūrą. Šioje srityje buvo įgyvendinti 247 projektai, kuriems išmokėta ir EK deklaruota 71 mln. Eur. Taip pat buvo įgyvendinta 18 projektų, kurie skirti miškų infrastruktūrai gerinti, o jiems išmokėtos ir EK deklaruotos paramos suma siekė 1,4 mln. Eur. Pagal antrąjį prioritetą parama taip pat buvo skirta ir miško kirtimo, apvalios medienos ir medienos biokuro ruošos technologijų diegimui, jaunuolynų ir krūmynų pertvarkymui. Šioje srityje iki 2021 m. pabaigos buvo įgyvendinti 123 projektai, kuriems išmokėtų ir EK deklaruotų lėšų suma sudarė 8,5 mln. Eur.

2014–2021 m. pagal antrąjį prioritetą patvirtinta lėšų suma siekė 758,1 mln. Eur ir sudarė 69 proc. visam programavimo laikotarpiui šio prioriteto įgyvendinimui skirtos lėšų sumos.⁴ Iki 2021 m. pabaigos iš viso pagal antrąjį prioritetą išmokėtos paramos suma siekė 649,9 mln. Eur ir sudarė 59 proc. visos šiam prioritetui skirtos lėšų sumos. Išmokėtos ir EK deklaruotos paramos suma siekė 582,4 mln. Eur ir sudarė 53 proc. visos šiam prioritetui skirtos lėšų sumos. Baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota beveik 571,4 mln. Eur (52 proc. prioritetui skirtos sumos).

1.2.2.1 Parama ūkių modernizavimui (2A tikslinės srities įgyvendinimo analizė)

Programoje numatyta, kad prie 2A tikslinės srities, kuria siekiama gerinti ūkių ekonominės veiklos rezultatus ir sudaryti palankesnes sąlygas ūkių restruktūrizavimui bei modernizavimui (intensyvesniam dalyvavimui rinkoje bei žemės ūkio įvairinimui), įgyvendinimo turi prisidėti šešios priemonės / veiklos sritys:

- M01 „Žinių perdavimas ir informavimo veikla“;
- M02 „Konsultavimo paslaugos, ūkio valdymo ir ūkininkų pavadavimo paslaugos“;
- M04 „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos sritys 4.1 „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ bei 4.2 „Parama investicijoms į žemės ūkio produktų perdirbimą, rinkodarą ir (arba) plėtrą“ ir veiklos sritis 4.3 „Parama investicijoms į su žemės ūkio ir miškininkystės plėtra, modernizavimu ar pritaikymu susijusią infrastruktūrą“ veiklos 4.3.1. „Parama žemės konsolidacijai“ ir 4.3.2 „Parama žemės ūkio vandentvarkai“;
- M06 „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritis 6.3 „Parama smulkiesiems ūkiams“;
- M16 „Bendradarbiavimas“;
- M21 „Išimtinė laikina parama ūkininkams ir MVĮ, kuriuos ypač paveikė COVID-19 krizė“.

⁴ Antrajam prioritetui skirta suma– 1 097 110 903 Eur.

2014–2021 m. parama buvo išmokama pagal visas prie 2A tikslinės srities prisidedančias priemones. Patvirtinta parama siekė 656,9 mln. Eur ir sudarė 68 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, išmokėta parama siekė beveik 562,4 mln. Eur (58 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos), EK deklaruota parama siekė 523,1 mln. Eur (54 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos) o baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota parama siekė 512,4 mln. Eur ir sudarė 53 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos.

15 lentelė. 2A tikslinės srities intervencijos logikos įgyvendinimas

P2 „Didinti ūkių perspektyvumą ir visų tipų žemės ūkio veiklos konkurencingumą visuose regionuose, taip pat skatinti inovacines ūkių technologijas ir tvarų miškų valdymą“							
2A TS	Tikslo rodikliai	Priemonės	Patvirtinta parama 2014–2021 m., Eur	Išmokėta parama 2014–2021 m., Eur*	Skirta parama 2014–2025 m., Eur	Įgyvendinimo lygis, proc.	
	T4. Žemės ūkio valdų, gaunančių paramą investicijoms į restruktūrizavimą ir modernizavimą, procentinė dalis (2A tikslinė sritis)	M01	6 607 959	3 825 163	6 548 293	58%	
	2014–2021 m. pasiekimas	Tikslas 2025 m.	M02	1 227 992	1 227 992	2 106 176	58%
	2,17%	2,88%	M04	548 657 831	446 740 828	812 340 690	55%
			M06	80 991 555	44 160 744	92 519 173	48%
			M16	13 286 003	10 361 198	24 078 426	43%
			M21	6 125 329	6 125 329	28 000 000	22%

* baigtiems projektams išmokėta parama, kuri buvo deklaruota Europos Komisijai. Lyginant su šios ataskaitos 1.1 dalies 4 lentelėje pateiktais duomenimis, išmokėta parama, kuri buvo deklaruota Europos komisijai, pagal kai kurias priemones gali skirtis, nes šioje lentelėje nurodyta užbaigtiems projektams išmokėta parama, o 4 lentelėje visiems projektams išmokėta ir Europos Komisijai deklaruota parama.

2021 m. atliktu Programos keitimu (patvirtintu Europos Komisijos 2021-11-10 sprendimu Nr. C(2021)8219), visoms prie 2A TS prisidedančioms priemonėms buvo padidintas finansavimas: M01 – 600 tūkst. Eur; M02 – 775 tūkst. Eur; M04 – 263,8 mln. Eur, M06 24,6 mln. Eur; M16–11,7 mln. Eur, o M21 – 11,4 mln. Eur (perskirstant lėšas priemonėje iš 6A tikslinės srities). Atitinkamai nuo 2,56 iki 2,88 proc. padidinta tikslo rodiklio T4 siektina reikšmė. Taip pat padidintos produkto rodiklių siektinos reikšmės.

Didžiausias įgyvendinimo lygis (58 proc.) pasiektas pagal priemones M01 ir M02, tačiau pagal priemonę M04 pasiektas panašus įgyvendinimo lygis – 55 proc. Lyginant su 2014–2020 m. pasiekta pažanga, 2014–2021 m. pasiekta pažanga yra mažesnė, tačiau taip yra dėl to, kad priemonėms buvo reikšmingai padidintas skirtas finansavimas.

Ūkių modernizavimo (2A TS) mastui atspindėti vadovaujamosi **tikslo rodikliu T4** „Žemės ūkio valdų, gaunančių paramą investicijoms į restruktūrizavimą ir modernizavimą, procentinė dalis“, kuris susietas su priemonės M04 „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos srities 4.1 „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ produkto rodikliu „Valdų, gaunančių žemės ūkio valdoms skirtą paramą investicijoms, skaičius“.

16 lentelė. 2A tikslinės srities tikslo rodiklio pasiekimas

TS	Tikslo rodiklis	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	Tikslas 2025 m.
2A	T4. Žemės ūkio valdų, gaunančių paramą investicijoms į restruktūrizavimą ir modernizavimą,	0%	0%	0,60%	1,07%	1,46%	1,64%	1,83%	2,17	2,88%

procentinė dalis (2A tikslinė sritis)								
---------------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--

2014–2021 m. iš viso buvo modernizuotos 4 342 žemės ūkio valdos, t. y. šių valdų modernizavimo paramos projektai buvo baigti įgyvendinti. Remiantis Programoje nurodyta su kontekstu susijusio rodiklio reikšme, iš viso Lietuvoje buvo užregistruotos 199 910 žemės ūkio valdos, todėl iki 2021 m. pabaigos paramą gavusių valdų procentinė dalis sudarė 2,17 proc. visų Lietuvoje registruotų žemės ūkio valdų ir buvo pasiekta 75 proc. suplanuotos rodiklio reikšmės. Lyginant su 2020 m., suplanuotos reikšmės pasiekimas padidėjo reikšmingai – beveik 34 p. p.

Atskirų priemonių, prisidedančių prie 2A tikslinės srities, **produkto rodiklių** pasiekimai pateikti lentelėje žemiau.

17 lentelė. 2A tikslinės srities įgyvendinimas

M01	M01 TS 2A			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (EUR) (mokymai, mainų ūkių srityje programos, parodomoji veikla) (1.1–1.3 punktai)	3 825 163	6 548 293	58%
	M01 TS 2A			
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m..	Įgyvendinimo lygis, proc.
O12. Mokymas / įgūdžių įgijimas (1.1 punktas). Mokymų dalyvių skaičius	11 108	32 200	34%	
O1. Mokymas / įgūdžių įgijimas (1.1 punktas). Visos viešosios išlaidos, skirtos mokymui / įgūdžių įgijimu	1 081 692	1 517 647	71%	
M02	M02 TS 2A			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (Eur) (2.1–2.3 punktai)	1 227 992	2 106 176	58%
	M02 TS 2A			
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
O13. Konsultuojamų paramos gavėjų skaičius (2.1 punktas)	2 028	1 435	141%	
M04	M04 TS 2A			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (Eur)	446 740 828	812 340 690	55%
	M04 TS 2A			
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O4. Valdų, gaunančių žemės ūkio valdoms skirtą paramą investicijoms, skaičius (4.1 punktas)	4 342	5 760	75%
	O1. Bendros viešosios išlaidos (Eur) (4.1 punktas)	374 533 728	678 506 286	55%
	O1. Visos viešosios išlaidos investicijoms į infrastruktūrą (Eur) (4.3 punktas)	71 098 931	133 834 404	53%
O2. Bendra investicijų suma (viešųjų ir privačiųjų) (Eur)*	810 217 873	1 480 000 000	55%	
M06	M06 TS 2A (įskaitant tęstinius įsipareigojimus)			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.

	01. Visos viešosios išlaidos (Eur)	44 160 744	92 519 173	48%
	M06 TS 2A (įskaitant tęstinius išsipareigojimus)			
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	04. Paramos gavėjų (valdų), gaunančių smulkiems ūkiams skirtą paramą verslui pradėti, skaičius (6.3 punktas)	5 125	7 813	66%
	02. Bendra investicijų suma (Eur) (viešųjų ir privačiųjų) (tik 2014–2020 m. projektams)	46 198 259	92 519 173	46%
M16	M16 TS 2A			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	01. Visos viešosios išlaidos (EUR) (16.1–16.9 punktai)	10 361 198	24 078 426	43%
M21	M21 TS 2A			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	01. Bendros viešosios išlaidos (Eur)	6 125 329	28 000 000	22%
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	04. Valdų, gaunančių žemės ūkio valdoms skirtą paramą, skaičius	7 670	1 300	590%
	Papildoma informacija	2014–2021 m.		
M01	M01 TS 2A			
	03. Veiksmų, kuriems skiriama parama investicijoms, skaičius (1.1 punktas)	21		
	011. Mokymų dienų skaičius (1.1 punktas)	1 375		
	03. Veiksmų, kuriems skiriama parama investicijoms, skaičius (1.2 punktas)	27		
M02	M02 TS 2A			
	03. Veiksmų, kuriems skiriama parama investicijoms, skaičius (2.1 punktas)	2 097		
M04	M04 TS 2A			
	03. Veiksmų, kuriems skiriama parama investicijoms, skaičius (4.1 punktas)	5 477		
	03. Paremtų veiksmų / veiklų skaičius (4.2 punktas)	3		
	01. Visos viešosios išlaidos (EUR) (4.2 punktas)	1 108 169		
	03. Paremtų veiksmų / veiklų skaičius (4.3 punktas)	247		
M06	M06 TS 2A			
	03 Veiksmų, kuriems skiriama parama investicijoms, skaičius	4 432		
M16	M16 TS 2A			
	016. Remiamų EIP bendradarbiavimo operacijų skaičius	24		
	017. Remiamų bendradarbiavimo operacijų skaičius (išskyrus EIP)	64		

2014–2021 m. laikotarpiu pagal priemonės M01 veiklos sritį 1.1 „Parama profesiniam mokymui ir įgūdžių įgijimui“ buvo įgyvendintas 21 veiksmas, 4 daugiau lyginant su 2020 m. Įgyvendinant šiuos veiksmus buvo vedami mokymai, kuriems skirtų dienų skaičius išaugo nuo 1 250 (2020 m.) iki 1 375 (2021 m.). Mokymų dalyvių skaičius nuo 9 760 išaugo iki 11 108. Lyginant su Programoje numatytais

tikslais, šios priemonės produkto rodiklio, susijusio su mokymų dalyvių skaičiumi, įgyvendinimo lygis yra gana ribotas.

Jau iki 2018 m. pabaigos M02 priemonės produkto rodiklio įgyvendinimo lygis stipriai išaugo, pasiekdamas 150 proc. numatyto tikslo, nes konsultavimo paslaugomis pasinaudojo net 1 126 paramos gavėjai. Iki 2021 m. pabaigos pasinaudojusių konsultavimo paslaugomis skaičius išaugo iki 2 028, o įgyvendinimo lygis siekė 141 proc. (produkto rodiklio gyvendinimo lygis šiek tiek sumažėjo siekiamą rodiklio reikšmę padidinus nuo 970 iki 1 435, tačiau vis tiek siektina reikšmė yra pasiekta ir viršyta).

Pastebimai didesni pasiekimai stebimi ir įgyvendinant priemones M04 ir M06. Iki 2021 m. pabaigos pagal M04 priemonės veiklos sritį 4.1 projektus įgyvendino 4 342 žemės ūkio valdos (rodiklio įgyvendinimo lygis siekė 75 proc.) ir buvo įgyvendinti 5 477 projektai, kuriais modernizuotos žemės ūkio valdos remiant naujos žemės ūkio technikos ir naujos žemės ūkio įrangos, naujų technologinių įrengimų, skirtų specializuoto žemės ūkio sektoriaus pirminiams žemės ūkio produktams apdoroti ar perdirbti ir paruošti realizacijai, įsigyti; taip pat remiant specializuotame žemės ūkio sektoriuje vykdyti būtinų pastatų ar statinių statybą, rekonstravimą ar kapitalinį remontą ir kt. Didžiausia dalis (3 137) modernizavimo projektų buvo įgyvendinti gyvulininkystės bei 1 753 augalininkystės ūkiuose. Bendros viešosios išlaidos ūkių modernizavimo projektams sudarė 374,5 mln. Eur (įgyvendinimo lygis siekė 55 proc.). 2021 m. pagal veiklos sritį 4.1 taip pat vyko paraiškų rinkimas paskoloms gauti. Detaliau finansinės priemonės įgyvendinimo pažanga analizuota 4 ataskaitos skyriuje.

Pagal priemonės M04 veiklos sritį 4.2 „Parama investicijoms į žemės ūkio produktų perdirbimą, rinkodarą ir (arba) plėtrą“ buvo įgyvendinti 3 projektai, kurie iki 2018 m. pabaigos jau buvo užbaigti.

Pagal priemonės M04 veiklos sritį 4.3 „Parama investicijoms į žemės ūkio ir miškininkystės infrastruktūros plėtrą ir pritaikymą“ buvo įgyvendinti 247 projektai. Didžioji dalis projektų (239) buvo skirti žemės ūkio vandentvarkos, likę (8) – žemės konsolidacijos gerinimui. Viešosios išlaidos (deklaruotos EK) investicijoms į šiuos infrastruktūros projektus sudarė daugiau nei 71 mln. Eur. Projektų, susijusių su žemės konsolidacijos gerinimu, įgyvendinimas ir paramos išmokėjimas buvo baigtas dar 2017 m. Parama žemės ūkio vandentvarkai (pavyzdžiui, lauko drenažo inžinerinės infrastruktūros atnaujinimui, lauko drenažo sistemų pritaikymui joms keliamiems aplinkosauginiams reikalavimams ir kt.) buvo viena populiariausių paramos priemonių ankstesniu finansiniu laikotarpiu ir tokia išliko dabartiniu finansiniu laikotarpiu. Didelis paramos intensyvumas (80 proc.), skiriama paramos suma (300 tūkst. Eur ar 600 tūkst. Eur, kai rekonstruojami polderiai) ir galimybė ES lėšomis pagerinti dirbamos žemės agrarinę būklę priemonę daro patrauklią pareiškėjams. Remiantis papildomais ŽŪM duomenimis, šiuo metu įgyvendinami dar 97 projektai, skirti žemės ūkio vandentvarkai.

Įgyvendinant M04 priemonės projektus, be viešosios paramos taip pat buvo investuojamos ir privačios lėšos (Programoje yra numatytas paramos intensyvumas ir minimalus prisidėjimas prie projekto įgyvendinimo privačiomis lėšomis, kuris priklauso nuo veiklų ir sektoriaus, į kurį investuojama bei kitų papildomų sąlygų, tačiau tiek pagal 4.1, tiek pagal 4.2 veiklos sritis paramos intensyvumas negali viršyti 70 proc. tinkamų finansuoti išlaidų, pagal 4.3.2 veiklos sritį paramos intensyvumas yra 80 proc.), bendra investuotų lėšų suma 2021 m. pab. siekė 810,2 mln. Eur.

2014–2021 m. parama pagal priemonės M06 veiklos sritį 6.3 „Parama smulkiems ūkiams“ buvo suteikta 5 125 smulkiųjų ūkių, o įgyvendinimo lygis siekė 66 proc. Lyginant su 2020 m. įgyvendinimo lygis padidėjo 8 p. p. Smulkiųjų ūkių projektams išmokėtos viešosios išlaidos siekė 44,2 mln. Eur paramos (įgyvendinimo lygis – 48 proc.), iš kurių 40,6 mln. Eur buvo skirta pagal KPP 2014–2020 m. paramą gavusiems smulkiems ūkiams, o 3,6 mln. Eur – tęstiniais 2007–2013 m. išsipareigojimams pagal priemonę „Pusiau natūrinis ūkininkavimas“ vykdyti. Bendra investicijų suma siekė kiek daugiau nei 46,2 mln. Eur, o tai reiškia, kad nors parama smulkiems ūkiams teikiama kaip išmoka (maksimali paramos suma vienam pareiškėjui yra 15 tūkst. Eur), dalis paramos gavėjų prie projektų įgyvendinimo prisidėjo ir nuosavomis lėšomis (pvz., pareiškėjas verslo plane nurodo, kad visa jo projekto vertė yra 30 tūkst., todėl jam išmokama 15 tūkst., o likusią sumą sumoka jis pats).

Pagal M16 priemonę 2014–2021 m. mokėjimai buvo atlikti 24 EIP bendradarbiavimo projektams ir 64 smulkiųjų ūkių bendradarbiavimo projektams, kuriais prisidedama prie 2A TS įgyvendinimo. Jiems išmokėtų viešųjų lėšų suma sudarė 43 proc. skirtos paramos.

Pagrindinis iššūkis, su kuriuo buvo susidurta įgyvendinant priemonę M21 – ES reglamente (Nr. 1305/2013) nustatyti trumpi įgyvendinimo terminai, dėl kurių dalis pareiškėjų dėl trumpo paraiškų surinkimo laiko nespėjo pateikti paraiškų iki 2020 m. pabaigos. Atsižvelgiant į tai ir į Pereinamojo laikotarpio reglamento (Nr. 2020/2220) nuostatas, 2021 m. buvo pratęstas priemonės įgyvendinimo laikas ir praplėstas priemonės paramos gavėjų ratas, įtraukiant žemės ūkio veiklos subjektus, gaunančius pajamas iš gyvulininkystės, sodininkystės ir daržininkystės veiklos (anksčiau paramą galėjo gauti tik žemės ūkio veiklos subjektai užsiimantys žemės ūkio produktų perdirbimu bei labai mažos ir mažos įmonės). Atsižvelgiant į pakeitimus, buvo pakeistas ir priemonės lėšų paskirstymas 2A ir 6A tikslinėms sritims: 2A tikslinei sričiai finansavimas padidintas skiriant 28 mln. Eur (vietoj 16,55 mln. Eur), o 6A tikslinei sričiai finansavimas sumažintas skiriant 5,14 mln. Eur (vietoj 16,55 mln. Eur). Iki 2021 m. pabaigos pagal priemonę M21 (prisidedant prie 2A TS) paramą gavo 7 670 žemės ūkio valdų (2025 m. tikslas pasiektas ir viršytas), kurioms išmokėta daugiau nei 6 mln. Eur (22 proc. tikslo).

Remiantis specialiuju (konkrečių) produkto rodiklių pasiekimais galima teigti, kad iki 2021 m. pabaigos jaunųjų ūkininkų, pasinaudojusių parama investicijoms į žemės ūkio valdas ir smulkiųjų ūkių investicijoms verslui pradėti, dalis buvo didesnė nei planuota Programoje – sudarė 62,7 proc. ir 51,5 proc. šių veiklos sričių paramos gavėjų, o buvo planuota, kad jų dalis sieks mažiau nei pusę (40 proc.). Vertinant paramos gavėjų pasiskirstymą pagal sektorius, matyti, kad pagal 4.1 veiklos sritį mažesniu mastu nei planuota įgyvendinami sodininkystės sektoriaus investiciniai projektai, o pagal 6.3 veiklos sritį – augalininkystės, sodininkystės ir gyvulininkystės ūkių investiciniai projektai.

18 lentelė. 2A TS konkrečių produkto rodiklių įgyvendinimas

Priemonė	Rodiklio pavadinimas	Pasiekimas 2014–2021 m	Siektina reikšmė 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
M04 „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos sritis 4.1 „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“	SO03. Ūkių, gavusių paramą investicijoms į žemės ūkio valdas, dalis pagal ūkio valdytojo amžių – iki 40 metų amžiaus (imtinai), proc. (M04.1)	62,7	40	157%
	SO2.5. Ūkių, gavusių paramą investicijoms į žemės ūkio valdas, skaičius pagal sektorius – augalininkystės ūkių (M04.1)	1753	2 304	76%
	SO2.4. Ūkių, gavusių paramą investicijoms į žemės ūkio valdas, skaičius pagal sektorius – daržininkystės ūkių (M04.1)	457	86	531%
	SO2.1. Ūkių, gavusių paramą investicijoms į žemės ūkio valdas, skaičius pagal sektorius – gyvulininkystės ūkių (M04.1)	3137	3284	96%
	SO2.2. Ūkių, gavusių paramą investicijoms į žemės ūkio valdas, skaičius pagal sektorius – sodininkystės ūkių (M04.1)	35	57	61%
	SO2.3. Ūkių, gavusių paramą investicijoms į žemės ūkio valdas, skaičius pagal sektorius – uogininkystės ūkių (M04.1)	95	29	328%
M06 „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritis 6.3 „Parama smulkiems ūkiams“	SO05. Paramą verslui pradėti gavusių smulkiųjų ūkių dalis pagal ūkio valdytojo amžių – iki 40 metų (imtinai), proc. (M06.3)	51,5	40	129%
	SO04.5. Paramą verslui pradėti gavusių smulkiųjų ūkių skaičius pagal sektorius – augalininkystės ūkių (M06.3)	534	3 473	22%
	SO04.4. Paramą verslui pradėti gavusių smulkiųjų ūkių skaičius pagal sektorius – daržininkystės ūkių (M06.3)	317	114	278%
	SO04.1. Paramą verslui pradėti gavusių smulkiųjų ūkių skaičius pagal sektorius – gyvulininkystės ūkių (M06.3)	435 + 1257 (mixed)	3 927	43%
	SO04.2. Paramą verslui pradėti gavusių smulkiųjų ūkių skaičius pagal sektorius – sodininkystės ūkių (M06.3)	41	104	39%
	SO04.3. Paramą verslui pradėti gavusių smulkiųjų ūkių skaičius pagal sektorius – uogininkystės ūkių (M06.3)	150	165	91%

1.2.2.2 Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui (2B tikslinės srities įgyvendinimo analizė)

Programoje numatyta, kad prie 2B tikslinės srities, kuria siekiama sudaryti palankesnes sąlygas reikiamos kvalifikacijos jauniems ūkininkams pradėti veiklą žemės ūkio sektoriuje ir palengvinti kartų kaitą, įgyvendinimo turi prisidėti trys priemonės / veiklos sritys:

- M01 „Žinių perdavimas ir informavimo veikla“ veiklos sritis 1.1 „Parama profesiniam mokymui ir įgūdžiams įgyti“;
- M02 „Konsultavimo paslaugos, ūkio valdymo ir ūkininkų pavadavimo paslaugos“;
- M06 „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritis 6.1 „Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui“.

Iki 2021 m. pabaigos paramos **lėšos buvo patvirtintos ir išmokėtos** pagal visas tris prie 2B tikslinės srities prisidedančias priemones. Patvirtinta parama siekė 85,9 mln. Eur ir sudarė 82 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, o išmokėta – 76,7 mln. Eur (74 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos), EK deklaruota – 48,7 mln. Eur (47 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos) Baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota parama siekė 48,3 mln. Eur ir sudarė 46 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos.

19 lentelė. 2B tikslinės srities intervencijos logikos įgyvendinimas

P2 „Didinti ūkių perspektyvumą ir visų tipų žemės ūkio veiklos konkurencingumą visuose regionuose, taip pat skatinti inovacines ūkių technologijas ir tvarų miškų valdymą“							
2B TS	Tikslo rodikliai		Priemonės	Patvirtinta parama 2014–2021 m., Eur	Išmokėta parama 2014–2021 m., Eur*	Skirta parama 2014–2025 m., Eur	Įgyvendinimo lygis, proc.
	2014–2021m. pasiekimas	Tikslas 2025 m.					
	T5. Žemės ūkio valdų, parengusių pagal Programą remiamą verslo plėtros planą / gavusių investicijų jauniems ūkininkams, procentinė dalis (2B tikslinė sritis)		M01	228 379	115 359	798 529	14%
	0,54%	1,17%	M02	260 454	260 454	663 235	39%
			M06	85 440 535	47 952 497	102 705 882	47%

* baigtiems projektams išmokėta parama, kuri buvo deklaruota Europos Komisijai. Lyginant su šios ataskaitos 1.1 dalies 4 lentelėje pateiktais duomenimis, išmokėta parama, kuri buvo deklaruota Europos Komisijai, pagal kai kurias priemones gali skirtis, nes šioje lentelėje nurodyta užbaigtiems projektams išmokėta parama, o 4 lentelėje visiems projektams išmokėta ir Europos Komisijai deklaruota parama.

2021 m. atliktu Programos keitimu (patvirtintu Europos Komisijos 2021-11-10 sprendimu Nr. C(2021)8219), dviem prie 2B TS prisidedančioms priemonėms buvo padidintas finansavimas: M02 – 175 tūkst. Eur; M06 – 30 mln. Eur. Atitinkamai nuo 0,8 iki 1,17 proc. padidinta tikslo rodiklio T5 siektina reikšmė. Taip pat padidintos produkto rodiklių siektinos reikšmės.

Pagal priemonės M01 veiklos sritį, prisidedančią prie 2B tikslinės srities, patvirtintos paramos dalis siekė 29 proc., o išmokėtos ir EK deklaruotos – 14 proc. Pagal priemonę M02 patvirtintos ir išmokėtos ir EK deklaruotos paramos dalis siekė 39 proc. Didžiausia paramos suma (85,4 mln. Eur) buvo patvirtinta pagal priemonės M06 veiklos sritį „Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui“. Šios veiklos srities patvirtintos paramos dali siekė 83 proc. visam laikotarpiui skirtos paramos sumos. Išmokėta ir EK deklaruota parama siekė beveik 48 mln. Eur ir sudarė 47 proc. visos priemonei skirtos sumos.

Siekiant atspindėti paramos jauniems ūkininkams įgyvendinimą, 2B tikslinei sričiai buvo numatytas **tikslo rodiklis T5** „Žemės ūkio valdų, parengusių pagal Programą remiamą verslo plėtros planą / gavusių investicijų jauniems ūkininkams, procentinė dalis (2B tikslinė sritis)“, susietas su priemonės M06 „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos srities 6.1 „Parama jaunųjų ūkininkų išikūrimui“ produkto rodikliu „Paramos gavėjų (valdų), gaunančių jauniems ūkininkams skirtą paramą verslui pradėti, skaičius“.

20 lentelė. 2B tikslinės srities tikslo rodiklio pasiekimas

TS	Tikslo rodiklis	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	Tikslas 2025 m.
2B	T5. Žemės ūkio valdų, parengusių pagal Programą remiamą verslo plėtros planą / gavusių investicijų jauniems ūkininkams, procentinė dalis (2B tikslinė sritis)	0%	0%	0,02%	0,13%	0,23%	0,35%	0,43%	0,54%	1,17%

2014–2021 m. jaunųjų ūkininkų, gavusių paramą verslui pradėti ir jau įgyvendinusių projektus, skaičius siekė 1 077. Remiantis Programoje nurodyta su kontekstu susijusio rodiklio reikšme, iš viso Lietuvoje buvo užregistruotos 199 910 žemės ūkio valdos. Taigi, 2021 m. pabaigoje žemės ūkio valdų, gavusių jauniems ūkininkams skirtų investicijų, procentinė dalis sudarė 0,54 proc. visų Lietuvoje registruotų žemės ūkio valdų. 2014–2021 m. buvo pasiekta 46 proc. suplanuotos rodiklio reikšmės. Atsižvelgiant į nuosekliai kasmet didėjančią tikslo rodiklio reikšmę, priemonės populiarumą bei tai, kad iki 2021 m. pabaigos parama buvo patvirtinta 2 120 paramos gavėjų, tikėtina, kad 2025 m. siektina rodiklio reikšmė bus pasiekta.

Atskirų priemonių, prisidedančių prie 2B tikslinės srities, **produkto rodiklių** pasiekimai pateikti lentelėje žemiau.

21 lentelė. 2B tikslinės srities įgyvendinimas

M01	M01 TS 2B			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (EUR) (mokymai, mainų ūkių srityje programos, parodomoji veikla) (1.1–1.3 punktai)	115 359	798 529	14%
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O12. Mokymas / įgūdžių įgijimas (1.1 punktas). Mokymų dalyvių skaičius	2059	16 900	12%
	O1. Mokymas / įgūdžių įgijimas (1.1 punktas). Visos viešosios išlaidos, skirtos mokymui / įgūdžių įgijimui	115 359	798 529	14%
M02	M02 TS 2B			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (EUR) (2.1–2.3 punktai)	260 454	663 235	39%
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O13. Konsultuojamų paramos gavėjų skaičius (2.1 punktas)	693	452	153%
M06	M06 TS 2B			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (Eur)	47 952 497	102 705 882	47%
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.

	04. Paramos gavėjų (valdų), gaunančių jauniems ūkininkams skirtą paramą verslui pradėti, skaičius (6.1 punktas)	1 077	2 340	46%
	02. Bendra investicijų suma (EUR) (viešųjų ir privačiųjų)	53 506 816	102 705 882	52%
Papildoma informacija				
M01	M01 TS 2B			
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.		
	03. Veiksmų, kuriems skiriama parama investicijoms, skaičius (1.1 veikla)	5		
M02	M02 TS 2B			
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.		
	03. Veiksmų, kuriems skiriama parama investicijoms, skaičius (2.1 punktas)	699		
M06	M06 TS 2B			
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.		
	03. Veiksmų, kuriems skiriama parama investicijoms, skaičius	1 077		
	01. Visos viešosios išlaidos (Eur) (6.1 punktas)	47 952 497		

M01 priemonės veiklos sričiai 1.1 buvo išmokėta ir EK deklaruota 115,4 tūkst. Eur parama ir paremti 5 veiksmai, skirti jaunųjų ūkininkų profesiniams mokymams. 2014–2021 m. mokymų dalyvių skaičius siekė 2 059, o įgyvendinimo lygis tik 12 proc. Pagal priemonei M02 patvirtintą paramą (kuri siekė 39 proc. tikslo) konsultavimo paslaugomis jau pasinaudojo 693 jaunieji ūkininkai, kas lėmė Programoje numatyto įgyvendinimo lygio tikslo pasiekimą (153 proc.). Programoje užsibrėžtas 2025 m. tikslas (452 konsultavimo paslaugomis pasinaudoję paramos gavėjai) jau buvo pasiektas 2019 m.

Kaip minėta anksčiau, investicinę paramą verslui pradėti pagal priemonę M06 gavo 1 077 jaunieji ūkininkai. Visos viešosios išlaidos (deklaruotos EK) įgyvendintiems projektams siekė beveik 48 mln. Eur, o bendrosios investicijos buvo beveik 12 proc. didesnės ir siekė 53,5 mln. Eur. Didesnės bendrosios investicijos rodo, kad dalis jaunųjų ūkininkų prie projektų įgyvendinimo prisidėjo ir nuosavomis lėšomis, nepaisant to, kad jaunųjų ūkininkų šikūrimo projektui įgyvendinti mokama vienodo dydžio išmoka (maksimali viešosios paramos suma vienam paramos gavėjui šikūrti yra 40 tūkst. Eur). Įgyvendinant projektus pastaraisiais metais jaunieji ūkininkai investavo į žemės ūkio technikos (pvz. frontaliųjų krautuvų, kultivatorių, purkštuvų) šigijimą, ūkinių gyvūnų (mėsinių galvijų, danielių, avių, telyčių) šigijimą, daugiamečių augalų (braškių daigų, aviečių, šaltalankių sodinukų ir t.t.) šigijimą, taip pat investuota į infrastruktūros kūrimą ir statybą (aptvarų įrengimą, angarų statybas ir t.t.). 6.1 veiklos sritis įgyvendinama sėkmingai, 2021 m. buvo pateikta paraiškų didesnei sumai nei buvo planuota, o prie šios veiklos srities populiarumo galėjo prisidėti tai, kad dar 2020 m. nuo 50 proc. iki 80 proc. buvo padidinta pirmoji išmokos dalis.⁵

Pagal 2B tikslinę sritį buvo numatyti penki specialieji (konkretūs) Programos rodikliai, matuojantys paramą pagal priemonės M06 „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritį 6.1 „Parama jaunųjų ūkininkų šikūrimui“ gavusių ūkių skaičių pagal sektorius (augalininkystės, daržininkystės, gyvulininkystės, sodininkystės, uogininkystės).

22 lentelė. 2B TS konkrečių produkto rodiklių įgyvendinimas

Priemonė	Rodiklio pavadinimas	Pasiekimas 2014–2021 m.	Siektina reikšmė 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
M06 „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritis 6.1 „Parama jaunųjų ūkininkų šikūrimui“	SO06.5. Paramą gavusių ūkių skaičius pagal sektorius – augalininkystės ūkių (M06.1)	143	936	15%
	SO06.4. Paramą gavusių ūkių skaičius pagal sektorius – daržininkystės ūkių (M06.1)	87	29	300%
	SO06.1. Paramą gavusių ūkių skaičius pagal sektorius – gyvulininkystės ūkių (M06.1)	(638 + 126) (mixed)	1 332	57%
	SO06.2. Paramą gavusių ūkių skaičius pagal sektorius – sodininkystės ūkių (M06.1)	9	19	47%

⁵ Priemonių kuratorių apklausos metu gauta informacija.

S006.3. Paramą gavusių ūkių skaičius pagal sektorius – uogininkystės ūkių (M06.1)	74	24	308%
---	----	----	------

Vertinant pagal specialiesiems rodikliams numatytų tikslų įgyvendinimo lygį, geriausi pasiekimai stebimi daržininkystės ir uogininkystės sektoriuose (numatyta siektina reikšmė buvo visiškai įgyvendinta ir stipriai viršyta). Tai rodo, jog šiuose sektoriuose nebuvo tikėtasi tokio aktyvaus susidomėjimo 6.1 veiklos sritimi. Mažiausiu mastu rodiklis įgyvendintas paramą gavusių ūkių augalininkystės sektoriuje – paramą gavo 143 ūkiai (arba 15 proc. numatyto tikslo). Kyla rizika, kad šio rodiklio tikslas nebus pasiektas.

1.2.2.3 Miškininkystės ekonominės vertės didinimas (2C+ tikslinės srities įgyvendinimo analizė)

Programoje numatyta, kad prie 2C+ tikslinės srities, kuria siekiama didinti miškininkystės ekonominę vertę ir skatinti miško plotų plėtrą, įgyvendinimo prisideda keturios priemonės / veiklos sritys:

- M01 „Žinių perdavimas ir informavimo veikla“;
- M02 „Konsultavimo paslaugos, ūkio valdymo ir ūkininkų pavadavimo paslaugos“;
- M04 „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos srities 4.3 „Parama investicijoms į su žemės ūkio ir miškininkystės plėtra, modernizavimu ar pritaikymu susijusią infrastruktūrą“ veikla 4.3.3 „Parama miškų infrastruktūrai gerinti“;
- M08 „Investicijos į miško plotų plėtrą ir miškų gyvybingumo gerinimą“ veiklos sritis 8.6 „Investicijos į miškininkystės technologijas“.⁶

Iki 2021 m. pabaigos paramos lėšos buvo patvirtintos ir išmokėtos pagal visas prie 2C+ tikslinės srities prisidedančias priemones. Patvirtinta parama siekė 15,2 mln. Eur ir sudarė 56 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, o išmokėta ir EK deklaruota parama siekė 10,8 mln. Eur (40 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos). Baigtiems projektams išmokėtos ir EK deklaruotos paramos suma siekė ir sudarė 10,6 mln. Eur, t. y., 39 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos.

23 lentelė. 2C+ tikslinės srities intervencijos logikos įgyvendinimas

P2 „Didinti ūkių perspektyvumą ir visų tipų žemės ūkio veiklos konkurencingumą visuose regionuose, taip pat skatinti inovacines ūkių technologijas ir tvarų miškų valdymą“							
2C TS	Tikslo rodikliai		Priemonės	Patvirtinta parama 2014–2021 m., Eur	Išmokėta parama 2014–2021 m., Eur*	Skirta parama 2014–2025 m., Eur	Įgyvendinimo lygis, proc.
	2014–2021 m. pasiekimas	Tikslas 2025 m.					
	Sukurtos darbo vietos įgyvendinant remiamus projektus (2C tikslinė sritis)		M01	506 617	345 637	1 203 936	29%
	206	185	M02	331 588	331 588	498 235	67%
			M04	1 777 469 ⁷	1 403 488	1 563 525	90%
			M08	12 625 891	8 537 699	24 084 801	35%

* baigtiems projektams išmokėta parama, kuri buvo deklaruota Europos Komisijai. Lyginant su šios ataskaitos 1.1 dalies 4 lentelėje pateiktais duomenimis, išmokėta parama, kuri buvo deklaruota Europos Komisijai, pagal kai kurias priemones gali skirtis, nes šioje lentelėje nurodyta užbaigtiems projektams išmokėta parama, o 4 lentelėje visiems projektams išmokėta ir Europos Komisijai deklaruota parama.

⁷ 2014–2021 m. pagal M04 veiklos sritį, prisidedančią prie 2C TA patvirtinta parama siekia 1 777 469 Eur. Patvirtinta parama yra didesnė nei priemonei skirta parama, tačiau, NMA duomenimis, visos sutartyse patvirtintos paramos lėšos nebus panaudotos ir projektai bus įgyvendinami mažesne apimtimi.

2021 m. atliktu Programos keitimu (patvirtintu Europos Komisijos 2021-11-10 sprendimu Nr. C(2021)8219), trims iš keturių prie 2C TS prisidedančioms priemonėms buvo padidintas finansavimas: M01 ir M02 po 200 tūkst. Eur; M08 – 6,5 mln. Eur. Atitinkamai nuo 120 iki 185 padidinta tikslo rodiklio siektina reikšmė. Taip pat padidintos produkto rodiklių siektinos reikšmės.

Pagal priemonės M01 veiklos sritį 1.1 „Parama profesiniam mokymui ir įgūdžiams įgyti“ buvo patvirtinta 506,6 tūkst. Eur suma, o tai sudarė 42 proc. Programoje skirtos paramos. Pagal šią priemonę išmokėta ir EK deklaruota suma – 345,6 tūkst. Eur sudarė 29 proc. Programoje skirtos paramos. Tuo tarpu priemonei M02 „Konsultavimo paslaugos, ūkio valdymo ir ūkininkų pavadavimo“ iki 2021 m. pabaigos patvirtintos ir išmokėtos paramos suma siekė 68 proc. Programoje skirtos paramos. Priemonės M04 veiklai 4.3.3 2021 m. pavirtinta parama yra didesnė nei skirta, tačiau, NMA duomenimis, visos sutartyse patvirtintos paramos lėšos nebus panaudotos ir projektai bus įgyvendinami mažesne apimtimi. Išmokėta ir EK deklaruota parama siekia 90 proc. visos Programoje skirtos paramos. Priemonės M08 veiklos sričiai 8.6 „Investicijos į miškininkystės technologijas“ patvirtintos paramos dalis nuo Programoje skirtos siekė 52 proc., o išmokėtos ir EK deklaruotos – 35 proc.

2C+ tikslinei sričiai numatytas **tikslo rodiklis** „Sukurtos darbo vietos įgyvendinant remiamus projektus“. Iki 2021 m. pabaigos buvo sukurtos 206 naujos darbo vietos ir rodiklio tikslas 2025 m. buvo pasiektas. Visos šios darbo vietos buvo sukurtos įgyvendinus miško kirtimo, apvaliosios medienos ir medienos biokuro technologijų diegimui skirtus projektus pagal 8.6 veiklos sritį.

24 lentelė. 2C+ tikslinės srities tikslo rodiklio pasiekimas

TS	Tikslo rodiklis	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	Tikslas 2025 m.
2C	Sukurtos darbo vietos įgyvendinant remiamus projektus (2C tikslinė sritis)	0	0	12	35	51	92	151	206	185

Atskirų priemonių, prisidedančių prie 2C+ tikslinės srities, **produkto rodiklių** pasiekimai pateikti lentelėje žemiau.

25 lentelė. 2C+ tikslinės srities įgyvendinimas

M01	M01 TS 2C				
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)		2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (EUR) (mokymai, mainų ūkių srityje programos, parodomoji veikla) (1.1–1.3 punktai)		345 637	1 203 936	29%
	Produkto rodikliai		2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O12. Mokymas / įgūdžių įgijimas (1.1 punktas). Mokymų dalyvių skaičius		638	11 900	5%
M02	O2. Mokymas / įgūdžių įgijimas (1.1 punktas). Visos viešosios išlaidos, skirtos mokymui / įgūdžių įgijimui		92 781	560 294	17%
	M02 TS 2C				
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)		2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (EUR) (2.1–2.3 punktai)		331 588	498 235	67%
	Produkto rodikliai		2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
M04	O13. Konsultuojamų paramos gavėjų skaičius (2.1 punktas)		249	329	76%
	M04 TS 2C				
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)		2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (Eur)		1 403 488	1 563 525	90%
Produkto rodikliai		2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.	

	02. Bendra investicijų suma (Eur) (viešųjų ir privačiųjų)	2 428 436	1 954 406	124%
M08	M08 TS 2C			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	01. Visos viešosios išlaidos (EUR) (8.6 punktas)	8 537 699	24 084 801	35%
	Papildoma informacija			
M04	M04 TS 2C			
	03. Paremtų veiksmų / veiklų skaičius (4.3 punktas)	18		
M08	M08 TS 2C			
	03. Paremtų veiksmų / veiklų skaičius (8.6 punktas)	123		
	02. Bendra investicijų suma (Eur) (viešųjų ir privačiųjų)	24 252 997		

2014–2021 m. laikotarpiu pagal priemonės M01 veiklos sritį 1.1 buvo įgyvendinti 2 mokymų veiksmai/projektai, kuriems skirta 92,8 tūkst. Eur parama (17 proc. tikslo). Mokymų dalyvių skaičius siekė 638 ir sudarė tik 5 proc. siekiamo tikslo (galimos mažo mokymų dalyvių skaičiaus priežastys analizuotos vertinant 1C TS pažangą). Pagal 1.2 veiklos sritį taip pat įgyvendinti 2 veiksmai/ projektai, kuriems skirta 252,9 tūkst. Eur parama.

Pagal priemonės M02 2.1 veiklos sritį konsultavimo paslaugomis jau pasinaudojo 249 miško valdytojai. Tai siekė 76 proc. konsultuojamų paramos gavėjų skaičiaus rodiklio tikslo.

2014–2021 m. taip pat įgyvendinta 18 miškų infrastruktūros gerinimo projektų pagal priemonės M04 „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklą 4.3.3, skirtą miško kelių įrengimui ir rekonstrukcijai, taip pat su miško keliais susijusių įrenginių ar statinių įrengimui (pavyzdžiui, griovių, pralaidų, nuovažų, tiltų statybai ir pan.). Projektams išmokėta ir EK deklaruota 1,4 mln. Eur paramos, o bendra investicijų suma siekė kiek daugiau nei 2,4 mln. Eur (124 proc. tikslo). Pereinamuoju laikotarpiu šiai priemonei papildomas finansavimas skirtas nebuvo, todėl nebuvo renkamos naujos paraiškos. 2021 m. vyko mokėjimai pagal anksčiau pasirašytas projektų sutartis.

Daugiausia 2C+ tikslinės srities viešųjų išlaidų – 8,5 mln. Eur – skirta M08 priemonės 8.6 veiklos srities projektams. Panaudojant šias lėšas 2014–2021 m. buvo įgyvendinti 123 projektai, kuriuose diegtos miškininkystės technologijos ir kuriais prisidėta prie miškų ūkio modernizavimo bei ekonominės vertės didinimo, jaunuolynų ir krūmynų pertvarkymo, biokuro gamybos, panaudojant miško kirtimo atliekas. Bendra projektais įgyvendintų investicijų suma siekė 24,3 mln. Eur ir yra beveik 3 kartus didesnė nei viešosios išlaidos. Priemonė įgyvendinama gana sėkmingai ir nuosekliai, 2021 m. buvo gauta 41 paraiška. Tam tikrą įtaką naujoms investicijoms galėjo turėti dar nepasibaigusi COVID 19 pandemija bei su tuo susijęs ekonominės situacijos neapibrėžtumas.⁸

Specialiųjų Programos rodiklių pagal šią tikslinę sritį nebuvo numatyta.

⁸ Priemonių kuratorių apklausos metu gauta informacija.

1.2.3 3 prioritetas. Maisto tiekimo grandinių organizavimo skatinimas

Programos trečias prioritetas (P3) yra skirtas **maisto grandinės organizavimo skatinimui**, įskaitant žemės ūkio produktų perdirbimą ir rinkodarą, gyvūnų gerovę ir rizikos valdymą žemės ūkyje. Šį prioritetą sudaro dvi tikslinės sritys:

- **3A:** pirminės produkcijos gamintojų konkurencingumo didinimas geriau juos integruojant į **žemės ūkio maisto produktų grandinę taikant kokybės sistemas, kuriant žemės ūkio produktų pridėtinę vertę**, propaguojant vietos rinkas ir pasitelkiant **trumpas tiekimo grandines, gamintojų grupes** ir tarpšakines organizacijas;
- **3B:** **ūkių rizikos prevencijos** ir valdymo rėmimas.

2014–2021 m. įgyvendinant 3A tikslinę sritį buvo įgyvendinti 95 projektai, kuriems skirta parama investicijoms žemės ūkio valdose bei investicijoms į žemės ūkio produktų perdirbimą ir rinkodarą. Paramos lėšos taip pat buvo išmokėtos 333 žemės ūkio valdoms už dalyvavimą kokybės sistemose, trumposiose tiekimo grandinėse ir gamintojų organizacijose: pagal priemonę M03 parama išmokėta 162 ūkio valdoms pagal tęstinius 2007–2013 m. KPP įsipareigojimus ir 101 valdai pagal naujas 2014–2020 m. KPP paraiškas, 15 ūkio valdų pagal 16.4 veiklos sritį ir 55 valdoms, dalyvaujančioms remiamose gamintojų grupėse (M09). Įgyvendinant 3B tikslinę sritį, skirtą paskatinti žemės ūkio valdų dalyvavimą rizikos valdymo sistemose, išmokėta ir EK deklaruota beveik 12,1 mln. Eur paramos, kurią gavo 1 422 ūkiai.

2014–2021 m. pagal trečiąjį prioritetą visų patvirtintų lėšų suma siekė 96,6 mln. Eur ir sudarė 59 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirtos lėšų sumos.⁹ Išmokėtos paramos suma siekė 67,5 mln. Eur (41 proc. šiam prioritetui skirtos lėšų sumos), EK deklaruotos paramos suma siekė 67,1 mln. Eur (41 proc. šiam prioritetui skirtos lėšų sumos). Baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota beveik 59,4 mln. Eur (39 proc. prioritetui skirtos sumos).

1.2.3.1 Žemės ūkio produktų perdirbimas, kokybės sistemos, trumpos maisto tiekimo grandinės, gamintojų grupės (3A tikslinės srities įgyvendinimo analizė)

Programoje numatyta, kad prie 3A tikslinės srities, kuria siekiama didinti pirminės produkcijos gamintojų konkurencingumą geriau juos integruojant į žemės ūkio maisto produktų grandinę (taikant kokybės sistemas, kuriant žemės ūkio produktų pridėtinę vertę, propaguojant vietos rinkas ir pasitelkiant trumpas tiekimo grandines, gamintojų grupes ir tarpšakines organizacijas), įgyvendinimo prisideda šešios priemonės / veiklos sritys:

- M01 „Žinių perdavimas ir informavimo veikla“;
- M02 „Konsultavimo paslaugos, ūkio valdymo ir ūkininkų pavadavimo paslaugos“;
- M03 „Žemės ūkio produktų ir maisto produktų kokybės sistemos“;
- M04 „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos sritys 4.1 „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ ir 4.2 „Parama investicijoms į žemės ūkio produktų perdirbimą, rinkodarą ir (arba) plėtrą“;
- M09 „Gamintojų grupių ir organizacijų įsisteigimas“;
- M16 „Bendradarbiavimas“.

Iki 2021 m. pabaigos paramos lėšos buvo patvirtintos ir išmokėtos pagal visas prie 3A tikslinės srities prisidedančias priemones. Patvirtinta parama siekė 81,9 mln. Eur ir sudarė 59 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, o išmokėta beveik 54,2 mln. Eur, (39 proc. tikslinei sričiai skirtos paramos), EK

⁹ Iš viso prioritetui skirta 164 175 134 Eur.

deklaruota – 54 mln. Eur (39 proc. tikslinei sričiai skirtos paramos). Baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota –46,6 mln. Eur (33 proc. tikslinei sričiai skirtos paramos)

26 lentelė. 3A tikslinės srities intervencijos logikos įgyvendinimas

P3 „Skatinti maisto grandinės organizavimą, įskaitant žemės ūkio produktų perdirbimą ir rinkodarą, gyvūnų gerovę ir rizikos valdymą žemės ūkyje“							
3A TS	Tikslo rodikliai		Priemonės	Patvirtinta parama 2014–2021 m., Eur	Išmokėta parama 2014–2021 m., Eur	Skirta parama 2014–2025 m., Eur	Įgyvendinimo lygis, proc.
	2014–2021 m. pasiekimas	Tikslas 2025 m.					
	T6. Žemės ūkio valdų, gaunančių paramą už dalyvavimą kokybės sistemose, vietos rinkose, trumpose tiekimo grandinėse ir gamintojų grupėse / organizacijose, procentinė dalis (3A tikslinė sritis)		M01	1 830 163	628 308	2 767 132	23%
	0,17%	0,25%	M02	1 821	1 821	213 235	1%
			M03	1 238 261	1 238 261	2 224 706	56%
			M04	74 063 038	43 127 614	115 995 994	37%
			M09	1 500 000	300 000	1 788 829	17%
			M16	3 271 983	1 258 607	16 384 798	8%

* baigtiems projektams išmokėta parama, kuri buvo deklaruota Europos Komisijai. Lyginant su šios ataskaitos 1.1 dalies 4 lentelėje pateiktais duomenimis, išmokėta parama, kuri buvo deklaruota Europos Komisijai, pagal kai kurias priemones gali skirtis, nes šioje lentelėje nurodyta užbaigtiems projektams išmokėta parama, o 4 lentelėje visiems projektams išmokėta ir Europos Komisijai deklaruota parama.

2021 m. atliktu Programos keitimu (patvirtintu Europos Komisijos 2021-11-10 sprendimu Nr. C(2021)8219), penkioms iš šešių prie 3A TS prisidedančioms priemonėms buvo padidintas finansavimas: M01–500 tūkst. Eur; M02 – 25 tūkst. Eur; M04 – 31,4 mln. Eur; M09 – 1 mln. Eur ir M16 – 10,8 mln. Eur. Atitinkamai nuo 0,2 iki 0,25 proc. padidinta tikslo rodiklio T6 siektina reikšmė. Taip pat padidintos produkto rodiklių siektinos reikšmės.

Kaip ir ankstesniais metais, mažiausia paramos suma (1 821 Eur) buvo patvirtinta pagal priemonę M02 „Konsultavimo paslaugos, ūkio valdymo ir ūkininkų pavadavimo paslaugos“. Priemonei M03 „Žemės ūkio produktų ir maisto produktų kokybės sistemos“ patvirtinta parama siekė kiek daugiau nei 1,2 mln. Eur. Priemonės M04 „Investicijos į materialųjį turta“ 4.1 ir 4.2 veiklos sritims buvo patvirtinti kiek daugiau nei 74 mln. Eur. Pagal priemonę M09 „Gamintojų grupių ir organizacijų įsisteigimas“ 2014–2021 m. patvirtinta parama siekė 1,5 mln. Eur. Pagal priemonę M16 „Bendradarbiavimas“ patvirtinta beveik 3,3 mln. Eur parama.

Vertinant pagal išmokėtą ir EK deklaruotą paramą, mažiausiu mastu įgyvendinama „minkštoji priemonė“ M02 „Konsultavimo paslaugos, ūkio valdymo ir ūkininkų pavadavimo paslaugos“ – šiai priemonei išmokėtų lėšų suma sudarė 1 proc. nuo skirtos paramos, ir, palyginti su 2020 m., liko nepakitusi. Didžiausia suma išmokėta investicijoms į žemės ūkio produktų perdirbimą, rinkodarą ir plėtrą, t. y. priemonei M04. Pagal priemonę užbaigtiems projektams buvo išmokėti 43,1 mln. Eur, o įgyvendinimo lygis siekė 37 proc. Pagal priemonę M09 „Gamintojų grupių ir organizacijų įsisteigimas“ iki 2021 m. pabaigos buvo išmokėta 300 tūkst. Eur (17 proc. skirtos paramos). Pagal priemonę M16 išmokėti 8 proc. skirtos paramos.

Siekiant skatinti maisto tiekimo grandinės organizavimą (3A TS), numatytas **tikslo rodiklis** T6 „Žemės ūkio valdų, gaunančių paramą už dalyvavimą kokybės sistemose, vietos rinkose, trumpose tiekimo grandinėse ir gamintojų grupėse / organizacijose, procentinė dalis“, kuris yra susietas su priemone M03 „Žemės ūkio produktų ir maisto produktų kokybės sistemos“ produkto rodikliu „Remiamų ūkių skaičius“, priemonės M09 „Gamintojų grupių ir organizacijų įsisteigimas“ produkto rodikliu „Valdų,

dalyvaujančių remiamose gamintojų grupėse, skaičius“ bei priemonės M16 „Bendradarbiavimas“ produkto rodikliu „Žemės valdų, dalyvaujančių teikimo grandinės dalyvių bendradarbiavimo/vietos veiklos skatinimo programose, skaičius“.

27 lentelė. 3A tikslinės srities tikslo rodiklio pasiekimas

TS	Tikslo rodiklis	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	Tikslas 2025 m.
3A	T6. Žemės ūkio valdų, gaunančių paramą už dalyvavimą kokybės sistemose, vietos rinkose, trumpose tiekimo grandinėse ir gamintojų grupėse / organizacijose, procentinė dalis (3A tikslinė sritis)	0%	0%	0,08%	0,1%	0,12%	0,13%	0,14%	0,17%	0,25%

Per 2021 m. buvo paremtos 333 žemės ūkio valdos, dalyvaujančių kokybės sistemose, trumposiose tiekimo grandinėse ir gamintojų organizacijose, o tai sudarė 0,17 proc. visų Lietuvoje registruotų žemės ūkio valdų skaičiaus (remiantis Programa, iš viso Lietuvoje 2013 m. buvo užregistruotos 199 910 žemės ūkio valdos). 2021 m. pasiekta 67 proc. šio tikslo rodiklio.

Atskirų priemonių, prisidedančių prie 3A tikslinės srities, produkto rodiklių pasiekimai pateikti lentelėje žemiau.

28 lentelė. 3A tikslinės srities įgyvendinimas

M01	M01 TS 3A			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (EUR) (mokymai, mainų ūkių srityje programos, parodomoji veikla) (1.1–1.3 punktai)	628 308	2 267 132	28%
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Mokymas / įgūdžių įgijimas (1.1 punktas) Visos viešosios išlaidos, skirtos mokymui / įgūdžių įgijimui	127 670	352 941	36%
	O13. Mokymas / įgūdžių įgijimas (1.1 punktas) Mokymų dalyvių skaičius	471	7 500	6%
M02	M02 TS 3A			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (EUR) (2.1–2.3 punktai)	1 821	213 235	1%
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O13. Konsultuojamų paramos gavėjų skaičius (2.1 punktas)	9	157	6%
M03	M03 TS 3A			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (Eur) (3.1–3.2 punktai)	1 238 261	2 224 706	56%

¹⁰ Remiantis Programa, iš viso Lietuvoje 2013 m. buvo užregistruotos 199 910 žemės ūkio valdos.

	Produkto rodikliai	2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O4. Remiamų ūkių skaičius (3.1-3.2 punktai)	263	280	94%
M04	M04 TS 3A			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (Eur)	43 127 614	115 995 994	37%
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O2. Bendra investicijų suma (viešųjų ir privačiųjų) (Eur)	173 159 900	231 990 550	75%
	O3. Veiksmų, kuriems skiriama parama investicijoms, skaičius (pavyzdžiui, žemės ūkio valdose, žemės ūkio produktų perdirbimas ir rinkodara) (4.1 ir 4.2 punktai)	95	140	68%
M09	M09 TS 3A			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Bendros viešosios išlaidos (EUR)	300 000	1 788 829	17%
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O3. Remiamų veiksmų (gamintojų grupių kūrimas) skaičius	2	4	50%
	O9. Valdų, dalyvaujančių remiamose gamintojų grupėse, skaičius	55	40	138%
M16	M16 TS 3A			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (EUR) (16.1–16.9 punktai)	1 258 607	16 384 798	8%
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O9. Žemės valdų, dalyvaujančių tiekimo grandinės dalyvių bendradarbiavimo / vietos veiklos skatinimo programose, skaičius (16.4 punktas)	9	175	5%
Papildoma informacija				
M01	M01 TS 3A			
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.		
	O3. Veiksmų, kuriais prisidedama prie profesinio mokymo ir įgūdžių įgijimo, skaičius (1.1 punktas)	8		
	O3. Veiksmų, kuriais prisidedama prie parodomųjų projektų ir informavimo veiklos, skaičius (1.2 punktas)	8		
	O11. Mokymų dienų skaičius (1.1 punktas)	148		
	O12. Mokymų dalyvių skaičius (1.1 punktas)	471		
M02	M02 TS 3A			
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.		
	O3. Veiksmų, kuriais padedama pasinaudoti konsultavimo paslaugomis, skaičius (2.1 punktas)	9		
M04	M04 TS 3A			
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.		
	O4. Paremtų ūkių / paramos gavėjų skaičius (4.1 punktas)	42		
	O1. Bendros viešosios išlaidos (Eur) (4.1 punktas)	2 727 920		
	O1. Bendros viešosios išlaidos (Eur) (4.2 punktas)	40 399 694		
M16	M16 TS 3A			
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.		

O17. Veiksmų, kuriais prisidedama prie smulkių ūkio subjektų bendradarbiavimo, skaičius (16.3 punktas)	5	
--	---	--

Pagal M01 priemonę „Žinių perdavimas ir informavimo veikla“ visos viešosios išlaidos, skirtos mokymui / įgūdžių įgijimui siekė beveik 127,8 tūkst. Eur (įgyvendinimo lygis 36 proc.), mokymuose dalyvavo 471 dalyvis (2025 metams suplanuota pasiekti rodiklio tikslinė reikšmė buvo įgyvendinta tik 6 proc.). Pagal priemonę M02 konsultacijas gavo 9 paramos gavėjai. 2021 m., palyginti su 2020 m., konsultacijas gavusių paramos gavėjų skaičius nepakito.

2021 m. pagal M03 priemonę parama buvo išmokėta 263 ūkiams, iš kurių 101 ūkiui pagal 3.1 veiklos sritį „Parama pirmą kartą dalyvaujantiems kokybės sistemose“ ir 162 ūkiams pagal 3.2 veiklos sritį „Tęstiniai KPP 2007–2013 įsipareigojimai“. 2025 metams suplanuota pasiekti rodiklio reikšmė buvo įgyvendinta 94 proc. Dalyvavimo kokybės sistemose skatinimui skirtos viešosios išlaidos deklaruotos EK 2021 m. siekė kiek daugiau nei 1,2 mln. Eur. Įgyvendinant M03 priemonę buvo susidurta su iššūkiais (valstybėse narėse taikomų nacionalinių žemės ūkio ir maisto produktų kokybės sistemų notifikavimo EK ir tinkamų finansuoti išlaidų klausimai), kurie detalčiau analizuoti ankstesnėse metinėse stebėsenos ataskaitose. Mažesni nei tikėtasi susidomėjimą kreiptis paramos pagal priemonę sąlygoja keletas veiksnių. Atsisakius finansuoti kokybiškų žemės ūkio ir maisto produktų ženklo, etiketės su minėtu ženklu ir (ar) prekinės pakuotės spausdinimo, gamybos ir (ar) įsigijimo išlaidas, taip pat negalint praplėsti tinkamų finansuoti papildomų išlaidų, kurias kokybiškų žemės ūkio ir maisto produktų gamintojai patiria dėl kokybės standartų reikalavimų, palyginti su įprastų produktų gamyba, sąrašą pagal atskiras kokybės sistemas labai sumažėjo pareiškėjų aktyvumas. Dar viena mažesnio susidomėjimo priežasčių yra ta, kad dalyvavimas žemės ūkio ir maisto kokybės sistemoje pradžioje neatsiperka dėl papildomų reikalavimų laikymosi. Patiriami gamybos ir derliaus nuostoliai, kurie neišvengiamai patiriami gaminant produktus pagal griežtesnius reikalavimus. Gamintojai, neturėdami dalyvavimo kokybės sistemose patirties ir garantijų dėl papildomų investicijų atsiperkamumo, nesiryžta didinti išlaidų, susijusių su produkto kokybe. Didelę įtaką priemonės M03 pažangai turėjo nuo 2018 metų laikinai sustabdytas NKP paraiškų rinkimas.¹¹

Pagal priemonę M04 „Investicijos į materialųjį turtą“ 2014–2021 m. buvo užbaigti 95 projektai (įgyvendinimo lygis siekė 68 proc.). 42 projektai buvo skirti investicijoms į žemės ūkio valdas pagal veiklos sritį 4.1 „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“. Daugiausiai žemės ūkio valdų modernizavimo projektų pagal šią veiklos sritį buvo įgyvendinta daržininkystės ir uogininkystės sektoriuose. 53 projektai skirti investicijoms į žemės ūkio produktų perdirbimą ir rinkodarą pagal priemonės veiklos sritį 4.2 „Parama investicijoms į žemės ūkio produktų perdirbimą, rinkodarą ir (arba) plėtrą“. Daugiausiai projektų pagal 4.2 veiklos sritį buvo įgyvendinta augalininkystės produktų perdirbimo ir (arba) rinkodaros, pieno perdirbimo ir (arba) rinkodaros srityse. Dalis projektų įgyvendinti mėsos produktų, vaisių, uogų, daržovių ir grybų perdirbimo ir kitose Sutar ties dėl ES veikimo I priede išvardytų produktų perdirbimo ir (ar) rinkodaros srityse. Visos viešosios išlaidos projektams siekė kiek daugiau nei 43,1 mln. Eur, iš kurių didžioji dalis (beveik 40,4 mln. Eur) buvo skirtos žemės ūkio produktų perdirbimui, rinkodarai ir plėtrai. Bendra investicijų suma (viešųjų ir privačiųjų) siekė 173,2 mln. Eur.

Pagal M09 priemonę atlikti mokėjimai siekia 300 tūkst. Eur. Mokėjimai buvo atlikti dviejų gamintojų organizacijų (UAB „Pieno partneriai“ ir Žemės ūkio kooperatyvas „Radviliškio aruodas“) projektams. Šiose gamintojų grupėse dalyvaujančių valdų skaičius siekė 55 (138 proc. 2025 m. siekiamos reikšmės). Su dar viena gamintojų organizacija (Žemės ūkio kooperatinė bendrovė „BIO LEUA“) pasirašyta sutartis, tačiau mokėjimas dar nebuvo atliktas.

Pagal priemonę M16 buvo užbaigti 5 smulkiųjų ūkių bendradarbiavimo projektai ir 7 trumpųjų tiekimo grandinių projektai, kuriems išmokėta beveik 1,3 mln. Eur (8 proc. skirtos paramos).

Specialiųjų Programos rodiklių pagal šią tikslinę sritį nebuvo numatyta.

¹¹ Priemonių kuratorių apklausos metu gauta informacija.

1.2.3.2 Ūkių rizikos prevencija ir valdymas (3B tikslinės srities įgyvendinimo analizė)

Iki 2019 m. prie 3B tikslinės srities, kuria siekiama remti ūkių rizikos prevenciją ir valdymą, įgyvendinimo prisidėjo viena priemonė – M17 „Rizikos valdymas“. Nuo 2019 m. prie šios srities prisideda ir priemonė M05 „Gaivalinių nelaimių ir katastrofinių įvykių paveikto žemės ūkio gamybos potencialo atkūrimas ir atitinkamos prevencinės veiklos vykdymas“.

Iki 2021 m. pabaigos paramos **lėšos buvo patvirtintos ir išmokėtos** pagal abi prie 3B tikslinės srities prisidedančias priemones ir visas susijusias jų veiklos sritis bei veiklas. Patvirtinta parama siekė 14,7 mln. Eur ir sudarė 59 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, o išmokėta parama siekė 13,3 mln. Eur (54 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos), baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota parama siekė 12,1 mln. Eur (52 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos)

29 lentelė. 3B tikslinės srities intervencijos logikos įgyvendinimas

P3 „Skatinti maisto grandinės organizavimą, įskaitant žemės ūkio produktų perdirbimą ir rinkodarą, gyvūnų gerovę ir rizikos valdymą žemės ūkyje“						
3B TS	Tikslo rodikliai	Priemonė	Patvirtinta parama 2014–2021 m., Eur	Išmokėta parama 2014–2021 m., Eur*	Skirta parama 2014–2025 m., Eur	Įgyvendinimo lygis, proc.
	T7. Ūkių, dalyvaujančių rizikos valdymo sistemose, procentinė dalis (3B tikslinė sritis)	M05	2 369 180	777 162	6 400 000	12%
	2014–2021 m. pasiekimas	M17	12 303 920	12 077 275	18 403 439	66%
	Tikslas 2025 m.					
	0,71%					
	0,73%					

* baigtiems projektams išmokėta parama, kuri buvo deklaruota Europos Komisijai. Lyginant su šios ataskaitos 1.1 dalies 4 lentelėje pateiktais duomenimis, išmokėta parama, kuri buvo deklaruota Europos Komisijai, pagal kai kurias priemones gali skirtis, nes šioje lentelėje nurodyta užbaigtiems projektams išmokėta parama, o 4 lentelėje visiems projektams išmokėta ir Europos Komisijai deklaruota parama.

2021 m. atliktu Programos keitimu (patvirtintu Europos Komisijos 2021-11-10 sprendimu Nr. C(2021)8219), prie 3B TS prisidedančiai priemonei M17 3,5 mln. Eur buvo padidintas skirtas finansavimas. Atitinkamai padidintos produkto rodiklių siektinos reikšmės.

Iki 2021 m. pabaigos priemonei M05 patvirtinta parama siekė beveik 2,4 mln. Eur, o išmokėta ir EK deklaruota 777 tūkst. Eur. Bendras priemonės M05 finansinio įgyvendinimo lygis siekė 12 proc. Pagal priemonę M17 „Rizikos valdymas“ (priemonės veiklos sritis – „Pasėlių, gyvūnų ir augalų draudimo įmokos“) buvo išmokėta ir EK deklaruota beveik 12,1 mln. Eur, o priemonės finansinio įgyvendinimo lygis siekė 66 proc.

Siekiant užtikrinti ūkių rizikos prevenciją ir valdymą (3B TS), numatytas **tikslo rodiklis** T7 „Ūkių, dalyvaujančių rizikos valdymo sistemose, procentinė dalis“, kuris yra susietas su priemone M17 „Rizikos valdymas“ produkto rodikliu „Ūkio valdų, kurioms teikiama parama draudimo įmokoms susimokėti, skaičius“.

30 lentelė. 3B tikslinės srities tikslo rodiklio pasiekimas

TS	Tikslo rodiklis	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	Tikslas 2025 m.
3B	T7. Ūkių, dalyvaujančių rizikos valdymo sistemose, procentinė dalis (3B tikslinė sritis)	0%	0%	0%	0,23%	0,29%	0,41%	0,55%	0,71%	0,73%

Iki 2021 m. pabaigos paramą draudimo įmokoms gavo 1 422 ūkio valdos, o bendras valdų skaičius, remiantis Programoje pateikta su kontekstu susijusio rodiklio reikšme, siekė 199 910. Vadinas, iki 2021 m. pabaigos tikslo rodiklis siekė 0,71 proc., o tai rodo, kad buvo pasiekta 97 proc. tikslo.

Prie 3B tikslinės srities prisidedančių priemonių M05 ir M17 produkto rodiklių pasiekimai pateikti lentelėje žemiau.

31 lentelė. 3B tikslinės srities įgyvendinimas

M05	M05 TS 3B			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (EUR) (5.1–5.2 punktai)	777 162	6 400 000	12%
	O1. Bendros viešosios išlaidos (EUR) (5.1 punktas)	777 162	6 400 000	12%
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O4. Paramos prevencinei veiklai gavėjų skaičius (5.1 punktas). Ūkio valdos	31	90	34%
M17	M17 TS 3B			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (EUR) (17.1 punktas)	12 077 275	18 403 439	66%
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O4. Ūkio valdų, kuriems teikiama parama draudimo įmokoms susimokėti, skaičius (17.1 punktas)	1 422	1 450	98%
Papildoma informacija				
	Produkto rodiklis	2014–2021 m.		
M05	O3. Atliktų veiksmų (įgyvendintų projektų), susijusių su prevencine veikla, skaičius.	36		

Iki 2021 m. pabaigos pagal M05 priemonę buvo paremta 31 ūkio valda (34 proc. tikslo), kurios gavo paramą ūkių biologinei sauga (pvz., dezinfekciniams purkštuvams, valymo, dezinfekavimo įrangai įsigyti, investicijoms į aptvarus, ir kt.). Šiose valdose įgyvendinti 36 projektai (įgyvendintų projektų skaičius didesnis nei paremtų valdų skaičius, nes pagal šią priemonę vienas pareiškėjas gali įgyvendinti daugiau nei vieną projektą). 2021 m., po konsultacijų su socialiniais partneriais, buvo atliktas priemonės keitimas, kuriuo padidinta didžiausia paramos suma projektui iki 100 tūkst. Eur arba iki 300 tūkst. Eur (tuo atveju kai įsigyjamas turtas gali būti naudojamas daugiau negu vienoje to paties paramos gavėjo ūkiniuose gyvūnų laikymo vietoje). Taip pat padidinta didžiausia paramos suma pareiškėjui ir susijusiems asmenims iki 600 tūkst. Eur 2021 m. ir vėlesniais metais pateiktoms paraiškoms pagal šią priemonę (kartu sudėjus pagal visas paraiškas prašomą finansavimą).

Iki 2021 m. pabaigos pagal M17 priemonę 1 422 ūkio valdoms buvo teikiama parama draudimo įmokoms susimokėti (įgyvendinimo lygis 98 proc.).

Pagal 3B tikslinę sritį numatyti trys specialieji (konkretūs) Programos rodikliai, susieti su priemone M17 ir matuojantys paremtą apdraustą pasėlių plotą, apdraustų ūkiniuose gyvūnų skaičių (gyvulius ir paukščius) per metus.

32 lentelė. 3B TS konkrečių produkto rodiklių įgyvendinimas

Priemonė	Rodiklio pavadinimas	Pasiekimas 2021 m.	Siektina reikšmė 2025 m.	Igyvendinimo lygis, proc.
M17 „Rizikos valdymas“ veiklos sritis 17.1 „Pasėlių, gyvūnų ir augalų draudimo įmokos“	SO07. Paremtas apdraustas pasėlių plotas per metus, ha (M17.1)	184 743,37	100 000	185%
	SO08.1. Paremtas apdraustų ūkinių gyvūnų skaičius per metus pagal rūšis – gyvuliai, SG vienetai (M17.1)	63 541	710 000	9%
	SO08.2. Paremtas apdraustų ūkinių gyvūnų skaičius per metus pagal rūšis – paukščiai, SG vienetai (M17.1)	7 221	187 000	4%

2021 m. paremtų apdraustų pasėlių plotas viršijo siektiną 2025 m. reikšmę 85 proc. punktais. Tai rodo, kad šiam rodikliui nustatytas neambicingas tikslas, kadangi priemonėje dalyvauja mažas žemės ūkio subjektų skaičius, o rodiklio reikšmė jau pasiekta. Nepaisant apdrausto pasėlių ploto didėjimo, 2021 m. buvo apdrausta apie 7 proc. žemės ūkio paskirties ploto (skaičiuojant nuo viso žemės ūkio paskirties ploto – konteksto rodiklio C.18 „Žemės ūkio paskirties plotas - Iš viso NŽP“. Tuo tarpu pažanga pagal paremtus apdraustus ūkinius gyvūnus yra ribota. Pasiekti 9 proc. apdraustų gyvulių tikslo (skaičiuojant SG vienetais) ir 4 proc. apdraustų paukščių tikslo (skaičiuojant SG vienetais). Lyginant su 2020 m., apdraustų gyvulių padaugėjo, o apdraustų paukščių – sumažėjo. Kadangi priemonės įgyvendinimo taisyklės keistos nebuvo, tikėtina, kad apdraustų paukščių sumažėjimą galėjo lemti išoriniai veiksniai, tokie kaip bendras ūkinių paukščių skaičiaus mažėjimas¹² bei tam tikras neužtikrintumas ir rinkos svyravimai¹³ susiję su COVID-19 pandemija bei įtemptais santykiais su Baltarusija¹⁴.

¹² Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2019–2021 m. stebimas paukščių skaičiaus mažėjimas nuo 11 836 292 iki 8 363 576 vnt.

¹³ ŽŪIKVC „2021 m. Lietuvoje sumažėjo paukštienos gamybą ir eksportas, o vištienos pardavimas ir kainos padidėjo“: <https://www.vic.lt/zumpris/2022/01/31/2021-m-lietuvoje-sumazejo-paukstienos-gamyba-ir-eksportas-o-vistienos-pardavimas-ir-kainos-padidejo/>

¹⁴ Erika Alonderytė „ŽŪM: Baltarusijos importo sankcijos Lietuvos žemės ūkiui nebus reikšmingos“: <https://www.15min.lt/verslas/naujiena/zemes-ukis/zum-baltarusijos-importo-sankcijos-lietuvos-zemes-ukiui-nebus-reiksmingos-313-1610788>

1.2.4 4 prioritetas: Aplinkosauga – biologinė įvairovė, vandens ir dirvožemio gerinimas

Programos **ketvirtas prioritetas (P4)** yra skirtas su žemės ūkiu ir miškininkyste susijusių ekosistemų atkūrimui, išsaugojimui ir pagerinimui. Šį prioritetą sudaro trys tikslinės sritys:

- **4A: biologinės įvairovės atkūrimas**, išsaugojimas ir didinimas, taip pat „Natura 2000“ teritorijose ir **teritorijose, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių** ar užsiimama didelės gamtinės vertės ūkininkavimu, taip pat Europos **kraštovaizdžių būklės atkūrimas**, išsaugojimas ir gerinimas;
- **4B: vandentvarkos gerinimas**, įskaitant trąšų ir pesticidų valdymo gerinimą;
- **4C: dirvožemio erozijos prevencija** ir dirvožemio valdymo gerinimas.

Programoje numatyta, kad priemonės, prisidedančios prie aplinkosaugos tikslų pasiekimo, prisideda prie visų ketvirtojo prioriteto tikslinių sričių įgyvendinimo, kadangi sudėtinga įvertinti atskirų aplinkosauginių priemonių indėlį, siekiant atskirų atskiroms tikslinėms sritims numatytų tikslų. Programoje išskirtos šios priemonės / veiklos sritys, prisidedančios prie 4 prioriteto ir jo tikslinių sričių:

- M01 „Žinių perdavimo ir informavimo veikla“ abi veiklos sritys;
- M02 „Konsultavimo paslaugos, ūkio valdymo ir ūkininkų pavadavimo paslaugos“;
- M04 „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos sritis 4.4 „Parama pelno nesiekiančioms investicijoms“;
- M08 „Investicijos į miško plotų plėtrą ir miškų gyvybingumo gerinimą“ veiklos sritys 8.3-8.4 „Miškams padarytos žalos prevencija ir atlyginimas“ ir 8.5 „Investicijos, kuriomis didinamas miškų ekosistemų atsparumas ir aplinkosauginė vertė“;
- M10 „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ visos veiklos (išskyrus veiklas 10.1.02 „Specifinių pievų tvarkymas“, 10.1.03 „Ekstensyvus šlapynių tvarkymas“, 10.1.13 „Tarpinių pasėlių auginimas ariamojoje žemėje“ ir 10.1.14 „Ražienų laukai per žiemą“);
- M11 „Ekologinis ūkininkavimas“;
- M12 „Su „Natura 2000“ ir Vandens pagrindų direktyva susijusios išmokos“;
- M13 „Išmokos už vietas, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių“;
- M15 „Miškų aplinkosaugos ir klimato paslaugos ir miškų išsaugojimas“;
- M16 „Bendradarbiavimas“ veiklos sritis 16.3 „Parama smulkių ūkio subjektų bendradarbiavimui“.

2014–2021 m. paramos **lėšos buvo patvirtintos ir išmokėtos** pagal visas prie ketvirtojo prioriteto prisidedančias priemones. Pagal M16 priemonę – patvirtintos ir išmokėtos paramos dydis nesikeitė nuo 2018 m. Patvirtinta parama siekė beveik 746 mln. Eur ir sudarė 82 proc. visos prioritetui skirtos paramos, o išmokėta – beveik 731,7 mln. Eur (81 proc. visos prioritetui skirtos paramos), EK deklaruota – 664,5 mln. Eur, (73 proc. visos prioritetui skirtos paramos).

33 lentelė. Ketvirtojo prioriteto intervencijos logikos įgyvendinimas

P4 „Atkurti, išsaugoti ir pagerinti su žemės ūkiu ir miškininkyste susijusias ekosistemas“							
4A; 4B; 4C TS	Tikslo rodikliai		Priemonės	Patvirtinta parama 2014–2021 m., Eur	Išmokėta parama 2014–2021 m., Eur*	Skirta parama 2014–2025 m., Eur	Įgyvendinimo lygis, proc.
	2014–2021 m. pasiekimas	Tikslas 2025 m.					
	Žemės ūkis						
	T9. Žemės ūkio paskirties žemės ploto, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su biologinės įvairovės ir (arba) kraštovaizdžio apsauga, procentinė dalis (4A tikslinė sritis)		M01	2 155 943	1 543 941	3 022 216	51%
	1,95%	3,4%	M02	711 362	711 362	1 313 235	54%
			M04	1 102 057	719 128	4 638 921	16%
	Žemės ūkis						
	T10. Žemės ūkio paskirties žemės ploto, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su vandentvarkos gerinimu, procentinė dalis (4B tikslinė sritis)		M08	9 123 229	7 381 277	16 672 436	44%
	0,26%	0,66%	M10	46 256 283	45 534 629	73 475 911	62%
			M11	249 322 243	239 447 327*	318 603 120	75%
			EURI lėšos	40 285 761	40 285 761	-	-
	Žemės ūkis						
	T12. Žemės ūkio paskirties žemės ploto, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su dirvožemio valdymo gerinimu ir (arba) dirvožemio erozijos prevencija, procentinė dalis (4C tikslinė sritis)		M12	20 672 035	20 029 248	25 129 911	80%
	6,73%	10,2%	M13	415 450 900	413 763 883*	462 032 137	90%
			M15	1 093 029	1 092 442	1 274 332	86%
	Miškas						
	T8. Miškų arba kitų miškingų plotų, kuriuose vykdomos valdymo sutartys, susijusios su biologinės įvairovės apsauga, procentinė dalis (4A tikslinė sritis)		M16	67 554	67 553	751 835	9%
	0,99%	0,51%					

* išmokėta parama, kuri buvo deklaruota Europos Komisijai. Lyginant su šios ataskaitos 1.1 dalies 4 lentelėje pateiktais duomenimis, išmokėta parama, kuri buvo deklaruota Europos Komisijai, pagal kai kurias priemones gali skirtis, nes šioje lentelėje nurodyta užbaigtiems projektams išmokėta parama, o 4 lentelėje visiems projektams išmokėta ir Europos Komisijai deklaruota parama.

** priemonių M11 ir M13 atveju vertinama išmokėta parama, nes priemonėms yra skirtos ir išmokėtos papildomos nacionalinio finansavimo lėšos, kurios nėra deklaruojamos EK.

2021 m. atliktu Programos keitimu (patvirtintu Europos Komisijos 2021-11-10 sprendimu Nr. C(2021)8219), aštuonioms iš dešimties prie 4 prioriteto prisidedančioms priemonėms buvo padidintas finansavimas: M01 – 800 tūkst. Eur; M02 – 513,8 tūkst. Eur; M04 – 2,7 mln. Eur, M08 – 4 mln. Eur; M10 – 17,5 mln. Eur; M11–103,2 mln. Eur; M12 – 6,1 mln. Eur, o M13 – 77,6 mln. Eur. Atsižvelgiant į tai padidintos ir siekiamos produkto rodiklių reikšmės.

Finansinė pažanga pagal atskiras priemones reikšmingai skiriasi. Aukščiausias finansinio įgyvendinimo lygis pasiektas pagal priemones M13 „Išmokos už vietas, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių“ (90 proc.), M15 „Miškų aplinkosaugos ir klimato paslaugos ir miškų išsaugojimas“ (86 proc.), M12 „Su „Natura 2000“ ir Vandens pagrindų direktyva susijusios išmokos“ (80 proc.), ir M11 „Ekologinis ūkininkavimas“ (76 proc.). Pagal M10 pasiektas įgyvendinimo lygis – 62 proc. taip pat yra aukštas, ypač atsižvelgiant į tai, kad 2021 m. priemonėms buvo padidintas skirtas finansavimas.

Mažesniu tempu yra įgyvendinamos dvi priemonės –M04 ir M16. M04 įgyvendinimo lygis – 16 proc., o M16 tik 9 proc.

Siekiant įvertinti Programos indėlį įgyvendinant 4 prioriteta, yra numatyti keturi **tikslo rodikliai** – du rodikliai 4A tikslinei sričiai (žemės ūkio bei miškų plotams) bei po vieną 4B ir 4C tikslinėms sritims.

34 lentelė. Ketvirtojo prioriteto tikslinių sričių tikslo rodiklių pasiekimas

TS	Tikslo rodiklis	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	Tikslas 2025 m.
Žemės ūkis										
4A	T9. Žemės ūkio paskirties žemės ploto, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su biologinės įvairovės ir (arba) kraštovaizdžio apsauga, procentinė dalis (4A tikslinė sritis)	0%	0%	9,26%	8,52%	10,39%	10,30%	10,20%	1,95%	3,4%
4B	T10. Žemės ūkio paskirties žemės ploto, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su vandentvarkos gerinimu, procentinė dalis (4B tikslinė sritis)	0%	0%	0,11%	0,12%	0,31%	0,30%	0,38%	0,26%	0,66%
4C	T12. Žemės ūkio paskirties žemės ploto, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su dirvožemio valdymo gerinimu ir (arba) dirvožemio erozijos prevencija, procentinė dalis (4C tikslinė sritis)	0%	0%	7,26%	7,56%	8,63%	8,88%	8,94%	6,73%	10,2%
Miškas										

TS	Tikslo rodiklis	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	Tikslas 2025 m.
4A	T8. Miškų arba kitų miškingų plotų, kuriuose vykdomos valdymo sutartys, susijusios su biologinės įvairovės apsauga, procentinė dalis (4A tikslinė sritis)	0%	0%	0,33%	0,58%	0,67%	0,70%	0,80%	0,99%	0,51%

2021 m. Programos keitimu (patvirtintu Europos Komisijos 2021-11-10 sprendimu Nr. C(2021)8219), buvo atnaujintos tikslų rodiklių T9, T10 ir T12 siektinos reikšmės. 2021 m. buvo suorganizuotas Žemės ūkio ministerijos ir EK atstovų techninis susitikimas, kurio metu buvo paaiškinta, kad netiesiogiai prisidedančių veiklų indėlis neturėtų būti įtrauktas į Programoje suplanuotų tikslo rodiklių reikšmes, bet turėtų būti nustatomas atliekant vertinimus. Atitinkamai ketvirto (4A, 4B ir 4C tikslinių sričių (Žemės ūkis)) prioriteto tikslo rodiklių reikšmės perskaičiuotos įtraukiant tik tiesiogiai prie tikslų prisidedančių priemonių ar veiklų plotus. Atsižvelgiant į tai, kad plotai (produkto rodikliai) nemažinami ir keičiama tik rodiklių apskaičiavimo metodologija, perskaičiuoti tikslo rodikliai: T9, T10 mažėja daugiau nei 65 proc. (atitinkamai -68,4%, -66,8%), T12 rodiklis padidėja 30,7% (įskaitant šiuo keitimu padidintus M11 plotus).

Siekiant biologinės įvairovės atkūrimo, išsaugojimo ir didinimo (4A TS), numatytas tikslo rodiklis T9 „Žemės ūkio paskirties žemės ploto, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su biologinės įvairovės ir (arba) kraštovaizdžio apsauga, procentinė dalis“. 2021 m. buvo paremtas 53 561 ha žemės ūkio paskirties žemės plotas, kuriame buvo vykdomos su biologinės įvairovės ir kraštovaizdžio apsauga susijusios valdymo sutartys. Nustatant tikslo rodiklių reikšmę naudota konteksto rodiklio C.18 „Žemės ūkio paskirties plotas“ (ariama žemė, pievos ir kt.) 2010 m. reikšmė, kuri siekė 2 742 560 ha. Vadinas, pagal Programą paremtas plotas, kuriame vykdytos biologinės įvairovės išsaugojimo ir kraštovaizdžio apsaugos veiklos, sudarė 1,95 proc. viso Lietuvoje esančio žemės ūkio paskirties žemės ploto. Lyginant 2025 m. suplanuotą tikslo rodiklio reikšmę su pasiekta, pastebėtina, kad 2021 m. buvo pasiekta 57 proc. suplanuotos rodiklio reikšmės.

4A tikslinei sričiai taip pat numatytas tikslo rodiklis T8 „Miškų arba kitų miškingų plotų, kuriuose vykdomos valdymo sutartys, susijusios su biologinės įvairovės apsauga, procentinė dalis“. 2021 m. buvo paremtas 22 175 ha miško paskirties žemės plotas¹⁵, kuriame vykdytos su biologinės įvairovės apsauga susijusios valdymo sutartys. Remiantis Programoje numatyta konteksto rodiklio C.29 reikšme, 2015 m. miškų ar kitų miškingų vietovių plotas Lietuvoje siekė 2 249 000 ha, todėl pagal Programą paremto ploto procentinė dalis sudarė 0,99 proc. viso Lietuvoje esančio miškingo ploto. Lyginant 2025 m. suplanuotą rodiklio reikšmę su faktine, pastebėtina, kad jau penktus metus suplanuotas tikslas buvo viršytas.

Siekiant vandentvarkos gerinimo (4B TS), numatytas tikslo rodiklis T10 „Žemės ūkio paskirties žemės ploto, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su vandentvarkos gerinimu, procentinė dalis“. 2021 m. buvo paremtas 7 120 ha plotas, kuriame vykdytos su vandentvarkos gerinimu susijusios sutartys. Paremtas plotas sudarė 0,26 proc. viso Lietuvoje registruoto žemės ūkio paskirties žemės ploto. Lyginant 2025 m. suplanuotą tikslo rodiklio reikšmę su pasiekta, 2021 m. pabaigoje buvo pasiekta 39,3 proc. planuotos reikšmės, t. y. tikslo pasiekimas yra gana ribotas.

Siekiant dirvožemio erozijos prevencijos ir dirvožemio valdymo gerinimo (4C TS), suplanuotas tikslo rodiklis T12 „Žemės ūkio paskirties žemės ploto, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su dirvožemio valdymo gerinimu ir (arba) dirvožemio erozijos prevencija, procentinė dalis“. 2021 m. buvo

¹⁵ Į šį plotą įskaičiuoti miško plotai paremti pagal M12 priemonės veiklos sritį 12.2 (7 747,22 ha), plotas paremtas pagal M08 priemonės veiklas 8.3-8.4 (758 ha) bei 8.5 (13 670 ha).

paremtas 184 494 ha žemės ūkio paskirties žemės plotas, kuriame buvo vykdomos veiklos, susijusios su dirvožemio valdymo gerinimo ir dirvožemio erozijos prevencija. Paremtas plotas sudarė 6,73 proc. viso Lietuvoje registruoto žemės ūkio paskirties žemės ploto (konteksto rodiklio C.18 2010 m. reikšmė), o tai sudarė beveik 88 proc. 2025 m. siektinos reikšmės.

Siekiant 4 prioriteto tikslų, yra įgyvendinamos 3 horizontalaus pobūdžio priemonės (M01, M02 ir M16), 2 investicinės (M04 ir M08) bei 5 kompensacinio pobūdžio plotinės priemonės (M10, M11, M12, M13 ir M15). Kiekvienos priemonės **produktų rodiklių** pasiekimai 2021 m. pabaigoje pateikti lentelėje žemiau.

35 lentelė. Ketvirtojo prioriteto visų tikslinių sričių įgyvendinimas

M01	M01 visos TS			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	01. Visos viešosios išlaidos (EUR) (mokymai, mainų ūkių srityje programos, parodomoji veikla) (1.1–1.3 punktai)	1 543 941	3 022 216	51%
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	01. Mokymas / įgūdžių įgijimas (1.1 punktas). Visos viešosios išlaidos, skirtos mokymui / įgūdžių įgijimui	797 304	1 311 765	61%
	012. Mokymas / įgūdžių įgijimas (1.1 punktas). Mokymų dalyvių skaičius	8 112	26 800	30%
M02	M02 visos TS			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	01. Visos viešosios išlaidos (EUR) (2.1–2.3 punktai)	711 362	1 313 235	54%
	Produkto rodikliai	2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	013. Konsultuojamų paramos gavėjų skaičius (2.1 punktas)	3 221	873	369%
M04	M04 visos TS			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	01. Visos viešosios išlaidos (Eur)	719 128	4 638 921	16%
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	03. Remiamų veiksmy, kuriems skiriamos negamybinės investicijos, skaičius (4.4 punktas)	109	329	33%
	02. Bendra investicijų suma (Eur) (viešųjų ir privačiųjų)	719 128	4 638 921	16%
M08	M08 visos TS			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	01. Visos viešosios išlaidos (EUR) (8.3 punktas)	489 827	1 088 235	45%
	01. Visos viešosios išlaidos (EUR) (8.4 punktas)	1 297 999	2 000 000	65%
	01. Visos viešosios išlaidos (EUR) (8.5 punktas)	5 593 451	13 584 801	41%
	Produkto rodikliai	2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	04. Paramos prevencinei veiklai gavėjų skaičius (8.3 punktas).	5*	17	29%
		2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	03. Veiksmy (susijusių su investicijomis, kuriomis didinamas miško ekosistemų atsparumas ir aplinkosauginė vertė) skaičius (8.5 punktas)	1 015	1 100	92%

		2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	05. Žemės plotai, susiję su investicijomis, kuriomis didinamas miško ekosistemų atsparumas ir aplinkosauginė vertė (8.5 punktas)	13 670	6 500	210%
M10	M10 visos TS (su tęstiniais už 2007-2013 m. KPP)			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	01. Visos viešosios išlaidos (EUR) (10.1 ir 10.2 punktai)	45 534 629	73 475 911	62%
	Produkto rodikliai	2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	05. Plotas (ha), susijęs su agrarinės aplinkosaugos ir klimato srities priemonėmis (10.1 punktas)	39 352	147 150	27%
M11	M11 visos TS (su tęstiniais už 2007-2013 m. KPP)			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	01. Visos viešosios išlaidos (EUR)	239 447 327	318 603 120	75%
	Produkto rodikliai	2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	05. Plotas (ha): perėjimas prie ekologinio ūkininkavimo (11.1 punktas)	0 (pikas 2015-2016 m. 35 986)**	60 000	0% (piko metu 144%)
	05. Plotas (ha): ekologinio ūkininkavimo išlaikymas (11.2 punktas)	176 714	158 000	112%
M12	M12 visos TS			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	01. Visos viešosios išlaidos (EUR) (12.1 punktas)	11 578 559	14 309 081	81%
	01. Visos viešosios išlaidos (EUR) (12.2 punktas)	8 451 002	10 820 829	78%
	Produkto rodikliai	2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	05. Plotas (ha): „Natura 2000“ žemės ūkio paskirties žemė (12.1 punktas)	29 109	26 000	112%
	05. Plotas (ha): „Natura 2000“ miško paskirties žemė (12.1 punktas)	7 747	7 000	111%
M13	M13 visos TS (su tęstiniais už 2007-2013 m. KPP)			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	01. Visos viešosios išlaidos (EUR)	413 763 883	462 032 137	90%
	Produkto rodikliai	2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	05. Plotas (ha): kitos vietovės, kuriose esama didelių gamtinių kliūčių (13.2 punktas)	1 057 630	780 000	136%
	05. Plotas (ha): kitos vietovės, kuriose esama specifinių kliūčių (13.3 punktas)	78 336	80 000	198%
M15	M15 visos TS (tik tęstiniai už 2007-2013 m. KPP)			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	01. Visos viešosios išlaidos (EUR)	1 092 442	1 274 332	86%
	Produkto rodikliai	2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	05. Plotas (ha), už kurį mokamos miškų aplinkosaugos išmokos	229	960	24%
M16	M16 visos TS			

	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	01. Visos viešosios išlaidos (EUR) (16.1–16.9 punktai)	67 553	751 835	9%
Papildoma informacija				
M01	M01 visos TS			
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.		
	03. Paremtų veiksmų skaičius (1.1 punktas)	19		
	011. Mokymų dienų skaičius (1.1 punktas)	891		
M02	M02 visos TS			
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.		
	03. Paremtų veiksmų skaičius (2.1 punktas)	3303		
M08	M08 visos TS			
	Produkto rodikliai	2021 m.		
	05. Žemės plotai, susiję su investicijomis, kuriomis vykdoma prevencinė veikla nuo miško gaisrų, stichinių nelaimių ir katastrofų (ha) (8.3 punktas)	44		
		2014–2021 m.		
	05. Žemės plotai, susiję su investicijomis, kuriomis vykdomas miškams padarytos žalos atlyginimas (ha) (8.4 punktas)	714		
		2014–2021 m.		
	04. Paremtų valdų / paramos gavėjų, gavusių paramą miško gaisrų, stichinių nelaimių ir katastrofų miškams padarytai žalai atlyginti, skaičius (8.4 punktas)	96		
02. Bendra investicijų suma (Eur) (viešųjų ir privačiųjų) (8.5 punktas)	6 448 377			
M10	M10 visos TS			
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.		
	01. Viešosios genetinių išteklių išsaugojimo išlaidos (Eur) (10.2 punktas)	560 318		
		2021 m.		
	07. Paremtų sutarčių skaičius (10.1 punktas)	2 315		
	07. Paremtų sutarčių skaičius (10.2 punktas)	610		
M11	M11 visos TS (su tęstiniais už 2007-2013 m. KPP)			
	Produkto rodikliai	2021 m.		
	04. Paremtų valdų / paramos gavėjų skaičius	1 960		
M12	M12 visos TS			
	Produkto rodikliai	2021 m.		
	04. Paremtų valdų / paramos gavėjų skaičius	4 201		
M13	M13 visos TS (su tęstiniais už 2007-2013 m. KPP)			
	Produkto rodikliai	2021 m.		
	04. Paremtų valdų / paramos gavėjų skaičius	53 301		
M15	M15 visos TS (tik tęstiniai už 2007-2013 m. KPP)			
	Produkto rodikliai	2021 m.		
	04. Paremtų valdų / paramos gavėjų skaičius	64		
M16	M16 visos TS			
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.		
	017. Paremtų bendradarbiavimų veiksmų skaičius (ne EIP) (16.3 punktas)	2		

* Mažas rodiklio pasiekimas yra sąlygotas atliktos Urėdijų reformos.

** Lentelėje nurodyta rodiklio reikšmė 2021 m. Tačiau šio rodiklio didžiausia reikšmė buvo pasiekta 2016 m. ir tada ji siekė 35 986 ha.

Įgyvendinant priemonės M01 veiklos sritį 1.1. „Parama profesiniam mokymui ir įgūdžiams įgyti“ 2021 m. buvo paremta 19 veiksmų, kuriuos įgyvendinant vykdyti mokymai ūkininkams bei kitiems žemės valdytojams biologinės įvairovės išsaugojimo srityje. Šių mokymų dalyvių skaičius siekė 8 112 (30 proc. tikslo), o jiems skirta viešųjų išlaidų suma – 797 304 Eur (61 proc. tikslo). Ataskaitiniu laikotarpiu buvo paremta 11 veiksmų pagal veiklos sritį 1.2 „Parama parodomiesiems projektams ir informavimo veiklai“ (pagal 1.1. ir 1.2 veiklos sritis, kurios prisideda prie atskirų TS yra skaičiuojami paremti veiksmai, kadangi vienas pagal šias veiklos sritis įgyvendinamas projektas prisideda prie kelių TS).

Pagal priemonei M02 išmokėtą ir EK deklaruotą paramą (kuri siekė 54 proc. tikslo) konsultavimo paslaugomis jau pasinaudojo 3 221 ūkininkai ar kiti žemės bei miško valdytojai.

2014–2021 m. pagal prie ketvirtojo prioriteto prisidedančią M04 priemonės veiklos sritį 4.4 „Parama pelno nesiekiančioms investicijoms“ buvo užbaigti 109 projektai. 13 projektų buvo skirti meldinės nendrinukės buveinių išsaugojimui (4.4.1. veikla), 96 projektai skirti prevencinių priemonių taikymui prieš vilkų ūkiniams gyvūnams daromą žalą (4.4.2 veikla). Šiems projektams įgyvendinti išmokėta ir EK deklaruota kiek daugiau nei 719,1 tūkst. Eur, iš kurių 328,6 tūkst. Eur pagal 4.4.1 veiklą ir 390,5 tūkst. Eur pagal 4.4.2 veiklą. 4.4.2 veikla „Prevencinių priemonių taikymas prieš vilkų ūkiniams gyvūnams daromą žalą“ pradėta įgyvendinti 2020 m. ir sulaukė didelio pareiškėjų susidomėjimo (iki 2021 m. pabaigos parama buvo patvirtinta 164 projektų (už 704 tūkst. Eur), iš kurių 96 projektai jau įgyvendinti). Parama pagal šią veiklą skiriama biologinės įvairovės išsaugojimui ir ekosistemų subalansuotam funkcionavimui, siekiant sumažinti ūkiniams gyvūnams daromą vilkų žalą. Žemės ūkio veikla užsiimantys subjektai skatinami įsigyti ir įsirengti apsaugos nuo vilkų ūkiniams gyvūnams daromos žalos prevencines priemones.

Prie biologinės įvairovės išsaugojimo taip pat prisidedama, teikiant paramą pagal M08 priemonės 8.3-4 veiklos sritį „Miškų gaisrų, stichinių nelaimių ir katastrofinių įvykių žalos prevencija ir atlyginimas“. Iki 2021 m. pab. paramą gavo 101 paramos gavėjas, iš kurių 5 skirta parama prevencinei veiklai nuo miško gaisrų, stichinių nelaimių ir katastrofų, o 96 skirta parama miškams padarytai žalai atlyginti. 2021 m. paremtas plotas, kuriame vykdytos investicijos miškų žalos prevencijai užtikrinti, siekė 44 ha, o viešosios išlaidos šioms veikloms siekė beveik 490 tūkst. Eur. Paremtas plotas, kuriam 2014–2021 m. buvo skirta parama miškams padarytai žalai atlyginti, buvo ženkliai didesnis ir siekė 714 ha, o investicijoms skirta viešųjų lėšų suma sudarė beveik 1,3 mln. Eur. 2021 m. buvo gautos 9 paraiškos ir pareiškėjų aktyvumas lyginant su 2020 metais (kuomet buvo gauta 19 paraiškų) sumažėjo. Tai priklauso nuo Lietuvoje įvykusių stichinių nelaimių masto, per kurias paveikiami miško plotai. Nuo 2017 m. stambaus masto stichinių nelaimių neįvyko.¹⁶ Pagal veiklos sritį 8.5 „Investicijos, kuriomis didinamas miškų ekosistemų atsparumas ir aplinkosauginė vertė“ buvo remiamas 13 670 ha plotas, o šiai sričiai skirta pamos suma siekė beveik 5,6 mln. Eur. Tačiau atkreiptinas dėmesys, kad kaip ir 2020 m., finansinių ir fizinių rodiklių pasiekimai yra labai netolygūs (pvz. pagal 8.5 veiklos sritį paremtas plotas jau viršija numatytą tikslą, o viešųjų išlaidų rodiklio pasiekimas yra 41 proc., tai rodo, kad faktiškai lėšų investicijoms į vieną miško hektarą reikėjo mažiau nei buvo planuota rengiant Programą).

36 lentelėje pateikta informacija apie 2021 m. paremtus plotus pagal atskiras M10 priemonės veiklas.

36 lentelė. Paremti plotai pagal atskiras priemonės M10 „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ veiklas ir jų prisidėjimas prie 4 prioriteto

Veiklos	Iš viso (2021 m. patentas plotas ir tęstiniai rodikliai)	4A		4B		4C	
		Prisidėjimas prie TS procentais	2021 m. paremtas plotas, ha	Prisidėjimas prie TS procentais	2021 m. paremtas plotas, ha	Prisidėjimas prie TS procentais	2021 m. paremtas plotas, ha
10.1.01. Ekstensyvus pievų	19 468,18	100%	19 468,18	-	0	-	0

¹⁶Priemonių kuratorių apklausos metu gauta informacija.

Veiklos	4A		4B		4C		
	Iš viso (2021 m. patentas plotas ir tęstiniai rodikliai)	Prisidėjimas prie TS procentais	2021 m. paremtas plotas, ha	Prisidėjimas prie TS procentais	2021 m. paremtas plotas, ha	Prisidėjimas prie TS procentais	2021 m. paremtas plotas, ha
tvarkymas ganant gyvulius							
10.1.02. Specifinių pievų tvarkymas	2 271,53	-	0	-	0	-	0
10.1.03. Ekstensyvus šlapynių tvarkymas	8 225,72	-	0	-	0	-	0
10.1.04. Meldinės nendrinukės buveinių išsaugojimas natūraliose ir pusiau natūraliose pievose	3 287,08	100%	3 287,08	-	0	-	0
10.1.05. Meldinės nendrinukės buveinių išsaugojimas šlapynėse	670,10	100%	670,10	-	0	-	0
10.1.06. Medingųjų augalų juostos ar laukai ariamoje žemėje	342,95	100%	342,95	-	0	-	0
10.1.07. Vandens telkinių apsauga nuo taršos ir dirvos erozijos ariamoje žemėje	21,60	-	0	100%	21,60	-	0
10.1.08. Melioracijos griovių šlaitų priežiūra	683,88	100%	683,88	-	0	-	0
10.1.09. Programa „Rizikos vandens telkinių būklės gerinimas“	7 098,70	-	0	100%	7 098,70	-	0
10.1.10. Programa „Tausojanti aplinką vaisių ir daržovių auginimo sistema“	7 242,89	-	0	-	0	100%	7 242,89

Veiklos	Iš viso (2021 m. paremtas plotas ir tęstiniai rodikliai)	4A		4B		4C	
		Prisidėjimas prie TS procentais	2021 m. paremtas plotas, ha	Prisidėjimas prie TS procentais	2021 m. paremtas plotas, ha	Prisidėjimas prie TS procentais	2021 m. paremtas plotas, ha
10.1.11. Programa „Dirvožemio apsauga“	536,58	-	0	-	0	100%	536,58
10.1.12. "Nykstančių Lietuvos senųjų veislių gyvulių ir naminių paukščių išsaugojimas"	0,00	100%	0	-	0	-	0
10.1.13 Tarpinių pasėlių auginimas ariamojoje žemėje	35 548,98	-	0	-	0	-	0
10.1.14 Ražienų laukai per žiemą	40 720,78	-	0	-	0	-	0
Iš viso:	126 118,97		24 452,19		7 120,3		7 779,47

*Šviesiai mėlyna spalva pažymėti plotų duomenys rodo, kurios priemonės ir kiek tiesiogiai prisideda prie atitinkamos tikslinės srities.

Apibendrinant galima pastebėti, kad pagal priemonės M10 „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ įsipareigojimus 2014–2021 m. iš viso buvo išmokėta 45,5 mln. Eur parama siekianti 62 proc. tikslo. Pagal priemonės veiklas, prisidedančias prie 4 prioriteto įgyvendinimo, 2021 m. paremtas plotas siekė beveik 39 352 ha (27 proc. tikslo). Iš jų 24 452 ha prisidėjo prie biologinės įvairovės atkūrimo tikslų (4A TS ir T9 rodiklio pasiekimo), 7 120 ha prisidėjo prie vandentvarkos gerinimo (4B TS ir T10 rodiklio pasiekimo), o beveik 7 780 ha prie dirvožemio erozijos prevencijos ir dirvožemio valdymo gerinimo (4C TS ir T12 rodiklio pasiekimo).

Įgyvendinant priemonę M11 „Ekologinis ūkininkavimas“ siekiama skatinti atkurti ir išsaugoti biologinę įvairovę bei prisidėti prie dirvožemio erozijos mažinimo ir taikyti dirvožemio tausojimą užtikrinančius ūkininkavimo būdus. Pagal šią priemonę yra remiamos dvi veiklos sritys 11.1 „Parama perėjimui prie ekologinio ūkininkavimo“ ir 11.2 „Parama ekologiniam ūkininkavimui“. Pagal 11.1 veiklos sritį parama teikiama 2 arba 3 metus, priklausomai nuo auginamos kultūros, kol ūkis tampa ekologišku ir tuomet parama teikiama pagal 11.2 veiklos sritį „Parama ekologiniam ūkininkavimui“. 2016 m. įgyvendinant 11.1 veiklos sritį ekologinio ūkininkavimo plotas padidėjo 35 986 ha (vėliau šis plotas buvo remiamas pagal 11.2 veiklos sritį), o nuo 2017 m. naujos paraiškos nebebuvo priimanamos dėl lėšų trūkumo jau prisiimtiems įsipareigojimams vykdyti. Nuo 2021 m., skyrus priemonei Pereinamojo laikotarpio lėšas, vėl pradėtos rinkti paraiškos perėjimui prie ekologinio ūkininkavimo remti (pagal veiklos sritį 11.1) bei toliau buvo renkamos paraiškos pagal 11.2 veiklos sritį. Pagal 11.2 veiklos sritį „Parama ekologiniam ūkininkavimui“ buvo paremtos 1 960 unikalios žemės ūkio veiklos subjektų valdos ir 176,7 tūkst. ha, kuriuose vykdomas ekologinis ūkininkavimas. Viešosios išlaidos, skirtos ekologiniam ūkininkavimui (11.1 veiklai ir 11.2 veiklai bendrai sudėjus) 2014–2021 m. siekė 239 ml. Eur, o EK deklaruotos išlaidos siekė 217 mln. Eur, iš jų beveik 40,3 mln. Eur sudarė EURI lėšos (2021 m.).

Siekiant išsaugoti biologinę įvairovę „Natura 2000“ teritorijose 2021 m. buvo paremta 4 201 unikali valda (185 valdomis daugiau nei 2020 m.). Kaip ir pernai, daugiausiai buvo remiamas žemės ūkio paskirties žemės plotas, kuris siekė 29,1 tūkst. ha. 2021 m. paremtas „Natura 2000“ miško paskirties

žemės plotas sudarė kiek daugiau nei 7,7 tūkst. ha. Paremtų žemės ūkio paskirties žemės ir miško plotų rodikliai viršijo siektinas 2025 m. reikšmes. Viešųjų išlaidų rodikliai, susiję žemės ūkio paskirties žemės plotu, per visą 2014–2021 m. laikotarpį įgyvendinti 81 proc., o su miško paskirties plotu – 78 proc.

Pagal M13 priemonę „Išmokos už vietoves, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių“ 2021 m. paramą gavo 53 301 unikalios valdos, esančios didelių gamtinių ar kitų specifinių kliūčių turinčiose vietovėse. Iš viso pagal priemonę paremtas plotas siekė beveik 1,14 mln. ha. Vietovėse, kuriose esama didelių gamtinių kliūčių, paremtas plotas, kaip ir pernai, viršijo numatytą tikslą ir siekė beveik 1,1 mln. ha, o vietovėse, kuriose esama specifinių kliūčių, paremtas plotas siekė 78 tūkst. ha. 2014–2021 m. laikotarpiu pagal šią priemonę iš viso išmokėta beveik 413,8 mln. Eur ir pasiekta 90 proc. tikslo.

2021 m. buvo įgyvendinami tęstiniai pagal 2007–2013 m. KPP priimti įsipareigojimai – M15 „Miškų aplinkosaugos ir klimato paslaugos ir miškų išsaugojimas“. Įgyvendinat šią priemonę mokamos miškų aplinkosaugos išmokos tiems miškų savininkams, kurie laikėsi priimtų ekonominės veiklos apribojimų ir prisidėjo prie su miškininkyste susijusių ekosistemų išsaugojimo bei atkūrimo. 2021 m. iš viso buvo paremtos 64 miško valdos (71 valda mažiau nei 2020 m.), o paremtas plotas siekė 229 ha (260 ha mažiau nei 2020 m.). Paremtų valdų ir plotų skaičius kasmet mažėja dėl priimtų įsipareigojimų pabaigos.

Pagal trečiosios horizontalaus pobūdžio priemonės M16 veiklos sritį 16.3 „Parama smulkių ūkio subjektų bendradarbiavimui“ 2021 m. naujų projektų, prisidedančių prie 4P, užbaigtų nebuvo ir papildomai išmokėtų lėšų nebuvo. Per visą 2014–2021 laikotarpį buvo paremti 2 bendradarbiavimo projektai, kurie buvo pabaigti įgyvendinti 2018 m.

Specialiųjų Programos rodiklių pagal ketvirtąjį prioritetą nebuvo numatyta.

1.2.5 5 prioritetas. Efektyvus išteklių naudojimas

Programos **penktasis prioritetas (P5)** skirtas **efektyvaus išteklių naudojimo skatinimui** ir perėjimo prie klimato kaitai atsparios mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos žemės ūkio, maisto ir miškininkystės sektoriuose rėmimui. Programoje numatyta įgyvendinti tris tikslines sritis:

- **5C: atsinaujinančiųjų energijos išteklių, šalutinių produktų, atliekų, liekanų ir kitų nemaistinių žaliavų tiekimo ir naudojimo palengvinimas** bioekonomikos tikslais;
- **5D: žemės ūkio išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir amoniako kiekio mažinimas;**
- **5E: anglies dioksido išlaikymo** ir sekvestracijos žemės ūkyje ir miškininkystėje **skatinimas.**

2014–2021 m. parama buvo išmokėta pagal visas tris tikslines sritis. 2021 m. buvo įgyvendintas vienas projektas, prisidedantis prie 5C tikslinės srities „Parama biodujų gamybai“ tikslo (dėl dar keturių projektų įgyvendinimo buvo pasirašytos sutartys). Taip pat 2021 m. buvo paremta 2 731 paraiška, pagal kurią įgyvendinti veiksmai, prisidedantys prie žemės ūkio išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų (toliau – ŠESD) ir amoniako kiekio mažinimo. Be to, 721 valda gavo paramą miško įveisimui, taip siekiant prisidėti prie anglies dioksido išlaikymo ir sekvestracijos miškininkystėje. Žemės ūkio paskirties žemės plotas, kuriame buvo vykdomos su išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir amoniako kiekio mažinimu susijusios valdymo sutartys, siekė 42 922,3 ha, o žemės ūkio ir miškininkystės paskirties žemės plotas, kuriame buvo vykdomos su anglies sekvestracija ir išsaugojimu susijusios valdymo sutartys, siekė 62 288,7 ha.

2014–2021 m. pagal penktąjį prioritetą patvirtinta lėšų suma siekė 73,5 mln. Eur ir sudarė 58 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirtą finansavimą.¹⁷ Iki 2021 m. pabaigos pagal penktąjį prioritetą išmokėtos ir EK deklaruotos paramos suma siekė beveik 58,2 mln. Eur ir sudarė 46 proc. visos šiam prioritetui skirtos lėšų sumos.

1.2.5.1 Parama biodujų gamybai (5C tikslinės srities įgyvendinimo analizė)

Programoje numatyta, kad prie 5C tikslinės srities, kuria siekiama palengvinti atsinaujinančių energijos išteklių, šalutinių produktų, atliekų, liekanų ir kitų nemaistinių žaliavų tiekimą ir naudojimą, įgyvendinimo prisideda dvi priemonės / veiklos sritys:

- M02 „Konsultavimo paslaugos, ūkio valdymo ir ūkininkų pavadavimo paslaugos“;
- M06 „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos srities 6.4 „Parama investicijoms, skirtoms ne žemės ūkio veiklai kurti ir plėtoti“ veikla 6.4.2 „Parama biodujų gamybai iš žemės ūkio ir kitų atliekų“.

2021 m. buvo tęsiamas 5C tikslinės srities įgyvendinimas. **Parama patvirtinta ir išmokėta** pagal abi priemones. Patvirtinta parama siekė 7,8 mln. Eur ir sudarė 64 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, o išmokėta ir EK deklaruota – beveik 1,6 mln. Eur ir sudarė 13 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos.

¹⁷ Visa prioritetui skirta suma siekia 126 090 179 Eur.

37 lentelė. 5C tikslinės srities intervencijos logikos įgyvendinimas

P5 „Skatinti efektyvų išteklių naudojimą ir remti perėjimą prie klimato kaitai atsparios mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos žemės ūkio, maisto ir miškininkystės sektoriuose“							
5C TS	Tikslo rodikliai		Priemonės	Patvirtinta parama 2014–2021 m., Eur	Išmokėta parama 2014–2021 m., Eur*	Skirta parama 2014–2025m., Eur	Įgyvendinimo lygis, proc.
	T16. Bendros investicijos į atsinaujinančios energijos gamybą (Eur) (5C tikslinė sritis)						
	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	M06	7 801 522	1 578 948	12 156 524	13%
	2 637 288	20 260 872					

* baigtiems projektams išmokėta parama, kuri buvo deklaruota Europos Komisijai. Lyginant su šios ataskaitos 1.1 dalies 4 lentelėje pateiktais duomenimis, išmokėta parama, kuri buvo deklaruota Europos Komisijai, pagal kai kurias priemones gali skirtis, nes šioje lentelėje nurodyta užbaigtiems projektams išmokėta parama, o 4 lentelėje visiems projektams išmokėta ir Europos Komisijai deklaruota parama.

Pagal M02 priemonę konsultavimo paslaugomis pasinaudojo 11 paramos gavėjų, o šioms konsultacijoms patvirtinta ir išmokėta beveik 10,1 tūkst. Eur (22 proc. skirtos paramos)

Patvirtinta parama pagal M06 veiklą 6.4.2 „Parama biodujų gamybai iš atsinaujinančių energijos šaltinių“ siekė 7,8 mln. Eur (patvirtintos paramos dalis siekė 64 proc.), o išmokėta ir EK deklaruota beveik 1,6 mln. Eur (13 proc. skirtos paramos).

Siekiant skatinti atsinaujinančių energijos šaltinių naudojimą (5C TS), numatytas **tikslo rodiklis** T16 „Bendros investicijos į atsinaujinančios energijos gamybą“, kuris susiejamas su priemone M06 „Ūkio ir verslo plėtra“ produkto rodikliu „Bendra investicijų suma“.

38 lentelė. 5C tikslinės srities tikslo rodiklio pasiekimas

T S	Tikslo rodiklis	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	Tikslas 2025 m.
5C	T16. Bendros investicijos į atsinaujinančios energijos gamybą (Eur) (5C tikslinė sritis)	0	0	0	0 (12 016 837)	0 (14 136 993)	2 637 288	2 637 288	2 637 288	20 260 872

Iki 2021 m. pab. buvo įgyvendintas vienas projektas, todėl 5C tikslinės srities tikslo rodiklis siekė 2 637 288 Eur ir sudarė 13 proc. siektino tikslo. Taip pat pagal veiklą 6.4.2 „Parama biodujų gamybai iš atsinaujinančių energijos šaltinių yra pasirašytos dar 4 sutartys dėl projektų įgyvendinimo.

Pagrindinė mažos priemonės paklausos priežastis yra ta, kad parama gali pasinaudoti tik labai mažos ir mažos įmonės. Tačiau mažiems ūkio subjektams ši parama galimai ekonomiškai neefektyvi.

Kiekvienos priemonės **produktų rodiklių** pasiekimai iki 2021 m. pabaigos pateikti lentelėje žemiau.

39 lentelė. 5C tikslinės srities įgyvendinimas

M02	M02 TS 5C				
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)		2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	01. Visos viešosios išlaidos (EUR) (2.1–2.3 punktai)		10 106	45 882	22%
	Produkto rodikliai		2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.

	O13. Konsultuojamų paramos gavėjų skaičius (2.1 punktas)	11	32	34%
M06	M06 TS 5C			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (EUR)	1 578 948	12 156 524	13%
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O4. Paramos gavėjų (valdų), gaunančių paramą verslui pradėti / paramą investicijoms ne žemės ūkio veiklai vykdyti kaimo vietovėse, skaičius (6.2 ir 6.4 punktai)	1	10	10%
	O2. Bendra investicijų suma (EUR) (viešųjų ir privačiųjų)	2 637 288	20 260 872	13%
	O3. Paremų veiksmų skaičius	1	7	14%
Papildoma informacija				
M02	M02 TS 5C			
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.		
	O3. Paremų veiksmų skaičius	11		

Kadangi pagal veiklą 6.4.2 „Parama biodujų gamybai iš atsinaujinančių energijos šaltinių yra pasirašytos 5 sutartys dėl projektų įgyvendinimo, tačiau tik vienas projektas yra įgyvendintas, todėl pasiekta produkto rodiklių pažanga yra ribota. Įgyvendinus likusius 4 projektus, produkto rodiklių pažanga turėtų pagerėti, tačiau siektinos rodiklių reikšmės pilna apimtimi pasiektos nebus (pvz., paremų veiksmų skaičius bus 5, o siektina reikšmė 2025 m. yra 7).

Pagal 5C tikslinę sritį buvo numatytas vienas specialusis (konkretus) Programos rodiklis, matuojantis paremų projektų, kurie skirti biodujų gamybai iš atsinaujinančių energijos šaltinių, skaičių.

40 lentelė. 5C TS konkrečių produkto rodiklių įgyvendinimas

Priemonė	Rodiklio pavadinimas	Pasiekimas 2014–2021 m.	Siektina reikšmė 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
M06 „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritis 6.4.2 „Parama biodujų gamybai iš žemės ūkio ir kitų atliekų“	S009. Paremų biodujų gamybai iš atsinaujinančių energijos šaltinių projektų skaičius (M06.4.2)	1	10	10%

2021 m. rodiklio pasiekimas buvo lygus 10 proc. Atkreiptinas dėmesys, kad šis rodiklis sutampa su Programoje numatytu ir bendroje stebėsenos sistemoje fiksuojamu M06 priemonės produkto rodikliu O3. Paremų veiksmų skaičius, tad šio specialiojo rodiklio vertėtų atsisakyti.

1.2.5.2 Šiltnamio efektą sukeliančių dujų mažinimas (5D tikslinės srities įgyvendinimo analizė)

Programoje numatyta, kad prie 5D tikslinės srities, kuria siekiama mažinti žemės ūkio išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir amoniako kiekį, įgyvendinimo tiesiogiai prisideda keturios priemonės / veiklos sritys:

- M01 „Žinių perdavimas ir informavimo veikla“ veiklos sritis 1.2 „Parama parodomiesiems projektams ir informavimo veiklai“;
- M02 „Konsultavimo paslaugos, ūkio valdymo ir ūkininkų pavadavimo paslaugos“;
- M10 „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ veiklos 10.1.02 „Specifinių pievų tvarkymas“ ir 10.1.14 „Ražienų laukai per žiemą“;
- M16 „Bendradarbiavimas“ veiklos sritis 16.3 „Parama smulkių ūkio subjektų bendradarbiavimui“.

Iki 2021 m. pabaigos pasiektas 5D tikslinės srities finansinio įgyvendinimo lygis buvo ribotas – patvirtintos paramos suma siekė beveik 12 mln. Eur ir sudarė 38 proc. šiai tikslinei sričiai skirtos paramos, o išmokėtos ir EK deklaruotos paramos suma siekė beveik 11,4 mln. Eur ir sudarė 36 proc. šiai tikslinei sričiai skirtos paramos.

41 lentelė. 5D tikslinės srities intervencijos logikos įgyvendinimas

P5 „Skatinti efektyvų išteklių naudojimą ir remti perėjimą prie klimato kaitai atsparios mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos žemės ūkio, maisto ir miškininkystės sektoriuose“							
5D TS	Tikslo rodikliai		Priemonės	Patvirtinta parama 2014–2021 m., Eur	Išmokėta parama 2014–2021 m., Eur*	Skirta parama 2014–2025 m., Eur	Įgyvendinimo lygis, proc.
	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.					
	T18. Žemės ūkio paskirties žemės ploto, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su išmetamo ŠESD ir (arba) amoniako kiekio mažinimu, procentinė dalis (5D tikslinė sritis)		M01	761 148	454 646	1 219 032	37%
			M02	939 344	939 344	1 273 824	74%
	1,57%	2,55%	M10	10 133 147	9 865 666	27 348 212	36%
			M16	148 624	70 679	1 503 669	5%

* baigtiems projektams išmokėta parama, kuri buvo deklaruota Europos Komisijai. Lyginant su šios ataskaitos 1.1 dalies 4 lentelėje pateiktais duomenimis, išmokėta parama, kuri buvo deklaruota Europos Komisijai, pagal kai kurias priemones gali skirtis, nes šioje lentelėje nurodyta užbaigtiems projektams išmokėta parama, o 4 lentelėje visiems projektams išmokėta ir Europos Komisijai deklaruota parama.

2021 m. atliktu Programos keitimu (patvirtintu Europos Komisijos 2021-11-10 sprendimu Nr. C(2021)8219), trims iš keturių prie 5D TS prisidedančioms priemonėms buvo padidintas finansavimas: M01 – 400 tūkst. Eur; M02 – 175 tūkst. Eur; M10 – 8 mln. Eur. Atsižvelgiant į padidintą finansavimą, padidintos ir siektinos produkto rodiklių reikšmės.

Parama buvo patvirtinta ir išmokėta pagal visas keturias priemones. Pagal M01 priemonės 1.2 veiklos sritį patvirtinta kiek daugiau nei 761 tūkst. Eur parama, o išmokėta 454,6 tūkst. Eur parama arba 37 proc. nuo visos skirtos paramos. Didžiausias įgyvendinimo lygis pasiektas pagal M02 priemonę – 74 proc. M10 priemonei patvirtintų lėšų suma siekė 10,1 mln. Eur, išmokėtų lėšų suma – 9,9 mln. Eur, o įgyvendinimo lygis siekė 36 proc. Pagal priemonės M16 veiklos sritį 16.3 buvo patvirtinta 148,6 tūkst. Eur, o užbaigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota 70,7 tūkst. Eur (įgyvendinimo lygis siekė 5 proc.)

Siekiant mažinti žemės ūkio išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir amoniako kiekį (5D TS), numatytas tikslo rodiklis T18 „Žemės ūkio paskirties žemės ploto, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su išmetamo ŠESD ir (arba) amoniako kiekio mažinimu, procentinė dalis“.

42 lentelė. 5D tikslinės srities tikslo rodiklių pasiekimas

TS	Tikslo rodiklis	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	Tikslas 2025 m.
5D	T18. Žemės ūkio paskirties žemės ploto, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su išmetamo ŠESD ir (arba) amoniako kiekio mažinimu, procentinė dalis (5D tikslinė sritis)	0%	0%	1,25%	0,86%	2,11%	2,21%	2,39%	1,57%	2,55%

2021 m. Programos keitimu (patvirtintu Europos Komisijos 2021-11-10 sprendimu Nr. C(2021)8219), buvo atnaujintos tikslų rodiklių T18 (5D TS) ir T19 (5E TS) siektinos reikšmės. 2021 m. buvo

suorganizuotas Žemės ūkio ministerijos ir EK atstovų techninis susitikimas, kurio metu buvo paaiškinta, kad netiesiogiai prisidedančių veiklų indėlis neturėtų būti įtrauktas į Programoje suplanuotų tikslo rodiklių reikšmes, bet turėtų būti nustatomas atliekant vertinimus. Atitinkamai penkto (5D TS ir 5E TS) prioriteto tikslo rodiklių reikšmės perskaičiuotos įtraukiant tik tiesiogiai prie tikslų prisidedančių priemonių ar veiklų plotus. Atsižvelgiant į tai, kad plotai (produkto rodikliai) nemažinami ir keičiama tik rodiklių apskaičiavimo metodologija, perskaičiuoti tikslo rodikliai: T18 ir T19 mažėja daugiau nei 55 proc. (atitinkamai -56,1 proc., -62,2 proc.).

2014–2021 m. buvo paremtas 42 992,3 ha žemės ūkio paskirties žemės plotas, kuriame vykdytos valdymo sutartys, susijusios su išmetamo ŠESD ir (arba) amoniako kiekio mažinimu. Remiantis Programoje nurodyta su kontekstu susijusio rodiklio reikšme, žemės ūkio paskirties žemės plotas Lietuvoje 2010 m. siekė 2 742 560 ha. Pagal šią kontekstinio rodiklio reikšmę apskaičiuotas T18 tikslo rodiklis, kuris nurodo, jog 2021 m. paremto žemės ploto, kuriame mažinamas žemės ūkyje išmetamas ŠESD ir amoniako kiekis, procentinė dalis sudarė 1,57 proc. viso Lietuvoje registruoto žemės ūkio paskirties žemės ploto. Lyginant 2025 m. suplanuotą rodiklio reikšmę su pasiekta, pastebėtina, kad 2021 m. buvo pasiekta 61,5 proc. suplanuotos rodiklio reikšmės.

Kiekvienos priemonės **produktų rodiklių** pasiekimai iki 2021 m. pab. pateikti lentelėje žemiau.

43 lentelė. 5D tikslinės srities įgyvendinimas

M01	M01 TS 5D			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	01. Visos viešosios išlaidos (EUR) (mokymai, mainų ūkių srityje programos, parodomoji veikla) (1.1–1.3 punktai)	454 646	1 219 032	37%
M02	M02 TS 5D			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	01. Visos viešosios išlaidos (EUR) (2.1–2.3 punktai)	939 344	1 273 824	74%
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	013. Konsultuojamų paramos gavėjų skaičius (2.1 punktas)	1 724	902	191%
M10	M10 TS 5D (su tęstiniais už 2007-2013 m. KPP)			
	Bendros viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	01. Bendros viešosios išlaidos (EUR)	9 865 666	27 348 212	36%
	Produkto rodikliai	2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	05. Plotas (ha) pvz., žaliaji danga, tarpinių kultūrų auginimas, sumažintas tręšimas, ekstensyvinimas)	42 992	70 000	52%
M16	M16 TS 5D			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	01. Visos viešosios išlaidos (EUR) (16.1–16.9 punktai)	70 679	1 503 669	5%
Papildoma informacija				
M01	M01 TS 5D			
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.		
	03. Paremtų veiksmų skaičius (1.2 punktas)	6		
M02	M02 TS 5D			
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.		
	03. Paremtų veiksmų skaičius (2.1 punktas)	1 724		
M10	M10 TS 5D			
	Produkto rodikliai	2021 m.		
	07. Paremtų sutarčių skaičius	2 731		

M16	M16 TS 5D				
	Produkto rodikliai		2014–2021 m.		
	O17. Paremų bendradarbiavimo veiksmų skaičius (ne EIP) (16.3 punktas)		1		

*Lentelėje M10 nurodytos O5 ir O7 rodiklių reikšmės atspindi tik 2021 m. reikšmę, o likę rodikliai – kumuliatyvią 2014–2020 m. rodiklių reikšmę.

2014–2021 m. pagal „minkštųjų veiklų“ priemones M01 užbaigti 6 veiksmai, o pagal M02 užbaigti 1 724 veiksmai. Pagal priemonei M02 išmokėtą paramą (kuri siekė 74 proc. tikslo) konsultavimo paslaugomis jau pasinaudojo 1 724 ūkininkai ar kiti žemės valdytojai, o tai sudarė 191 proc. 2025 m. planuojamos rodiklio reikšmės.

2021 m. buvo patvirtintos 2 731 paraiškos, skirtos išsipareigojimams pagal M10 priemonės 10.1.2 veiklą „Specifinių pievų tvarkymas“ ir 10.1.14 veiklą „Ražienų laukai per žiemą“, vykdyti. Pagal 10.1.2 ir 10.1.14 veiklų paraiškas paremtas plotas siekė 42 992 ha, o įgyvendinimo lygis – 52 proc.

Pagal trečiosios horizontalaus pobūdžio priemonės M16 veiklos sritį 16.3 „Parama smulkių ūkio subjektų bendradarbiavimui“ iki 2021 m. pabaigos buvo patvirtinti 2 projektai, iš kurių 1 projektas buvo užbaigtas.

Specialiųjų Programos rodiklių pagal šią tikslinę sritį nebuvo numatyta.

1.2.5.3 Anglies dioksido išlaikymo ir sekvestracijos skatinimas (5E tikslinės srities įgyvendinimo analizė)

Programoje numatyta, kad prie 5E tikslinės srities, kuria siekiama skatinti anglies dioksido išlaikymą ir sekvestraciją žemės ūkyje ir miškininkystėje, įgyvendinimo tiesiogiai prisideda trys priemonės / veiklos sritys:

- M02 „Konsultavimo paslaugos, ūkio valdymo ir ūkininkų pavadavimo paslaugos“;
- M08 „Investicijos į miško plotų plėtrą ir miškų gyvybingumo gerinimą“ veiklos sritis 8.1 „Miško veisimas“;
- M10 „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ veiklos 10.1.03 „Ekstensyvus šlapynių tvarkymas“ ir 10.1.13 „Tarpinių pasėlių auginimas ariamojoje žemėje“.

2014–2021 m. paramos **lėšos buvo patvirtintos ir išmokėtos** pagal visas prie 5E tikslinės srities prisidedančias priemones. Apibendrinant, patvirtinta parama siekė 53,7 mln. Eur ir sudarė 65 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, o išmokėta ir EK deklaruota – beveik 45,2 mln. Eur ir sudarė 55 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos.

44 lentelė. 5E tikslinės srities intervencijos logikos įgyvendinimas

P5 „Skatinti efektyvų išteklių naudojimą ir remti perėjimą prie klimato kaitai atsparios mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos žemės ūkio, maisto ir miškininkystės sektoriuose“						
5E TS	Tikslo rodikliai	Priemonės	Patvirtinta parama 2014–2021 m., Eur	Išmokėta parama 2014–2021 m., Eur*	Skirta parama 2014–2025 m., Eur	Įgyvendinimo lygis, proc.
	T19. Žemės ūkio ir miškininkystės paskirties žemės ploto, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su anglies dioksido sekvestracija ir išsaugojimu, procentinė dalis (5E tikslinė sritis)	M02	9 667	9 667	137 647	7%

	2014–2021m.	Tikslas 2025 m.	M08	40 138 100	31 881 974	50 443 703	63%
	1,25%	0,43%	M10	13 574 328	13 270 852	31 961 687	42%

* baigtiems projektams išmokėta parama, kuri buvo deklaruota Europos Komisijai. Lyginant su šios ataskaitos 1.1 dalies 4 lentelėje pateiktais duomenimis, išmokėta parama, kuri buvo deklaruota Europos Komisijai, pagal kai kurias priemones gali skirtis, nes šioje lentelėje nurodyta užbaigtiems projektams išmokėta parama, o 4 lentelėje visiems projektams išmokėta ir Europos Komisijai deklaruota parama.

2021 m. atliktu Programos keitimu (patvirtintu Europos Komisijos 2021-11-10 sprendimu Nr. C(2021)8219), dviem iš trijų prie 5E TS prisidedančioms priemonėms buvo padidintas finansavimas: M08 –beveik 7,8 mln. Eur; M10 –12 mln. Eur. Atsižvelgiant į padidintą finansavimą, padidintos ir siektinos produkto rodiklių reikšmės.

Mažiausia pažanga pasiekta pagal M02 priemonę, jai išmokėta 9,7 tūkst. Eur –7 proc. Programoje suplanuotų lėšų. Didžiausia pažanga pasiekta įgyvendinant M08 priemonės 8.1 veiklos sritį, pagal kurią išmokėta 31,9 mln. Eur ir įgyvendinimo lygis siekia 63 proc. Pagal priemonę M10 išmokėta 13,7 mln. Eur, o tai sudaro 42 proc. Programoje suplanuotų lėšų.

Siekiant skatinti anglies dioksido išlaikymą ir sekvestraciją žemės ūkyje ir miškininkystėje (5E TS), numatytas **tikslo rodiklis** T19 „Žemės ūkio ir miškininkystės paskirties žemės ploto, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su anglies dioksido sekvestracija ir išsaugojimu, procentinė dalis“ susijęs su priemonės M08 „Investicijos į miško plotų plėtrą ir miškų gyvybingumo gerinimą“ produkto rodikliu „Mišku apželdintos žemės plotas (ha)“ bei priemonės M10 veiklų 10.1.03 „Ekstensyvus šlapynių tvarkymas“, 10.1.13 „Tarpinių pasėlių auginimas ariamojoje žemėje“ produkto rodikliu „Plotas (ha), susijęs su agrarinės aplinkosaugos ir klimato srities anglies dioksido sekvestracijos priemonėmis“.

45 lentelė. 5E tikslinės srities tikslo rodiklių pasiekimas

Tikslo rodiklis	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	Tikslas 2025 m.
T19. Žemės ūkio ir miškininkystės paskirties žemės ploto, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su anglies dioksido sekvestracija ir išsaugojimu, procentinė dalis (5E tikslinė sritis)	0%	0%	0,51%	1,01%	1,85%	2,4%	2,67%	1,25%	0,43%

2021 m. pagal šias priemones buvo paremtas 62 288,7 ha žemės ūkio ir miškininkystės paskirties žemės plotas, kuriame tiesiogiai buvo prisidedama prie anglies dioksido sekvestracijos ir išsaugojimo. Remiantis Programoje pateiktais su kontekstu susijusiais rodikliais, žemės ūkio paskirties žemės plotas Lietuvoje siekia 2 742 560 ha, o miško ir kitos miškingos žemės plotas – 2 249 000 ha., todėl plotas, kuriame prisidedama prie anglies dioksido sekvestracijos ir išlaikymo, sudarė 1,25 proc. viso Lietuvoje registruoto žemės ūkio ir miškininkystės paskirties žemės ploto. Pažymėtina, jog 2021 m. pasiekta rodiklio reikšmė viršija 2025 m. siektiną tikslo reikšmę.

Kiekvienos priemonės **produktų rodiklių** pasiekimai iki 2021 m. pabaigos pateikti lentelėje žemiau.

46 lentelė. 5E tikslinės srities įgyvendinimas

M02	M02 TS 5E	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)			
	O1. Visos viešosios išlaidos (EUR) (2.1–2.3 punktai)	9 667	137 647	7%
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.

M08	O13. Konsultuojamų paramos gavėjų skaičius (2.1 punktas)	17	95	18%
	M08 TS 5E (su tęstiniais už 2007-2013 m. KPP)			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Bendros viešosios išlaidos (EUR) (tik naujai apželdinimam mišku plotui skirtos viešosios išlaidos) (Eur) (8.1 punktas)	7 158 759	50 443 703	63%
	O1. Bendros viešosios išlaidos (EUR) (jau anksčiau mišku apželdintam plotui skirtos viešosios išlaidos, įskaitant įsipareigojimus pagal 2007–2013 m. KPP ir 2004–2006) (Eur) (8.1 punktas)	24 776 209		
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O5. Mišku apželdintos žemės plotas (ha) (tik naujai mišku apželdintas žemės plotas pagal 2014–2020 m. KPP paraišką) (8.1 punktas)	3 610	5 300	68%
O5. Mišku apželdintos žemės plotas (ha) (pagal 2007–2013 m. KPP mišku apželdinto ploto palaikymui) (8.1 punktas)	14 904 (tik 2021 m.)	-	-	
M10	M10 TS 5E (su tęstiniais už 2007-2013 m. KPP)			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Bendros viešosios išlaidos (EUR) (10.1 punktas)	13 270 852,00	31 961 687	42%
	Produkto rodikliai	2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O5. Plotas (ha), susijęs su agrarinės aplinkosaugos ir klimato srities anglies dioksido sekvestracijos priemonėmis (10.1 punktas)	43 775	16 000	274 %
M02	M02 TS 5E			
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.		
	O3. Paremtų veiksmų skaičius (2.1 punktas)	17		
M08	M08 TS 5E (su tęstiniais už 2007-2013 m. KPP)			
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.		
	O4. Paremtų valdų / paramos gavėjų skaičius (tik naujai paramą miško įveisimui gavusiųjų skaičius) (8.1 punktas)	721		
		2021 m.		
	O4. Paremtų valdų / paramos gavėjų skaičius (paramos gavėjų, kuriems mokamos kasmetinės išmokos už jau įveistą mišką, skaičius) (8.1 punktas)	2 695		
M10	M10 TS 5E			
	Produkto rodikliai	2021 m.		
	O7. Paremtų sutarčių skaičius (10.1 punktas)	1 532		

2014–2021 m. pagal M02 priemonę, skirtą konsultavimui, buvo paremta 17 veiksmų. Pagal priemonę patvirtintą paramą (kuri siekė 7 proc. tikslo) konsultavimo paslaugomis pasinaudojo 17 žemės ar miškų valdytojai (tai sudarė 18 proc. tikslo).

2014–2021 m. paramą miško įveisimui gavo 721 valdos, o naujai mišku apželdintos žemės plotas sudarė 3 610 ha. Jiems išmokėta beveik 7,2 mln. Eur paramos. Paramos gavėjų, kuriems mokamos išmokos už jau anksčiau įveistą mišką, skaičius siekė 2 695 valdas. Pagal 2007–2013 m. KPP įsipareigojimus mišku apželdintos žemės plotas siekė beveik 15 tūkst. ha. Vertinant naujai mišku apželdintą žemės plotą tik pagal 2014–2020 m. KPP paraišką, pasiekta 68 proc. tikslo. Veiklos sritis nesulaukė tokio pareiškėjų aktyvumo kaip buvo planuota Programos rengimo metu. Pagrindinėmis to priežastimis laikoma tai, kad 1) iš potencialių pareiškėjų buvo išbrauktos miškų urėdijos (reglamento nuostata); 2) nuo 2004 m. buvo pradėtas miško įveisimo finansavimas ES lėšomis, todėl dauguma norinčių veisti mišką jau pasinaudojo

galimybe ir 3) žemės plotas, kuriame galima veisti mišką, yra baigtinis ir konkuruoja su žemės ūkiui veiklai naudojamais plotais.¹⁸

Prie anglies dioksido išlaikymo žemės ūkyje taip pat prisidėjo veiksmai pagal M10 priemonės veiklas 10.1.03 „Ekstensyvus šlapynių tvarkymas“ ir 10.1.13 „Tarpinių pasėlių auginimas ariamojoje žemėje“, pagal šias veiklas 2021 m. parama buvo skirta 1 532 paraiškoms ir paremtas 43 775 ha plotas. Vertinant paremtą plotą 2025 m. tikslas yra pasiektas ir viršytas.

Specialiųjų Programos rodiklių pagal šią tikslinę sritį nebuvo numatyta.

---

¹⁸ Priemonių kuratorių apklausos metu gauta informacija.

1.2.6 6 prioritetas. Ekonominės plėtros ir socialinės įtraukties skatinimas

Programos šeštasis prioritetas (P6) skirtas **socialinės įtraukties skatinimui**, skurdo mažinimui ir ekonominės plėtros kaimo vietovėse skatinimui. Šį prioritetą sudaro trys tikslinės sritys:

- **6A: veiklos įvairinimo, mažų įmonių kūrimo ir plėtojimo**, taip pat **darbo vietų kūrimo** palengvinimas;
- **6B: vietos plėtros kaimo vietovėse skatinimas**;
- **6C: prieigos prie informacinių ir ryšių technologijų (IRT) didinimas**, jų naudojimo skatinimas ir kokybės gerinimas kaimo vietovėse.

2014–2021 m. paramos lėšos buvo išmokėtos visoms tikslinėms sritims. Iki 2021 m. pab. buvo įgyvendinti 1 074 projektai, skirti ne žemės ūkio veiklos verslo plėtojimui kaime. Taip pat toliau buvo remiami veiksmai, kuriais gerinamos paslaugos ir infrastruktūra kaimo vietovėse – įgyvendinti 7 526 projektai. 2021 m. pabaigoje gyventojų, kurie naudojo geresnėmis paslaugomis ir infrastruktūra, skaičius siekė 305 190 asmenų (arba 29 proc. visų kaimo gyventojų).

Paminėtina, kad jau ankstesniu 2014–2018 m. laikotarpiu buvo išmokėta parengiamoji parama vietos plėtros strategijoms (toliau – VPS). Įgyvendinamos 49 vietos plėtros strategijos (46 kaimo vietovių ir 3 dvisektorės, finansuojamos iš EŽŪFKP ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo (toliau – EJŪŽF)). Gyventojų skaičius, tenkantis VVG, siekia 1 075 726 asmenis ir apima visus Lietuvos kaimo vietovėse gyvenančius žmones.

2014–2021 m. pagal šeštąjį prioritetą patvirtinta lėšų suma siekė 318,7 mln. ir sudarė 89 proc. visam programavimo laikotarpiui prioritetui skirto finansavimo¹⁹. Iki 2021 m. pabaigos pagal šeštąjį prioritetą išmokėtos paramos suma siekė 219,8 mln. Eur (61 proc. prioritetui skirto finansavimo), EK deklaruotos paramos suma siekė 171,5 mln. (48 proc. prioritetui skirto finansavimo). Baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota beveik 161, mln. Eur (45 proc. prioritetui skirto finansavimo).

1.2.6.1 Mažų įmonių kūrimas ir plėtojimas, darbo vietų kūrimo palengvinimas (6A tikslinės srities įgyvendinimo analizė)

Programoje numatyta, kad prie 6A tikslinės srities, kuria siekiama palengvinti sąlygas veiklos įvairinimui, mažųjų įmonių kūrimui ir plėtojimui, taip pat darbo vietų kūrimui kaime, įgyvendinimo turi prisidėti keturios priemonės / veiklos sritys:

- M01 „Žinių perdavimas ir informavimo veikla“;
- M02 „Konsultavimo paslaugos, ūkio valdymo ir ūkininkų pavadavimo paslaugos“;
- M06 „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritis 6.2 „Parama ekonominės veiklos pradžiai kaimo vietovėse“ ir veiklos sritis 6.4 „Parama investicijoms, skirtoms ne žemės ūkio veiklai kurti ir plėtoti“ veikla 6.4.1 „Parama investicijoms, skirtoms ekonominės veiklos kūrimui ir plėtrai“;
- M21 „Išimtinė laikina parama ūkininkams ir MVĮ, kuriuos ypač paveikė COVID-19 krizė“.

2014–2021 m. paramos **lėšos buvo patvirtintos ir išmokėtos** pagal visas prie tikslinės srities prisidedančias priemones. Patvirtinta parama siekė beveik 105,8 mln. Eur ir sudarė 75 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, o išmokėta parama siekė beveik 73,6 mln. Eur (52 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos). Baigtiems projektams išmokėtos ir deklaruotos paramos suma siekė beveik 40,3 mln. Eur ir sudarė 29 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos.

¹⁹ 6 prioritetui skirta 358 695 737 Eur.

47 lentelė. 6A tikslinės srities intervencijos logikos įgyvendinimas

P6 „Skatinti socialinę įtrauktį, skurdo mažinimą ir ekonominę plėtrą kaimo vietovėse“							
6A TS	Tikslo rodikliai		Priemonės	Patvirtinta parama 2014– 2021 m., Eur	Išmokėta parama 2014– 2021 m., Eur*	Skirta parama 2014– 2025 m., Eur	Įgyvendi mo lygis, proc.
	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.					
	T20. Sukurtos darbo vietos įgyvendinant remiamus projektus (6A tikslinė sritis)		M01	313 124	182 423	2 936 679	6%
			M02	12 435	12 435	336 765	4%
			M06	104 048 757	38 702 948	132 479 825	29%
	1 730	2 985	M21	1 391 686	1 370 236	5 141 793	27%

* baigtiems projektams išmokėta parama, kuri buvo deklaruota Europos Komisijai. Lyginant su šios ataskaitos 1.1 dalies 4 lentelėje pateiktais duomenimis, išmokėta parama, kuri buvo deklaruota Europos Komisijai, pagal kai kurias priemones gali skirtis, nes šioje lentelėje nurodyta užbaigtiems projektams išmokėta parama, o 4 lentelėje visiems projektams išmokėta ir Europos Komisijai deklaruota parama.

2021 m. Programos keitimu (patvirtintu Europos Komisijos 2021-11-10 sprendimu Nr. C(2021)8219), dviem iš keturių prie 6A TS prisidedančioms priemonėms buvo padidintas finansavimas: M02 –125 tūkst. Eur; M06 –18,5 mln. Eur. Priemonei M21 skirta parama sumažinta beveik 11,5 mln. Eur (perskirstant šias lėšas priemonei 2A tikslinei sričiai). Atsižvelgiant į priemoneis padidintą finansavimą, nuo 2 555 iki 2 985 buvo padidinta siektina tikslo rodiklio T20 reikšmė bei padidintos produkto rodiklių reikšmės.

Pagal priemonę M01 „Žinių perdavimas ir informavimo veikla“ patvirtintiems projektams skirta 313 tūkst. Eur, o išmokėta ir EK deklaruota 182 tūkst. Eur. Pagal priemonę M02 konsultacijoms verslo kūrimo ir plėtojimo kaime klausimais buvo patvirtinta ir išmokėta bei EK deklaruota 12,4 tūkst. Eur parama. Pagal priemonę M06 planuojamiems įgyvendinti alternatyviems žemės ūkio veiklai projektams patvirtinta parama siekė 104 mln. Eur. (75 proc. skirtos paramos), o išmokėta – 72 mln. Eur (54 proc. skirtos paramos), tačiau EK deklaruota –38,7 mln. (29 proc. skirtos paramos), nes likusios lėšos yra išmokėtos kaip avansas ir nėra deklaruojamos EK, kol projektai nėra užbaigti.

Siekiant skatinti veiklos įvairinimą, mažųjų įmonių kūrimą ir plėtrą, taip pat darbo vietų kūrimą kaimo vietovėse (6A TS), buvo numatytas **tikslo rodiklis** T20 „Sukurtos darbo vietos įgyvendinant remiamus projektus“. 2014–2021 m. laikotarpiu įgyvendintose projektuose buvo sukurta 1 730 darbo vietų ir buvo pasiekta 58 proc. siektino tikslo. Lyginant su 2014–2020 m. laikotarpiu sukurtų darbo vietų skaičius išaugo daugiau nei du kartus (1 004 darbo vietomis).

48 lentelė. 6A tikslinės srities tikslo rodiklio pasiekimas

TS	Tikslo rodiklis	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	Tikslas 2025 m.
6A	T20. Sukurtos darbo vietos įgyvendinant remiamus projektus (6A tikslinė sritis)	0	0	0	7	53	273	726	1 730	2 985

Kiekvienos priemonės **produktų rodiklių** pasiekimai iki 2021 m. pabaigos pateikti lentelėje žemiau.

49 lentelė. 6A tikslinės srities įgyvendinimas

M01	M01 TS 6A			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (EUR) (mokymai, mainų ūkių srityje programos, parodomoji veikla) (1.1–1.3 punktai)	182 423	2 936 679	6%
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O12. Mokymas / įgūdžių įgijimas (1.1 punktas). Mokymų dalyvių skaičius	1 693	45 000	4%
	O2. Mokymas / įgūdžių įgijimas (1.1 punktas). Visos viešosios išlaidos, skirtos mokymui / įgūdžių įgijimui	182 423	2 117 647	9%
M02	M02 TS 6A			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (EUR) (2.1–2.3 punktai)	12 435	336 765	4%
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O13. Konsultuojamų paramos gavėjų skaičius (2.1 punktas)	17	252	7%
M06	M06 TS 6A			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (EUR)	38 702 948	132 479 825	29%
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O4. Paramos gavėjų (valdų), gaunančių paramą verslui pradėti / paramą investicijoms ne žemės ūkio veiklai vykdyti kaimo vietovėse, skaičius (6.2 ir 6.4 punktai)	1 074	1 924	56%
	O2. Bendra investicijų suma (EUR) (viešųjų ir privačiųjų)	63 698 860	220 677 450	29%
M21	M21 TS 2A			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Bendros viešosios išlaidos (Eur)	1 370 236	5 141 793	27%
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O4. Remiamų MVĮ skaičius	193	600	32%
M01	M01 TS 6A			
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.		
	O3. Veiksmų, kuriais prisidedama prie profesinio mokymo ir įgūdžių įgijimo, skaičius (1.1 punktas)	10		
	O3. Veiksmų, kuriais prisidedama prie parodomųjų projektų ir informavimo veiklos, skaičius (1.2 punktas)	0		
	O11. Mokymų dienų skaičius (1.1 punktas)	283		
M02	M02 TS 6A			
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.		
	O3. Veiksmų, kuriais padedama pasinaudoti konsultavimo paslaugomis, skaičius (2.1 punktas)	17		
M06	M06 TS 6A			
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.		
	O3. Veiksmų, kuriais remiama ekonominės veiklos pradžia kaimo vietovėse ir ekonominės veiklos kūrimas ir plėtra, skaičius (6.2, 6.4. punktai)	1 074		

Įgyvendinant priemonės M01 veiklos sritį 1.1, skirtą mokymams, buvo paremta 10 veiksmų. Jų įgyvendinimui išmokėta ir EK deklaruota beveik 182,4 tūkst. Eur parama. Mokymai vyko 283 dienas, o juose dalyvavo 1 693 asmenys, 703 asmenimis daugiau nei 2020 m., tačiau pasiekta tik 4 proc. siektinos reikšmės. Mokymai buvo susiję su buhalterine apskaita ir mokesčiais, finansinės veiklos organizavimu, kaimo verslais, saulės, vėjo ir geoterminės energijos sistemų panaudojimu, verslumo ugdymu²⁰. Pagal konsultavimo priemonę M02 buvo konsultuojama 17 paramos gavėjų (7 proc. tikslo). Šioms konsultacijoms išmokėta 12,4 tūkst. Eur.

2014–2021 m. pagal priemonę M06 buvo įgyvendinami 2 386 projektai, iš kurių 2 204 pagal 6.2 veiklos sritį (jiems išmokėta 50,6 mln. Eur, tačiau EK deklaruota tik 18 mln. Eur, nes tiek sumokėta ir EK deklaruota 953 užbaigtiems projektams, likusiems projektams išmokėtas avansas) ir 182 pagal 6.4.1 veiklą (jiems išmokėta 21,5 mln., o EK deklaruota 20,5 mln. Eur, kurie išmokėti 121 užbaigtam projektui). Kaip ir buvo minėta, 2014–2021 m. projektus buvo užbaigę 1 074 paramos gavėjai, kurie įgyvendino projektus, skirtus ne žemės ūkio veiklos verslo kaimo vietovėse pradžiai ir vystymui. 953 projektai užbaigti pagal 6.2 veiklą ir 121 pagal 6.4 veiklą. Lyginant su 2020 m., pagal verslo kaime pradžiai skirtą 6.2 veiklos sritį 2021 m. buvo užbaigta 612 projektų daugiau, pagal 6.4 veiklą, skirtą investicijoms ekonominės veiklos kūrimui ir plėtrai, 45 projektais daugiau. Pagal 6.2 veiklos sritį daugiausia (641 arba beveik 67 proc.) projektų buvo įgyvendinta paslaugų srityje, pavyzdžiui, buvo kuriamos paslaugos statybos sektoriuje, administravimo ir aptarnavimo, transporto, turizmo ir kt. srityse. 30 proc. projektų (283) buvo įgyvendinta pramonėje (pvz., gaminių ir dirbinių iš medienos, kamštienos, šiaudų ir pynimo medžiagų gamyba, baldų gamyba, kepyklos ir miltinių produktų gamyba).

Pagal 6.4.1 daugiausia projektų (apie 60 proc.) taip pat buvo įgyvendinta paslaugų srityje, pavyzdžiui, apgyvendinimo ir maitinimo sektoriuje (poilsiautojų ir kitos trumpalaikės apgyvendinimo veiklos paslaugos, pagaminto valgio tiekimas), statybų sektoriuje (pvz., statinių nugriovimas ir statybvietės paruošimas, statybos baigimas ir apdaila) bei meninėje, pramoginėje ir poilsio organizavimo srityje. Trečdalis projektų (34 proc.) įgyvendinti pramonės srityje.

Projektams pagal abi veiklos sritis skirtos viešosios ir deklaruotos EK išlaidos sudarė 38,7 mln. Eur. Bendra įgyvendintų projektų investicijų suma siekė 63,7 mln. Eur. Pagal 6.4.1 veiklą numatytas paramos intensyvumas yra 50 proc. tinkamų finansuoti išlaidų, o didžiausia galima viešosios paramos suma vienam projektui – 200 tūkst. Eur. Projektus įgyvendinantys pareiškėjai prie projekto įgyvendinimo privalo prisidėti nuosavomis ar skolintomis lėšomis.

Įgyvendinant priemonę M21 parama buvo suteikta 193 MVĮ (32 proc. tikslo), o išmokėta ir EK deklaruota parama siekė 1,37 mln. Eur (27 proc. tikslo). Kaip ir buvo minėta ataskaitos 1.2.2 dalyje, 2021 m. buvo atliktas finansavimo perskirstymas priemonėje, padidinant skiriamą finansavimą 2A TS ir sumažinant 6A TS.

Pagal 6A tikslinę sritį buvo numatyti aštuoni specialieji (konkretūs) Programos rodikliai, matuojantys paramos gavėjų skaičių pagal projektų veiklos sritis (paslaugas, pramonę, prekybą ir kitas). Pažanga, lyginant su 2020 m. pagal užbaigtų projektų skaičių, buvo padaryta pagal 7 rodiklius iš 8 (SO10.3; SO10.4; SO10.1; SO10.2; SO11.3; SO11.1; SO11.2). Rodiklio SO11.4 reikšmė nepakito. Rodiklio SO10.3 siektina reikšmė buvo pasiekta ir viršyta. Atkreiptinas dėmesys, kad projektai prekybos ir kitose srityse įgyvendinami mažesniu mastu nei planuota, kaip ir buvo minėta, daugiausiai projektai įgyvendinami paslaugų ir pramonės srityse.

---

²⁰ Smart Continent (2021), „Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos įtaka socialinės įtraukties skatinimui, skurdo mažinimui ir ekonominei plėtrai kaimo vietovėse“. Galutinė ataskaita:
[https://zum.lrv.lt/uploads/zum/documents/files/20211028_6P%20vertinimo%20galutine%20ataskaita\(1\).pdf](https://zum.lrv.lt/uploads/zum/documents/files/20211028_6P%20vertinimo%20galutine%20ataskaita(1).pdf)

50 lentelė. 6A TS konkrečių produkto rodiklių įgyvendinimas

Priemonė	Rodiklio pavadinimas	Pasiekimas 2014– 2021m.	Siektina reikšmė 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
M06 „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritis 6.2 „Parama ekonominės veiklos pradžiai kaimo vietovėse“	SO10.3. Paramos gavėjų skaičius pagal projektų veiklos sritis – paslaugos (M06.2)	641	584	110%
	SO10.4. Paramos gavėjų skaičius pagal projektų veiklos sritis – kita (M06.2)	4	305	1%
	SO10.1. Paramos gavėjų skaičius pagal projektų veiklos sritis – pramonė (M06.2)	283	367	77%
	SO10.2. Paramos gavėjų skaičius pagal projektų veiklos sritis – prekyba (M06.2)	25	150	17%
M06 „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritis 6.4.1 „Parama investicijoms, skirtoms ekonominės veiklos kūrimui ir plėtrai“	SO11.3. Paramos gavėjų skaičius pagal projektų veiklos sritis – paslaugos (M06.4.1)	71	161	44%
	SO11.4. Paramos gavėjų skaičius pagal projektų veiklos sritis – kita (M06.4.1)	5	126	4%
	SO11.1. Paramos gavėjų skaičius pagal projektų veiklos sritis – pramonė (M06.4.1)	41	157	26%
	SO11.2. Paramos gavėjų skaičius pagal projektų veiklos sritis – prekyba (M06.4.1)	4	74	5%

1.2.6.2 Vietos plėtros kaimo vietovėse skatinimas (6B tikslinės srities įgyvendinimo analizė)

Programoje numatyta, kad prie 6B tikslinės srities, kuria siekiama skatinti vietos plėtrą kaimo vietovėse, įgyvendinimo turi prisidėti dvi priemonės / veiklos sritys:

- M07 „Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“ veiklos sritys 7.2 „Parama investicijoms į visų rūšių mažos apimties infrastruktūrą“ (parama investicijoms į visų rūšių mažos apimties infrastruktūrą – regioninis planavimas; parama asbestinių stogų dangos keitimui; parama vietiniams keliams) ir 7.6 „Parama investicijoms į kaimo kultūros ir gamtos paveldą, kraštovaizdį (parama investicijoms į kaimo kultūros ir gamtos paveldą, kraštovaizdį – regioninis projektų planavimas; tradicinių amatų centrų plėtra);
- M19 „LEADER programa“.

Iki 2021 m. pabaigos paramos **lėšos buvo patvirtintos ir išmokėtos** pagal abi prie 6B tikslinės srities prisidedančias priemones ir visas susijusias jų veiklos sritis bei veiklas. Patvirtinta parama siekė beveik 208,5 mln. Eur ir sudarė 98 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, išmokėta parama siekė 141,8 mln. Eur (66 proc. tikslinei sričiai skirtos paramos), EK deklaruota – beveik 127 mln. Eur (60 proc. tikslinei sričiai skirtos paramos). Baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota – beveik 116,5 mln. Eur (55 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos).

51 lentelė. 6B tikslinės srities intervencijos logikos įgyvendinimas

6B TS	P6 „Skatinti socialinę įtrauktį, skurdo mažinimą ir ekonominę plėtrą kaimo vietovėse“					
	Tikslo rodikliai	Priemonės	Patvirtinta parama 2014–2021 m., Eur	Išmokėta parama 2014– 2021 m., Eur*	Skirta parama 2014– 2025 m., Eur	Įgyvendinimo lygis, proc.
	Bendras gyventojų, kurie naudojami geresnėmis paslaugomis, skaičius	M07	79 232 423 ²¹	64 399 265	78 290742	82%

²¹ 2014–2021 m. pagal priemonę M07, prisidedančią prie 6B TA patvirtinta parama yra didesnė nei priemonei skirta parama, t. y. pasirašyta sutarčių didesnei sumai nei skirta lėšų.

	2014–2020 m.	Tikslas 2025 m.								
	305 190	150 000								
	T21. Kaimo gyventojų, kuriems taikomos vietos plėtros strategijos, procentinė dalis (6B tikslinė sritis)									
	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.								
	102,3%	100%								
	Kaimo gyventojų, kuriems taikomos vietos plėtros strategijos, skaičius (6B tikslinė sritis)									
	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.								
	1 075 726	1 051 768	M19	129 232 639	52 079 776	135 078 735	39%			
	T22. Kaimo gyventojų, kurie naudojami geresnėmis paslaugomis / infrastruktūra, procentinė dalis (6B tikslinė sritis)									
	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Iš jų EURI	8 080 000	0	-	-			
29%	14,26%									
T23. Sukurtos darbo vietos įgyvendinant remiamus projektus (LEADER) (6B tikslinė sritis)										
2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.									
848	1 104									

* baigtiems projektams išmokėta parama, kuri buvo deklaruota Europos Komisijai. Lyginant su šios ataskaitos 1.1 dalies 4 lentelėje pateiktais duomenimis, išmokėta parama, kuri buvo deklaruota Europos Komisijai, pagal kai kurias priemones gali skirtis, nes šioje lentelėje nurodyta užbaigtiems projektams išmokėta parama, o 4 lentelėje visiems projektams išmokėta ir Europos Komisijai deklaruota parama.

2021 m. Programos keitimu (patvirtintu Europos Komisijos 2021-11-10 sprendimu Nr. C(2021)8219), priemonei M19, prisidedančiai prie 6B TS buvo padidintas finansavimas kiek daugiau nei 21,2 mln. Eur. Atsižvelgiant į padidintą finansavimą, nuo 960 iki 1 104 padidinta tikslo rodiklio T23 siektina reikšmė bei padidintos su priemone susietų produkto rodiklių siektinos reikšmės. Priemonei M07 Pereinamuoju laikotarpiu papildomas finansavimas skirtas nebuvo.

2014–2021 m. pagal priemonę M07 patvirtinta visa skirta paramos suma, o išmokėta ir EK deklaruota beveik 64,4 mln. Eur, t. y. 82 proc. skirtos paramos. Pagal priemonę M19 „LEADER programa“ patvirtinta parama siekė 129,2 mln. Eur (96 proc. skirtos paramos), iš kurių beveik 8,1 mln. Eur EURI lėšos, o baigtiems projektams išmokėta beveik 52,1 mln. Eur – 39 proc. skirtos paramos.

Siekiant skatinti vietos plėtrą kaimo vietovėse (6B TS), numatyti trys **tikslo rodikliai**.

52 lentelė. 6B tikslinės srities tikslo rodiklio pasiekimas

TS	Tikslo rodiklis	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	Tikslas 2025 m.
6B	T21. Kaimo gyventojų, kuriems taikomos vietos plėtros strategijos, procentinė dalis (6B tikslinė sritis)	0%	0%	102,3%	102,3%	102,3%	102,3%	102,3%	102,3%	100%
	T22. Kaimo gyventojų, kurie naudojami geresnėmis paslaugomis / infrastruktūra, procentinė dalis	0%	0,01%	0,25%	6,56%	11,28%	25,62%	27,31%	29,0%	14,26%

(6B tikslinė sritis)										
T23. Sukurtos darbo vietos įgyvendinant remiamus projektus (LEADER) (6B tikslinė sritis)	0	0	0	0	6	164	463	848	1 104	

Tikslo rodiklis T21 „Kaimo gyventojų, kuriems taikomos vietos plėtros strategijos, procentinė dalis“ yra susietas su priemonės M19 „LEADER programa“ produkto rodikliu „Gyventojų skaičius, tenkantis VVG“. Iki 2016 m. pabaigos gyventojų, kuriems taikomos vietos plėtros strategijos, skaičius Lietuvoje siekė 1 075 026 žmones ir apėmė visus Lietuvos kaimo vietovių bei kelių mažų miestelių gyventojus. Nuo 2016 m. rodiklis viršija 100 procentų ir jo pasiekimas lygus 102,3 proc. Atkreiptinas dėmesys, kad šio rodiklio tikslas Programoje bei jo pasiekimas, nustatytas patvirtinus VPS, neperskaičiuojamas atsižvelgiant į kasmet faktiškai mažėjantį gyventojų skaičių.

Tikslo rodiklis T22 „Kaimo gyventojų, kurie naudojami geresnėmis paslaugomis / infrastruktūra, procentinė dalis“ yra susietas su priemonės M07 „Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“ produkto rodikliu „Gyventojų, kurie naudojami geresnėmis paslaugomis / infrastruktūra, skaičius“. 2014–2021 m. dėl įgyvendintų projektų geresnėmis paslaugomis ir infrastruktūra naudojami 305 190 gyventojų, kurie sudarė 29 proc. bendro Lietuvos kaimo gyventojų skaičiaus, todėl T22 rodiklio siekiama reikšmė buvo pasiekta ir viršyta.

Tikslo rodiklis T23 „Sukurtos darbo vietos įgyvendinant remiamus projektus“ yra susietas su priemonės M19 „LEADER programa“ įgyvendinimu. Iki 2021 m. pabaigos baigtuose įgyvendinti vietos projektuose buvo sukurtos 848 naujos darbo vietos ir pasiekta 77proc. tikslo.

Kiekvienos priemonės **produktų rodiklių** pasiekimai iki 2021 m. pabaigos pateikti lentelėje žemiau.

53 lentelė. 6B tikslinės srities įgyvendinimas

M07	M07 TS 6B			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	01. Visos viešosios išlaidos (Eur)	64 399 265	78 290 742	82%
	M07 TS 6B			
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	03. Veiksmų, kuriais remiamos investicijos į nedidelio masto infrastruktūrą, įskaitant investicijas į atsinaujinančios energijos gamybą ir energijos taupymą, skaičius (7.2 punktas)	7 495	7 050	106%
	03. Veiksmų, kuriais remiamos studijos / investicijos, susijusios su kaimo kultūriniu ir gamtiniu paveldu, įskaitant didelės gamtinės vertės vietas, skaičius (7.6 punktas)	31	45	69%
	015. Gyventojų, kurie naudojami geresnėmis paslaugomis / infrastruktūra, skaičius (7.1., 7.2, 7.4, 7.5, 7.6 ir 7.7 punktai)	305 190	150 000	203%
M19	M19 TS 6B			
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	01. Bendros viešosios išlaidos (Eur). Parengiamoji techninė bendradarbiavimo parama (19.1 punktas)	430 287	1 480 000	29%
	01. Bendros viešosios išlaidos (EUR). Parama veiksmams pagal BIVP strategiją įgyvendinti (19.2 punktas)	36 480 677	104 562 028	35%
	01. Bendros viešosios išlaidos (EUR). Vietos veiklos grupės bendradarbiavimo veiklos rengimas ir įgyvendinimas (19.3 punktas)	370 793	2 896 200	13%

	01. Bendros viešosios išlaidos (Eur). Parama einamosioms išlaidoms ir aktyvaus pritaikymo išlaidoms padengti (19.4 punktas)	14 798 019	26 140 506	57%
	018. Gyventojų skaičius, tenkantis VVG	1 075 726	1 051 768	102%
	019. Atrinktų VVG skaičius	49	50	98%
Papildoma informacija				
M07	M07 TS 6B			
	Produkto rodikliai	2014–2021 m.		
	02. Bendra investicijų suma (Eur) (viešųjų ir privačiųjų)	119 960 793		
	01. Viešosios investicijos (Eur) (7.6 punktas)	3 613 280		
	03. Veiksmų, kuriais remiama visų rūšių mažos apimties infrastruktūra ir kaimo kultūros ir gamtos paveldas bei kraštovaizdis, skaičius (7.2, 7.6 punktai)	7 526		

2014–2021 m. pagal priemonės M07 veiklos sritį 7.2 buvo paremti 7 495 veiksmai, iš jų 278 pagal 7.2.1 veiklos sritį „Parama investicijoms į visų rūšių mažos apimties infrastruktūrą“, kuria finansuojami regioninio planavimo projektai, skirti visuomenės paskirties pastatų rekonstravimui ar kapitaliniam remontui, inžinerinių statinių statybai, mažųjų architektūros elementų sukūrimui ir atnaujinimui ir kt., 7 070 pagal 7.2.2 veiklos sritį „Parama asbestinių stogų dangos keitimui“ ir 147 pagal 7.2.3 veiklos sritį „Parama vietiniams keliams“. Asbestinių stogų dangos keitimo veiklos sritis kaip ir įprastai sulaukė didelio pareiškėjų susidomėjimo (sulaukiama daugiau paraiškų nei kvietimams skiriama lėšų). Vienas iš pagrindinių sėkmę lėmusių veiksnių – pasirinkimas priemonei taikyti supaprastintą išlaidų mokėjimo būdą – fiksuotuosius įkainius, kurių pagalba mažėjo administracinė našta²². Iš viso 2014–2021 m. 7.2.2 veiklos sričiai „Parama asbestinių stogų dangos keitimui“ buvo skirta 12,9 mln. Eur. Per visą šį laikotarpį patvirtintos 8 137 paraiškos 13,8 mln. Eur paramos sumai (iš jų išmokėta beveik 10,6 mln. Eur parama pagal 7 070 paraiškų).

Pagal priemonės M07 veiklos sritį 7.6 „Parama investicijoms į kaimo kultūros ir gamtos paveldą, kraštovaizdį“ buvo įgyvendinamas 31 projektas, iš kurių 30 jau užbaigti įgyvendinti. Didžioji dalis – 20 projektų, skirti tradicinių amatų centrų, kurie patenka į Tradicinių amatų centrų sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2010 m. kovo 9 d. įsakymu Nr. 3D-206 „Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės „Kaimo atnaujinimas ir plėtra“ veiklos „Tradicionių amatų centrų kūrimas ir (arba) plėtra“ įgyvendinimo planavimo būdu tradicinių amatų centrų sąrašo tvirtinimo“, plėtrai. Likusieji 11 projektų (iš kurių 10 užbaigti) yra regioninio planavimo projektai, kuriais remiami istorinių želdynų, istorinę, etnokultūrinę, architektūrinę, memorialinę vertę turinčių nekilnojamojų kultūros paveldo objektų, gamtos paveldo objektų, kraštovaizdžio elementų tvarkybos darbai.

Pagal priemonę M07 įgyvendintų projektų naudą pajuto daugiau nei 305 190 kaimo gyventojų. Investicijos prisidėjo prie trūkstamos infrastruktūros sukūrimo ir atnaujinimo, gyvenamosios aplinkos bei gyvenimo kokybės gerinimo.

Parengus VPS, 19.1 veiklos sritis buvo įgyvendinta, o jai išmokėtų viešųjų išlaidų suma siekė daugiau kaip 430 tūkst. Eur (86 proc. tikslo). 2021 m. atliktu Programos keitimu, atsižvelgiant į Pereinamojo laikotarpio reglamento Nr. 2020/2220 nuostatas, numatyta galimybė pagal 19.1 veiklos sritį finansuoti projektus, skirtus naujo 2023–2027 m. laikotarpio VPS rengti.

Pagal 2016 m. patvirtintas VPS VVG organizavo vietos projektų atranką ir pradėjo projektų vertinimą bei įgyvendinimą. Vietos plėtros projektams įgyvendinti VPS numatyta parama pagal 19.2 veiklos sritį siekia beveik 104,6 mln. Eur ir sudaro didžiausią dalį visai priemonei M19 skirtų lėšų. Pagal šią sritį 1 278 įgyvendintiems projektams išmokėta suma 2014–2021 m. siekė 36,5 mln. Eur. Pagal 19.3 veiklos sritį, skirtą VVG bendradarbiavimo projektų rengimui ir įgyvendinimui, iki 2021 m. pabaigos 12 užbaigtų projektų buvo išmokėta 370,7 tūkst. Eur. Pagal priemonės M19 veiklos sritį 19.4, kuri yra skirta

²² Priemonių kuratorių apklausos metu gauta informacija.

VVG veiklos išlaidoms ir VVG teritorijos gyventojų, nevyriausybinių organizacijų, verslo subjektų, kitų kaimo plėtros dalyvių aktyvumo skatinimui, buvo išmokėta 14,8 mln. Eur.

19.2 ir 19.4 veiklos sritys įgyvendinamos gana sklandžiai, tačiau projektų įgyvendinimo tempą lėtina situacija dėl COVID-19 (šalyje paskelbtas karantinas, susirgimai, išaugusios kainos, ilgi prekių bei paslaugų terminai). Dar vienas svarbus veiksnys – laikotarpio pabaiga, o tai reiškia, kad lieka mažiau lėšų projektams, todėl padaugėja skundų dėl projektų, kurie atmetami dėl lėšų trūkumo²³. Bendradarbiavimo projektų įgyvendinimui pagal 19.3 veiklos sritį taip pat trukdė situacijos neapibrėžtumai dėl COVID-19 (šalyje buvo paskelbtas karantinas, kuris riboja žmonių judėjimą ne tik šalies viduje, bet ir tarp šalių, todėl buvo sudėtinga rasti projekto partnerius bei suderinti projektines veiklas²⁴.

Pagal 6B tikslinę sritį buvo numatyti trys specialieji (konkretūs) Programos rodikliai, matuojantys pakeistų asbestinių dangų stogų skaičių, regioninio planavimo būdu įgyvendintų mažos apimties infrastruktūros projektų skaičių bei rekonstruotų kelių ilgį. Visų rodiklių siektinos reikšmės buvo pasiektos ir viršytos.

54 lentelė. 6B TS konkrečių produkto rodiklių įgyvendinimas

Priemonė	Rodiklio pavadinimas	Pasiekimas 2014–2021m.	Siektina reikšmė 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
M07 „Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“ veiklos sritis 7.2 „Parama investicijoms į visų rūšių mažos apimties infrastruktūrą“	S012.2. Pakeistų asbestinių dangų stogų skaičius (M07.2)	7 070	6 750	105%
	S012.1. Regioninio planavimo būdu įgyvendintų mažos apimties infrastruktūros projektų skaičius (M07.2)	278	180	154%
	S012.3. Rekonstruotų kelių ilgis, km (M07.2)	141	100	141%

1.2.6.3 Plačiajuosčio ryšio infrastruktūros plėtra (6C tikslinės srities įgyvendinimo analizė)

Programoje numatyta, kad prie 6C tikslinės srities, kuria siekiama didinti prieigą prie informacinių ir ryšių technologijų, skatinti jų naudojimą ir gerinti kokybę kaimo vietovėse, įgyvendinimo turėtų prisidėti priemonės M07 „Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“ veiklos sritis 7.3 „Parama plačiajuosčio ryšio infrastruktūrai“.

Jau iki 2019 m. pab pagal 6C tikslinę sritį buvo **patvirtinta ir išmokėta** visa šios tikslinės srities įgyvendinimui skirta paramos dalis. Investicijos į plačiajuosčio ryšio infrastruktūrą ir prieigą prie jos, įskaitant e-valdžios paslaugas, buvo vykdytos, įgyvendinant vieną projektą, kuriam ir patvirtinta bei išmokėta visa tikslinei sričiai numatyta paramos suma.

55 lentelė. 6C tikslinės srities intervencijos logikos įgyvendinimas

P6 „Skatinti socialinę įtrauktį, skurdo mažinimą ir ekonominę plėtrą kaimo vietovėse“						
6C TS	Tikslo rodikliai	Priemonės	Patvirtinta parama 2014–2021 m., Eur	Išmokėta parama 2014–2021 m., Eur*	Skirta parama 2014–2025 m., Eur	Įgyvendinimo lygis, proc.
	T24. Kaimo gyventojų, kurie naudojami naujomis ar geresnėmis paslaugomis /	M07	4 431 200	4 424 049	4 431 200	100%

²³Priemonių kuratorių apklausos metu gauta informacija.

²⁴ Priemonių kuratorių apklausos metu gauta informacija.

	infrastruktūra (IRT), procentinė dalis (6C tikslinė sritis)					
	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.				
	4,09%	1,90%				

* išmokėta parama, kuri buvo deklaruota Europos Komisijai.

Siekiant didinti prieigą prie informacinių ir ryšių technologijų kaimo vietovėse, skatinti naudojimąsi technologijomis ir gerinti jų kokybę (6C TS), numatytas **tikslo rodiklis** T24 „Kaimo gyventojų, kurie naudojami naujomis ar geresnėmis paslaugomis / infrastruktūra (IRT), procentinė dalis“, kuris yra susietas su priemonės M07 „Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“ produkto rodikliu „Gyventojų, kurie naudojami nauja arba geresne IT infrastruktūra (pvz., plačiajuosčio interneto infrastruktūra), skaičius“.

56 lentelė. 6C tikslinės srities tikslo rodiklio pasiekimas

TS	Tikslo rodiklis	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	Tikslas 2025 m.
6C	T24. Kaimo gyventojų, kurie naudojami naujomis ar geresnėmis paslaugomis / infrastruktūra (IRT), procentinė dalis (6C tikslinė sritis)	0%	0%	0%	0%	0 % (4,09%)	4,09%	4,09%	4,09%	1,90%

* Skliaustuose nurodyta tikslo reikšmė, kuri 2018 m. buvo praktiškai pasiekta, tačiau nebuvo patvirtinta, nes projektas formaliai nebuvo užbaigtas.

2019 m. buvo užbaigtas pagal 7.3 veiklos sritį vykdomas plačiajuosčio ryšio infrastruktūrai gerinti skirtas projektas²⁵ ir pasiektas bei 2 kartus viršytas tikslo rodiklis.

Pirmuoju PRIP projekto etapu, įgyvendintu 2014–2015 m., buvo suprojektuota ir nutiesta daugiau nei 485 km šviesolaidinių kabelinių linijų, prijungti 432 objektai. 2016–2018 m. įgyvendinant antrąjį PRIP-2, etapą, prie plačiajuosčio ryšio infrastruktūros prijungta 400 objektų ir nutiesti 343 km šviesolaidinių linijų. Įgyvendinus abu etapus 79 029 gyventojų naudojami nauja arba geresne IT infrastruktūra, iš jų įgyvendinus antrąjį PRIP-2 etapą – 43 029 gyventojai. Pasiekti rezultatai yra 2 kartus didesni. Projektas ir visa 6C TS įgyvendinta sėkmingai.

57 lentelė. 6C tikslinės srities įgyvendinimas

M07	M07 TS 6C	2014–2021 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)			
	01. Visos viešosios išlaidos (EUR)	4 424 049	4 431 200	100%
	Produkto rodikliai	2014–2021m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	015. Gyventojų, kurie naudojami nauja arba geresne IT infrastruktūra	43 029	20 000	215%
	03. Veiksmų, kuriais remiamos investicijos į plačiajuosčio ryšio infrastruktūrą ir prieigą prie jos, įskaitant e. valdžios paslaugas, skaičius (7.3 punktas)	1	1	100%

Pagal 6C tikslinę sritį buvo numatytas vienas konkretus Programos rodiklis, matuojantis objektų, iki kurių atvestas plačiajuostis internetas, skaičių. Įgyvendinus pagal priemonės M07 veiklos sritį 7.3 vykdytą projektą pasiektas tikslas – prijungtų objektų skaičius siekia 400.

58 lentelė. 6C TS konkrečių produkto rodiklių įgyvendinimas

Priemonė	Rodiklio pavadinimas	Pasiekimas 2014–2021 m.	Siektina reikšmė 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
M07 „Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“ veiklos sritis 7.3 „Parama plačiajuosčio ryšio infrastruktūrai“	SO13. Objektų, iki kurių atvestas plačiajuostis internetas, skaičius (M07.3)	400	400	100%

1.3 PROGRAMOS VEIKLOS REZULTATŲ PLANO ĮGYVENDINIMAS

Programoje pateiktame veiklos rezultatų plane nurodyti pagal kiekvieną prioritetą suplanuoti siekiami tikslai. Siektinų reikšmių įgyvendinimo situacija nagrinėjama prioriteto lygiu. Antrajam prioritetui veiklos rezultatų plane numatyti 2 rodikliai, trečiajam prioritetui – 3 rodikliai ir 1 alternatyvus rodiklis, ketvirtajam prioritetui – 2 rodikliai ir 1 alternatyvus rodiklis, penktajam prioritetui – 3 rodikliai, o šeštajam prioritetui – 3 rodikliai. Detalesnė informacija apie prioritetams numatytus rodiklius ir siektinas reikšmes bei 2021 m. pabaigoje pasiektus rezultatus pateikiama lentelėse, kurių pirmojoje nurodomi veiklos plano rodikliai, o antrojoje – papildomi rodikliai.

59 lentelė. Veiklos rezultatų plano rodiklių pasiekimas 2021 m. pabaigoje

Prioritetas	Rodiklis ir matavimo vienetas	Siektina reikšmė 2025 m. (a)	Pasiekta reikšmė 2021 m.	2025 m. tikslo įgyvendinimo lygis 2021 m., proc.	Papildomų lėšų koregavimas (b)	Korekcija NGEU (C)	Siekiamą absoliučią reikšmę (a-b-c)
P2: didinti ūkių perspektyvumą ir visų tipų žemės ūkio veiklos konkurencingumą visuose regionuose, taip pat skatinti inovacines ūkių technologijas ir tvarų miškų valdymą	Bendros viešosios išlaidos (P2) (Eur)	1 097 110 903	571 387 976	52,08%	18 000 000	76 981 077	1 002 129 826
	Žemės ūkio valdų, gaunančių paramą investicijoms į ūkio restruktūrizavimą, skaičius (2A TS) + Žemės ūkio valdų, parengusių pagal Programą remiamą verslo plėtros planą / gavusių investicijų jauniems ūkininkams, skaičius (2B TS)	8 100	5 419	66,90%	0	10	8 090
P3: skatinti maisto grandinės organizavimą, įskaitant žemės ūkio produktų perdirbimą ir rinkodarą, gyvūnų gerovę ir rizikos valdymą žemės ūkyje	Bendros viešosios išlaidos (P3) (Eur)	164 178 134	59 409 048	36,19%	0	0	164 178 134
	Žemės ūkio valdų, gaunančių paramą už dalyvavimą kokybės sistemose, vietos rinkose / trumpose tiekimo grandinėse ir gamintojų grupėse / organizacijose, skaičius (3A TS)	495	272	54,95%	0	0	495
	Žemės ūkio valdų, dalyvaujančių rizikos valdymo sistemose, skaičius (3B TS)	1 540	1 453	94,35%	0	0	1 540
P4: atkurti, išsaugoti ir	Bendros viešosios išlaidos (P4) (Eur)	906 914 654	731 689 010	80,68%	73 500 000	51 250 000	782 164 654

Prioritetas	Rodiklis ir matavimo vienetas	Siektina reikšmė 2025 m. (a)	Pasiekta reikšmė 2021 m.	2025 m. tikslo įgyvendinimo lygis 2021 m., proc.	Papildomų lėšų koregavimas (b)	Korekcija NGEU (C)	Siekiami absoliučioji reikšmė (a-b-c)
pagerinti su žemės ūkiu ir miškininkyste susijusias ekosistemas	Žemės ūkio paskirties žemės plotas, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su biologinės įvairovės apsauga (ha) (4A TS) + susijusios su vandentvarkos gerinimu (ha) (4B TS) + susijusios su dirvožemio valdymo gerinimu ir (arba) dirvožemio erozijos prevencija (ha) (4C TS)	391 150	245 175	62,68%	0	183 000	208 150
	Bendros viešosios išlaidos (P5) (Eur)	126 090 179	58 082 137	46,06%	0	0	126 090 179
P5: skatinti efektyvų išteklių naudojimą ir remti perėjimą prie klimato kaitai atsparios mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos žemės ūkio, maisto ir miškininkystės sektoriuose	Žemės ūkio ir miškininkystės paskirties žemės plotas, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su anglies dioksido sekvestracija / išsaugojimu (ha) (5E TS) + Žemės ūkio paskirties žemės plotas, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su išmetamo šėSD ir (arba) amoniako kiekio mažinimu (ha) (5D TS)	91 300	105 281	115,31%	0	0	91 300
	Investavimo į atsinaujinančios energijos gamybą veiksmų skaičius (5C TS)	7	1	14,29%	0	0	7
P6: skatinti socialinę įtrauktį, skurdo mažinimą ir ekonominę plėtrą kaimo vietovėse	Bendros viešosios išlaidos (P6) (Eur)	358 695 737	161 171 132	44,93%	20 000 000	11 680 000	327 015 737
	Remiamų veiksmų, skirtų gerinti pagrindines paslaugas ir infrastruktūrą kaimo vietovėse, skaičius (6B ir 6C TS)	7 096	7 527	106,07%	0	0	7 096

Prioritetas	Rodiklis ir matavimo vienetas	Siektina reikšmė 2025 m. (a)	Pasiekta reikšmė 2021 m.	2025 m. tikslo įgyvendinimo lygis 2021 m., proc.	Papildomų lėšų koregavimas (b)	Korekcija NGEU (C)	Siekiamą absoliučioji reikšmė (a-b-c)
	Gyventojų skaičius, tenkantis VVG (6B TS)	1 051 768	1 075 726	102,28%	0	0	1 051 768

Paaiškinimas: bendrosios viešos išlaidos – išlaidos baigtiems projektams, kurios buvo išmokėtos ir deklaruotos EK.

60 lentelė. Alternatyvių veiklos rezultatų plano rodiklių pasiekimas 2021 m. pabaigoje

Prioritetas	Rodiklis ir matavimo vienetas	Siektina reikšmė 2025 m.	Pasiekta reikšmė 2021 m.	2023 m. tikslo įgyvendinimo lygis 2020 m., proc.	Papildomų lėšų koregavimas (b)	Korekcija NGEU (C)	Siektina absoliučioji reikšmė (a-b)
P3: skatinti maisto grandinės organizavimą, įskaitant žemės ūkio produktų perdirbimą ir rinkodarą, gyvūnų gerovę ir rizikos valdymą žemės ūkyje	Veiksmų, kuriems skiriama parama investicijoms, skaičius (žemės ūkio valdose, žemės ūkio produktų perdirbimas ir rinkodara) (4.1 ir 4.2 punktai)	140	95	67,86%	0	0	140
P4: atkurti, išsaugoti ir pagerinti su žemės ūkiu ir miškininkyste susijusias ekosistemas	Kitų vietovių, kuriose esama didelių gamtinių kliūčių (13.2), ir kitų vietovių, kuriose esama specifinių kliūčių, (13.3), plotas (ha)	860 000	1 135 966	132,09%	0	0	860 000

Pagal **antrąjį prioritetą**, kuris skirtas žemės ūkio konkurencingumui ir tvariam miškų valdymui skatinti, veiklos rezultatų plane numatyti rodikliai „Bendros viešosios išlaidos“ ir „Žemės ūkio valdų, gaunančių paramą investicijoms į ūkio restruktūrizavimą, skaičius (2A TS) bei žemės ūkio valdų, parengusių pagal Programą remiamą verslo plėtros planą / gavusių investicijų jauniems ūkininkams, skaičius (2B TS)“.

Įgyvendinus Programą (iki 2025 m. pabaigos) siekiama deklaruoti kiek daugiau nei 1 097 mln. Eur paramos lėšų. Faktiškai iki 2021 m. pabaigos baigtiems projektams EK deklaruota lėšų suma pagal antrąjį prioritetą siekė beveik 571,4 mln. Eur, t. y. buvo **pasiekta 52,08 proc. siektinos reikšmės**. Iki 2021 m. pabaigos viešosios išlaidos pagal antrąjį prioritetą buvo patirtos pagal visas prie 2 prioriteto prisidedančias priemonių veiklos sritis.

Kitu antrojo prioriteto rodikliu siekiama, iki 2025 m. pabaigos paremti 8 100 valdų. Iki 2021 m. pabaigos buvo pasiekta 66,9 proc. šio tikslo. Vertinant bendrai, antras prioritetas įgyvendinamas sėkmingai ir įvertinus pastarųjų metų pažangą bei padidintą prioritetui skiriamų lėšų sumą, tikėtina, kad siekiami tikslai bus įgyvendinti.

Pagal **trečiąjį prioritetą**, kuris skirtas maisto tiekimo grandinių organizavimo skatinimui, veiklos rezultatų plane numatyti rodikliai „Bendros viešosios išlaidos“, „Žemės ūkio valdų, gaunančių paramą už dalyvavimą kokybės sistemose, vietos rinkose / trumpose tiekimo grandinėse ir gamintojų grupėse / organizacijose, skaičius (3A TS)“, „Žemės ūkio valdų, dalyvaujančių rizikos valdymo sistemose,

skaičius (3B TS)“ bei papildomas rodiklis „Veiksmų, kuriems skiriama parama investicijoms, skaičius (žemės ūkio valdose, žemės ūkio produktų perdirbimas ir rinkodara)“.

Iki 2025 m. pabaigos numatyta Europos Komisijai deklaruoti beveik 164,2 mln. Eur. Faktiškai iki 2021 m. pabaigos baigtiems projektams EK deklaruota lėšų suma pagal trečiąjį prioritetą siekė 59,4 mln. Eur, t. y. buvo **pasiekta 36,19 proc. siektinos reikšmės**. 2021 m. pagal priemones M05 „Gaivalinių nelaimių ir katastrofinių įvykių paveikto žemės ūkio gamybos potencialo atkūrimas ir atitinkamos prevencinės veiklos vykdymas“, M09 „Gamintojų grupių ir organizacijų įsisteigimas“ bei M16 „Bendradarbiavimas“ išmokėtos paramos mastas ribotas. Atsižvelgiant į pagal priemones patvirtintą paramos mastą, galima prognozuoti, kad M09 priemonė bus įgyvendinta sėkmingai, tačiau pagal M05 patvirtinta parama siekė 37 proc. o pagal M16 20 proc., todėl egzistuoja rizika, kad 2025 m. tikslas nebus pasiektas pilna apimtimi.

Iki 2025 m. pabaigos numatyta užtikrinti, kad 495 valdos dalyvautų kokybės sistemose, vietos rinkose, trumpose tiekimo grandinėse ir gamintojų grupėse. Faktiškai iki 2021 m. pabaigos buvo paremtos 272 valdos, t. y. 54,95 proc. galutinio tikslo. Vadovaujantis dabartiniais rodiklio kitimo tempais, egzistuoja rizika, kad planuojamas rodiklio reikšmės tikslas nebus pasiektas pilna apimtimi.

Kito šio prioriteto rodiklio tikslas pasiekti, kad iki 2025 m. pabaigos paremtų valdų skaičius, kurios dalyvauja rizikos valdymo sistemose, būtų 1 540 (3B TS). Faktiškai iki 2021 m. pabaigos pagal rizikos valdymui skirtas priemones M17 ir M05 paramą gavo 1 453 valdos, t. y. **buvo pasiekta 94,35 proc. siektinos reikšmės**. Vadovaujantis dabartiniais rodiklio kitimo tempais, planuojamas rodiklio reikšmės tikslas turėtų būti pasiektas.

Trečiajam prioritetui numatytas dar vienas – alternatyvus – veiklos rezultatų plano rodiklis. Juo matuojamas paremtų veiksmų, skiriant paramą investicijoms žemės ūkio valdose, žemės ūkio produktų perdirbimui ir rinkodarai, skaičius. Iki 2025 m. pabaigos numatyta paremti 140 tokių veiksmų. Atkreiptinas dėmesys, kad KPP 7.2 dalyje numatyta rodiklio siektina reikšmė yra 119, kai tuo tarpu, KPP 11.1.3 dalyje nurodyta siektina reikšmė yra 140. Tikėtina, kad 7.2 dalyje nurodyta siektina reikšmė dėl techninės klaidos liko neatnaujinta, todėl siūloma sekančiu Programos keitimu patikslinti siektiną rodiklio reikšmę, nurodytą KPP 7.2 dalyje. Faktiškai, iki 2021 m. pabaigos buvo paremti, t. y. baigtas įgyvendinti, 95 projektai, t. y. 67,86 proc. siektinos reikšmės. Iš paremtų 95 projektų 42 projektai buvo skirti investicijoms į žemės ūkio valdas pagal veiklos sritį 4.1, „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“, o 53 projektai – investicijoms į žemės ūkio produktų perdirbimą ir rinkodarą pagal priemonės veiklos sritį 4.2 „Parama investicijoms į žemės ūkio produktų perdirbimą, rinkodarą ir (arba) plėtrą“.

Pagal **ketvirtąjį prioritetą**, kuris skirtas su žemės ūkiu ir miškininkystėje susijusių ekosistemų atkūrimui, išsaugojimui ir pagerinimui, veiklos rezultatų plane numatyti rodikliai „Bendros viešosios išlaidos“ ir „Žemės ūkio paskirties žemės plotas, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su biologinės įvairovės apsauga (4A TS), susijusios su vandentvarkos gerinimu (4B TS) ir susijusios su dirvožemio valdymo gerinimu ir (arba) dirvožemio erozijos prevencija (4C TS) (ha)“ bei papildomas rodiklis „Kitų vietovių, kuriose esama didelių gamtinių kliūčių, ir kitų vietovių, kuriose esama specifinių kliūčių, plotas (ha)“.

Iki 2025 m. pabaigos suplanuotos viešosios išlaidos ketvirtajam prioritetui yra daugiau nei 906,9 mln. Eur paramos lėšų. Iki 2021 m. pabaigos pagal ketvirtąjį prioritetą buvo išmokėta 731,7 Eur, t. y. buvo **pasiekta 80,68 proc. siektinos reikšmės**.

Iki 2025 m. pabaigos kasmet pagal ketvirtąjį prioritetą planuojama paremti 391 tūkst. ha plotą, kuriame būtų vykdomos valdymo sutartys, susijusios su biologinės įvairovės išsaugojimu, vandentvarkos gerinimu ir dirvožemio valdymo gerinimu bei dirvožemio erozijos prevencija. Faktiškai 2021 m. buvo paremtas beveik 245,2 ha plotas, kuriame tiesiogiai prisidedama prie biologinės įvairovės išsaugojimo, vandentvarkos gerinimo ir dirvožemio erozijos mažinimo, t. y. siekiama reikšmė buvo įgyvendinta 62,68 proc. apimtimi.

Ketvirtajam prioritetui numatytas dar vienas – alternatyvus – veiklos rezultatų plano rodiklis. Juo matuojamas paremtų kitų vietovių, kuriose esama didelių gamtinių kliūčių (13.2), ir kitų vietovių, kuriose esama specifinių kliūčių, (13.3), plotas. Iki 2025 m. pabaigos numatyta paremti 860 tūkst. ha tokių plotų. Atkreiptinas dėmesys, kad KPP 7.2 dalyje numatyta rodiklio siektina reikšmė yra 960 tūkst. ha, kai tuo tarpu, KPP 11.1.4 dalyje nurodyta siektina reikšmė yra 860 tūkst. ha. Tikėtina, kad nurodytos siektinos reikšmės nesutampa dėl techninės klaidos, todėl siūloma sekančiu Programos keitimu patikslinti siektiną rodiklio reikšmę, nurodytą KPP 7.2 dalyje. Faktiškai, 2021 m. pabaigoje buvo paremta 1 136 tūkst. ha šių plotų, todėl siektina reikšmė yra pasiekta 132 proc. apimtimi. Įvertinus pastarųjų metų pažangą, galima teigti, kad galutiniai ketvirtojo prioriteto tikslai, susiję su bendrosiomis viešosiomis išlaidomis bus pasiekti, tačiau egzistuoja rizika dėl rodiklio, kuriuo matuojami paremti plotai.

Pagal **penktąjį prioritetą**, kuris skirtas efektyvaus išteklių naudojimo skatinimui ir perėjimui prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų, veiklos rezultatų plane numatyti rodikliai „Bendros viešosios išlaidos“, „Žemės ūkio ir miškininkystės paskirties žemės plotas, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su anglies dioksido sekvestracija / išsaugojimu (ha) (5E TS), žemės ūkio paskirties žemės plotas, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su išmetamo ŠESD ir (arba) amoniako kiekio mažinimu (5D TS) (ha)“ ir „Investavimo į atsinaujinančios energijos gamybą veiksmų skaičius (5C TS)“.

Iki 2025 m. pabaigos suplanuota EK pagal penktąjį prioritetą deklaruoti beveik 126,1 mln. Eur paramos lėšų. Iki 2021 m. pabaigos pagal penktąjį prioritetą EK deklaruotų lėšų suma siekė kiek daugiau nei 58 mln. Eur, t. y. **buvo pasiekta 46,06 proc. siektinos reikšmės**. Tokį siektinos reikšmės pasiekimo mastą lemia tai, kad pagal 5C TS ir 5D TS pasiekta ribota pažanga (atitinkamai 13 proc. ir 36 proc.).

Iki 2025 m. pabaigos pagal penktąjį prioritetą kasmet planuojama paremti 91,3 tūkst. ha plotą, kuriame būtų vykdomos valdymo sutartys, susijusios su anglies dioksido sekvestracija (5E TS) ir su išmetamo šiltnamio efekta sukeliančių dujų ir amoniako kiekio mažinimu (5D TS). 2021 m. buvo paremtas beveik 105,3 tūkst. ha plotas, t. y. buvo **pasiekta 115,31 proc. siektinos reikšmės**.

Iki 2025 m. pabaigos pagal penktąjį prioritetą suplanuota paremti 7 veiksmus, kuriais būtų investuojama į atsinaujinančios energijos gamybą (5C TS). Šie veiksmai remiami pagal priemonės M06 „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklą 6.4.2, teikiant paramą biodujų gamybai. Iki 2021 m. pabaigos buvo įgyvendintas tik vienas projektas, skirtas atsinaujinančios energijos gamybai, todėl pasiekta 14,29 proc. tikslo. Atkreiptinas dėmesys, kad pagal veiklą 6.4.2 „Parama biodujų gamybai iš atsinaujinančių energijos šaltinių yra pasirašytos dar 4 sutartys dėl projektų įgyvendinimo.

Pagal **šeštąjį prioritetą**, kuris skirtas socialinės įtraukties skatinimui, skurdo mažinimui ir ekonominės plėtros kaimo vietovėse skatinimui, veiklos rezultatų plane numatyti rodikliai „Bendros viešosios išlaidos“, „Remiamų veiksmų, skirtų gerinti pagrindines paslaugas ir infrastruktūrą kaimo vietovėse, skaičius (6B ir 6C TS)“ ir „Gyventojų skaičius, tenkantis VVG (6B TS)“.

Iki 2025 m. pabaigos pagal šeštąjį prioritetą Europos Komisijai planuojama deklaruoti beveik 358,7 mln. Eur paramos lėšų. Faktiškai iki 2021 m. pabaigos baigtiems projektams išmokėtų ir EK deklaruotų lėšų suma siekė beveik 161,2 mln. Eur, t. y. **buvo pasiekta beveik 45 proc. 2025 m. siektinos reikšmės**.

Iki 2025 m. pabaigos kaimo vietovėse planuojama įgyvendinti 7 096 veiksmus, skirtus gerinti pagrindines paslaugas ir infrastruktūrą. 2021 m. pabaigoje buvo įgyvendinti 7 527 tokie veiksmai., t. y. tikslo reikšmė pasiekta ir viršyta. Absoliuti dauguma šių veiksmų yra asbestinių stogų dangos keitimo projektai. Tokie veiksmai yra mažos vertės, todėl šio rodiklio pasiekimas yra aukštas, o deklaruotų pajamų – mažas.

Programoje suplanuota, kad gyventojų, kuriems taikomos vietos plėtros strategijos, skaičius Lietuvoje sieks kiek daugiau nei 1 mln. kaimo vietovių gyventojų. Šio rodiklio tikslas pagal EK nustatytą metodiką jau buvo pasiektas (užfiksuotas) 2016 m. patvirtinus visas VPS, o rodiklio reikšmė nėra perskaiciuojama atsižvelgiantį kasmet faktiškai mažėjantį gyventojų skaičių.

Apibendrinant galima teigti, kad 2 ir 4 prioritetai įgyvendinami sėkmingai ir nekyla grėsmių, išskyrus pagal ketvirtąjį prioritetą paremto ploto tikslą, kad šių prioritetų tikslai nebus pasiekti. 3 ir 5 prioritetą įgyvendinamas vidutiniškai sėkmingai ir yra rizika, kad dalis šių prioritetų tikslų gali būti neįgyvendinti. 6 prioriteto įgyvendinimas yra išskirtinis tuo, kad vertinant pagal bendrųjų viešųjų išlaidų rodiklį įgyvendinimo lygis nesiekia 50 proc., tačiau kiti rodikliai jau pasiekti ir viršyti.

2 PROBLEMAS, DARANČIOS ĮTAKĄ PROGRAMOS IR JOS PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO REZULTATAMS

2.1 VEIKSMŲ, KURIŲ IMTASI SIEKIANT UŽTIKRINTI PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO KOKYBĘ IR EFEKTYVUMĄ, APRAŠYMAS

2.1.1 Vadovaujančios institucijos veiksmų analizė

Įgyvendinant Programą 2014–2021 m. buvo susidurta su išorės veiksniais, kuriuos galima apibrėžti kaip nuo Programos vadovaujančios institucijos nepriklausančius veiksnius, ir vidiniais veiksniais, kuriuos galima apibrėžti kaip nuo Programos vadovaujančios institucijos priklausančius veiksnius. Šie veiksniai (problemos) neigiamai veikė Programos įgyvendinimą. Siekiant panaikinti šiuos veiksnius arba sušvelninti jų poveikį Programos įgyvendinimui, vadovaujančioji institucija ėmėsi atitinkamų veiksmų. Šiuos veiksmus galima suskirstyti į tris kategorijas. Pirmoji kategorija susijusi su Programos pakeitimais, antroji – su Programos administravimo taisyklių ir kitų nacionalinių teisės aktų pakeitimais, o trečioji – su priemonių įgyvendinimo taisyklių pakeitimais.

2.1.1.1 Programos pakeitimai

Iki 2021 m. buvo atlikta dvylika programos pakeitimų. 2021 m. buvo priimtas vienas programos pakeitimas, kuris EK buvo patvirtintas 2021 m. lapkričio 10 d. sprendimu Nr. C(2021)8219. 2021 m. atliktas Programos pakeitimas daugiausiai susijęs su 2020-12-23 patvirtintu Pereinamojo laikotarpio reglamentu²⁶, kuriuo pratęsiamas Programos įgyvendinimas ir Lietuvai dviejų metų pereinamajam laikotarpiui (2021–2022 m.) numatyta skirti beveik 672,4 mln. Eur (434,2 mln. Eur iš Strateginio plano 2021–2027 m. finansinio voko EŽŪFKP dalies (viso beveik 532,5 mln. Eur su nacionaline lėšų dalimi) ir 139,9 mln. Eur EURI lėšų). Dėl skirto papildomo finansavimo buvo keičiami finansavimo ir rodiklių planai. Keitimu buvo papildyti priemonės M04 veiklos sričių (4.1 ir 4.4 veiklos 4.41) ir priemonės M05 aprašymai įtraukiant papildomas tinkamas finansuoti išlaidas, nustatant didžiausias galimas paramos sumas projektams ir kt. Taip pat buvo tikslinamos priemonių M06 ir M07 veiklos sričių tinkamumo finansuoti sąlygos, priemonių M10 ir M11 įsipareigojimų trukmė bei atlikti kitų priemonių pakeitimai, kurie detalčiau aprašyti ataskaitos 3 priede pateiktoje lentelėje.

2.1.1.2 Programos administravimo taisyklių ir kitų nacionalinių teisės aktų pakeitimai

2021 m. buvo atlikti aštuoni Programos administravimo taisyklių pakeitimai.

- 1) 2021 m. sausio 26 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-51 patvirtinti daugiausiai techniniai pakeitimai, susiję su terminais (projekto įgyvendinimo laikotarpio terminais, ataskaitų EK teikimo terminais ir kt.), taip pat nustatantys pagal kai kurias priemones įgyvendinamų veiklų / paslaugų (mokymai, konsultavimas, informaciniai renginiai, viešinimo renginiai ir panaši veikla) teikimą nuotoliniu būdu karantino ar ekstremalios situacijos dėl COVID-19 ligos laikotarpiu.
- 2) 2021 m. kovo 19 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-180 priimti pakeitimai pakeitė nuostatas dėl paraiškų pirmumo eilės sudarymo, valstybės pagalbos ir nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos taisyklių įgyvendinimo.
- 3) 2021 m. balandžio 1 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-206 pakeistos Finansinių priemonių, įgyvendinamų Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos lėšomis, administravimo taisyklės, patikslinant išlaidų, įskaitant grįžusių lėšų, tinkamumo laikotarpį.

---

²⁶ EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS (ES) 2020/2220 2020 m. gruodžio 23 d. kuriuo nustatomos tam tikros pereinamojo laikotarpio nuostatos dėl 2021 m. ir 2022 m. paramos iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) ir Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF), ir iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1305/2013, (ES) Nr. 1306/2013 ir (ES) Nr. 1307/2013, kiek tai susiję su 2021 m. ir 2022 m. ištekliais ir taikymu, ir Reglamentas (ES) Nr. 1308/2013, kiek tai susiję su 2021 m. ir 2022 m. ištekliais ir tokios paramos skirstymu.

- 4) 2021 m. liepos 8 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-438 ir 5) 2021 m. rugpjūčio 13 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-523 patvirtinti daugiausiai techninio pobūdžio pakeitimai, pakoreguotos nuostatos dėl projektų atrankos komiteto sudėties, skelbimo apie paramos paraiškų priėmimą turinio.
- 6) 2021 m. rugsėjo 10 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-572 taip pat atlikti daugiausiai techniniai pakeitimai.
- 7) 2021 m. lapkričio 11 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-703 pakeitimais pakoreguotos VI padalinių atsakomybės už Programos priemonių įgyvendinimo koordinavimą.
- 8) 2021 m. gruodžio 31 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-883 pakeistos nuostatos dėl paramos paraiškos ir prašomų dokumentų pateikti būdų (per ŽŪMIS), taip pat reglamentuotas paraiškų teikimas (karantino ar ekstremaliosios situacijos dėl COVID-19 ligos plitimo grėsmės metu, jei konkrečios priemonės paraiškos nėra teikiamos per ŽŪMIS ir pareiškėjas yra saviizoliacijoje bei neturi galimybės paraiškos bei prašomų dokumentų pasirašyti kvalifikuotu elektroniniu parašu, paramos paraiška ir prašomi dokumentai gali būti pateikti ir el. paštu dokumentai@nma.lt, pateikiant nepasirašytą paramos paraišką ir skenuotus prašomus dokumentus).

Aktualu paminėti, kad 2021 m. KPP įgyvendinimą reglamentuojantys teisės aktai keisti atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos miškų įstatymo pakeitimą, pagal kurio nuostatas nebeliko valstybinių miškų pareigūnų, todėl KPP reglamentuojančiuose teisės aktuose teko išbraukti minėtas pareigas. Dalis techninio pobūdžio KPP pakeitimų susiję ir su tuo, kad nuo 2021 m. liepos 1 d. įsigaliojus Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. balandžio 14 d. įsakymu Nr. D1-199 „Dėl Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų patvirtinimo“, 23 punkto pakeitimui, miško želdinimo ir žėlimo projektus privačioje žemėje tvirtina Valstybinė miškų tarnyba, o ne VĮ Valstybinių miškų urėdijos.

2.1.1.3 Priemonių įgyvendinimo taisyklių pakeitimai ir kiti veiksmai

2021 m. siekiant spręsti ir kontroliuoti priemonių įgyvendinimo metu iškilusias problemas, buvo atlikti šie priemonių įgyvendinimo taisyklių pakeitimai. Jeigu analizėje nėra paminėta priemonė, tai reiškia, kad reikšmingų tos priemonių įgyvendinimo taisyklių pakeitimų 2021 m. nebuvo.

2021 m. liepos 21 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-458 patvirtinta **M01 priemonės** „Žinių perdavimas ir informavimo veikla“ **veiklos srities 1.1** „Parama profesiniam mokymui ir įgūdžiams įgyti“ įgyvendinimo taisyklių nauja redakcija. Taisyklėse, kurios taikomos nuo 2021 m. teikiamoms paraiškoms, pagrindiniai pakeitimai susiję su galimybe teikiant paraišką nurodyti naujas mokymo programas, neįtrauktas į VŠĮ Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūros (toliau – KVIRPA) Žemės, miškų, žuvininkystės ūkio ir kaimo plėtros sektoriaus dalyvių neformaliojo tęstinio profesinio mokymo ir suaugusiųjų mokymo programų sąvadą (reikia nurodyti tik programos pavadinimą ir akademinį valandų skaičių), taip pat praplėstas galutinių naudos gavėjų sąrašas, t. y. galutiniais naudos gavėjais gali būti ūkininkai, Žemės ūkio ir kaimo verslo valdų registro informacinėje sistemoje registruoti jų šeimos nariai, ūkininkų partneriai, ūkio darbuotojai, kiti fiziniai ar juridiniai asmenys, užsiimantys žemės, maisto ir miškų ūkio veikla, įregistravę valdą Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registre, taip pat kaimo vietovėse ūkine veikla užsiimantys žemės valdytojai, labai mažų, mažų ir vidutinių įmonių darbuotojai, tradiciniai amatininkai. Naujoje taisyklių redakcijoje numatyta prievolė paramos gavėjams VŠĮ KVIRPA pateikti ne tik kito mėnesio organizuojamų mokymo kursų grafiką, kuris bus viešinamas jų interneto svetainėje, bet ir informuoti apie grafiko pakeitimus ne vėliau kaip prieš 5 darbo dienas iki mokymo kursų vykdymo, taip pat įvesta nuostata, kad pažymėjimai išduodami mokymo kursų dalyviams, išklausiems mokymo programą ir atlikusiems mokymo programoje numatytus reikalavimus. Taisyklėse nustatyta sankcija pareiškėjams, kurie nevykdė įsipareigojimo suderinti ir įtraukti į Sąvadą iki mokymo kursų pradžios naują mokymo programą.

Pagal **veiklos sritį 1.2** „Parama parodomiesiems projektams ir informavimo veiklai“ 2021 m. rugsėjo 3 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-554 patvirtinta nauja įgyvendinimo taisyklių redakcija, taikoma nuo 2021 m. teikiamoms paraiškoms. Taisyklėse prailgintas projektų įgyvendinimo laikotarpis iki 2025

m. birželio 30 dienos, atsižvelgiant į patvirtintą Pereinamojo laikotarpio reglamentą. Kiti pagrindiniai pakeitimai susiję su praplėstu galutinių naudos gavėjų sąrašu, t. y. informavimo renginių dalyviai – ūkininkai, Žemės ūkio ir kaimo verslo valdų registro informacinėje sistemoje registruoti jų šeimos nariai, ūkininkų partneriai, ūkio darbuotojai, kiti fiziniai ar juridiniai asmenys, užsiimantys žemės, maisto ar miškų ūkio veikla, įregistravę valdą Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registre, taip pat kaimo vietovėse ūkine veikla užsiimantys žemės valdytojai, labai mažų, mažų ir vidutinių įmonių darbuotojai, tradiciniai amatininkai. Taisyklės draudžia projekte naudoti nuorodas į konkrečius prekių ženklus, kurie susiję su konkrečiomis tiekėjų prekėmis ar produktais, taip pat projekte numatytos įsigyti paslaugos arba prekės turi būti įsigytos laikantis Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo nuostatų. Taisyklėse taip pat numatyta prievolė paramos gavėjams KVIRPA pateikti ne tik kito mėnesio organizuojamų informavimo renginių grafiką, kuris bus viešinamas jų interneto svetainėje, bet ir informuoti apie grafiko pakeitimus ne vėliau kaip prieš 5 darbo dienas iki informavimo renginių vykdymo dienos.

2021 m. vasario 25 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-128 ir 2021 m. gegužės 31 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-349 buvo pakeistos **M02 priemonės** konsultavimo paslaugų gavėjų atrankos ir konsultavimo paslaugų teikimo išlaidų finansavimo taisyklės. Pirmuoju keitimu buvo padidinta pagal priemonę skiriamų lėšų suma ūkininkams, jauniems ūkininkams ir kitiems žemės valdytojams bei miško valdytojams, paramos paraiškas pateikusiems nuo 2020-11-20 iki 2020-12-21. Antruoju taisyklių keitimu priimti pakeitimai padaryti atsižvelgiant į Pereinamajam laikotarpiui skirtas lėšas, taip pat praplėstas galimų konsultavimo temų sąrašas siekiant, kad konsultavimo paslaugas gautų kuo didesnis skaičius asmenų. Taisyklėse taip pat nustatyta, kad, sudarant atskiras pareiškėjų atrankos pirmumo eiles, vadovaujamosi paramos paraiškos pateikimo dieną pareiškėjo pateiktais ir atitinkamais dokumentais pagrįstais duomenimis, viešuosiuose registruose esančiais duomenimis, taip pat dokumentais ir informacija, gauta iš pareiškėjo po NMA paklausimo (-ų), o jei duomenys skiriasi, turi būti vadovaujamosi Lietuvos Respublikos viešuosiuose registruose esančiais duomenimis.

2021 m. kovo 17 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-172 buvo atliktas **M03 priemonės** „Žemės ūkio ir maisto produktų kokybės sistemos“ įgyvendinimo taisyklių pakeitimas, kuriuo atnaujintas visų trijų kokybės sistemų (ekologiškų produktų, ES pripažintų produktų, pagal nacionalinę žemės ūkio ir maisto kokybės sistemą pagamintų produktų (NKP)) paraiškų priėmimas. Taisyklėse patikslintas tinkamų finansuoti išlaidų sąrašas, išbraukiant, Europos Komisijos nuomone, netinkamas kompensuoti išlaidas (kanceliarinių prekių, reklamos, pakuočių, dizaino sukūrimo ir pan.).

2021 m. vyko 3 kvietimai teikti paraiškas pagal **M04 priemonės 4.1 veiklos sritį** „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“. Kiekvienas kvietimas buvo vykdomas pagal atskiras veiklos srities įgyvendinimo taisykles. I kvietimas vyko pagal 2021 m. vasario 4 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-83 patvirtintas veiklos srities įgyvendinimo taisykles, taikomas nuo 2021 m. Šiomis priemonės įgyvendinimo taisyklėmis taip pat nustatyta galimybė gauti ne tik subsidiją, bet ir (ar) paskolą. II kvietimas vyko pagal 2021 m. spalio 6 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-626 patvirtintas veiklos srities įgyvendinimo pereinamuoju 2021–2022 metų laikotarpiu taisyklės. Šios taisyklės 2021 m. keistos vieną kartą (2021 m. lapkričio 19 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-741). III kvietimas vyko pagal 2021 m. spalio 22 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-674 patvirtintas veiklos srities įgyvendinimo taisykles, taikomas įgyvendinant Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonės (EURI) lėšomis. Šios taisyklės taip pat buvo pakeistos vieną kartą (2021 m. lapkričio 19 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-740). Visų taisyklių keitimai atlikti siekiant konkretizuoti paramos gavimo sąlygų ir reikalavimų taikymą.

4.2 veiklos sričiai „Parama investicijoms į žemės ūkio produktų perdirbimą, rinkodarą ir (arba) plėtrą“ taikoma 2019 m. birželio 11 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-356 patvirtinta įgyvendinimo taisyklių, taikomų nuo 2019 m., redakcija. 2021 m. žemės ūkio ministro įsakymais buvo atlikti trys šio teisės akto pakeitimai (2021 m. rugpjūčio 2 d. Nr. 3D-495, 2021 m. rugpjūčio 30 d. Nr. 3D-536 ir 2021 m. rugsėjo 28 d. Nr. 3D-606). Siekiant finansuoti kokybiškiausius projektus, surinkusius daugiausia projektų atrankos balų, šiais taisyklių pakeitimais nustatyta, kad nuo 2021 m. priimamoms paraiškoms nebebus taikomas regioninis paramos principas, t. y. kvietimui skirtos lėšos nebus skirstomos pagal

apskritis ir projektų atranka bus vykdoma taisyklių nustatyta tvarka. Taip pat nustatyta, kad pagal veiklos sritį neremiamas pirminis perdirbimas ir su juo susijusios investicijos bei žemės ūkio technika ir įranga. Pakeista didžiausia galima paramos suma vienam projektui (1 000 000 Eur, remiant ir gamybinių statinių statybą, rekonstravimą ar kapitalinį remontą).

M04 priemonės veiklos srities 4.3 „Parama investicijoms į žemės ūkio ir miškininkystės infrastruktūros plėtrą ir pritaikymą“ **4.3.2 veiklai** „Parama žemės ūkio vandentvarkai“ taikoma 2019 m. balandžio 25 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-257 patvirtinta taisyklių redakcija, taikoma nuo 2019 m. teikiamoms paraiškoms. 2021 m. šios taisyklės pakeistos du kartus – 2021 m. kovo 17 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-176 ir 2021 m. balandžio 14 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-237. Taisyklių keitimai atlikti siekiant pasirengti 2022 m. paraiškų rinkimui. Pakeitimais buvo siekiama didesnio duomenų skaitmenizavimo, kad naujai pateikiamos paraiškos, mokėjimo prašymai būtų visiškai skaitmenizuoti ir administruojami tik skaitmenine forma. Atsižvelgiant į NMA EŽŪFKP 2020 finansinių metų metinių ataskaitų sertifikavimo audito ataskaitoje pateiktą rekomendaciją dėl dirbtinių sąlygų paramai gauti nustatymo, pakeistas atitikties Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 60 straipsnio nuostatai dėl dirbtinai sukurtų lengvatų gavimo sąlygų nustatymas, nurodant, kad jis bus vykdomas pagal NMA Nesąžiningų pareiškėjų identifikavimo ir kontrolės sistemos tvarkos aprašą. Antrojo keitimo metu pakoreguota didžiausia paramos suma, nustatant, kad projektui ji negali viršyti 300 tūkst. Eur, o projektui, kuriuo rekonstruojami polderio melioracijos statiniai ji negali viršyti 600 tūkst. Eur, jei visi rekonstruojami melioracijos statiniai patenka į polderio teritoriją, ir negali viršyti 300 tūkst. Eur, jei tik dalis rekonstruojamų melioracijos statinių patenka į polderio teritoriją.

M04 priemonės 4.4 veiklos srities „Parama pelno nesiekiančioms investicijoms“ **4.4.2 veiklos** „Prevencinių priemonių taikymas prieš vilkų ūkiniams gyvūnams daromą žalą“ įgyvendinimą reglamentuoja 2020 m. vasario 14 d. žemės ūkio ministro įsakymas Nr. 3D-98. Šis teisės aktas buvo pakeistas 2021 m. gegužės 10 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-310. Pakeitimu, atsižvelgiant į Aplinkos ministerijos ŽŪM pateiktą atnaujintą informaciją apie 2016–2020 m. vilkų ūkiniams gyvūnams padarytą žalą, naujomis savivaldybėmis buvo papildytas sąrašas savivaldybių, kuriose nustatyta daugiausiai žalos atvejų per 5 metus. Taisyklės taip pat papildytos nauju papunkčiu dėl papildomo paraiškų vertinimo atlikimo, papildyta taisyklių 2 priede pateikiama skirtingų rūšių gyvūnų vieneto atitikties SG lentelė, atskira eilute įtraukiant mėšinių, mėšinių-pieninių veislių karves žindenes, kurios laikomos kartu su prieaugliu iki 6 mėnesių amžiaus toje pačioje bandoje. Taip pat atlikti kiti techninio pobūdžio taisyklių keitimai.

M05 priemonės veiklos srities „Parama investicijoms į prevencinę veiklą, kuria siekiama sumažinti pavojingų ligų grėsmes ir su jomis susijusias pasekmes“ įgyvendinimo taisyklės buvo keistos 2021 m. rugsėjo 17 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-588. Pakeitimu į taisyklės perkelti priemonės KPP aprašymo pakeitimai – padidinta didžiausia leistina paramos suma projektui iki 100 tūkst. Eur arba iki 300 tūkst. Eur tuo atveju, kai įsigyjamas turtas gali būti naudojamas daugiau negu vienoje ūkinių gyvūnų laikymo vietoje, padidinta paramos suma pareiškėjui ir susijusiems asmenims iki 600 tūkst. Eur 2021 m. ir vėlesniais (2022 m. ir kt.) metais pateiktos paraiškoms pagal šią priemonę visas ūkinių gyvūnų laikymo vietas kartu sudėjus. Taip pat taisyklėse pakeista atrankos balų skyrimo tvarka.

M06 priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ **6.1 veiklos sritį** „Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui“ reglamentuoja 2019 m. gegužės 21 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-309 patvirtintos įgyvendinimo taisyklės, taikomos nuo 2019 metų. 2021 m. balandžio 22 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-266 atliktas pakeitimas, kuriuo paramos jaunųjų ūkininkų įsikūrimo schemeje nurodomi atskiri reikalavimai pareiškėjams, besikreipiantiems paramos pieninei galvijininkystei. Atsižvelgiant į tai, veiklos srities įgyvendinimo taisyklėse nurodomi atskiri reikalavimai pieninės galvijininkystės ūkiams. Atsižvelgiant į Pereinamojo laikotarpio reglamentų nuostatas, taisyklėse taip pat buvo keičiamos verslo planų įgyvendinimo, paramos lėšų išmokėjimo terminai (laikotarpiai). Siekiant suvienodinti taisyklių nuostatas su kitų teisės aktų nuostatomis, buvo keičiamos verslo plano finansinių prognozių formos.

M06 priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ **6.3 veiklos srities** „Parama smulkiesiems ūkiams“ įgyvendinimo taisyklės, taikomos nuo 2021 metų, buvo patvirtintos 2021 m. kovo 31 d. žemės ūkio ministro įsakymu

Nr. 3D-200. Šios taisyklės parengtos atsižvelgiant į 2020 m. atliktą KPP pakeitimą, kuriuo paramos smulkiesiems ūkiams schemoje nurodomi atskiri reikalavimai bei atrankos kriterijai pareiškėjams, besikreipiantiems paramos pieninei galvijininkystei. Atsižvelgiant į tai, parengtos taisyklės, skirtos paraiškų priėmimui ir iš pieninės galvijininkystės, ir iš kitų sektorių ūkių. Taisyklėse nurodoma, jog pieninės galvijininkystės paramos paraiškoms ir kitoms (ne pieninės galvijininkystės) paramos paraiškoms sudaromos atskiros paramos paraiškų pirmumo eilės.

6.4 veiklos srities „Parama investicijoms, skirtoms ne žemės ūkio veiklai kurti ir plėtoti“ **6.4.1 veiklos** „Parama investicijoms, skirtoms ekonominės veiklos kūrimui ir plėtrai“ įgyvendinimo taisyklės 2021 m. pakeistos du kartus. 2021 m. kovo 10 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-156 atlikti techninio pobūdžio pakeitimai (pakeistas įsakymo pavadinimas, atsižvelgta į Pereinamojo laikotarpio reglamento nuostatas), o 2021 m. liepos 30 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-493 atlikti pakeitimai suvienodino reikalavimus, nustatytus skirtingose KPP priemonių įgyvendinimo taisyklėse (dėl reikalavimo nekilnojamąjį turtą valdyti teisėtais pagrindais), taip pat patikslinamos kitos taisyklių nuostatos.

M07 priemonės „Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“ **7.2.2 veiklos** „Asbestinių stogų dangos keitimas“ įgyvendinimo taisyklės taikomos nuo 2020 metų, jos buvo patvirtintos 2020 m. sausio 30 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-50. 2021 m. kovo 30 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-191 atliktas taisyklių pakeitimas, atsižvelgiant į nepriklausomų ekspertų (UAB „Ernst & Young Baltic“) 2021 m. pateiktą fiksuotųjų įkainių skaitinių reikšmių atnaujinimo ir papildymo naujomis metodiką. Taip pat taisyklės papildytos informacija dėl Pereinamojo laikotarpio reglamentavimo, patikslintas taisyklių trečias priedas (reikalaujant, kad pareiškėjo sutuoktinio sutikimas investuoti į jam (jiems) priklausančią nekilnojamąjį turtą turi būti pateikti visais atvejais, jei nekilnojamasis turtas ar jo dalis priklauso pareiškėjo sutuoktiniui asmeninės nuosavybės teise arba pareiškėjui ir jo sutuoktiniui bendrosios dalinės arba sutuoktinių bendrosios jungtinės nuosavybės teise). Atlikti ir kiti techninio bei redakcinio pobūdžio taisyklių keitimai. 2021 m. balandžio 8 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-221 atliktas taisyklių keitimas buvo techninio pobūdžio (atsižvelgta į reorganizacijos metu pasikeitusį NMA departamento pavadinimą).

M08 priemonės „Investicijos į miškų plotų plėtrą ir miškų gyvybingumo gerinimą“ **8.1 veiklos srities** „Miško veisimas“ įgyvendinimo taisyklės 2021 m. keistos du kartus. 2021 m. kovo 2 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-147 atlikti pakeitimai susiję su žuvusių miško želdinių ar žėlinių atsodinimo terminu po trečiais želdinių ar žėlinių augimo metais atliktos apskaitos. Keitimu išsamiau paaikškintos paramos gavimo sąlygos (negalima pretenduoti į paramą veisiant mišką tame pačiame plote), taip pat patikslintos nuostatos dėl nereikšmingos (*de minimis*) valstybės pagalbos suteikimo, nustatant, kad priimant sprendimą dėl pagalbos suteikimo apskaičiuota pagalbos suma sumažinama tiek, kad nustatyta riba nebūtų viršyta. Taip pat atlikti kiti pakeitimai (priemonę administruojančio NMA departamento pavadinimo, paklausimų, siuntimo per informacinį portalą (<https://portal.nma.lt>)). 2021 m. liepos 30 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-487 pakeista miško želdinimo ar žėlimo projekto tvirtinimo tvarka, nustatant, kad atkuriant mišką privačioje žemėje, miško želdinimo ir žėlimo projektas turi būti patvirtintas Valstybinės miškų tarnybos. Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos miškų įstatymo pakeitimą, pagal kurio nuostatas nebeliko valstybinių miškų pareigūnų, buvo patikslintos įgyvendinimo taisyklės, išbraukiant minėtas pareigas, taip pat patikslintas miško dauginamosios medžiagos kilmės sertifikato pavadinimas, atlikti techninio pobūdžio taisyklių keitimai, susiję su kitų teisės aktų pasikeitimais.

8.3-4 veiklos srities „Miškams padarytos žalos prevencija ir atlyginimas“ įgyvendinimo taisyklės 2021 m. keistos du kartus. 2021 m. balandžio 6 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-213 atliktu pakeitimu buvo padidinti miško atkūrimo išmokų dydžiai nuo 2021 m. teikiamoms paraiškoms. 2021 m. liepos 7 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-433 atliktas pakeitimas susijęs su Lietuvos Respublikos miškų įstatymo pakeitimais, pagal kurio nuostatas nebeliko valstybinių miškų pareigūnų, taigi buvo patikslintos įgyvendinimo taisyklės, išbraukiant minėtas pareigas, taip pat patikslintas miško dauginamosios medžiagos kilmės sertifikato pavadinimas, atlikti kiti techninio pobūdžio taisyklių keitimai, susiję su kitų teisės aktų pasikeitimais.

8.5 veiklos srities „Investicijos, kuriomis didinamas miškų ekosistemų atsparumas ir aplinkosauginė vertė“ įgyvendinimo taisyklės 2021 m. keistos tris kartus. 2021 m. birželio 3 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-369 priimtais keitimais atsisakyta reikalavimo dokumentais pagrįsti tinkamą projekto finansavimo šaltinį jaunuolyno ugdymo veiklai, taip pat patikslinta nuostata dėl paramos pakartotiniam jaunuolynų ugdymui tame pačiame plote, pakoreguota paraiškos forma. 2021 m. liepos 1 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-418 pakeista miško želdinimo ar žėlimo projekto tvirtinimo tvarka, nustatant, kad privačioje žemėje miško želdinimo ir žėlimo projektas turės būti patvirtintas Valstybinės miškų tarnybos direktoriaus įgalioto asmens. Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos miškų įstatymo pakeitimą, pagal kurio nuostatas nebelineka valstybinių miškų pareigūnų, pakeistos įgyvendinimo taisyklės, išbraukiant minėtas pareigas. Trečiasis įgyvendinimo taisyklių keitimas atliktas 2021 m. spalio 13 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-637. Tai techninis pakeitimas, kuriuo patikslintas miško dauginamosios medžiagos kilmės sertifikato pavadinimas.

2021 m. atlikti du **8.6 veiklos srities** „Investicijos į miškininkystės technologijas“ įgyvendinimo taisyklių pakeitimai (2021 m. gegužės 18 d. žemės ūkio ministro įsakymas Nr. 3D-330 ir 2021 m. liepos 9 d. žemės ūkio ministro įsakymas Nr. 3D-441). Atlikti pakeitimai siekiant sumažinti apribojimus potencialiems paramos gavėjams pereinamuoju laikotarpiu siekti paramos – panaikinta nuostata, kad didžiausia paramos suma vienam paramos gavėjui negali viršyti 200 000 Eur, supaprastintas sprendimų dėl paramos skyrimo ir (arba) neskyrimo priėmimas (ši funkcija deleguota NMA sudarytam projektų atrankos komitetui), atlikti kiti tikslinamojo pobūdžio pakeitimai.

M09 priemonės „Gamintojų grupių įsikūrimas“ veiklos srities „Gamintojų grupių ir organizacijų įsisteigimas žemės ūkio sektoriuje“ įgyvendinimo taisyklių pakeitimas atliktas 2021 m. balandžio 28 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-286. Siekiant lengvinti administracinę naštą pareiškėjams, buvo sutrumpintas verslo plano kontrolės laikotarpis iki 3 metų, taip pat apibrėžta verslo plano įgyvendinimo laikotarpio sąvoka (verslo planui įgyvendinti skirtas 5 metų laikotarpis nuo tą planą įgyvendinančios gamintojų grupės pripažinimo datos). Kadangi kooperatyvai savo ūkyje neaugina produkcijos (ją augina ir gamina kooperatyvo nariai), taisyklėse buvo patikslinti išpareigojimai, kai dalyviai yra kooperatinės bendrovės (kooperatyvai).

M10 priemonės „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ įgyvendinimo taisyklės pakeistos 2021 m. gegužės 6 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-307, prisiimamų naujų išpareigojimų trukmę sutrumpinant iki 3 metų. Šis pakeitimas priimtas atsižvelgiant į Pereinamojo laikotarpio reglamentą, kuriame nustatyta, jog pagal KPP priemonę „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ nuo 2021 m. naujus išpareigojimus valstybės narės gali prisiimti ir trumpesniam laikotarpiui (nuo vienerių iki trejų metų). Taip pat 2021 m. balandžio 2 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-212 pakeistos Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ veiklos „Nykstančių Lietuvos senųjų veislių gyvulių ir naminių paukščių išsaugojimas“ įgyvendinimo taisyklės.

M11 priemonės „Ekologinis ūkininkavimas“ įgyvendinimo taisyklės 2021 m. keistos du kartus, 2021 m. balandžio 15 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-240 ir 2021 m. rugsėjo 29 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-614. Šiais taisyklių pakeitimais atsižvelgta į Pereinamojo laikotarpio reglamentą, kuriame nustatyta, jog pagal KPP priemonę M11 „Ekologinis ūkininkavimas“ nuo 2021 m. valstybės narės KPP gali nustatyti trumpesnę laikotarpį (nuo vieno iki trejų metų) prisiimant naujus išpareigojimus ir pagal priemonę M11 „Ekologinis ūkininkavimas“ sutrumpinta išpareigojimų trukmė iki 2 metų. Taip pat patikslinta kompensacinės išmokos mokėjimo tvarka, nustatyta, kad viršijus priemonės įgyvendinimui skirtų metinių paramos lėšų sumą einamaisiais metais pateiktoms paraiškoms finansuoti, bus atliekamas papildomas paramos paraiškų vertinimas reitingavimo būdu. Kiti techninio pobūdžio taisyklių pakeitimai susiję su Tiesioginių išmokų taisyklėse²⁷ ir kituose susijusiuose teisės aktuose atliktais pakeitimais, taip pat siekiant nuostatų aiškumo ir mažinant administracinę naštą.

---

²⁷ Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2015 m. gruodžio 4 d. įsakymas Nr. 3D-897 „Dėl Paramos už žemės ūkio naudmenas ir kitus plotus bei gyvulius paraiškos ir tiesioginių išmokų administravimo bei kontrolės taisyklių patvirtinimo“.

M12 priemonės „Su „Natura 2000“ ir Vandens pagrindų direktyva susijusios išmokos“ įgyvendinimo taisyklės 2021 m. keistos tris kartus, 2021 m. gegužės 4 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-301 ir 2021 m. rugsėjo 29 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-615 ir 2021 m. gruodžio 16 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-821. Šie taisyklių pakeitimai susiję su Tiesioginių išmokų taisyklėse²⁸ ir kituose susijusiuose teisės aktuose padarytais pakeitimais. Taip pat atlikti kiti techninio pobūdžio taisyklių pakeitimai, siekiant taisyklių nuostatų aiškumo, lengvesnio įgyvendinimo bei administracinės naštos mažinimo.

M13 priemonės „Išmokos už vietoves, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių“ įgyvendinimo taisyklės 2021 m. žemės ūkio ministro įsakymais keistos net šešis kartus: 2021 m. vasario 2 d. Nr. 3D-72, 2021 m. vasario 5 d. Nr. 3D-88, 2021 m. balandžio 9 d. Nr. 3D-225, 2021 m. gegužės 24 d. Nr. 3D-338, 2021 m. rugpjūčio 11 d. Nr. 3D-518, 2021 m. spalio 14 d. Nr. 3D-645. Šie taisyklių pakeitimai susiję su Tiesioginių išmokų taisyklėse²⁹ ir kituose susijusiuose teisės aktuose padarytais pakeitimais, taip pat atlikti kiti techninio pobūdžio taisyklių pakeitimai, siekiant taisyklių nuostatų aiškumo, lengvesnio įgyvendinimo bei administracinės naštos mažinimo.

M16 priemonės 16.1 veiklos srities „Parama EIP veiklos grupėms kurti ir jų veiklai vystyti“ įgyvendinimą reglamentuoja 2020 m. birželio 29 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-490 patvirtintos taisyklės, kurios 2021 m. nebuvo keistos. Dar vienas veiklos sričiai aktualus teisės aktas – Europos inovacijų partnerystės (EIP) veiklos grupių steigimo, jų projektų galimybių studijų rengimo ir vertinimo taisyklės, taikomos nuo 2021 m., kuriose nustatytos EIP galimybių studijų temos, tinkamumo sąlygos ir reikalavimai EIP veiklos grupės nariams, taip pat EIP galimybių studijų priėmimo ir vertinimo tvarka bei atrankos kriterijai.

16.3 veiklos srities „Parama smulkių ūkio subjektų bendradarbiavimui“ įgyvendinimo taisyklių (patvirtintų 2020 m. rugpjūčio 3 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-579) pakeitimai atlikti 2021 m. liepos 30 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-485 ir 2021 m. rugpjūčio 11 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-517. Priemonės taisyklės buvo keičiamos (supaprastinamos) arba koreguojamos, atsižvelgiant į vertinimo ir administravimo metu iškilusias problemas, keista projekto įgyvendinimo trukmė, koreguota paraiškos forma, atlikti kiti techninio pobūdžio pakeitimai.

16.4 veiklos srities „Parama trumpoms tiekimo grandinėms ir vietos rinkoms skatinti vietos lygmeniu“ įgyvendinimo taisyklės, taikomos nuo 2021 m., patvirtintos 2021 m. birželio 11 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-386, vėliau atlikti du neesminiai šio teisės akto pakeitimai (2021 m. rugpjūčio 30 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-537, 2021 m. spalio 21 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-668), 2021 m. gruodžio 2 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-775 ištaisyta techninė klaida. Nuo 2021 m. taikomose taisyklėse nustatyta 3 lygių paramos schema, atsižvelgiant į numatomus atlikti projekto tikslus ir investicijas, didžiausios paramos sumos diferencijuotos į 120 tūkst. Eur, 200 tūkst. Eur ir 700 tūkst. Eur. 2021 m. pagrindinis dėmesys buvo skirtas regioninio lygmens logistikos centro kūrimui (parama 700 tūkst. Eur) bei investicijoms į realizacijos vietas (viešąsias paslaugas galutiniams vartotojams teikiančios įstaigos ar įmonės).

Įgyvendinant **M19 priemonės** „LEADER programa“ 19.2 ir 19.4 veiklos sritis „Vietos plėtros strategijų atranka ir įgyvendinimas“, 2021 m. atlikti keli teisės aktų pakeitimai. Vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu, atrankos taisyklės, patvirtintos 2015 m. gegužės 4 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-343, pakeistos ir patvirtintos nauja redakcija 2021 m. gegužės 3 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-295, vėliau, 2021 m. birželio 11 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-389 atliktas dar vienas taisyklių keitimas.

Vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu, administravimo taisyklių, patvirtintų 2016 m. sausio 8 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-8, 2021 m. atlikti du

²⁸ Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2015 m. gruodžio 4 d. įsakymas Nr. 3D-897 „Dėl Paramos už žemės ūkio naudmenas ir kitus plotus bei gyvulius paraiškos ir tiesioginių išmokų administravimo bei kontrolės taisyklių patvirtinimo“.

²⁹ Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2015 m. gruodžio 4 d. įsakymas Nr. 3D-897 „Dėl Paramos už žemės ūkio naudmenas ir kitus plotus bei gyvulius paraiškos ir tiesioginių išmokų administravimo bei kontrolės taisyklių patvirtinimo“.

pakeitimai – 2021 m. balandžio 19 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-252 ir 2021 m. rugsėjo 29 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-613.

Vietos projektų įgyvendinamų bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu, administravimo taisyklių, patvirtintų 2016 m. rugsėjo 21 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-544, du pakeitimai 2021 m. atlikti 2021 m. gegužės 31 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-352 ir 2021 m. lapkričio 17 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-721.

Šių teisės aktų pakeitimai daugiausiai susiję su Pereinamojo laikotarpio papildomų lėšų, skirtų VPS, apskaičiavimu ir skyrimu VVG, taip pat su Specialiųjų tyrimų tarnybos (toliau – STT) pateiktomis pastabomis ir siūlymais, reaguojant į STT atliktą VVG korupcijos vertinimą, taip pat atlikti kiti, su administraciniais klausimais, susiję keitimai.

M21 priemonės „Išimtinė laikina parama ūkininkams ir MVI, kuriuos ypač paveikė COVID-19 krizė“ įgyvendinimo taisyklės keistos du kartus – 2021 m. balandžio 20 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-256 ir 2021 m. gegužės 4 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-300. Atliktų keitimų tikslas – pratęsti priemonės įgyvendinimą iki 2021 m., teikiant paramą 2020 m. jos negavusiems VMVT registruotiems maisto gamintojams bei praplėsti pagal priemonę paramą gaunančiųjų ratą įtraukiant gyvulininkystės, sodininkystės, daržininkystės ūkius. Taip pat buvo atlikti kiti techninio pobūdžio taisyklių pakeitimai.

2.1.2 Stebėsenos komiteto veiksmų analizė

Programos įgyvendinimo stebėsenos komiteto funkcijos ir pareigos yra apibrėžtos Europos parlamento ir Tarybos reglamentuose (ES) Nr. 1303/2013 ir Nr. 1305/2013, Europos Komisijos deleguotame reglamente (ES) Nr. 240/2014 dėl Europos struktūrinių ir investicinių fondų Europos partnerystės elgesio kodekso ir taip pat Programos administravimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. rugpjūčio 26 d. įsakymu Nr. 3D-507.

Svarbiausia Stebėsenos komiteto funkcija – tikrinti Programos pažangą, veiklos rezultatus ir įgyvendinimo veiksmingumą. Stebėsenos komitetas nagrinėja visus klausimus, turinčius poveikį Programos įgyvendinimui, taip pat mažiausiai vieną kartą per metus komitetas apžvelgia įgyvendinimo pažangą siekiant Programos tikslų, prieš pateikiant Europos Komisijai tvirtina metines Programos įgyvendinimo ataskaitas, įvertina Programos ir jos vertinimo plano įgyvendinimo pažangą.

2021 m. stebėsenos komitetą sudarė 32 Lietuvos vykdomosios valdžios (LR Vyriausybės, ministerijų ir įstaigų) ir su Programos įgyvendinimu susijusių asocijuotų struktūrų ir socialinių partnerių (Lietuvos darbdavių konfederacijos, Lietuvos žemės ūkio rūmų, Lietuvos universitetų rektorių kolegijos, Lietuvos kaimo bendruomenių sąjungos, Lietuvos verslo konfederacijos, Aplinkosaugos koalicijos, Lietuvos žemės ūkio tarybos ir kitų) atstovai. Nuo 2022 m. kovo 18 d. sumažėjo institucijų, taip pat ir stebėsenos komiteto narių skaičius – SK sudėtyje liko 20 institucijų, jas atstovauja po vieną atstovą.

2021 metais surengti 4 Stebėsenos komiteto posėdžiai.

Pirmasis posėdis vyko 2021 m. kovo 26 d. Šio posėdžio metu apsvaistyti Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos įgyvendinimo stebėsenos komiteto darbo reglamento pakeitimai (bendru sutarimu pritarta Komiteto darbo reglamentą papildyti nuostatomis dėl posėdžių organizavimo elektroninėmis komunikavimo priemonėmis, patikslintos ir sukonkretintos Komiteto pirmininko ir Sekretoriato funkcijos, Komiteto darbo reglamentas papildytas nuostatomis dėl duomenų apsaugos, viešųjų ir privačių interesų), pristatyta trumpa Lietuvos kaimo plėtros 2014 – 2020 m. programos įgyvendinimo situacija ir kvietimų teikti paraišką 2021 m. grafikas, pristatyta 2020 m. vertinimo plano įgyvendinimo apžvalga.

Šiame posėdyje taip pat svarstyti Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos pakeitimai. Atsižvelgiant į tai, kad 2020-12-23 buvo patvirtintas Pereinamojo laikotarpio reglamentas³⁰, kuriuo Lietuvai dviejų metų skirti pereinamajam laikotarpiui (2021–2022 m.) numatyta skirti beveik 672,4 mln., posėdyje svarstyta ir pritarta pasiūlymui dėl Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos pratęsimo ir pereinamojo laikotarpio (2021–2022 m.) bei EURI lėšų paskirstymui pagal programos priemones, veiklos sritis ir veiklas, atsižvelgiant į Pereinamojo laikotarpio reglamente nustatytas privalomas finansines proporcijas perkeliomoms Strateginio plano lėšoms (434,2 mln. Eur) ir EURI lėšoms (139,9 mln. Eur):

Šiame posėdyje apsvastryti ir patvirtinti šių priemonių, veiklos sričių ir (arba) veiklų pakeitimai:

- **M04** „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos 4.4.1. „Meldinių nendrinukių buveinių išsaugojimas“ (pakeistas pavadinimas į „Labiausiai nykstančių rūšių buveinių ir EB svarbos natūralių buveinių išsaugojimas“);
- **M05** „Parama investicijoms į prevencinę veiklą, kuria siekiama sumažinti galimų gaivalinių nelaimių, nepalankių klimato reiškinių ir katastrofinių įvykių padarinius“;
- **M06** „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritys 6.2 ir 6.4.1;
- **M07** „Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“ veiklos sritis 7.2;
- **M08** „Investicijos į miško plotų plėtrą ir miškų gyvybingumo gerinimą“ veiklos sritis 8.3-4;
- **M10** „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“;
- **M11** „Ekologinis ūkininkavimas“
- **M13** „Išmokos už vietoves, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių“
- **M19** „LEADER programa“ veiklos sritis 19.1 „Parengiamoji parama“.
- **M21** „Išimtinė laikina parama ūkininkams ir MVĮ, kuriuos ypač paveikė COVID-19 krizė (39b straipsnis)“.

Antrajame posėdyje, kuris įvyko 2021 m. birželio 21 d., pristatyti 2 tyrimai: „Biologinės įvairovės poveikio rodiklio „Paukščių populiacijos žemės ūkio naudmenose identifikavimas 2020-2022 m.“ ir biologinės įvairovės kaitos vertinimas“ 2020 m. rezultatų pristatymas bei „Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos įtaka ekologiniam ūkininkavimui“. Taip pat pristatyta, apsvastryta ir patvirtinta Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos įgyvendinimo 2014–2020 m. ataskaita.

Šiame posėdyje taip pat apsvastryti ir patvirtinti Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos pakeitimai, susiję su priemonių:

- **M04** „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos 4.4.1. „Labiausiai nykstančių rūšių buveinių ir EB svarbos natūralių buveinių išsaugojimas“ tinkamų finansuoti išlaidų aprašu;
- **M11** „Ekologinis ūkininkavimas“ nuostatomis dėl paraiškų atrankos mechanizmo.

Trečiajame posėdyje, kuris įvyko 2021 m. rugsėjo 2 d., buvo apsvastryti ir patvirtinti Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos keitimai, susiję su priemonių:

- **M04** „Investicijos į materialųjį turtą“ 4.1 veiklos srities „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ projektų atrankos kriterijų, taikomų projektams, kurie finansuojami KPP pereinamojo laikotarpio lėšomis, ir taikomų projektams, kurie finansuojami EURI lėšomis, patvirtinimu;
- **M04** „Investicijos į materialųjį turtą“ 4.1 veiklos srities „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ tinkamų finansuoti išlaidų sąrašo papildymu.

---

³⁰ EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS (ES) 2020/2220 2020 m. gruodžio 23 d. kuriuo nustatomos tam tikros pereinamojo laikotarpio nuostatos dėl 2021 m. ir 2022 m. paramos iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) ir Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF), ir iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1305/2013, (ES) Nr. 1306/2013 ir (ES) Nr. 1307/2013, kiek tai susiję su 2021 m. ir 2022 m. ištekliais ir taikymu, ir Reglamentas (ES) Nr. 1308/2013, kiek tai susiję su 2021 m. ir 2022 m. ištekliais ir tokios paramos skirstymu.

Šiame posėdyje taip pat buvo pritarta techninio pobūdžio KPP pakeitimams, susijusiems su tuo, kad nuo 2020 m. sausio 1 d. panaikintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimas Nr. 343 „Dėl Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“ ir su tuo, kad nuo 2021 m. liepos 1 d. įsigaliojo Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. balandžio 14 d. įsakymu Nr. D1-199 „Dėl Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų patvirtinimo“, 23 punkto pakeitimas (miško želdinimo ir žėlimo projektus privačioje žemėje tvirtina Valstybinė miškų tarnyba, o ne VĮ Valstybinių miškų urėdijos).

Konkretūs priemonių/ veiklos sričių pakeitimai, kuriems buvo pritarta šiuose trijuose Stebėsenos komiteto posėdžiuose detaliau aptarti ataskaitos 2.1.1.1 ir 2.1.1.3 skyriuose bei 3 priede, kuriuose apžvelgti Programos ir priemonių įgyvendinimo taisyklių keitimai atlikti 2021 m.

Ketvirtajame posėdyje, kuris įvyko 2021 m. gruodžio 17 d., buvo apsvarstyti ir patvirtinti Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos keitimai:

- pritarta priemonės **M10** „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ veiklos „Ekstensyvus pievų tvarkymas ganant gyvulius“ kompensacinės išmokos, kuri būtų taikoma 2022 m. teikiamoms paraiškoms, iki 192 Eur už ha, padidinimui, taip pat prisiimamų įsipareigojimų/reikalavimų sąrašo patikslinimui;
- papildyti priemonę **M17** „Rizikos valdymas“ nauja veiklos sritimi 17.3. „Pajamų stabilizavimo priemonės (žemės ūkio rizikos valdymo fondai)“, pagal kurią parama būtų skiriama žemės ūkio rizikos valdymo fondams. Veiklos sričiai skirti 1,6 mln. Eur KPP įgyvendinimo laikotarpiu iki 2025 m. pabaigos. M17.3 lėšas skirti persikirstant nepanaudotas priemonės M21 „Išimtinė laikina parama ūkininkams ir MVĮ, kuriuos ypač paveikė COVID-19 krizė“ lėšas (iš 6A tikslinės srities).
- patvirtinti priemonės **M19** „LEADER programa“ veiklos srities „Parengiamoji parama“ aktualesni atrankos kriterijai, taikytini atrenkant VVG projektus naujo laikotarpio (2023–2027 m.) VPS rengti.

Ketvirtajame posėdyje priimti pakeitimai bus įgyvendinami 2022 m.

Visi stebėsenos komiteto protokolai yra prieinami internete: <https://zum.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/kaimo-pletra/lietuvos-kaimo-pletros-2014-2020-m-programa/stebesena-ir-vertinimas-1>

2.2 PROGRAMOS KOKYBĖS IR EFEKTYVUMO UŽTIKRINIMO PRIEMONĖS

2014–2021 m. įgyvendinant Programą buvo taikomas supaprastintų išlaidų apmokėjimas. Išmokėtų lėšų suma, kuriai buvo pritaikytas šis būdas, siekė 966,7 mln. Eur, t. y. kiek daugiau nei 34 proc. visos Programos įgyvendinimui skirtos paramos. Lyginant su 2020 m., ši suma išaugo kiek daugiau nei 182,5 mln. Eur.

61 lentelė. Supaprastintas išlaidų apmokėjimas 2014–2021 m.

Supaprastintas išlaidų apmokėjimas (SIA) ³¹				
	Pagal Programą skirta suma, iš viso [EŽŪFKP], Eur	Lėšų dalis, planuojama supaprastintą apmokėjimo būdą 2014–2021 m., Eur	kurioms taikyti išlaidų 2014–	Išmokėtų lėšų dalis, kurioms pritaikytas supaprastintas išlaidų apmokėjimo būdas 2014–2021 m. (kumuliatyvūs duomenys) [EŽŪFKP], Eur

³¹ Pagal CPR straipsnį 67(5), supaprastinta sąnaudų apskaita yra skirta vieneto įkainių normomis grindžiamoms išmokoms, fiksuoto dydžio išmokoms, vienkartinėms išmokoms ir kitoms specifinėms pagal nurodyto straipsnio e dalį išmokoms, pavyzdžiui, verslo pradžia skirtai vienkartinėi išmokai, augintojų organizacijoms skirtoms fiksuoto dydžio išmokoms ir kitoms su plotu bei su gyvuliais susijusioms vieneto įkainių normomis grindžiamoms išmokoms.

Iš viso	2 806 911 771,5 [2 097 769 297,0]	[bus apskaičiuota automatiškai SFC pagal Programos duomenis]	966 718 496,5 [720 399 301,8]
----------------	--------------------------------------	---	----------------------------------

62 lentelėje pateikti duomenys apie investicinių priemonių paraiškas ir mokėjimo prašymus bei plotinių priemonių paraiškas. 2021 m. ir toliau augo elektroniniu būdu valdomų paraiškų apimtys. 2014–2021 m. elektroniniu būdu buvo pateiktos 22 277 paraiškos investicinėms priemonėms, o paraiškose prašomos paramos suma siekė beveik 322,5 mln. Eur. Iki 2021 m. pabaigos elektroniniu būdu pateiktų paraiškų pagal investicines priemones skaičius išaugo 22 proc., lyginant su praeitais metais, o jose prašomos paramos suma – beveik 20 proc.³² Elektroniniu būdu buvo užpildyti 16 565 investicinių priemonių mokėjimo prašymai, kurių apimtys išaugo 68 proc. nuo praėjusių metų, o juose prašoma beveik 376,9 mln. Eur ir lyginant su praeitais metais apimtis išaugo 49 proc.³³ Nagrinėjant plotinių priemonių paraiškas, pastebėtina, kad jų skaičius 2014–2021 m. siekė 665 160 paraiškas, o jose prašomos paramos suma sudarė beveik 758 mln. Eur. Lyginant su 2014–2020 m., paraiškų apimtys išaugo 12 proc.³⁴

62 lentelė. Elektroninis paraiškų valdymas 2014–2021 m.

Elektroninis paraiškų valdymas		
Investicinės priemonės		
	Skaičius	Prašomos lėšos [EŽŪFKP lėšų dalis], Eur
Paraiškos	22 277	322 497 411 [274 122 800]
Mokėjimų prašymai	16 565	376 854 062 [320 325 953]
Plotinės priemonės		
Paraiškos	665 160	757 957 911 [555 634 041]

Remiantis Nacionalinės mokėjimo agentūros pateiktais duomenimis, vidutinis laikotarpis, per kurį paramos gavėjams atliekami mokėjimai, yra kiek trumpesnis nei maksimaliai nustatytas ir siekė 29,1 dienos. Lyginant su praeitais metais vidutinis išmokėjimo laikotarpis šiek tiek sutrumpėjo (nuo 29,7 iki 29,1).

63 lentelė. Vidutiniai paramos gavimo terminai 2021 m.

Vidutiniai terminai, per kuriuos paramos gavėjai gauna mokėjimus	
[Dienos] Jei taikoma, VN terminas, per kurį paramos gavėjams turi būti atlikti mokėjimai	[Dienos] Vidutinis laikotarpis, per kurį paramos gavėjams atliekami mokėjimai
30	29,1

³² 2014–2020 m. elektroniniu būdu buvo pateiktos 18 202 paraiškos investicinėms priemonėms, o paraiškose prašomos paramos suma siekė 269,5 mln. Eur.

³³ 2014–2020 m. elektroniniu būdu buvo pateikti 9 858 mokėjimo prašymai investicinėms priemonėms, o juose prašomos paramos suma siekė beveik 252,9 mln. Eur.

³⁴ 2014–2020 m. elektroniniu būdu buvo pateikta 593 105 paraiškų pagal plotines priemones, o jose prašomos paramos suma sudarė beveik 641 mln. Eur

3 VEIKSMAI, KURIŲ IMTASI VYKDANT TECHNINĖS PAGALBOS IR PROGRAMOS VIEŠINIMO REIKALAVIMUS

Siekiant užtikrinti veiksmingą ir efektyvų Programos rengimą, valdymą, įgyvendinimą, stebėseną, vertinimą, skundų nagrinėjimą, plačiosios visuomenės, įskaitant galimų ir esamų paramos gavėjų informavimą ir viešinimą apie Programos finansavimą, vaidmenį, strateginius sprendimus, paramos administravimo tvarką, geruosius pavyzdžius, pasiekimus žemės ūkyje, miškų ūkyje ir kaimo plėtroje bei paramos administravimo, jos panaudojimo skaidrumą ir viešumą, įgyvendinama Programos priemonė „Techninė pagalba“. Taip sudaromos sąlygos kokybiškiau įgyvendinti Programą bei stiprinti pastarosios poveikį Lietuvoje. 2014–2025 m. Techninei pagalbai skirtos paramos lėšos siekia kiek daugiau nei 84,2 mln. Eur. 2021 m. šiai priemonei iš Pereinamojo laikotarpio lėšų papildomai skirta kiek daugiau nei 5,9 mln. Eur.

Parama Techninei pagalbai teikiama, įgyvendinant tris veiklos sritis: 1) Programos įgyvendinimas; 2) Programos informavimas ir viešinimas; 3) Lietuvos kaimo tinklas (toliau – Tinklas, LKT).

2014–2021 m. buvo įgyvendinama 60 projektų, iš kurių 6 projektai yra tęstiniai. Pagal pirmąją veiklos sritį įgyvendinami 3 tęstiniai projektai (visų trijų galimų paramos gavėjų – ŽŪM, NMA ir ŽŪIKVC). Pagal antrąją veiklos sritį įgyvendinami 2 tęstiniai projektai (abiejų galimų paramos gavėjų – ŽŪM ir NMA). Pagal trečiąją veiklos sritį 1 tęstinį projektą įgyvendina Lietuvos kaimo tinklo sekretoriatas. 54 likę projektai įgyvendinami LKT narių. Visiems šiems projektams 2014–2021 m. išmokėta beveik 64 mln. Eur (tai sudarė 76 proc. visų 2014–2025 m. laikotarpiu Techninei pagalbai numatytų lėšų), o išmokėta ir EK deklaruota beveik 44,9 mln. (53 proc. visų 2014–2025 m. laikotarpiu Techninei pagalbai numatytų lėšų).

3.1.1 Programos įgyvendinimas

Finansinis įgyvendinimas. Pirmajai veiklos sričiai 2014–2023 m. skirtas finansavimas siekia kiek daugiau nei 69,23 mln. Eur. Atkreiptinas dėmesys, kad 2021 m. atliktu Programos keitimu M20 veiklos sritims „Programos įgyvendinimas“ ir „Programos informavimas ir viešinimas“ bendrai papildomai buvo skirta 5,9 mln. Eur. Pereinamojo laikotarpio lėšų. Siekdamas užtikrinti efektyvų Programos valdymą, įgyvendinimą ir priežiūrą, ŽŪM, NMA ir ŽŪIKVC įgyvendina po vieną projektą. ŽŪM ir NMA projektai pradėti įgyvendinti 2014 m. pabaigoje, o ŽŪIKVC projektas – nuo 2015 m. Minėtieji projektai yra tęstiniai, 2021 m. naujos paraiškos nebuvo teikiamos, o tik patikslintos, pratęsiant projekto įgyvendinimo laikotarpį ir papildant 2021 m. lėšomis. Pažymėtina, kad 2014–2021 m. pagal pirmąją veiklos sritį buvo išmokėta 54,2 mln. Eur, o tai sudarė 96 proc. pagal 2014–2023 m. finansavimo planą pirmajai veiklos sričiai skirtos paramos sumos, EK deklaruota beveik 38,5 mln. Eur paramos (56 proc. pagal 2014–2023 m. finansavimo planą pirmajai veiklos sričiai skirtos paramos sumos).

Įgyvendinami projektai. 2014 m. ŽŪM pradėjo įgyvendinti projektą „Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos valdymas, priežiūra ir kontrolė“. Projekto tikslas – užtikrinti tinkamą ŽŪM, kaip vadovaujančiai institucijai pavestų funkcijų, t. y. Programos valdymas, stebėseną, vertinimas, kontrolė bei auditas, vykdymą. Kaip ir ankstesniais metais, įgyvendinant šį projektą 2021 m. ŽŪM, kaip Programos vadovaujančiajai institucijai priskirtų funkcijų vykdymui buvo samdomi valstybės tarnautojai ir darbuotojai (dirbę pagal darbo sutartis), kurie visą arba dalį darbo laiko skyrė darbui, susijusiam su Programos įgyvendinimu. Iš šio projekto lėšų apmokėtos darbuotojų, kurių visas ar dalis darbo laiko buvo skirtas funkcijoms, susijusioms su Programos įgyvendinimu, išlaikymo išlaidos. Siekiant stiprinti ŽŪM darbuotojų administracinius gebėjimus ir dalintis patirtimi su kitomis šalimis, įgyvendinančioms kaimo plėtros programas, ŽŪM darbuotojai dalyvavo el. priemonėmis organizuojamuose įvairiuose EK organizuojamuose komitetų, darbo grupių posėdžiuose, seminaruose, konferencijose, mokymuose ir kituose renginiuose Lietuvoje bei užsienyje. Už projekto lėšas darbuotojai buvo aprūpinami kanceliarinėmis ir kitomis prekėmis, reikalingomis būtinam darbui užtikrinti. Taip pat el. priemonėmis organizuoti įvairūs su Programos įgyvendinimu susiję posėdžiai, susitikimai ir kiti renginiai.

2014 m. NMA pradėjo įgyvendinti projektą „Programos įgyvendinimas“. Projekto tikslas – efektyviai, kokybiškai ir skaidriai administruoti Programos priemones, vykdant NMA priskirtas funkcijas. 2021 m. įgyvendinant projektą, NMA kaip Programos Mokėjimo agentūrai priskirtų funkcijų vykdymui buvo samdomi valstybės tarnautojai ir darbuotojai (dirbę pagal darbo sutartis), kurie skirdami visą arba dalį darbo laiko vertino pagal įgyvendinamas Programos priemones pateiktas paraiškas paramai gauti, mokėjimo prašymus, atliko įvairias patikras, administravo paramos lėšas bei jų išmokėjimą. Siekiant užtikrinti tinkamą paramos administravimą, NMA darbuotojai dalyvavo el. priemonėmis organizuotose konferencijose, Europos Komisijos organizuojamuose komitetų posėdžiuose, darbo grupėse ir kituose pasitarimuose. Vykdamas šį projektą buvo naudojamos ekspertų ir konsultantų paslaugos, kurios apima projektų, paramos paraiškų, mokėjimo prašymų, per didelių paslaugų ir (arba) prekių kainų identifikavimo ir vertinimo bei kitas specifinių žinių reikalaujančias paslaugas. Taip pat buvo įsigytos patikros vietoje atlikti būtinos paslaugos ir prekės. Padengtos ir patikrų vykdymui reikalingos transporto išlaikymo paslaugos.

ŽŪIKVC projektas „Techninė pagalba 2014–2020 m. (Programos įgyvendinimas)“ pradėtas įgyvendinti 2015 m. Projekto tikslas – užtikrinti techninę pagalbą Programos įgyvendinimui. Iš pirmos veiklos srities lėšų 2021 m. buvo užtikrinamas sklandus paraiškų priėmimo informacinės sistemos ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registro administravimas, žemės ūkio valdos ekonominio dydžio, išreiškiamo ekonominio dydžio vienetais, apskaičiavimas ar perskaičiavimas bei produkcijos standartine verte išreikšto žemės ūkio valdos ekonominio dydžio apskaičiavimas ar perskaičiavimas. Šių funkcijų atlikimui buvo samdomi darbuotojai, kurių dalis darbo laiko buvo skiriama funkcijoms, susijusioms su Programos įgyvendinimu atlikti. Taip pat buvo apmokamos informacinių technologijų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos VĮ Registrų centro duomenų teikimo paslaugų išlaidos.

Rodiklių pasiekimo lygis. 2021 m. bendras ŽŪM, NMA ir ŽŪIKVC darbuotojų, prisidedančių prie Programos administravimo, skaičius (sąlyginu darbo vienetu (toliau – SDV)) siekė 342,65. Lyginant su 2020, darbuotojų, prisidedančių prie Programos administravimo padidėjo 59,85 SDV. 2021 m. šio rodiklio įgyvendinimo lygis siekė 93 proc. 2021 m., kaip ir 2020 m., buvo viršytas rodiklis „Apmokytų darbuotojų (administruojančių Programą) skaičius per metus“, kurio planuota reikšmė viršyta beveik 3 kartus. Kaip ir ankstesniais metais, daugiausiai buvo apmokyta NMA darbuotojų. Per 2021 m. daugiausiai patikrų vietoje suorganizavo NMA – 10 564, o ŽŪIKVC suorganizavo 9 890. 2021 m. buvo atlikti 6 tyrimai, iš viso 2014–2021 m. buvo atliktos 33 studijos, tyrimai bei kiti vertinimai ir pasiekta 66 proc. siektinos reikšmės. 2021 m. buvo suorganizuoti 3 auditai, iš viso 2014–2021 m. buvo suorganizuota 100 auditų ir dvigubai viršytas siektinas tikslas.

Apibendrinus galima pastebėti, jog 2 iš 5 Programos įgyvendinimo veikloms vertinti skirtų rodiklių siekiamos reikšmės jau viršytos, dar 1 rodiklio dėl paramą administruojančių darbuotojų skaičiaus per metus įgyvendinimo lygis siekia 93 proc. Būtina atkreipti dėmesį, kad vertinama šio rodiklio metinė reikšmė, o nuo 2015 m. stebimas programą administruojančių darbuotojų skaičiaus, išreikšto SDV, mažėjimas, tačiau nuo 2020 m. stebimas rodiklio didėjimas. Tokią darbuotojų skaičiaus kitimo tendenciją būtų galima paaiškinti tuo, kad Programos įgyvendinimo metu yra vykdomas skaitmeninimas, dalis patikrų atliekamos vadovaujantis „NMA AGRO“ programėlės duomenimis, NMA vykdo robotizaciją, todėl darbuotojų skaičiaus mažėja. Darbuotojų skaičiaus mažėjimui įtakos turėjo ketinimas institucijas perkelti į Kauną (tačiau tai laikinas reiškinys, įtakos turėjęs 2018-2019 m. darbuotojų skaičiui). 2021 m. Programą administruojančių darbuotojų skaičius padidėjo, nes laikotarpio pabaigoje yra daug įgyvendinamų ar baigiamų įgyvendinti projektų, atitinkamai, daugiau mokėjimo prašymų, projektų įgyvendinimo ataskaitų. Dar vienas svarbus aspektas yra tai, kad Programos biudžetą padidinus pereinamojo ir EURI lėšomis, NMA didino darbuotojų skaičių, tam, kad užtikrintų tinkamą pavestų funkcijų vykdymą. Suorganizuotų patikrų vietoje rodiklis taip pat yra metinis, didžiausia rodiklio reikšmė buvo pasiekta 2021 m. – 20,5 tūkst. patikrų ir sudarė 58 proc. siektinos reikšmės. Stebint rodiklio, susijusio su atliktomis studijomis, tyrimais ir vertinimais, kitimo tendenciją, per metus yra atliekami 3-6 vertinimai, o nuo 2014 m. atlikti 33 vertinimai, todėl yra rizika, kad siektina šio rodiklio reikšmė nebus pasiekta pilna apimtimi.

64 lentelė. Veiklos srities „Programos įgyvendinimas“ rodiklių pasiekimas

Veiklos rodikliai	2021 m.			2014–2021 m.			Siekta reikšmė	Įgyvendinimo lygis, proc.
	ŽŪM	NMA	ŽŪIKVC	ŽŪM	NMA	ŽŪIKVC		
Programą administruojančių darbuotojų skaičius per metus (SDV)	40,42*	285*	17,23*	-	-	-	370	93%
Apmokytų darbuotojų (administruojančių Programą) skaičius per metus (vnt.)	27	518	-	-	-	-	185	295%
Suorganizuotų patikrų vietoje skaičius per metus (vnt.)	0	10 564	9 890	-	-	-	35 000	58%
Studijų, tyrimų, vertinimų skaičius (vnt.)	5	0**	-	27	6	-	50	66%
Suorganizuotų auditų skaičius (vnt.)	3	0***	-	36	64	-	50	200%

* Į programą administruojančių darbuotojų skaičių yra įtraukiami darbuotojai, kurių darbo laikas, skiriamas darbui su KPP 2014–2020 m. programa yra 50 proc. ir daugiau. Tačiau šiame vertinime rodiklis yra apskaičiuojamas SDV, kas indikuoja mažesnę darbuotojų skaičių.

** Slapto kliento tyrimas, kuris atliekamas norint įvertinti gyvo aptarnavimo kokybę, nebuvo atliktas nes dėl karantino bei ekstremalios situacijos laikotarpiu klientų aptarnavimas gyvai daugiausia vyko nuotoliniu būdu.

*** Vadovaujantis AUS 2021 metų veiklos planu auditai pradėti vykdyti 2021 m., audito vykdymas užtruko ir jis įtrauktas į AUS 2022 metų veiklos planą tęsiant audito užduoties vykdymą ir rezultatų pateikimą.

3.1.2 Programos informavimas ir viešinimas

Programos informavimo ir viešinimo veikla vykdoma vadovaujantis Programos viešinimo strategija, už strategijos įgyvendinimą atsakinga ŽŪM, kuri Programos informavimui ir viešinimui pasitelkia NMA ir LKT. Komunikacijos veiklas pastarasis vykdo remdamasis komunikacijos planu, kuris yra sudėtinė LKT veiksmų programos dalis. Tinklas taip pat papildoma ŽŪM vykdomas informavimo ir viešinimo veiklas, numatytas Programos viešinimo strategijoje. Aktyvesnis LKT vaidmuo viešinant Programą yra viena iš svarbesnių 2014–2020 m. naujovių.

Programos viešinimo ir informavimo veiklomis siekiama skleisti informaciją apie kaimo plėtros procesus, paramos galimybes žemės ūkiui, miškų ūkiui ir kaimo plėtrai, kuo plačiau pristatant kaimo plėtros politikos strateginius sprendimus, paramos administravimo tvarką bei geruosius pavyzdžius. Taip pat siekiama informuoti plačiąją visuomenę apie Programos, finansuojamos EŽŪFKP ir nacionalinio biudžeto lėšomis, vaidmenį bei pasiekimus žemės ūkyje, miškų ūkyje ir kaimo plėtroje. Bet to, įvairiomis viešinimo priemonėmis norima užtikrinti paramos administravimo veiklos ir jos panaudojimo skaidrumą.

2021 m. informavimo ir viešinimo plane buvo numatyta 11 informavimo priemonių, jų tikslinės grupės, įgyvendinimo terminai, reikalingos lėšos bei stebėsenos ir vertinimo rodikliai, skirti matuoti įgyvendinamų informavimo priemonių efektyvumą. Plane taip pat numatyta, kokias informavimo priemones vykdys ŽŪM, o kokias – NMA. ŽŪM ir NMA viešinimo veikloms priskirta skirtinga tematika, atsižvelgiant į kiekvienos institucijos funkcijas ES paramos kaimo plėtrai administravimo procese. Numatyta, kad ŽŪM vienas iš tikslų skleisti informaciją visuomenei ir formuoti objektyvią nuomonę apie Programą, šios tikslus ir teikiamas galimybes, pristatyti reikalavimus paramai gauti, taip pat teikti informaciją apie ES finansinį įnašą bei ES vaidmenį įgyvendinant Programą, apie paramos panaudojimo patirtį, paramos poveikį žemės, maisto ir miškų ūkiui bei kaimo plėtrai, šalies ekonominiams ir socialiniams vystymuisi. NMA priskirtos viešinimo temos yra susijusios su informacijos apie paraiškų priėmimą, vertinimą, paramos administravimo procedūras, išsipareigojimų vykdymą, paramos

išmokėjimą teikimu. Informavimo ir viešinimo plane taip pat buvo numatyta, kad ŽŪM ir NMA dalyvaus parodose, organizuos ir dalyvaus konferencijose, seminaruose ir kituose viešinimo renginiuose, įgyvendins informacines ir viešinimo priemones, užsakys tyrimus, studijas, socialines apklausas.

Finansinis įgyvendinimas. Pagal 2014–2023 m. finansinį planą veiklos sričiai 2014–2023 m. skirtas finansavimas siekia 10,35 mln. Eur. ŽŪM ir NMA, siekdamos užtikrinti efektyvų Programos viešinimą ir visuomenės informavimą apie paramą kaimo plėtrai ir jos teikiamas galimybes, administruojamų priemonių tikslus, turinį, tvarką, įgyvendinimo eigą bei pasiekimus, įgyvendina po vieną projektą. Kadangi šie projektai yra tęstiniai, 2021 m. naujos paraiškos nebuvo teikiamos, o tik patikslintos, pratęsiant projekto įgyvendinimo laikotarpį ir papildant 2021 m. lėšomis. Pažymėtina, jog 2014–2021 m. pagal antrąją veiklos sritį buvo išmokėta 8,3 mln. Eur (o tai sudarė 89 proc. antrajai veiklos sričiai pagal 2014–2023 m. finansavimo planą skirtos paramos sumos), EK deklaruota beveik 5,2 mln. Eur paramos lėšų (50 proc. antrajai veiklos sričiai pagal 2014–2023 m. finansavimo planą skirtos paramos sumos).

Įgyvendinami projektai. 2015 m. ŽŪM pradėjo įgyvendinti projektą „Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos informavimas ir viešinimas“. Projekto tikslas – pasitelkiant įvairius informavimo veiksmus, efektyviai skelbti informaciją apie kaimo plėtros procesus, paramos galimybes žemės ūkiui, miškų ūkiui ir kaimo plėtrai bei informuoti visuomenę apie Programos vaidmenį ir pasiekimus žemės ūkyje, miškų ūkyje ir kaimo plėtroje. Minėtų funkcijų vykdymui 2021 m. iš projekto lėšų buvo organizuojamas informacijos apie Programą viešinimas, pasitelkiant pagrindines žiniasklaidos priemones tokias kaip spauda ir internetiniai portalai. Taip pat buvo organizuojami seminarai, kiti viešinimo ir informavimo renginiai.

2015 m. NMA pradėjo įgyvendinti projektą „Programos viešinimas ir informavimas“. Projekto tikslas – objektyvios, tikslios informacijos sklaidimas apie EŽŪFKP paramą kaimo plėtrai tikslinėms auditorijoms. Kaip ir ankstesniais metais, 2021 m. buvo naudojamos tokios komunikacijos priemonės kaip interneto naujienų portaluose ir specializuotuose žemės ūkio sektoriaus naujienų portaluose publikuojami informaciniai straipsniai, regioninėse radijo stotyse transliuojami informaciniai reportažai, nacionaliniame ir regioniniuose TV kanaluose transliuoti vaizdo siužetai, nacionaliniuose bei specializuotuose leidiniuose skelbiama informacinė medžiaga bei kvietimai teikti paraiškas.

Rodiklių pasiekimo lygis. Per 2021 m. iš viso buvo surengti 75 mokymai, konferencijos ir kiti renginiai, kuriuose dalyvavo 13 977 asmenų. Per visą 2014–2021 m. laikotarpį buvo suorganizuoti 492 renginiai, o tai sudarė 98 proc. tikslo. Renginiuose dalyvavo 28 700 asmenys – 115 proc. siekiamo tikslo. 2021 m. stipriai išaugo organizuotų mokymų, konferencijų ir kitų renginių bei jų dalyvių skaičius, nes didelė dalis renginių vyko elektroninėje erdvėje, todėl jų organizavimui nepatirta lėšų (arba jų patirta reikšmingai mažiau), o tokie renginiai sulaukė didesnio dalyvių skaičiaus.

Per 2021 m. publikuotos informacijos kiekis iš viso sudarė beveik 385,7 tūkst. cm². Per 2014–2021 m. buvo publikuotas beveik 3,12 mln. cm² informacijos kiekis, tai sudarė 175 proc. tikslo, taigi siekiama rodiklio reikšmė jau viršyta. Vykdytų viešinimo veiklų, pasitelkiant radiją ir televiziją, trukmė 2021 m. siekė beveik 1 700 min., o tai sudarė kiek daugiau nei 28 val. Per 2014–2021 m. buvo transliuota 11 494,52 min. Kumuliatyvi šio rodiklio reikšmė rodo, jog pasiektas 81 proc. įgyvendinimo lygis.

Apibendrinus galima teigti, jog 2 iš 4 Programos viešinimo rodiklių siekiama reikšmė jau viršyta, dar 2 rodiklių įgyvendinimo lygis yra artimas 100 proc. Įvertinus projektų tęstinumą, galima prognozuoti jog numatytos reikšmės bus pasiektos. Vertėtų pastebėti, jog šie 4 veiklos rodikliai neatspindi platesnės Programos viešinimo perspektyvos, tad norint įvertinti visapusišką informavimo apie KPP įgyvendinimą į analizę ateinančiam programavimo laikotarpiui pagal pasirinktą strategiją prasminga įtraukti daugiau aktualijas atitinkančių rodiklių, pavyzdžiui, unikalių lankytojų NMA ir ŽŪM internetinėse svetainėse skaičius, svetainės peržiūrų skaičius, socialinių tinklų rodikliai (pasidalinimai, paskyros sekėjų skaičius, vartotojų paliktų teigiamų / neigiamų atsiliepimų santykis, publikuotų pranešimų skaičius).

65 lentelė. Veiklos srities „Programos viešinimas“ rodiklių pasiekimas

Veiklos rodikliai	2021 m.		2014–2021 m.		Įgyvendinimo lygis, proc.	
	ŽŪM	NMA	ŽŪM	NMA		
Organizuotų seminarų, konferencijų, mokymų, kitų viešinimo ir informavimo renginių skaičius (vnt.)	42	33*	303	189	500	98%
Organizuotuose seminaruose, konferencijose, mokymuose, kituose viešinimo ir informavimo renginiuose dalyvavusių asmenų skaičius (vnt.)	1 505	12 472*	8 190	20 510	25 000	115%
Publikuojamos informacijos apie Programą kiekis (cm ²)	260 255,42	125 404,45	2 494 199,07	620 837,8	1 775 000	175%
Programos viešinimo per radiją, televiziją trukmė (min.)	0	1 699,07	5 335,88	6158,64	14 200	81%

*Į renginių skaičių įeina 8 vaizdo transliacijos ir 8 vaizdo instrukcijos, kurių dalyvių skaičius apskaičiuotas pagal peržiūrų skaičių.

3.1.2.1 Veiksmai, kurių imtasi siekiant užtikrinti programos viešinimą

Vienas iš pagrindinių paramą gaunančių ar dėl jos ketinančių kreiptis asmenų informacijos šaltinių – internetinė svetainė www.nma.lt – čia paskelbta apie 346 pranešimų. Kaip rodo 2021 m. gruodį atliktos svetainės lankytojų anoniminės apklausos duomenys, didžioji dalis NMA svetainės naudotojų yra patenkinti skelbiamos informacijos kokybe, ypač vertinamas pateikiamos informacijos aiškumas ir operatyvumas. Apklausos rezultatai parodė, kad susidomėjimas NMA mobiliąja svetainės versija auga (2021 m. 46 proc. naudojami nma.lt mobilioji versija, 2020 m. – 35 proc., 2019 m. – 24 proc.). Dar vienas Programos informacijos šaltinis ŽŪM administruojama internetinė svetainė www.zum.lrv.lt. Šioje svetainėje skelbiama informacija apie Programą, jos priemones, administravimą, stebėseną ir vertinimą. Svetainėje taip pat nukreipiama ir į kitus informacijos šaltinius apie Partnerystės sutartį ir ES fondų veiksmų programą, kuri artimai siejasi su Programa. 2021 m. buvo atnaujinama informacija apie Programos pakeitimus, aktualijas bei kitus einamojo laikotarpio įvykius.

Informacijos apie paramos teikimo sąlygas, pareiškėjams keliamus reikalavimus sklaida vyko ir kitose žiniasklaidos priemonėse: nacionaliniuose bei specializuotuose kaimo ir ūkininkavimo tematikos leidiniuose, naujienų portaluose, radijo stotyse, televizijos kanaluose. ŽŪM per 2021 m. specializuotuose leidiniuose paskelbė 26 straipsnius, regioniniuose laikraščiuose – 155 straipsnius, vietiniuose laikraščiuose – 371 straipsnius. ŽŪM taip pat publikavo 2 straipsnius naujienų interneto portaluose bei 41 straipsnį specializuotame interneto portale. NMA per 2021 m. nacionalinėje spaudoje ir specializuotuose leidiniuose paskelbė 138 straipsnius, verslo ir specializuotuose leidiniuose – 12 straipsnių, naujienų ir specializuotuose portaluose – 249 straipsnius. Radijo stotyse ištransliavo 418 radijo reportažus, TV kanaluose – 200 vaizdo siužetų. Be to, specializuotoje spaudoje paskelbė 70 kvietimų teikti paramos paraiškas. 2021 m. buvo suorganizuotos 8 tiesioginės transliacijos – jose NMA specialistai pristatė reikalavimus pareiškėjams, pretenduojantiems gauti paramą asbestinės stogo dangos keitimui, vandentvarkai, aktualijas planuojantiems pasinaudoti paramos priemonėmis smulkiųjų ūkių įsikūrimui, valdoms modernizuoti, verslo plėtrai ir jaunųjų ūkininkų įsikūrimui. Siekiant pagelbėti ūkininkams, rengiantiems paraiškas paramai gauti, parengtos 8 vaizdo instrukcijos, kuriose pateikta informacija, kaip turėtų būti užpildytos paraiškų formos, į ką reikėtų atkreipti dėmesį, kokias klaidas dažniausiai daro pareiškėjai.

2021 m. ŽŪM suorganizavo 42 informacinius renginius apie Programą ir jos priemones. NMA suorganizavo 17 diskusijų su socialiniais partneriais ir instituciniais partneriais. Aptartos įvairių

sektorių, skirtingų veiklos sričių 2021 metų paramos aktualijos, pristatytos paramos administravimo gairės 2022 metams, diskutuota įvairiais klausimais, sudaryti veiksmų planai konkretiems socialinių partnerių siūlymams išanalizuoti ir įgyvendinti. Susitikimuose su Lietuvos ūkininkų sąjunga, Lietuvos daržovių augintojų asociacija, Lietuvos ekologinių ūkių asociacija, Lietuvos žemės ūkio rūmais, Lietuvos žemės ūkio bendrovių asociacija, Lietuvos privačių miško ir žemės savininkų asociacija taip pat dalyvavo rajonų savivaldybių žemės ūkio skyrių specialistai ir kitų institucijų (ŽŪM, ŽŪIKVC, LŽŪKT ir kt.) atstovai. NMA balandžio mėn. surengė konferenciją „Tiesioginių išmokų bei Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos su plotu susijusių priemonių aktualijos“, kurios metu buvo pristatyti su plotu susijusių priemonių ir išmokų už gyvulius taisyklių pakeitimai, 2021 m. pasėlių deklaravimo naujovės, administravimo ir kontrolės pokyčiai, aptarti sankcijų ir skolų prevencijos veiksmai. 2021 m. pabaigoje suorganizuotas visų socialinių partnerių tradicinis metinis renginys. NMA atstovai susitikimo dalyviams pristatė veiklos strateginius tikslus, kuriais vadovaujantis buvo pasiekti šių metų rezultatai, supažindino su ateities planais, iš klausė socialinių partnerių pasiūlymus.

NMA parengė informacinį leidinį, skirtą su plotu susijusių Kaimo plėtros programos priemonių 2021 m. aktualijoms. NMA laikraštis žemdirbius pasiekė prasidėjus kasmetiniam žemės ūkio naudmenų, kitų plotų ir gyvulių deklaravimui. Leidinys platinamas ūkininkams per savivaldybių žemės ūkio padalinius ir seniūnijas. Laikraštyje pateikiami patarimai ūkininkams, į ką reikėtų atkreipti dėmesį, norint išvengti sankcijų, skaitytojai supažindinami su naujais taisyklių pakeitimais, paramos reikalavimais, gerosios ir blogosios praktikos pavyzdžiais, ūkio darbų kalendoriumi, teiktinų dokumentų terminais, patikrų grafiku bei kita aktualia informacija. ŽŪM taip pat išleido po 300 egz. lankstinukų 3 temomis (parama trumpoms tiekimo grandinėms, parama smulkiųjų ūkio subjektų bendradarbiavimui ir dalies draudimo įmokų kompensavimas), kurie buvo išplatinti parodos „Ką pasėsi...2021“ metu.

Sėkmingai taikomos šiuolaikinės komunikacijos priemonės – „Facebook“ socialiniame tinkle ŽŪM ir NMA paskyrose nuolat skelbiama aktualiausia informacija apie paramą ir vykdomas veiklas. ŽŪM „Facebook“ puslapio sekėjų skaičius 2021 m. pabaigoje buvo beveik 9,5 tūkst. sekėjų, NMA „Facebook“ sekėjų skaičius 2021 m. pabaigoje buvo daugiau kaip 19 tūkst. Siužetai apie paramą skelbiami NMA ir ŽŪM paskyrose „Youtube“.

3.1.3 Lietuvos kaimo tinklas

3.1.3.1 Veiksmai, kurių imtasi kuriant nacionalinį kaimo tinklą (valdymo struktūra ir tinklo palaikymo skyrius)

Remiantis Programos nuostatomis, 2014–2020 m. laikotarpiu įgyvendinant ES Reglamento Nr. 1305/2013 54 straipsnį, Lietuvoje yra naudojama 2007–2013 m. finansiniu laikotarpiu sukurta Tinklo organizacinė struktūra, tęsiama Tinklo veikla, kaimo plėtros dalyvių ir kitų viešųjų juridinių asmenų narystė jame. Tinklo valdymo struktūrą sudaro: Tinklo nariai, Tinklo darbo grupės, Tinklo veiklos koordinavimo grupė ir Sekretoriatas.

Tinklo nariai. Narystė Tinkle yra atvira, savanoriška ir neatlygintina, grindžiama horizontaliu ir vertikaliu bendradarbiavimu, narių lygybe, jų reprezentatyviu atstovavimu. Siekiant užtikrinti 2007–2013 m. Programos laikotarpiu sukurtos Tinklo organizacinės struktūros ir Tinklo veiklos tęstinumą, 2015 m. Tinklo sekretoriato organizuotos elektroninės apklausos metu narystę Tinkle iš praeito laikotarpio pratęsė 330 narių. Nuo 2015 m. norą prisijungti išreiškė įvairios organizacijos. 2020 m. pabaigoje Tinklo narių skaičius siekė 366, tačiau 2021 m. kovo 9-31 d. vyko visuotinis LKT narystės ir kontaktinių duomenų naujinimas, kurio metu Tinklo nariai išreiškė savo nuomonę, ar jie nori tęsti narystę Tinkle. Atsižvelgiant į tai, kad tik prieš 6 metus buvo atlikti patikslinimai, susiję su LKT naryste (neskaitant naujų narių įtraukimo) LKT narystės ir kontaktinių duomenų atnaujinimu buvo siekiama suaktyvinti narystę taip pat buvo siekiama, kad LKT nariais liktų tik veikiančios organizacijos, norinčios aktyviai prisidėti prie KPP įgyvendinimo. Šio atnaujinimo rezultatas – 2021 m. balandžio 1 d. įsigaliojęs atnaujintas LKT narių sąrašas, kuriame buvo 236 nariai. 2022 m. balandžio mėn. duomenimis, LKT sudaro 251 narys.

Tinklo darbo grupės. Tinklo narių darbas vykta teminėse darbo grupėse. Tinklo darbo grupės gali būti nuolatinės ir laikinosios. Iki 2021 m. pabaigos Tinkle veikė šios nuolatinės darbo grupės:

- 1) LEADER metodo įgyvendinimo koordinavimo grupė;
- 2) LEADER priemonės darbo grupė;
- 3) EIP-AGRI priežiūros komitetas;
- 4) Narystės Lietuvos kaimo tinkle nagrinėjimo darbo grupė;
- 5) Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos gerųjų projektų pavyzdžių atrankos darbo grupė.

Tačiau 2022 m. vasario 18 d. Žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-114, LEADER metodo įgyvendinimo koordinavimo ir LEADER priemonės darbo grupės buvo panaikintos atsižvelgiant į naujas darbo ir diskusijų realijas bei siekiant neformalaus ir efektyvesnio bendravimo (jau nuo 2020 m. reguliariai vyksta susitikimai su VVG atstovais, bendruomeninėmis organizacijomis, kitais LEADER metodo dalyviais ir diskutuojama aktualiais klausimais *Microsoft Teams, Zoom Webex* platformose).

Pagrindinė Tinklo darbo grupių veiklos forma – posėdžiai, kuriuos gali inicijuoti Ministerija, Sekretoriatas arba Tinklo darbo grupės nariai. Pagal poreikį Tinklo nariai, Koordinavimo grupė, Sekretoriatas ir Stebėsenos komitetas gali inicijuoti nuolatinės ir laikinosios Tinklo darbo grupes tam tikrai užduočiai atlikti ar tam tikriems kaimo plėtros, Programos įgyvendinimo klausimams nagrinėti.

Tinklo veiklos koordinavimo grupė. Koordinavimo grupės paskirtis – teikti pasiūlymus ŽŪM efektyviai Tinklo veiklai užtikrinti. Pagrindiniai šios grupės uždaviniai – Tinklo veiklos prioritetų nustatymas, dalyvavimas rengiant Tinklo veiksmų programą ir periodinius veiksmų planus, vykdant jų įgyvendinimo priežiūrą. Grupė formuojama vadovaujantis partnerystės principu, įtraukiant skirtingus sektorius, tokius kaip bendruomenės, jaunieji ūkininkai, konsultantai ir kt. atstovaujančius, aktyvius kaimo plėtros dalyvius, kurių veikla tiesiogiai susijusi su Programos įgyvendinimu.

Tinklo sekretoriatas. Tinklo sekretoriatas yra atsakingas už Tinklo veiksmų programos ir periodinių veiksmų planų rengimo ir įgyvendinimo koordinavimą, techninės pagalbos Tinklo veiklos koordinavimo grupei ir kitoms Tinklo struktūroms teikimą, taip pat dalyvauja ir koordinuoja viešinimo veiklas, įskaitant ir viešinimą Tinklo internetinėje svetainėje. Tinklo sekretoriato funkcijas vykdo Vadovaujančios institucijos – Žemės ūkio ministerijos – Europos Sąjungos reikalų ir paramos politikos departamento Europos Sąjungos paramos programų stebėsenos ir vertinimo skyriaus paskirti konkretūs darbuotojai, atliekantys šią, padaliniui priskirtą, funkciją. Darbuotojų išlaidas finansuojamas Programos Techninės pagalbos 1 veiklos srities projekto lėšomis.

3.1.3.2 Veiksmai, kurių imtasi įgyvendinant nacionalinio kaimo tinklo veiksmų planą ir dabartinę situaciją

Lietuvos kaimo tinklo 2016–2020 m. veiksmų programa buvo patvirtinta Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2016 m. lapkričio 23 d. įsakymu Nr. 3D-696. 2021 m. spalio 13 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-639 buvo atliktas programos pakeitimas, kuriuo į nuolatinių LKT darbo grupių sąrašą įtraukta Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos gerųjų projektų pavyzdžių atrankos darbo grupė bei atlikti kiti patikslinimai, susiję su Sekretoriato, tinklo narių apibrėžimais bei Tinklo veiklos savianalizės atlikimo periodiškumu.

Lietuvos kaimo tinklo 2016–2020 m. veiksmų programoje išskirtos devynios Tinklo veiklos:

- 1) Komunikacija apie kaimo plėtrą;
- 2) Projektų pavyzdžių pagal Programos prioritetus rinkimas;
- 3) VVG mokymas ir bendradarbiavimo tinkle organizavimas bei techninė pagalba teritoriniam ir tarptautiniam VVG bendradarbiavimui;
- 4) Informacijos apie kaimo plėtros procesus keitimosi ir sklaidos organizavimas;
- 5) Keitimasis Programos stebėsenos ir vertinimo rezultatais ir jų sklaida;

- 6) Parama inovacijoms ir EIP veiklos grupių organizavimui, informacijos apie EIP veiklą sklaidai;
- 7) Konsultantų bendradarbiavimo tinkle organizavimas;
- 8) Dalyvavimas įgyvendinant ES Baltijos jūros regiono strategijos politinę sritį „Bioekonomika“;
- 9) Dalyvavimas Europos kaimo plėtros tinklo (toliau – EKPT) ir kitų ES šalių nacionalinių kaimo tinklų veikloje.

Veiksmų programai įgyvendinti skirta 4,63 mln. Eur.

Kartu su Tinklo 2016–2020 m. veiksmų programa buvo parengtas Tinklo 2016–2020 m. komunikacijos planas, kurį įgyvendinant siekiama papildyti informavimo ir viešinimo apie Programos veiklas, vykdomas pagal Programos viešinimo strategiją, užtikrinti efektyvią komunikaciją su kaimo plėtros dalyviais.

Lietuvos kaimo tinklo 2021 m. veiksmų planas buvo patvirtintas 2021 m. kovo 31 d. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-199. Jame numatytos trys 2021 m. Tinklo prioritetinės veiklos sritys:

- 1) Informacijos mainų tarp LKT narių skatinimas ir sąlygų jiems sukūrimas.
- 2) Įvairesnius ir skirtingesnius sektorius atstovaujančių LKT narių aktyvumo skatinimas, LKT narystės patrauklumo didinimas.
- 3) Gerųjų KPP pavyzdžių atranka ir viešinimas.

2021 m. veiksmų plane taip pat buvo numatytos konkrečios įgyvendinimo priemonės 7 iš 9 Veiksmų programoje įtvirtintų veiklų (2021 m. veiksmų plane nebuvo numatytos priemonės šioms veikloms: konsultantų bendradarbiavimo tinkle organizavimas; dalyvavimas įgyvendinant ES Baltijos jūros regiono strategijos politinę sritį „Bioekonomika“) bei siektini šių veiklų rodikliai.

2014–2021 m. pagal 20.3 veiklos sritį Lietuvos kaimo tinklas“ patvirtinta parama siekė beveik 2,8 mln. Eur, iš kurių 1,16 mln. Eur patvirtinta Lietuvos kaimo tinklo sekretoriato įgyvendinamam projektui „Lietuvos kaimo tinklo veiksmų programos įgyvendinimas“, beveik 1,1 mln. Eur Lietuvos kaimo tinklo narių projektams įgyvendinti (parama iki 2021 m. pabaigos buvo patvirtinta 34 projektams) ir dar beveik 558 tūkst. Eur Lietuvos kaimo tinklo narių projektams, skirtiems elektroninės komunikacijos priemonėms įgyvendinti (parama iki 2021 m. pabaigos buvo patvirtinta 35 projektams). Išmokėta suma 2014–2021 m. siekė 1,4 mln. Eur: 603 tūkst. Eur Lietuvos kaimo tinklo sekretoriato įgyvendinamam projektui, 613 tūkst. Eur 32 LKT narių įgyvendinamiems projektams ir 197 tūkst. 22 LKT narių įgyvendinamiems projektams, skirtiems elektroninės komunikacijos priemonėms įgyvendinti. Tačiau EK deklaruota paramos suma yra mažesnė už išmokėtą – ji pagal visą 20.3 veiklos sritį siekė kiek daugiau nei 1 mln. Eur. Skirtumas tarp išmokėtos sumos ir EK deklaruotos sumos atsiranda dėl to, kad pagal projektus išmokami avansai nėra deklaruojami EK.

Įgyvendinant veiksmų planą 2021 m. LKT Sekretoriatas suorganizavo 8 renginius. 6 iš jų buvo teminiai „LKT dirbtuvių“ formato renginiai. „LKT dirbtuvės“ – tai virtualių renginių ciklas, kurių metu bendrai diskusijai ir nuomonių apsikeitimui suburiami kaimo plėtros dalyviai, skatinamas efektyvesnis bendradarbiavimas ir visų suinteresuotų šalių įsitraukimas į informacijos ir žinių sklaidos procesą. 2021 m. vykusiuose minėto formato renginiuose didesnis dėmesys buvo skiriamas EIP veiklos grupių projektų rezultatų pristatymams. Tokiu būdu siekta paskatinti diskusijas tarp šiuos projektus įgyvendinančių mokslo, taip pat konsultavimo institucijų ir žemės ūkio atstovų. Atlikus sėkmingų 2014–2020 m. Kaimo plėtros programos projektų atranką, suorganizuotas renginys „Ateities kaimo kūrėjų apdovanojimai“. Ateities kaimo kūrėjų apdovanojimuose, atsižvelgiant į skirtingas KPP priemones, buvo išskirtos 5 nominacijos (t. y. „Inovatyvus ūkis“ už inovacijų diegimą žemės ūkio srityje; „Inovatyvus verslas“ už inovacijų diegimą ne žemės ūkio verslo srityje įsteigta nominacija; „Drauge su gamta“ už aplinkai draugiškų metodų taikymą ūkininkaujant bei plėtojant miškininkystę; „Partnerystės galiūnai“ už sėkmingą partnerystę dirbant kartu; „Gerovės kūrėjų“ už pažeidžiamų ir kitų tikslinių grupių įtrauktį skatinančių paslaugų kūrimą ir plėtrą) ir paskelbti jų I-III vietų nugalėtojai. Pažymėtina, kad laimėtojus pagal numatytus kriterijus išrinko kompetentingi darbo grupės nariai iš ŽŪM, NMA ir Vietos veiklos

grupių tinklo. 2021 m. taip pat buvo sukurta „Ateities kaimo kūrėjų apdovanojimus“ laimėjusių projektų informacinė bazė³⁵ ir tokiu būdu sudaryta galimybė visuomenei susipažinti su geraisiais 2014–2020 m. Kaimo plėtros programos projektų pavyzdžiais. 2021 m. gruodžio mėn. buvo suorganizuotas Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano pristatymas, kurio metu ŽŪM atstovai kartu su socialiniais partneriais diskutavo dėl minėto plano projekto tobulinimo galimybių.

2021 m. buvo išleista 11 periodinių naujienlaiškių „LKT žinios“, kuriuose pristatoma aktuali LKT nariams, taip pat potencialiems nariams ir kitoms suinteresuotoms šalims informacija, teisės aktų pakeitimai, ES lygmens tinklaveikos naujienos, informacija apie LKT paramos projektams skirtus paraiškų kvietimus ir kt.

LKT Sekretoriato atstovai periodiškai dalyvavo EKPT organizuotuose susitikimuose, kuriuose pristatė savo šalies naujoves, dalinosi gerosios praktikos patirtimi (2021 m. Sekretoriatas dalyvavo 6 tokiuose susitikimuose). LKT Sekretoriato atstovai taip pat dalyvavo ir *Baltic-Nordic* kaimo tinklų sekretoriatų atstovų virtualiuose susitikimuose (2021 m. Sekretoriatas dalyvavo 10 tokių susitikimų), kuriuose apsieikiama aktualia informacija apie tinklo sekretoriatų vykdomas veiklas ir dalijamasi idėjomis apie jų tobulinimo galimybes bei diskutuojama kitais klausimais. Šio formato susitikimuose taip pat dalyvauja EKPT atstovai, todėl regione veikiantiems nacionaliniams kaimo tinklų sekretoriatams sudaroma galimybė tiesiogiai dalyvauti EK lygmens aktualijų aptarime. Vienas iš svarbių indėlių, susijusių su EKPT ir EK veikla, buvo LKT Sekretoriato 2021 m. sausio mėn. inicijuota apklausa dėl „Ilgalaikės kaimo vietovių vizijos“, kuri skirta artimiausio dvidešimtmečio ES kaimo vietovių aktualijoms pristatyti ir jų gyventojų ateities poreikiams identifikuoti. Minėtoje apklausoje dalyvavo 102 respondentai iš 29 Lietuvos savivaldybių. Savo atsakymuose apklausos dalyviai atkreipė dėmesį į iššūkius ir problemas, su kuriomis susiduria kaimo vietovių gyventojai, siūlė galimus sprendimo būdus. Apklausos rezultatai buvo pateikti EKPT. LKT Sekretoriato atstovai, siekdami pristatyti LKT veiklas ir galimybes dalyvauti LKT veikloje, dalyvavo ir keliose Lietuvoje organizuotose konferencijose: Vytauto Didžiojo universiteto (VDU) Žemės ūkio akademijoje vykusios žemės ūkio inovacijų parodos „Inno panorama 2021“ metu organizuotoje konferencijoje „Sprendimai regionų plėtrai. Geroji KPP patirtis ir galimybės“ (šioje konferencijoje LKT Sekretoriato atstovė skaitė pranešimą) bei Vietos veiklos grupių tinklo (VVG) organizuotoje tarptautinėje konferencijoje Lietuvoje „LEADER. Pažangus kaimas. Dabartis. Vizija“ (šioje konferencijoje LKT Sekretoriatas surengė teminę viktoriną).

LKT nariai įgyvendina dviejų tipų projektus: projektus, kurie skirti renginių komunikacijos priemonėms įgyvendinti ir projektus, kurie skirti elektroninės komunikacijos priemonėms įgyvendinti. 2021 m. renginių komunikacijos priemonių įgyvendinimui kvietimų nebuvo. Toks sprendimas buvo priimtas dėl šalyje susiklosčiusios situacijos dėl visą pasaulį apėmusios COVID-19 pandemijos. Didžiausias iššūkis, susijęs su renginių komunikacijos priemonėmis, buvo su COVID-19 pandemija susiję ribojimai fiziniams renginiams. Atsižvelgiant į tai, buvo sudarytos galimybės, Lietuvoje galiojant karantinui ar ekstremaliai situacijai dėl COVID-19 ligos plitimo grėsmės, leisti tam tikrų rūšių renginius vykdyti nuotoliniu būdu (su sąlyga, kad būtų įmanoma adekvačiai patikrinti renginio dalyvių skaičių ir užtikrinti turinio kokybę). Dar vienas iššūkis – „Gerųjų KPP pavyzdžių“ projektų įgyvendinimas. Dalis pareiškėjų, rengdami paraiškas, neįvertino galimų rizikų ir gavę finansavimą bei pradėję įgyvendinti projektą, susidūrė su gerųjų KPP projektų pavyzdžių surinkimo problemomis. Pareiškėjams kyla sunkumų surinkti geruosius projektų pavyzdžius, o tai sukelia nesklandumų organizuojant geriausių projektų apdovanojimus.

2021 m. buvo paskelbti 3 kvietimai teikti paraiškas elektroninės komunikacijos projektams įgyvendinti, kurių metu surinktos 38 projektų paraiškos (iki 2021 m. pabaigos iš jų buvo patvirtintos 23). Vienu iš didžiausių iššūkių įgyvendinant tokio tipo projektus galima būtų įvardinti priimtą sprendimą atsisakyti vienos iš veiklų. 2021 m. pabaigoje imta svarstyti išbraukti komunikacijos socialiniuose internetiniuose šaltiniuose vykdomą iš finansuotinių veiklų, kadangi itin sunku užtikrinti jos kokybę ir pareiškėjų prisiimtų įsipareigojimų tinkamą vykdymą.

³⁵ <https://www.kaimotinklas.lt/lt/gerieji-kpp-projektai/ateities-kaimo-kureju-apdovanojimai-akka-2021>

4 FINANSINIŲ PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO PAŽANGOS VERTINIMAS

Siekiant veiksmingai reaguoti į COVID-19 viruso sukeltas neigiamas pasekmes ekonomikai, 2020 m. buvo atnaujintas pagal Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 37 straipsnį parengtas Finansinių priemonių, įgyvendinimų pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programą, ex ante vertinimas (toliau – Ex-ante vertinimas), kuriame yra nustatyti finansavimo rinkos trūkumai ir apskaičiuotas viešųjų investicijų poreikis, įskaitant finansuotinų finansinių priemonių rūšis ir finansinius produktus. Ex-ante vertinime buvo pasiūlyta Programos lėšomis pradėti įgyvendinti Pasidalintos rizikos paskolų priemonę (toliau – PRP finansinė priemonė), kurios tikslas – prisidedant prie Programos 4.1 veiklos srities „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ siekiamų tikslų, suteikti galimybę žemės ūkio veikla užsiimantiems subjektams gauti paskolų lengvatinėmis sąlygomis veiklos palaikymui ir (ar) plėtrai, įskaitant investicijas. Ex-ante vertinimo rekomendacijoms buvo pritarta 2020 m. rugsėjo 3 d. Programos Stebėsenos komitete, o Europos Komisija 2020 m. spalio 16 d. sprendimu Nr. C(2020) 7250 pritarė Programos pakeitimui, kuriuo numatoma galimybė paramą pagal Programos priemones teikti naudojant finansines priemones.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos nacionalinių plėtros įstaigų įstatymu ir Finansinių priemonių, įgyvendinamų Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos lėšomis, administravimo taisyklėmis, 2021 m. buvo įsteigtas fondų fondas „KPP finansinių priemonių fondas“ (toliau – KPP finansinių priemonių fondas) pasirašant trišalę finansavimo sutartį tarp Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos, Nacionalinės mokėjimo agentūros ir UAB Žemės ūkio paskolų garantijų fondo (toliau – ŽŪPGF). Šia sutartimi KPP finansinių priemonių fondo valdytoju, laikantis Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 38 straipsnio 4 dalies b punkto iii papunkčio nuostatų, buvo paskirtas ŽŪPGF, kuriam pavesta įgyvendinti finansines priemones, nustatytas Ex-ante vertinime. Finansavimo sutartimi PRP finansinės priemonės įgyvendinimui skirta 16 mln. Eur Programos lėšų: tame skaičiuje 13,6 mln. Eur – EŽŪFKP lėšos ir 2,4 mln. Eur – Lietuvos biudžeto bendrojo finansavimo lėšos, iš jų lengvatinėms paskoloms teikti – 15,196 mln. Eur. Pagal PRP finansinę priemonę teikiamos iki 200 tūkst. Eur dydžio paskolos ne ilgesniam kaip 5 metų laikotarpiui, kurioms taikoma ne didesnė kaip 1,3 proc. metinė palūkanų norma. Paskolos gali būti naudojamos investicijoms ir apyvartiniam kapitalui, o jomis turi būti finansuojamos veiklos, kuriomis prisidedama prie Programos 4.1 priemonės veiklos „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ tikslų. Paskolos gali būti derinamos su subsidijomis, teikiamomis pagal minėtą Programos priemonę.

Finansinei priemonei įgyvendinti ŽŪPGF, vykdydamas KPP finansinių priemonių fondo valdytojo funkcijas, atranka finansų tarpininkus, kurie turi išskolinti lėšas galutiniam naudotojams pagal sutartyje su ŽŪPGF nustatytas sąlygas ir terminus. Pirmoji finansų tarpininkų atranka dėl paskolų teikimo pagal PRP finansinę priemonę buvo paskelbta 2021 m. liepos 20 d. Pagal šį kvietimą paskoloms teikti skirta 7,598 mln. Eur Programos lėšų. Finansų tarpininkai, norintys dalyvauti PRP finansinės priemonės įgyvendinime, prie kiekvienos pagal PRP finansinę priemonę išduodamos paskolos turi prisidėti ne mažesne kaip 25 proc. privačių lėšų suma. Finansų tarpininkų atrankoje viešojo pirkimo būdu dalyvavo trys kandidatai: Lietuvos Centrinė kredito unija, UAB „Medicinos bankas“ ir kooperatinė bendrovė „Jungtinė Centrinė Kredito Unija“. 2021 m. spalio 15 d. ŽŪPGF pasirašė PRP finansinės priemonės įgyvendinimo sutartį su UAB „Medicinos bankas“ (toliau – Finansų tarpininkas), kuris pasiūlė prie kiekvienos išduodamos paskolos prisidėti 50 proc. savo lėšų dalimi, todėl apjungus Programos ir Finansų tarpininko lėšas sudaryta galimybė suteikti paskolų už 15,196 mln. Eur sumą. Numatomas pasiekti svarto rodiklis, parodantis pritrauktą privataus kapitalo lėšų santykį su viešojo finansavimo dalimi, yra 2, o svarto rodiklis EŽŪFKP lėšoms – 2,35. Paskolos galutiniam naudotojams pagal sutartį su UAB „Medicinos bankas“ bus išduodamos iki 2023 m. spalio 14 d.

Per nuo 2021 m. gegužės 3 d. iki birželio 30 d. vykusį paraiškų surinkimą pagal KPP 4.1 priemonės veiklos sritį „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ NMA buvo pateiktos 138 paraiškos, kurių prašoma paramos suma yra 16 379 134,98 Eur lengvatinėms paskoloms ir 17 067 102,59 Eur investicinei paramai. Finansų tarpininko vertinimui iki 2021 m. gruodžio 31 d. buvo pateiktos 6

galutinių naudos gavėjų paraiškos lengvatinėms paskoloms pagal PRP finansinę priemonę gauti. Bendra iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos pateiktų ŽŪPGF įvertintų 5 paraiškų suma – 273,9 tūkst. Eur, vidutinė prašomos paskolos suma – 54,8 tūkst. Eur. Finansų tarpininkas iki 2021 m. pabaigos su galutiniais naudos gavėjais paskolų sutarčių nepasirašė.

Pagal PRP finansinės priemonės sąlygas KPP finansinių priemonių fondo valdytojui ir Finansų tarpininkui yra mokami valdymo mokesčiai: bazinis valdymo mokestis, kuris priklauso nuo paskolų teikimui skirtos sumos, ir valdymo mokestis, susijęs su veiklos rezultatais, t. y. priklausantis nuo galutiniams naudos gavėjams išskolintų PRP finansinės priemonės lėšų sumos. Per ataskaitinį laikotarpį KPP finansinių priemonių fondo valdytojui ŽŪPGF sumokėta bazinio valdymo mokesčio suma – 3 616,44 Eur. Finansų tarpininkui 2021 m. valdymo mokestis nemokėtas.

PRP finansinės priemonės įgyvendinimo stebėsenai yra nustatyti Programos stebėsenos rodikliai ir specialūs finansinės priemonės rodikliai. Planuojamos ir pasiektos rodiklių reikšmės pateiktos žemiau esančioje lentelėje. Išsamesni finansiniai duomenys apie PRP finansinės priemonės įgyvendinimą pateikti stebėsenos lentelėse 2 priede.

66 lentelė. Finansinės priemonės stebėsenos rodikliai

Rodiklis	Planuojamos pasiekti rodiklio reikšmės	Iki 2021 m. gruodžio 31 d. pasiektos rodiklio reikšmės
Programos lygmens stebėsenos rodikliai		
Žemės ūkio valdų, gaunančių paramą investicijoms į restruktūrizavimą ar modernizavimą, skaičius (2A tikslinė sritis)	100	0
Bendrosios viešosios išlaidos, Eur	16 000 000	8 000 000
Papildomi finansinės priemonės rodikliai		
Pritrauktos privačios (Finansų tarpininko) lėšos paskolų teikimui, Eur	Ne mažiau kaip 5 000 000	7 597 780
Pritrauktų privačių (Finansų tarpininko) lėšų dalis bendrose lėšose paskolų teikimui, proc.	Ne mažiau kaip 25 proc.	50 proc.
Sverto rodiklis EŽŪFKP lėšoms	1,6	2,35

5 PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO 2014–2021 M. VERTINIMO VEIKLŲ PLANO PERŽIŪRA

Programos įgyvendinimo vertinimai planuojami detaliuosiuose dvimečiuose vertinimo planuose. Iki 2021 m. pabaigos buvo parengti trys detalieji vertinimo planai: 2017–2018 m., 2019–2020 m. ir 2021–2022 m. Detaliuosiuose vertinimo planuose nurodomi tęstiniai (vykdomi) vertinimai bei planuojami vertinimai ir tyrimai. Planuojami vertinimai ir tyrimai skirstomi į tris kategorijas: privalomuosius vertinimus, vertinimus ir tyrimus, susijusius su stebėseną, ir papildomus teminius vertinimus ir tyrimus.

2017–2018 m. vertinimo planas buvo patvirtintas 2016 m. lapkričio 25 d. Jame suplanuoti 6 vertinimai³⁶, atlikti – 4 vertinimai. Vieną vertinimą³⁷ nuspręsta atlikti vėliau (jis numatytas 2019–2020 m. vertinimo plane), o kito vertinimo³⁸ atsisakyta (planuojama susijusius klausimus įtraukti į kitą vertinimą).

2019–2020 m. detalusis vertinimo planas patvirtintas 2019 m. balandžio 25 d. 2020 m. buvo atlikti trys 2019–2020 m. detaliojo vertinimo plano pakeitimai, kuriais daugiausiai buvo tikslinamos planuojamos viešųjų pirkimų datos ir vertinimų terminai. Paskutiniu metu, patvirtintu 2020 m. lapkričio 4 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-758, buvo atsisakyta teminio vertinimo „Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos indėlis skatinant žinių sklaidą ir inovacijas žemės ūkyje, miškininkystėje ir kaimo vietovėse“. Naujausioje 2019–2020 m. vertinimo plano redakcijoje buvo suplanuoti 8 vertinimai³⁹, iš kurių 2021 m. 4 jau buvo atlikti, dar 2 vykdomi, o 1⁴⁰ vertinimas dar nebuvo pradėtas.

2021–2022 m. vertinimo planas buvo patvirtintas 2021 m. sausio 21 d. (Žemės ūkio ministro įsakymo Nr. 3D-43). Jame suplanuoti 7 tęstiniai vertinimai, iš kurių 6 vertinimai yra atliekami⁴¹ arba jau atlikti⁴², ir 4 planuojami privalomi arba papildomi teminiai vertinimai bei tyrimai, iš kurių vienas⁴³ yra atliekamas. Detaliuosiuose vertinimo planuose suplanuotų vertinimų palyginimas pateiktas paveiksle žemiau.

---

³⁶ Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos įgyvendinimo 2014–2017 ir 2014–2018 metais vertinimas apima vertinimą 2014–2017 m. ir 2014–2018 m., todėl skaičiuojamas kaip du vertinimai.

³⁷ Tyrimas „Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos indėlis skatinant žinių sklaidą ir inovacijas žemės ūkyje, miškininkystėje ir kaimo vietovėse“.

³⁸ Tyrimas „Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos intervencijų poveikis paramos gavėjų sociodemografiniams rodikliams ir ūkių struktūrai“.

³⁹ Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos įgyvendinimo 2014–2019 ir 2014–2020 metais vertinimas apima vertinimą 2014–2019 m. ir 2014–2020 m.

⁴⁰ Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos priemonių įtaka didinant ūkių gyvybingumą ir visų tipų žemės ūkio veiklos konkurencingumą ir skatinant inovacines ūkių technologijas.

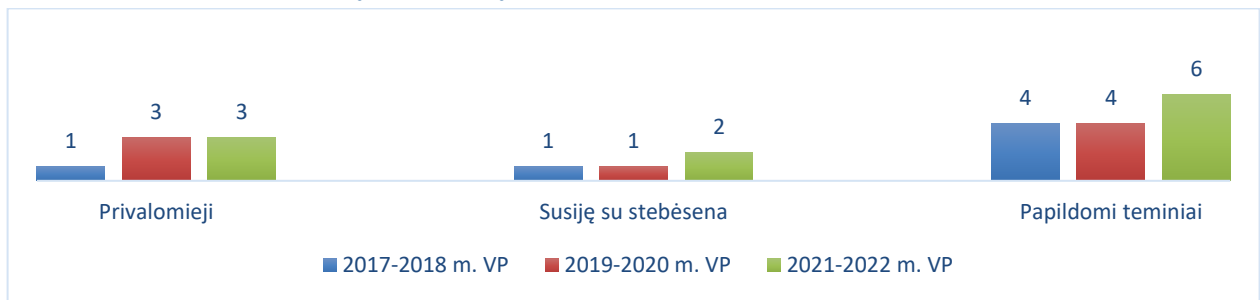
⁴¹ Lietuvos bendrosios žemės ūkio politikos po 2020 m. strateginio plano *ex ante* vertinimas ir finansinių priemonių išankstinis vertinimas, tyrimas „Biologinės įvairovės poveikio rodiklio „Paukščių populiacija žemės ūkio naudmenose“ 2020–2022 metais nustatymas ir biologinės įvairovės kaitos vertinimas.“

⁴² Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos įgyvendinimo 2014–2019 ir 2014–2020 metais vertinimas, Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos įtaka ekologiniam ūkininkavimui, Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos priemonės „LEADER programa“ įtaka skatinant socialinę įtrauktį, skurdo mažinimą ir ekonominę kaimo plėtrą 2014–2019 m.; Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos priemonių įtaka gerinant gyvenimo kokybę, skatinant socialinę įtrauktį, skurdo mažinimą ir ekonominę kaimo plėtrą.

⁴³ Privalomas vertinimas „Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos įgyvendinimo 2014–2021 ir 2014–2022 metais vertinimas“

3 paveikslas. Programos detaliųjų vertinimo planų 2017–2018 m., 2019–2020 m. ir 2021–2022 m. palyginimas: suplanuotų vertinimų skaičius

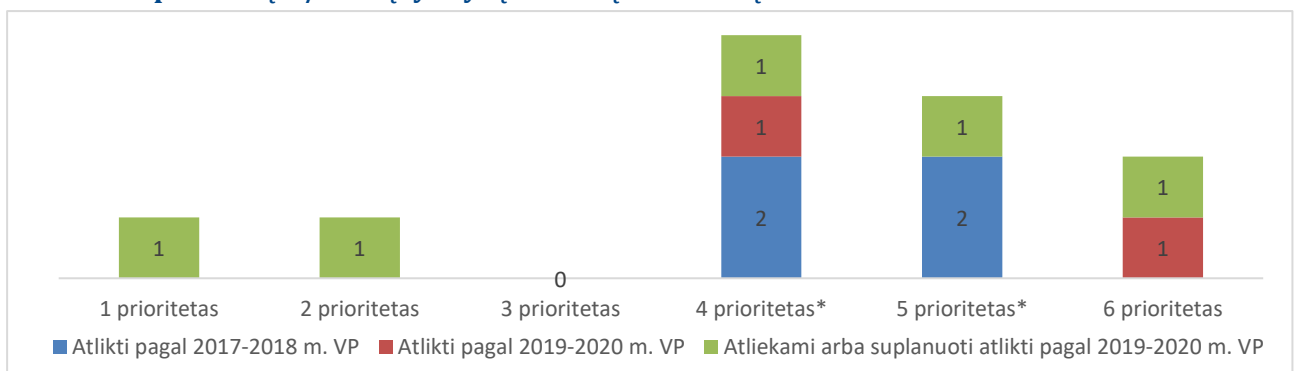
Šaltinis. Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos detalieji 2017–2018 m., 2019–2020 m. ir 2021–2022 m. vertinimo planai

2021–2022 m. vertinimo plane kaip ir ankstesniais metais (ankstesnių metų vertinimo planai detalieji aptarti KPP įgyvendinimo 2014–2020 m. ataskaitoje) dominuoja teminiai vertinimai, susiję su socialiniais ir ekonominiais Programos įgyvendinimo aspektais. Plane dauguma numatytų vertinimų persikelia iš ankstesnių vertinimo planų, planuojamas tik vienas naujas teminis vertinimas – Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos M10 priemonės „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ efektyvumo vertinimas, kuris siejasi su aplinkosaugai skirtais 4 ir 5 prioritetais. Dalis teminių vertinimų 2022 m. balandžio pab. buvo dar nepradėti⁴⁴. 2021 m. pabaigoje buvo sudaryta sutartis dėl vertinimo „Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos priemonių įtaka didinant ūkių gyvybingumą ir visų tipų žemės ūkio veiklos konkurencingumą ir skatinant inovacines ūkių technologijas“, tačiau vertinimas dar nebuvo atliktas.

2021–2022 m. vertinimo plane suplanuota daugiau vertinimų nei ankstesniuose vertinimo planuose, kadangi ruošiamasi vieno programinio laikotarpio pabaigai ir rengiamasi kitam – 2023–2027 m. programiniam laikotarpiui,

Pastebėtina, kad atlikti ir (arba) suplanuoti vertinimai apima visus ES kaimo plėtros prioritetus, išskyrus 3-ąjį prioritetą „Skatinti maisto tiekimo grandinės organizavimą, įskaitant žemės ūkio produktų perdirbimą ir rinkodarą, gyvūnų gerovę ir rizikos valdymą žemės ūkyje“, kurio priemonių įgyvendinimo pažanga iki šiol buvo nedidelė (žr. paveikslą žemiau).

4 paveikslas. Programos detaliųjų vertinimo planuose 2017–2018 m., 2019–2020 m. ir 2021–2022 m. suplanuotų ir/arba įvykdytų teminių vertinimų skaičius

* Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos M10 priemonės „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ efektyvumo vertinimas, tyrimai „Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos įtakos gamtinei aplinkai analizė ir aplinkosauginių rodiklių identifikavimas 2016–2018 metais“ ir „Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020

⁴⁴ Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos priemonių įtaka didinant ūkių gyvybingumą ir visų tipų žemės ūkio veiklos konkurencingumą ir skatinant inovacines ūkių technologijas, Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonių, skirtų inovacijų, bendradarbiavimo ir žinių vystymui, efektyvumo vertinimas, Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos M10 priemonės „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ efektyvumo vertinimas.

metų programos indėlis mažinant neigiamą žemės ūkio poveikį klimato kaitai“ paveiksle nurodomi dukart: prie 4 ir 5 prioriteto.

Šaltinis. Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos detalieji 2017–2018 m., 2019–2020 m. ir 2021–2022 m. vertinimo planai

Ateityje tikslinga numatyti bent vieną su trečiuoju prioritetu susijusių intervencijų vertinimą Programos priemonės ar veiklos srities lygiu (2020 m. buvo atliktas tyrimas „Fiksuoto metinio paramos dydžio dėl Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos priemonės „Žemės ūkio produktų ir maisto produktų kokybės sistemos“ apskaičiavimo tyrimas“, tačiau šio tyrimo tikslas buvo apskaičiuoti tinkamas finansuoti išlaidas ir fiksuotą metinį paramos dydį pagal Europos Sąjungos ir nacionalines kokybės sistemas, o ne įvertinti priemonės poveikį). Su tuo susijusi ir bendresnė rekomendacija planuojamus teminius vertinimus susieti su konkrečiomis Programos priemonėmis ir (arba) veiklos sritimis, tokiu būdu sudarant galimybes visapusiškiau įvertinti tam tikrų intervencijų įgyvendinimą ir poveikį (pavyzdžiui, tų, kurioms skiriama daugiausiai lėšų; tų, kurių įgyvendinimo metu kyla didesnių sunkumų ir priežastys nėra aiškios; tų, kurios yra naujos arba svarbios strategiškai). Geru pavyzdžiu laikytinas 2021–2022 m. vertinimo plane suplanuotas M10 priemonės „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ efektyvumo vertinimas. Atsižvelgiant į tai, kad 2021 m. keitėsi 4 ir 5 prioritetų tikslo rodiklių apskaičiavimo metodika (numatyta, kad rodikliai apskaičiuojami tik pagal tiesiogiai prie konkrečių prioritetų tikslinių sričių prisidedančių priemonės veiklos sričių paremtus plotus), labai svarbu, kad atliekant vertinimą būtų įvertintas ir netiesiogiai prie prioritetų ir jų tikslinių sričių prisidedančios priemonės M10 veiklos sričių poveikis.

Planuojant teminius vertinimus, svarbu, kad būtų išlaikytas balansas tarp vertinimo biudžeto ir apimties. Programos priemonių ar veiklos sričių lygiu atliekami vertinimai turėtų būti orientuoti į mažesnę skaičių konkrečių klausimų, prioritetą teikiant grynojo poveikio vertinimui taikant tinkamus poveikio vertinimo metodus (pavyzdžiui, kontrafaktinį poveikio vertinimą). Ateityje taip pat tikslinga inicijuoti daugiau konkrečioms intervencijoms (pavyzdžiui, parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui) skirtų kontrafaktinių poveikio vertinimų (kartu sprendžiant mikro lygmens ŪADT duomenų prieinamumo ir susiejimo su NMA duomenimis klausimą). Atskirų Programos priemonių ar veiklos sričių lygiu atliekami teminiai vertinimai sudarytų galimybes vertinimų rezultatus plačiau naudoti ne tik atsiskaitymui, bet ir intervencijų turinio bei įgyvendinimo tobulinimui.

Planuojant su stebėseną susijusius vertinimus tikslinga numatyti vertinimų, kuriuose būtų analizuojamos galimos rodiklių⁴⁵ reikšmių skaičiavimo alternatyvos, atsižvelgiant į rodiklių pobūdį ir duomenų prieinamumą. Tokie vertinimai ypač aktualūs programavimo metu (pavyzdžiui, nustatant, kiek projektų, kuriais investuojama į žemės ūkių valdų modernizavimą, diegia inovacijas arba skaitmeninimo sprendimus), kadangi įvertinus duomenų prieinamumą ir galimas rodiklių reikšmių skaičiavimo alternatyvas galima nustatyti pradines rodiklių reikšmes ir parengti šalies kontekstui (turimiems duomenų šaltiniams, naudojamoms informacinėms sistemoms, paraiškų formoms ir pan.) adaptuotas rodiklių reikšmių skaičiavimo metodikas, tokiu būdu užtikrinant rodiklio reikšmių palyginamumą per visą programavimo laikotarpį ar kelis laikotarpius (kai stebėsenai naudojamas tas pats rodiklis).

Rekomenduojama atlikti horizontalų vertinimą, kurio metu būtų įvertintas naudojamų rodiklių rinkinio pakankamumas BŽŪP tikslų pasiekimui matuoti. Jo metu galėtų būti nustatytas strateginių tikslų nacionalinių programavimo dokumentų (NPP, plėtros programų ir pan.) ir ES lygiu (pavyzdžiui, strategija „Nuo ūkio iki stalo“, 2030 m. ES biologinės įvairovės strategija, „Ilgalaikė kaimo vietovių vizija“) įgyvendinimui stebėti aktualių rodiklių sąrašas ir jų suderinamumas su KP priemonių stebėsenai planuojamų naudoti informacinėse sistemose (duomenų bazėse) saugomos informacijos rinkiniais. Atsižvelgiant į tai, kad 2023–2027 m. BŽŪP Strateginis planas apims ne tik kaimo plėtrą, bet ir BŽŪP I ramsčio intervencijas, būtų taip pat naudinga nustatyti galimus iššūkius, kilsiančius vykdant

⁴⁵ Referuojama ne tik į ES lygiu reglamentuose nustatytus rodiklius, bet ir į nacionalinius rodiklius, kurie galėtų būti svarbūs, matuojant priemonės efektyvumą, ir kurių stebėseną leistų palyginti žemės ūkio srityje įgyvendinamas priemones tarpusavyje ir su panašiomis priemonėmis, įgyvendinamomis kitose srityse.

konsoliduotą SP įgyvendinimo stebėseną, ir galimus jų sprendimo būdus, siekiant mažinti stebėseną vykdančių institucijų administracinę naštą.

6 IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Atlikus KPP 2014–2020 m. 2014–2021 metų įgyvendinimo pažangos analizę, pateikiamos šios išvados ir pasiūlymai dėl tolimesnio Programos ir atskirų priemonių įgyvendinimo bei jų pažangos stebėsenos ir vertinimo.

P/TS	Išvados	Rekomendacijos
-	<p>Bendras Programos finansinis įgyvendinimas yra gana aukštas (išmokėta 66 proc. visų skirtų lėšų, o EK deklaruota 59 proc. visų skirtų lėšų) ypač atsižvelgiant į tai, kad su paskutiniu Programos pakeitimu (patvirtintu 2021-11-10 EK sprendimu Nr. C(2021) 8219), atsižvelgiant į 2020-12-23 patvirtintą Pereinamojo laikotarpio reglamentą (ES) 2020/2220, Programai reikšmingai padidintas skiriamas finansavimas – papildomai buvo skirta 434,2 mln. Eur EŽŪFKP, 139,9 mln. Eur EURI ir 98,23 mln. Eur nacionalinio finansavimo lėšų – bei Programos įgyvendinimas pratęstas dvejais metais – iki 2025 m.</p> <p>Atskirų tikslinių sričių ir priemonių finansinis įgyvendinimo lygis reikšmingai skiriasi. Laikyta, kad tikslinių sričių ir priemonių finansinis įgyvendinimo lygis (vertinant pagal baigtiems projektams išmokėtas ir EK deklaruotas lėšas) yra aukštas, jeigu jis viršija bendrą KPP įgyvendinimo lygį (59 proc.), vidutinis – jeigu įgyvendinimo lygis svyruoja nuo 40 iki 59 proc., ribotas – nuo 20 iki 39 proc. Jeigu lygis yra mažesnis nei 20 proc., pagrįstai laikytina, kad tikslinės srities ar priemonės įgyvendinimui kyla rizika.</p> <p>2021 m. stebimas daugelio priemonių ir tikslinių sričių finansinio įgyvendinimo lygio mažėjimas, nulemtas reikšmingai Programai padidinto finansavimo Pereinamuoju laikotarpiu. Dalies tikslo rodiklių pasiekimo lygis taip pat sumažėjo, nes buvo padidintos 2025 m. siektinos reikšmės.</p>	-
P1	<p>2014–2021 m. patvirtinta beveik 35,4 mln. Eur lėšų, kurios sudarė 52 proc. viso Programoje prioritetui numatyto finansavimo, išmokėta 26,3 mln. Eur lėšų, kurios sudarė 39 proc. prioritetui skirto finansavimo. EK deklaruota beveik 22,4 mln. Eur, o tai sudarė 33 proc. viso prioritetui skirto finansavimo. Finansinis prioriteto įgyvendinimo lygis – ribotas.</p>	-
1A	<p>Šiai tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 52 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, o išmokėta – 39, EK deklaruota – 33 proc. Tikslinės srities pažanga laikoma ribota, tačiau įvertintus patvirtintos paramos dalį, tikėtina, kad įgyvendinus projektus, įgyvendinimo lygis išaugs. Vertinant 1A srities tikslo rodiklio pažangą iki 2021 m. pabaigos pasiekta tikslo rodiklio T1 reikšmė buvo 0,8 proc. Lyginant su 2025 m. suplanuota reikšme, pasiekta 33 proc. suplanuoto tikslo. Būtina atsižvelgti į tai, kad tikslinės srities įgyvendinimui 2021 metais, kaip ir</p>	-

	2020 m., neigiamos įtakos turėjo dėl COVID-19 šalyje paskelbtas karantinas.	
1B	<p>Šiai tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 39 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, išmokėta – 31 proc., EK deklaruota – 28 proc. Šios tikslinės srities pažanga yra ribota, tačiau įvertintus patvirtintos paramos dalį, bei tai, kad 2021 m. buvo gautos 22 naujos galimybių studijos (kurias patvirtinus bus galima teikti paraišką dėl projekto įgyvendinimo) pagal 16.1 veiklos sritį, tikėtina, kad įgyvendinimo lygis išaugs. Iki 2021 m. pabaigos įgyvendinant priemonę M16 buvo paremti 26 bendradarbiavimo veiksmai, kuriais paremta EIP veiklos grupių veikla bei įgyvendinti 79 kiti bendradarbiavimo veiksmai, iš kurių 72 projektai buvo įgyvendinti pagal 16.3 veiklos sritį „Parama smulkių ūkio subjektų bendradarbiavimui“ ir 7 pagal 16.4 veiklos sritį „Parama trumpoms tiekimo grandinėms ir vietos rinkoms skatinti vietos lygmeniu“. Apibendrinus, iki 2021 m. pabaigos pasiekta 40 proc. 2025 m. siektinos tikslo rodiklio (T2) reikšmės. Tikslo įgyvendinimas yra didesnis nei finansinis priemonės įgyvendinimas, tai vertintina teigiamai.</p> <p>2021 m. taip pat buvo atlikti 16.4 veiklos srities pakeitimai ir pradėti remti projektai, kuriais remiamas trumpųjų tiekimo grandinių, orientuotų į žemės ūkio ir maisto produktų tiekimą į realizavimo vietas, įskaitant maisto produktų saugojimo ir laikymo būtiną įrangą, viešąsias paslaugas teikiančioms įstaigoms ar įmonėms, kūrimas ir kuriais remiamas logistikos centrų kūrimas. 2021 m. buvo paskelbti du paraiškų rinkimo kvietimai, kurių metu gauta 16 paraiškų (1 iš jų regioninio logistikos centro kūrimui).</p>	-
1C	<p>Šiai tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 80 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, o išmokėta ir EK deklaruota EK – 45 proc. Finansinis TS įgyvendinimo lygis yra vidutinis, tačiau įvertintus patvirtintos paramos dalį, tikėtina, kad bus panaudota visa tikslinei sričiai skirta parama. Iki 2021 m. pabaigos bendras mokymuose dalyvavusiųjų skaičius buvo 24 081, o tai sudarė tik 16 proc. 2025 m. numatyto tikslo (T3). Lyginant su 2020 m. pažangos ataskaitos duomenimis, mokymų dalyvių skaičius išaugo 2 261 dalyviu. Finansinis TS įgyvendinimo lygis yra ženkliai didesnis nei tikslo rodiklio įgyvendinimo lygis, o tai rodo, kad yra didelė rizika, jog tikslo rodiklis gali būti nepasiektas.</p> <p>Mažesnę nei planuota mokymų dalyvių skaičių galėjo lemti tai, kad mokymai ne visada atitiko esamus ūkininkų poreikius – mokymai buvo teoriniai, trūko praktinių užsiėmimų, po kurių ūkininkams būtų lengviau pritaikyti įgytas žinias savo ūkyje. Pastebima, kad mokymų temos buvo daugiau bendresnės, o ne konkrečios, susijusios su ūkininkams aktualiomis problemomis.</p>	Ateityje organizuojant mokymus ir parenkant mokymų temas tikslinga vykdyti konsultacijas su ūkininkais ar jų asociacijomis siekiant nustatyti temas, kurios būtų aktualiausios ir reikalingiausios ūkininkams, taip pat labai svarbu užtikrinti, kad mokymai būtų praktiniai – orientuoti į tai, kad įgytas žinias būtų galima pritaikyti praktikoje.
P2	2014–2021 m. patvirtinta beveik 758,1 mln. Eur lėšų, kurios sudarė 69 proc. nuo viso Programoje prioritetui skirto finansavimo, išmokėta parama siekė 649,9 mln. Eur	-

	(59 proc. prioritetui skirto finansavimo), o baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota beveik 571,4 mln. Eur (52 proc. prioritetui skirto finansavimo). Finansinis prioriteto įgyvendinimo lygis yra 7 proc. punktais mažesnis nei Programos įgyvendinimo lygis.	
2A	Šiai tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 68 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, išmokėta parama – 58 proc., o baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota – 53 proc. Finansinis TS įgyvendinimo lygis yra vidutinis. Mažiausias pasiekimas (22 proc.) pagal šią TS stebimas pagal M21. Vertinant 2A tikslo rodiklio (T4) pasiekimą, iki 2021 m. pabaigos paramą gavusių valdų procentinė dalis sudarė 2,17 proc. visų Lietuvoje registruotų žemės ūkio valdų, todėl 2014–2021 m. buvo pasiekta 75 proc. suplanuotos rodiklio reikšmės. Išmokėtos paramos ir tikslo rodiklio pasiekimo santykis rodo, kad išmokėjus paramą bus pasiekta ir, tikėtina, viršyta tikslo rodiklio siektina reikšmė.	-
2B	Šiai tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 82 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, išmokėta parama – 74 proc., o baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota – 46 proc. Finansinis TS įgyvendinimo lygis pagal išmokėtas ir EK deklaruotas lėšas yra vidutinis, tačiau jau patvirtinta daugiau nei 80 proc. tikslinei sričiai skirtų lėšų. Vertinant tikslinės srities tikslo rodiklio (T5) pasiekimą, 2021 m. žemės ūkio valdų, gavusių jauniems ūkininkams skirtų investicijų, procentinė dalis sudarė 0,54 proc. visų Lietuvoje registruotų žemės ūkio valdų, o tai reiškia, jog 2014–2021 m. periodu buvo pasiekta 46 proc. suplanuotos rodiklio reikšmės. Specialiųjų rodiklių analizė rodo, kad, geriausi pasiekimai stebimi daržininkystės ir uogininkystės ūkiuose (numatyta siektina reikšmė buvo visiškai įgyvendinta ir stipriai viršyta). Planuojant tikslus nebuvo tikėtasi tokio aktyvaus šių tipų ūkių susidomėjimo. Mažiausiu mastu rodiklis įgyvendintas paramą gavusių ūkių augalininkystės sektoriuje. Išmokėtos ir EK deklaruotos paramos ir tikslo rodiklio pasiekimo santykis rodo, kad išmokėjus paramą bus pasiektas ir tikslo rodiklis.	-
2C	Šiai tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 56 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, o baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota – 39 proc. Finansinis TS įgyvendinimo lygis yra ribotas. Tam tikrą įtaką naujoms investicijoms į miškų ūkio modernizavimą bei ekonominės vertės didinimą galėjo turėti dar nepasibaigusi COVID 19 pandemija bei su tuo susijęs ekonominės situacijos neapibrėžtumas. Iki 2021 m. pabaigos buvo sukurtos 206 naujos darbo vieta ir tikslo rodiklio įgyvendinimo lygis siekė 111 proc. Nors tikslo rodiklis 2021 m. buvo padidintas nuo 120 iki 185 darbo vietų, įvertinus paramos išmokėjimo lygį, tikslo rodiklio pasiekimo lygis vis tiek išlieka aukštesnis. Tai rodo, kad pasirinktas neambicingas tikslas.	-

P3	2014 – 2021 m. patvirtinta beveik 96,6 mln. Eur, kurie sudarė beveik 59 proc. nuo viso Programoje prioritetui numatyto finansavimo, išmokėta – 67,5 mln. Eur, kurie sudarė 41 proc. prioritetui numatyto finansavimo. Baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota 59,4 mln. Eur, o tai sudarė 36 proc. nuo visos prioritetui skirtos paramos. Finansinis prioriteto įgyvendinimo lygis yra ribotas.	-
3A	<p>Šiai tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 59 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, išmokėta – 39 proc., baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota – 33 proc. Finansinis TS įgyvendinimo lygis yra ribotas. Pagal šią TS mažiausia pažanga pasiekta pagal priemones M02, M09 ir 16.4 veiklos sritį. Priemonei M02 išmokėtų lėšų suma sudarė 1 proc. nuo skirtos paramos, ir, palyginti su 2020 m., liko nepakitusi, tai rodo, kad konsultacijos temomis, susijusiomis su 3A TS, paramos gavėjams nėra aktualios. Pagal M09 priemonę parama buvo išmokėta dviem gamintojų organizacijoms, dar su viena gamintojų organizacija pasirašyta sutartis, todėl, įvertinus patvirtintą paramą tikėtina, kad priemonė bus įgyvendinta sėkmingai. Kaip buvo minėta (1B TS išvadose) 2021 m. buvo atlikti 16.4 veiklos srities pakeitimai, todėl tikėtina, kad susidomėjimas priemone ir jos įgyvendinimo lygis išaugs (2021 m. buvo gauta 16 paraiškų, tačiau jos per 2021 m. dar nebuvo spėtos įvertinti).</p> <p>Per 2021 m. buvo paremtos 333 žemės ūkio valdos, dalyvaujančios kokybės sistemose, o tai sudarė 0,17 proc. visų Lietuvoje registruotų žemės ūkio valdų skaičiaus, todėl 2021 m. buvo pasiekta 67 proc. 3A tikslo rodiklio (T6).</p>	<p>Atsižvelgiant į tai, kad priemonei M02 išmokėtų lėšų suma sudarė 1 proc. nuo skirtos paramos, ir, palyginti su 2020 m., liko nepakitusi, siūlome papildomai įvertinti, dėl kokių priežasčių paramos gavėjai nesinaudoja galimybe gauti konsultacijas, susijusias su 3A TS. Ši rekomendacija yra susijusi ir su Programos įgyvendinimo vertinimo veiklų peržiūros dalyje pateikta rekomendacija suplanuoti vertinimą, kuriuo būtų vertinamos intervencijos, prisidedančios prie trečiojo prioriteto įgyvendinimo.</p> <p>Atsižvelgiant į tai, kad Programos įgyvendinimas eina į pabaigą taip pat siūlome apsvarstyti galimybę nepanaudotas lėšas pagal priemonę M02, skirtas 3A TS, perskirstyti toms tikslinėms sritims, pagal kurias stebimas didesnis poreikis konsultacijoms (pvz., 2A TS, 2B TS, P4)</p>
3B	Šiai tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 59 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, išmokėta – 54 proc., o baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota – 52 proc. Finansinis TS įgyvendinimo lygis yra vidutinis. Būtina atkreipti dėmesį, kad M05 priemonė pradėta įgyvendinti tik 2020 m. Siekiant efektyvesnio priemonės įgyvendinimo, po konsultacijų su socialiniais partneriais, 2021 m. buvo atliktas priemonės keitimas, kuriuo padidintos didžiausios paramos sumos projektui iki 100 tūkst. Eur arba iki 300 tūkst. Eur (tuo atveju kai įsigyjamas turtas gali būti naudojamas daugiau negu vienoje to paties paramos gavėjo ūkiniuose gyvūnų laikymo vietoje). Taip pat padidinta paramos suma pareiškėjui ir susijusiems asmenims iki 600 tūkst. Eur 2021 m. ir vėlesniais metais pateiktoms paraiškoms pagal šią priemonę visas ūkiniuose gyvūnų laikymo vietas kartu sudėjus. Iki 2021 m. pabaigos pagal priemonę pasiektas nedidelis įgyvendinimo lygis (patvirtinta 37 proc. skirtos paramos, o išmokėta ir EK deklaruota – 12 proc.).	Siekiant sėkmingai įgyvendinti M05 priemonę ir atsižvelgiant į tai, kad priemonė yra gana nauja, o 2021 m. buvo atlikti jos keitimai, siūloma užtikrinti pakankamą priemonės viešinimą akcentuojant jos naudą siekiant sumažinti gyvuliams ypatingai pavojingų infekcinių susirgimų (ypač Afrikinio kiaulių maro ir paukščių gripo) riziką ir galimus nuostolius. Viešinant siūlome pasitelkti sėkmingai įgyvendintų projektų pavyzdžius.

	2014 – 2021 m. paramą pagal M17 draudimo įmokoms gavo 1 422 ūkio valdos, kurios sudarė 0,71 proc. visų žemės valdų ir buvo pasiekta 97 proc. tikslo rodiklio (T7).	
P4	2014 – 2021 m. patvirtinta 746 mln. Eur lėšų, kurios sudarė 82 proc. nuo viso Programoje prioritetui numatyto finansavimo, o išmokėta – 81 proc., EK deklaruota beveik 73 proc. Finansinis prioriteto įgyvendinimo lygis yra aukštas. Pagal šį prioritetą iš 4 numatytų tikslo rodiklių, 1 (T8) reikšmė jau pasiekta ir viršyta. T9 rodiklio pasiekimo lygis yra 57 proc., T10 rodiklio pasiekimo lygis – 39 proc., o T12 – beveik 88 proc. Didžiausia rizika kyla dėl T10 rodiklio „Žemės ūkio paskirties žemės ploto, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su vandentvarkos gerinimu, procentinė dalis“ pasiekimo. Prie T10 tikslo tiesiogiai prisideda tik 2 10.1 veiklos srities veiklos 10.1.7. „Vandens telkinių apsauga nuo taršos ir dirvos erozijos ariamoje žemėje“ ir 10.1.9. „Rizikos vandens telkinių būklės gerinimas“.	Išlieka aktuali ankstesniais metais teikta rekomendacija, susijusi su tikslo rodiklio T10 siektinos reikšmės pasiekimu. Atsižvelgiant į tai, kad pagal prie T10 tikslo rodiklio pasiekimo tiesiogiai prisidedančią veiklą 10.1.7 „Vandens telkinių apsauga nuo taršos ir dirvos erozijos ariamoje žemėje“ paremtas labai mažas plotas (2021 m. paremtas plotas yra 21,6 ha, o 2020 m. buvo – 7,33 ha, kai kasmet pagal veiklą siekiama paremti 10 tūkst.), rekomenduojama peržiūrėti, ar mokama išmoka yra pakankama atsižvelgiant į ūkininko patiriamus nuostolius dėl ploto, kuriame vykdomas vandentvarkos gerinimas (daugiametėmis žolėmis apsėjama vandens telkinio apsaugos juosta) ir įvertinti galimybę išmoką padidinti. Taip pat siekiant padidinti potencialių pareiškėjų sąmoningumą ir susidomėjimą veiklomis, prisidedančiomis prie vandentvarkos gerinimo, būtina apsvarstyti galimybes vykdyti aktyvesnę veiklą viešinimą akcentuojant jų svarbą siekiant aplinkosauginių tikslų.
P4-P5	2021 m. Programos keitimu (patvirtintu Europos Komisijos 2021-11-10 sprendimu Nr. C(2021) 8219), buvo atnaujintos ketvirtojo ir penktojo tikslų rodiklių siektinos reikšmės. Rodiklių siektinos reikšmės atnaujintos atsižvelgiant į po EK išaiškinimų pakeistą rodiklių apskaičiavimo metodiką, nes netiesiogiai prisidedančių veiklų indėlis neturėtų būti įtrauktas į Programoje suplanuotų tikslo rodiklių reikšmes, bet turėtų būti nustatomas atliekant vertinimus.	Atsižvelgiant į pasikeitusią ketvirtojo ir penktojo tikslo rodiklių apskaičiavimo metodiką, pagal kurią tikslo rodikliu skaičiuojami paremti plotai tik pagal tiesiogiai prie tikslo rodiklių pasiekimo prisidedančias priemones ir jų veiklos sritis, būtina užtikrinti, kad atskirais teminiais vertinimais būtų įvertintas netiesiogiai prisidedančių priemonių indėlis. Svarbu užtikrinti, kad į šiuos pakeitimus būtų atsižvelgta atliekant suplanuotą priemonės M10 vertinimą.
P5	2014 – 2021 m. patvirtinta 73,5 mln. Eur lėšų, kurios sudarė 58 proc. nuo viso Programoje prioritetui numatyto finansavimo, išmokėta ir EK deklaruota beveik 58,2 mln.	-

	<p>Eur, o tai sudarė 46 proc. nuo visos prioritetui skirtos paramos. Finansinis prioriteto įgyvendinimo lygis yra vidutinis.</p>	
5C	<p>Šiai tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 64 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, o išmokėta ir EK deklaruota – tik 13 proc. Finansinis TS įgyvendinimo lygis yra mažiausias iš visų tikslinių sričių. Pagal M06 veiklą 6.4.2 „Parama biodujų gamybai iš atsinaujinančių energijos šaltinių“ įgyvendintas tik vienas projektas (didžioji dalis ankstesnių paramos gavėjų po sutarties pasirašymo, jas nutraukė). Tikėtina, kad Lietuvos kontekste parama veiklai būtų patrauklesnė, jei ja galėtų pasinaudoti didžiosios įmonės, tačiau Reglamente (1305/2013 19 str.) nustatyta, kad paramos gavėjais gali būti asmenys, atitinkantys labai mažų ir mažų įmonių statusą. Mažiems ūkio subjektams ši parama ekonomiškai neefektyvi. Šios tikslinės srities tikslo rodiklio T16 siektina reikšmė pasiekta 13 proc. apimtimi. Visgi, būtina atkreipti dėmesį, kad 2021 m. buvo pasirašytos sutartys dėl dar 4 projektų įgyvendinimo. Įvertinus tai, tikslinės srities įgyvendinimo lygis išaugtų, tačiau siekiami tikslai nebūtų pasiekti pilna apimtimi.</p>	<p>5C tikslinei sričiai yra numatyta specialusis (konkretus) produkto rodiklis „SO09. Paremtų biodujų gamybai iš atsinaujinančių energijos šaltinių projektų skaičius (M06.4.2)“, šis rodiklis sutampa su Programoje numatytu ir bendroje stebėsenos sistemoje fiksuojamu M06 priemonės produkto rodikliu O3. „Paremtų veiksmų skaičius“, tad nėra prasminga matuoti tokį rodiklį. Ateityje (naujuoju programavimo laikotarpiu) numatant nacionalinius rodiklius, svarbu tinkamai įvertinti, ar numatyti rodikliai turės pridėtinės vertės ir leis įvertinti pažangą kitais pjūviais nei numatyti bendrieji stebėsenos rodikliai.</p>
5D	<p>Šiai tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 38 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, o išmokėta ir EK deklaruota – 36 proc. Šios tikslinės srities įgyvendinimo pažanga yra ribota. Mažiausias įgyvendinimo lygis (5 proc.) pasiektas pagal veiklos sritį 16.3 „Parama smulkių ūkio subjektų bendradarbiavimui“. 2021 m. pasiekta T18 tikslo rodiklio reikšmė – 1,57 proc. kuri nurodo, jog 2021 m. buvo paremta tokia žemės ploto dalis, kurioje mažinamas žemės ūkyje išmetamas ŠESD ir amoniako kiekis. Lyginant 2025 m. suplanuotą rodiklio reikšmę su pasiekta, pastebėtina, kad 2021 m. buvo pasiekta 61,5 proc. suplanuotos rodiklio reikšmės.</p>	<p>Atsižvelgiant į mažesnę pareiškėjų susidomėjimą šia sritimi būtina apvarstyti galimybes vykdyti aktyvesnę veiklos sričių, prisidedančių prie šios tikslinės srities viešinimą. Taip pat, atsižvelgiant į tai, kad Programos įgyvendinimas eina į pabaigą siūlome apvarstyti galimybę nepanaudotas lėšas pagal veiklos sritį 16.3, skirtas 5D TS, perskirstyti toms tikslinėms sritims, pagal kurias stebimas didesnis poreikis (pvz., 2A TS).</p>
5E	<p>Šiai tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 65 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, o išmokėta ir EK deklaruota – 55 proc. Finansinis TS įgyvendinimo lygis yra vidutinis. 2021 m. buvo paremtas 62 288,7 ha žemės ūkio ir miškininkystės paskirties žemės plotas, kuriame prisidedama prie anglies dioksido sekvestracijos ir išlaikymo, sudarė 1,25 proc. viso Lietuvoje registruoto žemės ūkio ir miškininkystės paskirties žemės ploto. Pažymėtina, jog 2021 m. rodiklis viršija 2025 m. siektiną tikslo (T19) reikšmę. Šio rodiklio tikslas buvo pasiektas jau 2018 m. Tai rodo neambicingą tikslą, nes tikslo rodiklis pasiektas, o finansinė pažanga siekė 55 proc.</p>	-
6P	<p>2014–2021 m. patvirtinta beveik 318,7 mln. Eur lėšų, kurie sudarė 89 proc. nuo viso Programoje prioritetui skirtos finansavimo, išmokėta parama siekė 219,8 mln. Eur ir sudarė 61 proc. prioritetui skirtos finansavimo, o baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota 161,2 mln. Eur, o tai sudarė 45 proc. nuo visos prioritetui skirtos</p>	-

	paramos. Finansinis prioriteto įgyvendinimo lygis yra vidutinis.	
6A	<p>Šiai tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 75 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, išmokėta – 61 proc., baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota – 29 proc. Atsižvelgiant į patvirtintos paramos sumą bei visas išmokėtas lėšas (įskaitant avansus), sėkmingai įgyvendinus projektus, įgyvendinimo lygis turėtų išaugti. 2014–2021 m. įgyvendintuose projektuose buvo sukurta 1 730 darbo vietų, 1 004 darbo vietomis daugiau nei 2020 m., ir tai sudarė 58 proc. siektino tikslo. Išmokėtos ir EK deklaruotos paramos ir tikslo rodiklio pasiekimo santykis rodo, kad išmokėjus paramą bus pasiekta ir, tikėtina, viršyta tikslo rodiklio siektina reikšmė.</p>	-
6B	<p>Šiai tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 98 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, išmokėta – 66, baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota – 55 proc., todėl finansinis TS įgyvendinimo lygis yra vidutinis.</p> <p>M07 priemonė įgyvendinama gana sėkmingai, o šios priemonės asbestinių stogų dangos keitimo veiklos sritis, kaip įprastai, sulaukia didelio pareiškėjų susidomėjimo.</p> <p>M19 priemonė įgyvendinama gana nuosekliai ir sklandžiai, tačiau projektų įgyvendinimo tempą lėtina situacija dėl COVID-19 (šalyje paskelbtas karantinas, susirgimai, išaugusios kainos, ilgi prekių bei paslaugų terminai). Dar vienas svarbus veiksnys – laikotarpio pabaiga, o tai reiškia, kad lieka mažiau lėšų projektams, todėl padaugėja skundų dėl projektų, kurie atmetami dėl lėšų trūkumo.</p> <p>2 iš trijų šios srities tikslinių rodiklių jau pasiekti (T21 ir T22). 2021 m. buvo pasiekta 77 proc. rodiklio T23 „Sukurtos darbo vietos įgyvendinant remiamus projektus“, kuris yra susietas su priemonės M19 „LEADER programa“ įgyvendinimu, reikšmės (iki 2021 m. pabaigos dėl baigtų įgyvendinti vietos projektų buvo sukurtos 848 naujos darbo vietos). Atsižvelgiant į tai, kad M19 priemonės finansinio įgyvendinimo lygis (pagal EK deklaruotas lėšas) siekė 39 proc., tikėtina, kad įgyvendinus numatytus projektus, tikslo rodiklis bus pasiektas.</p>	-
6C	<p>Šiai tikslinei sričiai patvirtina ir išmokėta suma siekė 100 proc. 2019 m. buvo užbaigtas pagal 7.3 veiklos sritį vykdomas plačiajuosčio ryšio infrastruktūrai gerinti skirtas projektas ir pasiektas bei 2 kartus viršytas tikslo rodiklis, todėl ši tikslinė sritis yra sėkmingai įgyvendinta.</p>	-
-	<p>Veiklos rezultatų plano įgyvendino rodikliai rodo, kad 2 ir 4 prioritetai įgyvendinami sėkmingai ir beveik nekyla grėsmių (išskyrus pagal ketvirtąjį prioritetą paremto ploto tikslą), kad šių prioritetų tikslai nebus pasiekti. 3 ir 5 prioritetą įgyvendinamas vidutiniškai sėkmingai ir yra rizika, kad dalis šių prioritetų tikslų gali būti neįgyvendinti. 6 prioriteto įgyvendinimas yra išskirtinis</p>	<p>Atsižvelgiant į tai, kad KPP 7.2 dalyje nurodytos rodiklių „Veiksmų, kuriems skiriama parama investicijoms, skaičius (žemės ūkio valdose, žemės ūkio produktų perdirbimas ir rinkodara) (4.1 ir 4.2 punktai)“ ir</p>

	<p>tuo, kad vertinant pagal bendrųjų viešųjų išlaidų rodiklį įgyvendinimo lygis nesiekia 50 proc., tačiau kiti rodikliai jau pasiekti ir viršyti. Įvertinus patvirtintą paramą, tikėtina, kad 2025 m. bendrųjų viešųjų išlaidų rodiklio tikslas bus pasiektas.</p> <p>Atkreiptinas dėmesys, kad KPP 7.2 dalyje numatytos alternatyviųjų rodiklių siektinos reikšmės yra mažesnės nei siektinos reikšmės nurodytos KPP 11 dalyje.</p>	<p>„Kitų vietovių, kuriose esama didelių gamtinių kliūčių (13.2), ir kitų vietovių, kuriose esama specifinių kliūčių, (13.3), plotas (ha)“ siektinos reikšmės nesutampa su KPP 11 dalyje nurodytomis siektinomis reikšmėmis, sekančiu Programos keitimu siūloma ištaisyti techninę klaidą ir patikslinti KPP 7.2 dalį.</p>
FP	<p>Reaguojant į didelį finansavimo poreikį ir dėl COVID-19 pandemijos pasikeitusią ekonominę situaciją 2020 m. buvo priimtas sprendimas sukurti PRP finansinę priemonę, skirtą finansuoti paskolas, kuriomis siekiama 4.1 priemonės tikslų. PRP finansinės priemonės finansinių tarpininkų atrankos konkurso rezultatai parodė, kad pasidalytos rizikos paskolų priemonė yra patrauklus instrumentas, skatinantis finansų tarpininkus investuoti didesnes nuosavų lėšų sumas į valstybei svarbias sritis (pasiektas sverto rodiklis EŽŪFKP lėšoms – 2,35). 2021 m. paraiškų pagal KPP 4.1 priemonės veiklos sritį „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ surinkimo rezultatai taip pat patvirtino didelę paklausą lengvatiniams paskoloms iš pareiškėjų pusės.</p>	<p>Atsižvelgiant į išliekančius finansavimo rinkos trūkumus, su kuriais susiduria žemės ūkio veiką vykdančios ūkio subjektai siekdami gauti išorinį finansavimą investicijoms bei apyvartiniam kapitalui, bei paklausą sukurtai PRP finansinei priemonei, rekomenduojama skelbti antrąjį kvietimą finansų tarpininkų atrankai likusiai PRP finansinės priemonės sumai, t. y. 7 597 780 Eur po to, kai bus išskolintos lėšos pagal 2021 m. spalio 15 d. ŽŪPGF sutartį su UAB „Medicinos banku“.</p>
-	<p>Atlikus vertinimo veiklų plano peržiūrą, pastebėtina, kad atlikti ir (arba) suplanuoti vertinimai apima visus ES kaimo plėtros prioritetus, išskyrus 3-ąjį prioritetą „Skatinti maisto tiekimo grandinės organizavimą, įskaitant žemės ūkio produktų perdirbimą ir rinkodarą, gyvūnų gerovę ir rizikos valdymą žemės ūkyje“.</p>	<p>Ateityje tikslinga numatyti bent vieną su trečiuoju prioritetu susijusių intervencijų vertinimą Programos priemonės ar veiklos srities lygiu.</p> <p>Taip pat tikslinga inicijuoti daugiau konkrečioms intervencijoms (pavyzdžiui, parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui) skirtų kontrafaktinių poveikio vertinimų (kartu sprendžiant mikro lygmens ŪADT duomenų prieinamumo ir susiejimo su NMA duomenimis klausimą). Atskirų Programos priemonių ar veiklos sričių lygiu atliekami teminiai vertinimai sudarytų galimybes vertinimų rezultatus plačiau naudoti ne tik atsiskaitymui, bet ir intervencijų turinio bei įgyvendinimo tobulinimui.</p> <p>Taip pat rekomenduojama numatyti vertinimus, susijusius su stebėsena (plačiau žr. ataskaitos 5 dalį).</p>

SANTRUMPOS

2014–2020 m. KPP	Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programa
BŽŪP	Bendroji žemės ūkio politika
EIP	Europos inovacijų partnerystė
EJRŽF	Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas
ES	Europos Sąjunga
ESIF	Europos Sąjungos investiciniai fondai
Eur	Euras
EURI	Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonė
EŽŪFKP	Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai
Ha	Hektaras
IRT	Informacinės ir ryšių technologijos
IT	Informacinės technologijos
KVIRPA	VšĮ Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūra
LEADER	pranc. <i>Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale</i> – veiksmų, skatinančių kaimo ekonomikos plėtrą, tarpusavio ryšys
LŽŪKT	Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnyba
NKP	Nacionalinė žemės ūkio ir maisto produktų kokybės sistema
NMA	Nacionalinė mokėjimo agentūra
P. p.	Procentinis punktas
Proc.	Procentas
Programa	Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programa
PRP finansinė priemonė	Pasidalintos rizikos paskolų priemonė
SDV	Sąlyginis darbo vienetas
SGV	Sutartis galvijų vienetas
SIA	Supaprastintas išlaidų apmokėjimas
SP	Standartinė produkcijos vertė
SPAV	Strateginis pasekmių aplinkai vertinimas
STIS	Supaprastintų tiesioginių išmokų administravimo sistema
ŠESD	Šiltnamio efektą sukeliančios dujos
Tinklas, LKT	Lietuvos kaimo tinklas
TS	Tikslinė sritis
UAB	Uždaroji akcinė bendrovė
ŪADT	Ūkių apskaitos duomenų tinklas
Vnt.	Vienetas
VPS	Vietos plėtros strategija
VšĮ	Viešoji įstaiga
VVG	Vietos veiklos grupės
ŽŪIKVC	Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras
ŽŪM	Žemės ūkio ministerija
ŽŪMIS	Žemės ūkio ministerijos informacinė sistema
ŽŪPGF	UAB Žemės ūkio paskolų garantijų fondas

ŠALTINIAI

ES ir nacionaliniai teisės aktai ir dokumentai:

1. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1306/2013 dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėsenos;
2. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos EŽŪFKP lėšomis;
3. 2014 m. sausio 7 d. Europos Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 240/2014 dėl Europos struktūrinių ir investicinių fondų Europos partnerystės elgesio kodekso;
4. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/2220, kuriuo nustatomos tam tikros pereinamojo laikotarpio nuostatos dėl 2021 m. ir 2022 m. paramos iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) ir Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF), ir iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1305/2013, (ES) Nr. 1306/2013 ir (ES) Nr. 1307/2013, kiek tai susiję su 2021 m. ir 2022 m. ištekliais ir taikymu, ir Reglamentas (ES) Nr. 1308/2013, kiek tai susiję su 2021 m. ir 2022 m. ištekliais ir tokios paramos skirstymu;
5. Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programa (aktualios versijos);
6. Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos administravimo taisyklės (aktualios redakcijos);
7. Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. priemonių įgyvendinimo taisyklės (aktualios redakcijos);
8. Lietuvos respublikos žemės ūkio ministro įsakymas Nr. 3D-800 dėl Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Techninė pagalba“ pirmosios veiklos srities „Programos įgyvendinimas“ ir antrosios veiklos srities „Programos informavimas ir viešinimas“ 2014–2023 m. finansinio plano patvirtinimo (suvestinė redakcija nuo 2021-04-14).

Interneto svetainės:

1. Europos Komisijos Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinio direktorato interneto svetainė: https://ec.europa.eu/agriculture/index_en
2. BŽŪP stebėsenos ir vertinimo rodiklių duomenų bazė: https://ec.europa.eu/agriculture/cap-indicators_lt
3. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos interneto svetainė: www.zum.lt
4. Aplinkos ministerijos interneto svetainė: www.am.lt
5. Nacionalinės mokėjimo agentūros interneto svetainė: www.nma.lt
6. Lietuvos statistikos departamento interneto svetainė: www.stat.gov.lt
7. Lietuvos kaimo tinklo interneto svetainė: www.kaimotinklas.lt
8. Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro interneto svetainė: www.vic.lt

Stebėsenos informacija:

1. Informacija apie Programos finansinį įgyvendinimą.
2. Stebėsenos rodiklių lentelės.
3. Programos Stebėsenos komiteto posėdžių protokolai.
4. Techninės pagalbos priemonės veiklos sričių įgyvendinimo ataskaitos ir kt.

Tyrimai, vertinimai, analizės:

1. AAPC (2019). „Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos įtakos gamtinei aplinkai analizė ir aplinkosauginių rodiklių identifikavimas 2016–2018 metais“.
2. Aplinkos apsaugos politikos centras, Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos strateginis pasekmių aplinkai vertinimas, 2014 m.

3. ESTEP (2019). „Užduoties Nr. 10 „Rekomendacijos dėl Lietuvos kaimo tinklo ir jo sekretoriato veiklos tobulinimo“ ataskaita“. Konsultavimo ir rekomendacijų parengimo paslaugos, skirtos administruoti Europos žemės ūkio fondą kaimo plėtrai.
4. European Commission, Implementation of partnership principle and multi-level governance in 2014–2020 ESI Funds. Carried out by Sweco & Spatial Foresight & Nordregio, July 2016.
5. FPP Consulting (2019). Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos indėlis mažinant neigiamą žemės ūkio poveikį klimato kaitai.
6. Institute for European Environmental Policy, Delivering environmental benefits through entry-level agri-environment schemes in the EU, 14 December 2011.
7. Programos įgyvendinimo metinės ataskaitos.
8. Smart Continent (2021), „Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos įtaka socialinės įtraukties skatinimui, skurdo mažinimui ir ekonominei plėtrai kaimo vietovėse“. Galutinė ataskaita:
[https://zum.lrv.lt/uploads/zum/documents/files/20211028_6P%20vertinimo%20galutine%20ataskaita\(1\).pdf](https://zum.lrv.lt/uploads/zum/documents/files/20211028_6P%20vertinimo%20galutine%20ataskaita(1).pdf)
9. Smart Continent (2021), Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos įtaka ekologiniam ūkininkavimui. Galutinė ataskaita:
https://zum.lrv.lt/uploads/zum/documents/files/LT_versija/Veiklos_sritys/Kaimo_pletra/Lietuvos_kaimo_pletros_2014%E2%80%932020%20m._programa/Steb%C4%97sena%20ir%20vertinimas/Tyrimai%20ir%20vertinimai/2021/KPP%20itaka%20ekologiniam%20ukininkavimui_2021.pdf

Metodologiniai dokumentai:

1. European Evaluation Helpdeks for Rural Development, Assessing RDP Achievements and Impacts in 2019. Detalesnė informacija adresu:
https://enrd.ec.europa.eu/evaluation/publications/assessing-rdp-achievements-and-impacts-2019_en
2. European Evaluation Helpdeks for Rural Development, Evaluation of Innovation in Rural Development Programmes 2014-2020. Detalesnė informacija adresu:
https://enrd.ec.europa.eu/evaluation/publications/evaluation-innovation-rural-development-programmes-2014-2020_en
3. Working document for the Rural Development Committee (2021) „Rural Development Annual Implementation Report. Monitoring Tables (2014–2020)“ (version 2.5).

1 PRIEDAS. STEBĖSENOS LENTELĖS

Pridedama atskiru dokumentu *MS Excel* formatu

2 PRIEDAS. FINANSINĖS PRIEMONĖS STEBĖSENOS LENTELĖS

Priedama atskiru dokumentu *MS Word* formatu

3 PRIEDAS. 2021 M. ATLIKTI PROGRAMOS PAKEITIMAI

Problemos ir priežastys, kuriomis grindžiamas pakeitimas	Pakeitimo esmė	Pakeitimo poveikis
Tryliktasis Programos pakeitimas, Europos Komisijos patvirtintas 2021 m. lapkričio 10 d.		
<p>1) Siekiant greitesnio žemės ūkio atsigavimo po COVID-19 krizės pereinamuoju laikotarpiu priemonės M04 veiklos sričiai 4.1 „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ planuojama naudoti ir EURI lėšas. Toks finansavimo būdas pereinamuoju laikotarpiu sudarys galimybes skatinti ekonominę plėtrą ir padės užtikrinti atsparų, tvarų ir skaitmeninį ekonomikos gaivinimą. Galimybė naudoti EURI lėšas šiai veiklos sričiai yra numatyta reglamento (ES) Nr. 2020/2220 7 str.</p> <p>2) Dėl klimato kaitos dažnėjantys ir intensyvėjantys ekstremalūs meteorologiniai reiškiniai daro didelę žalą daržininkystės ir sodininkystės ūkiams. Lietuvoje pastarųjų penkių metų laikotarpiu deklaruojamas apie 16 000 ha daržovių plotas (įskaitant bulves). Iš jų tik apie 2 000 ha plote yra įrengtas laistymas/drėkinimas. Be to, apie 90 proc. visų laistymo įrenginių yra nusidėvėję ir juos būtina atnaujinti. Siekiant prisitaikyti prie klimato kaitos ir norint valdyti rizikas, daržininkystės ūkių laistomus/drėkinamus daržovių plotus būtina išplėsti bent iki 4000 ha.</p>	<p>1) Atlikus Priemonės M04 „Investicijos materialųjį turtą“ ir veiklos srities 4.1 „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ bendro aprašymo pakeitimą, EURI lėšomis bus galima remti investicijas, susijusias su aukštesniais atsparumo, tvarumo ir skaitmeninio reikalavimais bei pažangiomis technologijomis, skaitmeninimu, inovacijomis.</p> <p>2) Veiklos srities 4.1 tinkamos finansuoti išlaidos papildomos naujomis tinkamomis finansuoti išlaidomis numatant, kad paramos lėšomis bus remiamos investicijos į drėkinimą, atitinkančios Reglamento Nr. 1305/2013 46 straipsnio reikalavimus.</p>	<p>1) Mažinant neigiamą COVID-19 pandemijos poveikį žemės ūkio sektoriui sudaroma galimybė EURI lėšomis paremti pirminės žemės ūkio produktų gamybos projektus, skatinančius atsparų, tvarų ir skaitmeninį ekonominį atsigavimą.</p> <p>2) Siekiant prisitaikyti prie klimato kaitos bei valdyti dėl to kylančias rizikas sudaroma galimybė paramos lėšomis remti investicijas į drėkinimą.</p>
<p>Įgyvendinant bendruosius aplinkosaugos tikslus, susijusius su biologinės įvairovės išsaugojimu ir ekosistemų subalansuotu funkcionavimu, svarbu sustabdyti nuo ekstensyvios žemės ūkio veiklos priklausomų, tačiau labiausiai nykstančių rūšių populiacijos mažėjimą bei natūralių buveinių užimamo ploto praradimą. Pievoms būdingų saugomų rūšių buveinių ir natūralių buveinių būklės blogėjimą dažniausiai sąlygoja pievų ir ganyklų apleidimas (nebešienavimas, nebeganymas), miško pievelių ir laukymų sunykimas dėl nebeganymo miškuose, pievų naudmenų keitimas kitomis naudmenomis (miško, ariamos žemės), invazinių rūšių plitimas ir kt. Siekiant Lietuvoje padidinti saugomų rūšių populiacijas bei natūralias buveines, kurių būklė priklauso nuo ekstensyvios žemės ūkio veiklos tęstinumo, svarbu išsaugoti (atkurti gerą būklę) ir tinkamai tvarkyti konkrečius šių rūšių buveinių ir natūralių buveinių plotus.</p>	<p>Atsižvelgiant į tai, kad Priemonės M04 „Investicijos į materialųjį turtą“ 4.4 veiklos sritis išplečiama saugomomis rūšių buveinėmis ir natūraliomis EB svarbos buveinėmis, papildomos veiklos srities 4.4.1. aprašo dalys ir atitinkamai patikslinamas veiklos srities pavadinimas „Saugomų rūšių buveinių ir EB svarbos natūralių buveinių išsaugojimas“</p> <p>Parama bus skiriama įgyvendinti bendruosius aplinkosaugos tikslus, susijusius su biologinės įvairovės išsaugojimu ir subalansuotu ekosistemų funkcionavimu, išsaugojant maldinės nendrinukės (lot. <i>Acrocephalus paludicola</i>), balinio vėžlio (lot. <i>Emys orbicularis</i>), kraujalakinio melsvio (lot. <i>Maculinea teleius</i>), niūriaspalvio auksavabalo (lot. <i>Osmoderma barnabita</i>), šiaurinio auksinuko ((lot. <i>Lycaena helle</i>) auksuotosios šaškytės (lot. <i>Euphydryas aurinia</i>), plikažiedžio linlapio (lot. <i>Thesium ebracteatum</i>), stulgio (lot. <i>Gallinago media</i>), paprastojo gričiuo (lot. <i>Limosa limosa</i>), raudonkojo tuliko (lot. <i>Tringa totanus</i>), didžiosios</p>	<p>Sėkmingas priemonės įgyvendinimas padidintų bendrą nykstančių saugomų rūšių individų skaičių mūsų šalyje, pagerintų rūšių migracijos galimybes, padidėtų rūšių užimamos teritorijos plotas, nes ekstensyvus žemės (pievų ir ganyklų) naudojimas būtų paskatintas ten, kur dėl žemės ūkio veiklos trūkumo šių rūšių buveinės degraduoja. Natūralių buveinių atveju būtų padidintas buveinės plotas, kuriame nykstanti buveinė būtų atkurta ir palaikoma geros būklės</p>

Problemos ir priežastys, kuriomis grindžiamas pakeitimas	Pakeitimo esmė	Pakeitimo poveikis
	kuolingos (lot. Numenius arquata) buveines ir Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių tipus – 6530 Miškapievės, 5130 Kadagnai, 9070 Medžiais apaugusios ganyklos, 2330 Nesusivėrusios žemyninės smiltpievės, 6120 Karbonatinių smėlynų pievos, 6210 Stepinės pievos, 6230 Rūšių turtingi briedgaurynai, 6410 Melvenynai.	
Gyvulininkystės sektorius labai svarbus Lietuvai. Šiame sektoriuje sukuriama metinė produkcijos vertė siekia netoli milijardo eurų. Todėl sektoriaus gyvybingumo ir funkcionalumo užtikrinimas yra būtinas. Vienas iš įrankių leidžiančių tai užtikrinti – investicijų į prevencijos priemonių diegimą ūkiuose skatinimas. Būtina spręsti rizikos valdymo problemas – kompensuoti ūkiams dalį investicijų į prevencines biosaugos priemones, gyvuliams ypatingai pavojingų infekcinių susirgimų (epizootijų) rizikos sumažinimui. Tokios priemonės ypač aktualios prekiniam paukštininkystės ir kiaulininkystės ūkiams dėl juose laikomų didelio ūkinių gyvūnų skaičiaus ir didelio dirbančių darbuotojų skaičiaus. Priemonės pakeitimai inicijuoti siekiant efektyvesnio priemonės įgyvendinimo.	Atsižvelgiant į gyvulininkystės ūkių problemas, atliktas priemonės M05 „Gaivalinių nelaimių ir katastrofinių įvykių paveikto žemės ūkio gamybos potencialo atkūrimas ir atitinkamos prevencinės veiklos vykdymas“ pakeitimas: <ul style="list-style-type: none"> - padidinta vieno projekto galima maksimali suma iki 100 tūkst. Eur (buvo 70 tūkst. Eur) - šis keitimas leis ūkiams vienu projektu investuoti į biosaugos priemones didesne apimtimi; - nustatyta projekto vertė 300 tūkst. Eur tuo atveju kai įsigyjamas turtas gali būti naudojamas daugiau negu vienoje to paties paramos gavėjo ūkinių gyvūnų laikymo vietoje (pvz. mobili dezinfekcinė įranga ir kt.), kas leis ūkiams įsigyti galingesnę biosaugos techninę įrangą, kuri bus naudojama keliose ūkio ūkinių gyvūnų laikymo vietose taip sudarant prielaidas efektyvesniam lėšų naudojimui negu būtų įsigijami keli mažesnio pajėgumo ar prastesnių techninių savybių įrenginiai; - papildytas tinkamų išlaidų sąrašas gyvulių pakrovimo aikštelių įrengimo išlaidomis, kadangi paukštynuose paukščiams pakrauti įrengiamos aikštelės atliekančios tokią pačią funkciją kaip pvz. kiaulininkystės ūkiuose rampos. 	Ši priemonė padės išlaikyti gyvulininkystės ūkių perspektyvumą ir konkurencingumą, o pasireiškus nepalankiems reiškiniams ar įvykiams gyvūnų ligų protrūkiams sudarys palankesnes sąlygas ūkininkams išsaugoti žemės ūkio gamybos potencialą.
Programoje iki šiol sąvoka „kaimo vietovė“ buvo apibrėžta taip: „Kaimo vietovė – viensėdis, kaimas, miestelis, miestas ar kita gyvenamoji vietovė, kurios gyventojų skaičius neviršija 6 tūkst., jei priemonės ir (arba) veiklos srities aprašyme nenurodyta kitaip“. Tačiau ši sąvoka nesuderinta su kitais teisės aktais, Lietuvos įstatymuose numatyti apribojimai tam tikroms gyvenamosioms vietovėms (sodininkų bendrijoms taikomi ribojimai, kurortams suteikiamas išskirtinis statusas), o tai ta tikrais atvejais trukdo tolygesniam EŽŪFKP lėšų paskirstymui.	Atliktas Priemonės M06 „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sričių 06.2 ir 06.4.1 tinkamumo finansuoti sąlygų tikslinimas: siekiant suderinamumo su nacionaliniais teisės aktais, patikslinta Programos 8.2.6.3.2.6 ir 8.2.6.3.4.6 dalyse „Tinkamumo finansuoti sąlygos“ nurodyta sąvoka „Kaimo vietovė“.	Sumažės administracinis klaidų lygis, pagreitės paramos administravimas.
Programoje iki šiol buvo apibrėžta sąvoka „Kaimo vietovė – viensėdis, kaimas, miestelis, miestas ar kita gyvenamoji vietovė, kurios gyventojų skaičius neviršija 6 tūkst., jei priemonės ir (arba) veiklos srities aprašyme nenurodyta kitaip“. Tačiau ši sąvoka nesuderinta su kitais teisės aktais, Lietuvos įstatymuose numatyti apribojimai tam tikroms gyvenamosioms	Atliktas Priemonės M07 „Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“ veiklos srities 7.2 veiklos „Asbestinių stogų dangos keitimas“ tinkamumo finansuoti sąlygų tikslinimas siekiant suderinamumo su nacionaliniais teisės aktais, patikslinta Programos	Sumažės administracinis klaidų lygis, pagreitės paramos administravimas.

Problemos ir priežastys, kuriomis grindžiamas pakeitimas	Pakeitimo esmė	Pakeitimo poveikis
vietovėms (sodinių bendrijoms taikomi ribojimai, kurortams suteikiamas išskirtinis statusas), o tai ta tikrais atvejais trukdo tolygesniam EŽŪFKP lėšų paskirstymui.	8.2.7.3.1.6 dalyje „Tinkamumo finansuoti sąlygos“ nurodyta sąvoka „Kaimo vietovė“ (veiklos aprašyme patikslinta <u>projekto įgyvendinimo vieta</u> , kuri koreliuoja su sąvoka „Kaimo vietovė“).	
<ol style="list-style-type: none"> 1) Pagal iki 2021 m. galiojusią tvarką VĮ Valstybinių miškų urėdija buvo atsakinga už miško želdinimo ir žėlimo projektų įveisiant, atkuriant pažeistus miškus, pertvarkant medynus ir krūmynus įvertinimą ir tvirtinimą subjektams, siekiantiems paramos pagal Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai priemonės. Nuo 2021 m. liepos 1 d. įsigaliojo Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. balandžio 14 d. įsakymu Nr. D1-199 „Dėl Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų patvirtinimo“, 23 punkto pakeitimas (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2021 m. birželio 7 d. įsakymas Nr. D1-348 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. balandžio 14 d. įsakymo Nr. D1-199 „Dėl Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“), kuris nustato, kad miško želdinimo ir žėlimo projektus privačioje žemėje tvirtina Valstybinė miškų tarnyba, vietoje VĮ Valstybinių miškų urėdijos. 2) Lietuvos Respublikos Seimas 2019 m. birželio 6 d. priėmė Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymą Nr. XIII-2166, kuriam įsigaliojus, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. 1248 „Dėl Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo įgyvendinimo“ nuo 2020 m. sausio 1 d. panaikintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimas Nr. 343 „Dėl Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“. 3) Su miškininkyste susijusių paslaugų srityje pastaraisiais metais pastebimas kainų augimas. Taikomi kompensacinių išmokų dydžiai nepadengia įveisimo ir priežiūros išlaidų dėl padidėjusių medžių sodmenų ir miško įveisimo bei priežiūros paslaugų kainų. Išmokų dydis yra svarbus veiksnys, lemiantis pareiškėjų apsisprendimą pateikti paraišką. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Atsižvelgiant į tai, kad pasikeitė miško želdinimo ir žėlimo projektus privačioje žemėje tvirtinanti institucija, patikslinta priemonės M08 8.2.8.3.1.11, 8.2.8.3.2.11, 8.2.8.3.3.11 ir 8.2.8.3.4.11 papunkčiuose „Informacija apie konkretų veiksmą“ pateikta informacija dėl miško želdinimo ir žėlimo projektų tvirtinimo, nustatant, kad miško želdinimo projektas turi būti parengtas vadovaujantis Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų reikalavimais ir patvirtintas atsakingos institucijos. 2) Patikslinta priemonės M08 8.2.8.3.1.11 papunkčio „Informacija apie konkretų veiksmą“ nuostata vietoje „Specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos“ nurodant „Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas“. 3) Atsižvelgiant į naujausius kompensacinių išmokų apskaičiavimus ir įvertinus tai, kad X KPP keitimu buvo patvirtinti nauji kompensacinių išmokų dydžiai pagal priemonės M08 veiklos sritį „Miško veisimas“, bei siekiant išlaikyti priemonės M08 vientisumą, patikslinta 8.2.8.3.2.8 papunktyje „(Taikytinos) sumos ir paramos normos“ pateikta informacija dėl miško atkūrimo išmokų taikymo, veiklos sričiai „Miškams padarytos žalos prevencija ir atlyginimas“. 	Padidėjusių kompensacinių išmokų dydžių taikymas padidins išmokų veiksmingumą ir efektyvumą bei sudarys sąlygas spartesniam šiai priemonei skirtų lėšų įsisavinimui. Atlikus pakeitimus ir toliau bus atliekamas miško želdinimo ir žėlimo projektų įveisiant, atkuriant pažeistus miškus, pertvarkant medynus ir krūmynus privačioje žemėje tvirtinimas subjektams, kurie siekia pasinaudoti parama pagal EŽŪFKP priemones. Techninis pakeitimas dėl specialiųjų žemės naudojimo sąlygų neturės poveikio Priemonės įgyvendinimui.
2020 m. baigėsi maksimalus 5–7 metų trukmės įsipareigojimų laikotarpis žemdirbiams, pateikusiems paraišką pagal priemonę M10 „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“. 2020 m. gruodžio 23 d. buvo patvirtintas Pereinamojo laikotarpio reglamentas (2020-12-23 Nr. 2020/2220), kuriame nustatyta, jog pagal KPP priemonę „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ nauji įsipareigojimai nuo 2021 m. gali būti prisiimami ir trumpesniam laikotarpiui – nuo vienerių iki trejų metų, valstybės narėms nustatant savo kaimo plėtros programose. Be to, dėl naujų įsipareigojimų, kurie turi būti prisiimti 2021 m. ir 2022 m., valstybės narės gali savo kaimo plėtros programose nustatyti ilgesnį nei trejų metų laikotarpį, remdamosi	Atsižvelgiant į tai, kad pereinamuoju laikotarpiu priemonė M10 „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ bus tęsiama visa apimtimi, naujiems įsipareigojimams, prisiimtiems 2021-2022 m., bus taikomas 3 metų trukmės įsipareigojimų laikotarpis.	Sudarius galimybę pratęsti agrarinės aplinkosaugos laikotarpio išlaikymo įsipareigojimus, bus lengviau kontroliuoti ir valdyti užsibrėžtus agrarinės aplinkosaugos tikslus.

Problemos ir priežastys, kuriomis grindžiamas pakeitimas	Pakeitimo esmė	Pakeitimo poveikis
įsipareigojimų pobūdžiu ir siekiamais aplinkos bei su klimatu susijusiais tikslais.		
1) 2020 m. baigėsi maksimalus 5–6 metų trukmės įsipareigojimų laikotarpis žemdirbiams, pateikusiems paraiškas 2015 m. pagal priemonę M11 „Parama ekologiniam ūkininkavimui“. Pagal 2020 m. pateiktas paraiškas remiamas plotas pagal priemonę sudarė apie 188 tūkst. ha. Vadovaujantis pereinamojo reglamento nuostatomis, pagal priemonę „Ekologinis ūkininkavimas“ nuo 2021 m., valstybės narės savo kaimo plėtros programose gali nustatyti trumpesnę laikotarpį – nuo vienu iki trejų metų prisiimant naujus įsipareigojimus, taip pat kiekviena valstybė narė gali numatyti kasmet pratęsti ekologinio ūkininkavimo išlaikymą pasibaigus pradiniam laikotarpiui, o nuo 2022 m. pratęsimas neturi viršyti vienu metų. 2) Nuo 2021 m. bus renkamos naujos paraiškos iš visų ekologiškai ūkininkaujančių subjektų, neribojant jų galimybės pasinaudoti parama pagal priemonę pereinamuoju laikotarpiu, ir įvertinant tai, kad sunku prognozuoti naujų paraiškų teikimo mastą bei lėšų poreikį, reikia numatyti sąlygas, kaip būtų reitinguojami pareiškėjai, jei paraiškose prašoma bendroji paramos suma viršytų skiriamą metinę paramos sumą.	1) Atsižvelgiant į pasikeitusį reglamentavimą dėl galimo įsipareigojimų laikotarpio trukmės taikymo pagal Priemonę M11 „Ekologinis ūkininkavimas“, nustatyta prisiimamų naujų įsipareigojimų trukmė - 2 metai, t. y., 2021–2022 m., atitinkamai pakeista Veiklos srities 11.1. „Parama perėjimui prie ekologinio ūkininkavimo“ 8.2.11.3.1.6 papunkčio „Tinkamumo finansuoti sąlygų“ 3 punkto nuostata: „<...> Pareiškėjas įsipareigoja taikyti ekologinės gamybos praktiką ir metodus, apibrėžtus Tarybos reglamente (EB) Nr. 834/2007, 2 arba 3 metų laikotarpiu. 2021–2022 metais pareiškėjas prisiima naujus įsipareigojimus ir jų laikosi 2 metų laikotarpiui. 2) Apibrėžti atrankos kriterijų nustatymo principai, pakeičiant 8.2.11.3.1.7 ir 8.2.11.3.2.7 „Atrankos kriterijų nustatymo principai“ papunkčius, kurie išdėstyti taip: „Viršijus priemonės įgyvendinimui skirtų metinių paramos lėšų sumą einamaisiais metais pateiktoms paraiškoms finansuoti, atliekamas papildomas visų paramos paraiškų vertinimas reitingavimo būdu pritaikant skirtingus svorius (balus) deklaruotiems plotams: visų pirma prioritetą teikiant ankstesniais metais deklaruotiems plotams, o po to teikiant prioritetą naujai deklaruotiems plotams, priklausomai nuo deklaruoto ploto dydžio. Reitingavimo modelis nustatomas priemonės įgyvendinimo taisyklėse“.	Sudarius galimybę pratęsti ekologinio ūkininkavimo laikotarpio išlaikymo įsipareigojimus, bus lengviau kontroliuoti ir valdyti užsibrėžtus tikslus.
Lietuvos Respublikos Seimas 2019 m. birželio 6 d. priėmė Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymą Nr. XIII-2166, kuriam įsigaliojus, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. 1248 „Dėl Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo įgyvendinimo“ nuo 2020 m. sausio 1 d. panaikintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimas Nr. 343 „Dėl Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“.	Atlikti priemonės M12 „Su „Natura 2000“ ir Vandens pagrindų direktyva susijusios išmokos“ techniniai pakeitimai: patikslintos 8.2.12.3.1.3, 8.2.12.3.1.5, 8.2.12.3.1.6, 8.2.12.3.1.10, 8.2.12.3.2.3, 8.2.12.3.2.5, 8.2.12.3.2.6 ir 8.2.12.3.2.10 papunkčių nuostatos, vietoje „Specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343“ / „Specialiosios žemės	Šis Programos pakeitimas yra techninis ir neturi poveikio priemonei.

Problemos ir priežastys, kuriomis grindžiamas pakeitimas	Pakeitimo esmė	Pakeitimo poveikis
<p>Vadovaujantis Reglmento (ES) Nr. 2020/2220 7 str. 4 d., gali būti pratęsta pereinamojo laikotarpio (angl. <i>phasing-out period</i>) trukmė vietovėse, kurios nuo 2018 m. neteko mažiau palankių ūkininkauti vietovių statuso, taikant maksimalią galimą 4 m. pereinamojo laikotarpio trukmę. Šio reglamento 1 str. 2 d. užtikrina, kad Reglmento (ES) Nr. 1305/2013 59 str. 6 d. nurodytoms priemonėms, tame tarpe ir M13, būtų skirta bent tokia pati bendra EŽŪFKP indėlio dalis. Taip pat priemonėje yra susidaręs sutaupyto lėšų likutis, nes nuo 2018 m. tinkamumo finansuoti sąlygos buvo papildytos nuostata, kad pareiškėjas, norintis gauti paramą už pievas ir (ar) ganyklas, privalo turėti bent 0,25 SG/ha pievų (ganyklų).</p>	<p>ir miško naudojimo sąlygos“ nurodant „Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas“.</p> <p>Atliktas priemonės M13 veiklos srities 13.2 „Išmoka ūkininkaujantiems vietovėse, kuriose esama didelių gamtinių kliūčių“ nuostatų dėl pereinamojo laikotarpio trukmės taikymo pakeitimas, pratęsiant pereinamąjį laikotarpį iki maksimalaus (iki 2021 m. pabaigos), ir atitinkamai patikslinta 8.2.13.3.1.8 papunkčio „(Taikytinos) sumos ir paramos normos“ nuostata, nustatant, kad „<...> pereinamuoju laikotarpiu (2018–2021 m.) bus mokama minimali 25 Eur/ha metinė išmoka už plotą tose vietovėse, kurios neteko mažiau palankių ūkininkauti vietovių statuso, apibrėžus vietoves su didelėmis gamtinėmis kliūtėmis. <...>“, taip pat 8.2.13.3.1.11 papunkčio „Informacija apie konkretų veiksmą“ nuostata, ir Priedo Nr. 8.13.2 „Tikslaus nustatymo metodas (fine-tuning exercise) ir jo rezultatai“ 7 lentelės įvadinės dalies informacija, nurodant, kad bus taikomas 4 metų trukmės pereinamasis laikotarpis.</p>	<p>Bus užtikrintas priemonės M13 įgyvendinimo tęstinumas, įskaitant vietoves, kurios nuo 2018 m. neteko mažiau palankių ūkininkauti vietovių statuso. Kompensacinių išmokų lygis nekeičiamas.</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1) Siekiant greitesnio atsigavimo po COVID-19 krizės VPS finansavimui pereinamuoju laikotarpiu planuojama naudoti ir EURI lėšas. Toks finansavimo būdas pereinamuoju laikotarpiu sudarys galimybes vietos veiklos grupėms labiau prisidėti prie neigiamų socialinių ir ekonominių pokyčių, kurie sąlygoti COVID-19 pandemijos, amortizavimo, teigiamo ekonominio ir socialinio poveikio siekiančias vietas bendruomenių ir vietos verslo iniciatyvas. 2) Galiojančioje KPP redakcijoje pagal M19 priemonę nėra numatyta galimybės finansuoti projektus, skirtus naujo 2023–2027 m. laikotarpio VPS rengti, o Pereinamojo laikotarpio regl. 4 str. ši galimybė yra numatyta. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Atsižvelgiant į EURI lėšų naudojimą VPS įgyvendinti papildyta M19 priemonės „LEADER programa“ aprašymo 8.2.17.1 dalis „Teisinis pagrindas“ ir 8.2.17.2 dalis „Bendrosios priemonės aprašymas, įskaitant jos intervencinių veiksmų loginį pagrindą, jos indėlį į tikslines sritis ir siekiant bendrųjų tikslų“ nurodant papildomą finansavimo šaltinį – EURI. 2) Atlikti priemonės M19 „LEADER programa“ bendro aprašymo ir veiklos srities M19.1 „Parengiamoji parama“ pakeitimai: papildyta M19 priemonės „LEADER programa“ aprašymo 8.2.17.1 dalis „Teisinis pagrindas“ ir 8.2.17.2 dalis „8.2.17.2. Bendrosios priemonės aprašymas, įskaitant jos intervencinių veiksmų loginį pagrindą, jos indėlį į tikslines sritis ir siekiant bendrųjų tikslų“ nurodant papildomą finansavimo šaltinį – EURI, taip pat atlikti M19.1 veiklos srities „Parengiamoji parama“ aprašymo pakeitimai. 	<p>Galimybė rengti naujo laikotarpio (2023–2027 m.) VPS, užtikrins tinkamą pasirengimą jas atrinkti ir pradėti įgyvendinti laiku.</p>
<p>Priemonė M21 pratęsiama, teikiant paramą jos negavusiems 2020 m. VMVT registruotiems maisto gamintojams, Lietuvos savivaldybių asociacijos</p>	<p>Priemonės M21 „Išimtinė laikina parama ūkininkams ir MVĮ, kuriuos ypač paveikė COVID-19 krizė (39b</p>	<p>Ši priemonė padės išsaugoti ūkių veiklos tęstinumą, pajamas ir darbo vietas kaimo</p>

Problemos ir priežastys, kuriomis grindžiamas pakeitimas	Pakeitimo esmė	Pakeitimo poveikis
<p>duomenimis, sudarytų sąlygas ja pasinaudoti apie 400 pareiškėjų, kurie dėl ypač trumpo paraiškų surinkimo laiko nespėjo pateikti paraiškų 2020 m.</p> <p>Statistikos departamento duomenimis prognozuojama daržovių sektoriaus bendroji produkcija 2020 m. bendrąją produkciją lyginant su 2019 m. mažėjo 7,36 proc. Ypač mažėjo bulvių bendroji produkcija - 29,68 proc. Statistikos departamento duomenimis, bulvių supirkimo kainos 2020 m. III ketv. lyginant su 2019 m. III ketv. sumažėjo 26 proc., daržovių – 4 proc. To pasėkoje, pajamų praradimai pagal produktus siekia iki 30 proc. Nors eksportuoti kiekiai 2020 m., lyginant su 2019 m., sumažėjo tik 7 proc. tačiau produktų vertė sumažėjo 23 proc. Vaisių ir uogų sektoriuje 2020 m. spalio mėn. supirkimo kainos lyginant su 2019 m. spalio mėn. supirkimo kainos sumažėjo 33,8 proc. Statistikos departamento duomenimis, sodų ir uogynų produkcija 2018 m. siekė 105,6 tūkst. tonų, o 2019 m. tik 46,1 tūkst. tonų.</p> <p>Ūkių pajamos iš gyvulininkystės produkcijos 2020 m. mažėja dėl COVID-19 sutrikdyto eksporto balanso ir rinkoje prisikaupus kitų ES šalių produkcijos (kiaulienos, paukštienos ir kt.), kuri normaliomis sąlygomis būtų išvežta į trečiąsias šalis.</p>	<p>straipsnis)“ pakeitimu papildytas priemonės paramos gavėjų ratas skiriant paramą:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ūkininkams (fiziniai ir juridiniai asmenys) užsiimantiems SESV I priede nurodytų žemės ūkio produktų, išskyrus žuvininkystės produktus rinkodara arba plėtojimu, kurių pajamos gaunamos iš daržininkystės, uogininkystės arba sodininkystės veiklos sudaro ne mažiau kaip 50 proc. visų veiklos pajamų (galimas pareiškėjų skaičius apie 70 daržininkystės sektoriaus ir 250 vaisių, uogų sektoriaus); • ūkininkais (fiziniais ir juridiniais asmenimis), gaunančiais pajamų iš gyvulininkystės veiklos. 	<p>vietovėje, sušvelnins COVID krizės pasekmes žemės ūkio ir maisto sektoriui.</p>
<p>Būtinai Finansavimo plano ir susijusių rodiklių pakeitimas dėl Programos įgyvendinimo pratęsimo 2021-2022 m.</p>	<p>Pakeistas Finansavimo planas, padidinant Programos lėšų padidinimas pagal priemones, veiklos sritis ir veiklas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • M01 „Žinių perdavimas ir informavimo veikla“ (veiklos sritis 1.2 „Parama parodomiesiems projektams ir informavimo veiklai“) – 2,5 mln. Eur; • M02 „Konsultavimo paslaugos, ūkio valdymo ir ūkininkų pavadavimo paslaugos“ – 2 mln. Eur; • M04 „Investicijos į materialųjį turtą“ (veiklos sritis 4.1 „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ – 160 mln. Eur, veiklos sritis 4.1 „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ EURI lėšos – 77 mln. Eur, veiklos sritis 4.2 „Parama investicijoms į žemės ūkio produktų perdirbimą, rinkodarą ir (arba) plėtrą“ – 30 mln. Eur, veikla 4.3.2 „Parama žemės ūkio vandentvarkai“ – 28,24 mln. Eur, veiklos srities 4.4. „Parama pelno nesiekiančioms investicijoms“ veikla „Meldinės nendrinukės buveinių išsaugojimas“ – 2 mln. Eur ir veikla „Prevencinių priemonių taikymas prieš vilkų daromą žalą“ – 663 tūkst. Eur; 	<p>Padidinus finansavimą nurodytoms priemonėms, veiklos sritims ar veikloms bus įgyvendinami papildomi investiciniai projektai, susiję su žemės ūkio konkurencingumo didinimu, perdirbimu, verslų plėtra, vykdomos aplinkosaugos veiklos, bus siekiama nusimatyty ar didesnių tikslų. Kaip pavyzdžiui, papildomai bus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • suteiktos konsultacijos 1 200 asmenims; • sudaryta galimybė investicijas atlikti 650 valdų; • paremta 750 jaunųjų ūkininkų; • paremta 1 640 smulkių ūkių; • sukurtos 574 naujos darbo vietos; • paremti papildomi pradendantys ar ekologiškai ūkininkaujantys ūkiai 83 tūkst. ha plote; • tęsiamos visos su aplinka ir klimatu susijusios priemonės; • vykdyti 135 įvairūs bendradarbiavimo projektai.

Problemos ir priežastys, kuriomis grindžiamas pakeitimas	Pakeitimo esmė	Pakeitimo poveikis
	<ul style="list-style-type: none"> • M06 „Ūkio ir verslo plėtra“ (veiklos sritis 6.1 „Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui“ – 30 mln. Eur, veiklos sritis 6.2 „Parama ekonominės veiklos pradžiai kaimo vietovėse“ – 13,52 mln. Eur, veiklos sritis 6.3 „Parama smulkiems ūkiams“ – 24,64 mln. Eur, veiklos sritis 6.4 „Parama investicijoms, skirtoms ekonominės veiklos kūrimui ir plėtrai“ – 5 mln. Eur.); • M08 „Investicijos į miško plotų plėtrą ir miškų gyvybingumo gerinimą“ (veiklos sritis 8.1 „Miško įveisimas ir miškingų plotų kūrimas“ – 7,75 mln. Eur, veiklos sritis 8.3-4 „Miškams padarytos žalos prevencija ir atlyginimas“ – 0,5 mln. Eur, veiklos sritis 8.5 „Investicijos, kuriomis didinamas miškų ekosistemų atsparumas ir aplinkosauginė vertė“ – 3,5 mln. Eur, veiklos sritis 8.6 „Investicijos į miškininkystės technologijas“ – 6,5 mln. Eur); • M09 „Gamintojų grupių ir organizacijų įsisteigimas“ – 1 mln. Eur; • M10 „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ – 37 mln. Eur; • M11 „Ekologinis ūkininkavimas“ – 103 mln. Eur; • M12 „Natura 2000 išmokos ir su Bendrąja vandens pagrindų direktyva susijusios išmokos“ (veiklos sritis 12.1 „Kompensacinė išmoka už žemės ūkio paskirties žemės hektarą N2000 vietovėse“ – 3,5 mln. Eur, veiklos sritis 12.2 „Kompensacinė išmoka už miško hektarą N2000 vietovėse“ – 2,6 mln. Eur); • M13 „Išmokos už vietoves, kuriose esama gamtinių ar kitokių specifinių kliūčių“ (veiklos sritis 13.2 „Kompensacinė išmoka už žemės ūkio paskirties žemės hektarą kitose vietovėse, kuriose esama gamtinių kliūčių“ – 77,6 mln. Eur); • M16 „Bendradarbiavimas“ (veiklos sritis 16.1 „Parama EIP veiklos grupėms kurti ir jų veiklai vystyti“ – 3,5 mln. Eur, veiklos sritis 16.3 	

Problemos ir priežastys, kuriomis grindžiamas pakeitimas	Pakeitimo esmė	Pakeitimo poveikis
	<p>„Parama smulkių ūkio subjektų bendradarbiavimui“ – 8 mln. Eur, veiklos sritis 16.4 „Parama trumpų tiekimo grandinių ir vietos rinkų skatinimui vietos lygmeniu“ – 11 mln. Eur);</p> <ul style="list-style-type: none"> • M17 „Rizikos valdymas“ (veiklos sritis 17.1 „Pasėlių, gyvūnų ir augalų draudimo įmokos“ – 3,5 mln. Eur); • M19 „LEADER programa“ (veiklos sričiai M19.1 „Parengiamoji parama“ – 980 tūkst. Eur, veiklos sritys M19.2 „Parma vietos projektams įgyvendinti pagal VPS“ – 16 mln. Eur ir M19.4 „Parama VVG veiklai ir gyventojams aktyvinti“ – mln. Eur); • M20 „Techninė pagalba“ – 6mln. Eur. <p>Taip pat pakeisti susiję rodikliai.</p>	

4 PRIEDAS. SANTRAUKA

FINANSINIS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

2014–2021 m. Programos įgyvendinimui skirta 2,8 mlrd. Eur, iš kurių ES lėšos sudaro beveik 2,1 mlrd. Eur, EURI lėšos 139,9 mln. Eur. 2014–2021 m. pagal Programą patvirtintos paramos suma siekė 2 128 mln. Eur ir sudarė 76 proc. visų Programos įgyvendinimui skirtų lėšų. Daugiausiai paramos lėšų buvo patvirtinta pagal 2A ir 6B tikslines sritis, taip pat pagal prie ketvirtąjį prioritetą prisidedančias tikslines sritis. 2014–2021 m. pagal Programą išmokėtos paramos suma siekė 1 852 mln. Eur, t. y. 66 proc. Programai skirtų lėšų, iš kurių ES dalis sudarė 1 443 mln. Eur. 2014–2021 m. pagal Programą Europos Komisijai buvo deklaruota 1 646,8 mln. Eur paramos lėšų, t. y. 59 proc. Programai skirtų lėšų, iš kurių ES dalis sudarė 1 351 mln. Eur.

Didžiausia išmokėtos paramos dalis pagal tikslinę sritį, lyginant su skirta parama, buvo pagal 6C tikslinę sritį – 100 proc. Pagal 4 prioritetą 2014–2021 m. išmokėtos paramos dalis, lyginant su skirta visam laikotarpiui, siekė 81 proc. Vertinant bendrą pažangą, būtina įvertinti tai, kad 2021 m. atsižvelgiant į 2020-12-23 patvirtintą Pereinamojo laikotarpio reglamentą (ES) 2020/2220, Programos įgyvendinimas pratęstas dvejais metais – iki 2022 m. ir atitinkamai Programai reikšmingai padidintas skiriamas finansavimas – papildomai buvo skirta 434,2 mln. Eur EŽŪFKP, 139,9 mln. Eur EURI ir 98,23 mln. Eur nacionalinio finansavimo lėšų.

PROGRAMOS PRIORITETŲ ĮGYVENDINIMAS

2014–2021 m. buvo įgyvendinami visi šeši Programos prioritetai ir visos jų tikslinės sritys t.y. pagal juos buvo renkamos paraiškos, patvirtinamos, išmokamos ir Europos Komisijai deklaruojamos paramos lėšos.

1 prioritetas. Žinių perdavimo ir inovacijų žemės ūkio, miškininkystės sektoriuose ir kaimo vietovėse skatinimas

2014–2021 m. parama buvo patvirtinta ir išmokėta pagal visas tris prie 1 prioriteto prisidedančias priemones. 1 prioritetui patvirtinta lėšų suma siekė 35,4 mln. Eur (52 proc. šiam prioritetui skirto finansavimo), išmokėta parama siekė 26,3 mln. Eur (39 proc. prioritetui skirto finansavimo), o EK deklaruota paramos suma siekė beveik 22,4 mln. Eur (33 proc. prioritetui skirto finansavimo).

Iki 2021 m. pabaigos buvo užbaigta 15 projektų (dar 14 įgyvendinama), susijusių su profesiniu mokymu. Šiuose projektuose iš viso dalyvavo 24 081 mokymų dalyvis. Taip pat buvo užbaigti 28 projektai (dar 30 įgyvendinami), kuriais prisidedama prie parodomųjų projektų ir informavimo veiklos. Pagal M02 priemonę teikiama konsultavimo paslaugomis pasinaudojo 7 969 paramos gavėjai, kurių didžioji dalis buvo konsultuojami agrarinės aplinkosaugos srities klausimais, t. y. konsultacijomis, prisidedančiomis prie 4 prioriteto įgyvendinimo. 2014–2021 m. duomenimis, buvo įgyvendinami 26 projektai, kuriais remiamos Europos inovacijų partnerystės (toliau – EIP) veiklos grupės ir jų veikla, iš jų 13 projektų yra užbaigti. Be to, 2014–2021 m. įgyvendinti 79 kiti bendradarbiavimo projektai.

2 prioritetas. Žemės ūkio konkurencingumas ir tvarus miškų valdymas

2014–2021 m. pagal antrąjį prioritetą patvirtinta lėšų suma siekė 758,1 mln. Eur (69 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirto finansavimo), išmokėtų lėšų suma siekė 649,9 mln. Eur (59 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirto finansavimo), EK deklaruotos paramos suma siekė 582,4 mln. Eur (53 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirto finansavimo).

2014–2021 m. iš viso buvo paremtos 4 342 žemės ūkio valdos, įgyvendinusios investicijų į ūkių restruktūrizavimą ir modernizavimą projektus. Taip pat buvo paremti 1 077 jaunųjų ūkininkų įsikūrimo

projektai bei 5 125 smulkūs ūkiai, siekiant jiems sudaryti sąlygas aktyviau dalyvauti rinkoje. Be to, buvo vykdomos investicijos į su žemės ūkio ir miškininkystės plėtra, modernizavimu ar pritaikymu susijusią infrastruktūrą. Šioje srityje buvo įgyvendinti 247 projektai, kuriems išmokėta ir EK deklaruota 71 mln. Eur. Taip pat buvo įgyvendinta 18 projektų, skirtų miškų infrastruktūrai gerinti, o jiems išmokėtos paramos suma siekė 1,4 mln. Eur. Pagal antrąjį prioritetą parama taip pat buvo skirta ir miško kirtimo, apvalios medienos ir medienos biokuro ruošos technologijų diegimui, jaunuolynų ir krūmynų pertvarkymui. Šioje srityje iki 2021 m. pabaigos buvo įgyvendinti 123 projektai, kuriems išmokėtų lėšų suma sudarė 8,5 mln. Eur.

Reaguojant į didelį finansavimo poreikį ir dėl COVID-19 pandemijos pasikeitusią ekonominę situaciją 2020 m. buvo priimtas sprendimas sukurti PRP finansinę priemonę, skirtą finansuoti paskolas, kuriomis siekiama 4.1 priemonės tikslų. Per nuo 2021 m. gegužės 3 d. iki birželio 30 d. vykusį paraiškų surinkimą pagal KPP 4.1 priemonės veiklos sritį „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ NMA buvo pateiktos 138 paraiškos, kurių prašoma paramos suma siekė beveik 16,4 mln. Eur lengvatiniams paskoloms ir beveik 17,1 mln. Eur investicinei paramai. Finansų tarpininko vertinimui iki 2021 m. gruodžio 31 d. buvo pateiktos 6 galutinių naudos gavėjų paraiškos lengvatiniams paskoloms pagal PRP finansinę priemonę gauti. Bendra iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos pateiktų ŽŪPGF įvertintų 5 paraiškų suma – 273,9 tūkst. Eur, vidutinė prašomos paskolos suma – 54,8 tūkst. Eur.

3 prioritetas. Maisto tiekimo grandinių organizavimo skatinimas

2014–2021 m. pagal trečiąjį prioritetą visų patvirtintų lėšų suma siekė 96,6 mln. Eur (59 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirto finansavimo), išmokėtų lėšų suma siekė 67,5 (41 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirto finansavimo), EK deklaruotos paramos suma siekė 67,1 mln. Eur (41 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirto finansavimo).

2014–2021 m. įgyvendinant 3A tikslinę sritį buvo įgyvendinti 95 projektai, kuriems skirta parama investicijoms į žemės ūkio valdas bei investicijoms į žemės ūkio produktų perdirbimą ir rinkodarą. Paramos lėšos taip pat buvo išmokėtos 333 žemės ūkio vadoms už dalyvavimą kokybės sistemose, trumposiose tiekimo grandinėse ir gamintojų organizacijose: pagal M03 priemonę parama išmokėta 162 ūkio vadoms pagal tęstinius 2007–2013 m. KPP įsipareigojimus ir 101 valdai pagal naujas 2014–2020 m. KPP paraiškas, 15 ūkio valdų pagal 16.4 veiklos sritį ir 55 vadoms dalyvaujančioms remiamose gamintojų grupėse. Įgyvendinant 3B tikslinę sritį, skirtą paskatinti žemės ūkio valdų dalyvavimą rizikos valdymo sistemose, išmokėta ir EK deklaruota beveik 12,1 mln. Eur paramos, kurią gavo 1 422 ūkiai.

4 prioritetas. Aplinkosauga – biologinė įvairovė, vandens ir dirvožemio

Siekiant 4 prioriteto tikslų, yra įgyvendinamos 3 horizontalaus pobūdžio priemonės (M01, M02 ir M16), 2 investicinės (M04 ir M08) bei 5 kompensacinio pobūdžio plotinės priemonės (M10, M11, M12, M13 ir M15). 2014–2021 m. paramos lėšos buvo patvirtintos ir išmokėtos pagal visas prie 4-ojo prioriteto prisidedančias priemones. 2014–2021 m. patvirtinta lėšų suma siekė beveik 746 mln. Eur (82 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirto finansavimo), išmokėtos paramos suma siekė 731,7 mln. Eur (81 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirto finansavimo), EK deklaruotos paramos suma siekė 664,5 mln. Eur (73 proc. visos prioriteto skirtos lėšų sumos). Finansinis prioriteto įgyvendinimo lygis yra aukštas. 2021 m. buvo paremtas 53 561 ha žemės ūkio paskirties plotas ir 22 175 ha miško paskirties plotas, kuriuose vykdomos su biologinės įvairovės ir kraštovaizdžio apsauga susijusios valdymo sutartys. Siekiant vandentvarkos gerinimo 2021 m. buvo paremtas 7 120 ha plotas. 2021 m. taip pat paremtas 184 494 ha žemės ūkio paskirties žemės plotas, kuriame buvo vykdomos veiklos, susijusios su dirvožemio valdymo gerinimo ir dirvožemio erozijos prevencija. Šie plotai daugiausia apėmė žemės ūkio veiklą „Natura 2000“ vietovėse, ekologinį ūkininkavimą, taip pat ūkininkavimą pagal aukštesnius nei privaloma aplinkosauginius reikalavimus, prisiimtus pagal M10 „Agrarinės aplinkosaugos“ priemonės veiklas. Kalbant apie miško plotus, pastarieji buvo remiami pagal M8 „Investicijos į miško plotų plėtrą ir miškų gyvybingumo gerinimą“ priemonę.

5 prioritetas. Efektyvus išteklių naudojimas

2014–2021 m. pagal penktąjį prioritetą patvirtinta lėšų suma siekė 73,5 mln. Eur (58 proc. šiam prioritetui skirto finansavimo), išmokėtos ir EK deklaruotos paramos suma siekė beveik 58,2 mln. Eur (48 proc. šiam prioritetui skirto finansavimo). 2014–2021 m. parama buvo išmokėta pagal visas tris tikslines sritis. 2021 m. buvo įgyvendintas vienas projektas, prisidedantis prie 5C tikslinės srities „Parama biodujų gamybai“ tikslo (dėl dar keturių projektų įgyvendinimo buvo pasirašytos sutartys). Taip pat 2021 m. buvo paremta 2 731 paraiška, pagal kurią įgyvendinti veiksmai, prisidedantys prie žemės ūkio išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir amoniako kiekio mažinimo. Be to, 721 valda gavo paramą miško įveisimui, taip siekiant prisidėti prie anglies dioksido išlaikymo ir sekvestracijos miškininkystėje. Žemės ūkio paskirties žemės plotas, kuriame buvo vykdomos su išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir amoniako kiekio mažinimu susijusios valdymo sutartys, siekė 42 922,3 ha, o žemės ūkio ir miškininkystės paskirties žemės plotas, kuriame buvo vykdomos su anglies sekvestracija ir išsaugojimu susijusios valdymo sutartys, siekė 62 288,7 ha.

6 prioritetas. Ekonominės plėtros ir socialinės įtraukties skatinimas

2014–2021 m. pagal šeštąjį prioritetą patvirtinta lėšų suma siekė 318,7 mln. Eur (89 proc. šiam prioritetui skirtu finansavimu), išmokėtos paramos suma siekė 219,8 mln. Eur (61 proc. šiam prioritetui skirtu finansavimu), EK deklaruotos paramos suma siekė beveik 171,5 mln. (48 proc. visos prioritetui skirtos paramos).

2014–2021 m. paramos lėšos buvo išmokėtos visoms tikslinėms sritims. Iki 2021 m. pab. buvo įgyvendinti 1 074 projektai, skirti ne žemės ūkio veiklos verslo plėtojimui kaime. Taip pat įgyvendinti 7 526 projektai, kuriais gerinamos paslaugos ir infrastruktūra kaimo vietovėse bei įgyvendinamas 31 projektas (iš kurių 30 jau užbaigti), kuriuo remiamos investicijos į kaimo kultūros ir gamtos paveldą, kraštovaizdį. 2021 m. pabaigoje gyventojų, kurie naudojami geresnėmis paslaugomis ir infrastruktūra, skaičius siekė 305 190 asmenų (arba 29 proc. visų kaimo gyventojų).

2021 m. buvo įgyvendinamos 49 vietos plėtros strategijos (46 kaimo vietovių ir 3 dvisektorės, finansuojamos iš EŽŪFKP ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo). Gyventojų skaičius, tenkantis VVG, siekia 1 075 726 asmenis ir apima visus Lietuvos kaimo vietovėse gyvenančius žmones. Per 2014–2021 m. įgyvendinant M19 priemonę buvo sukurtos 848 darbo vietos

VEIKLOS REZULTATŲ PLANO ĮGYVENDINIMAS

Programoje pateiktame veiklos rezultatų plane nurodyti pagal kiekvieną prioritetą suplanuoti pasiekti tikslai, t. y. 2025 m. planuojamos pasiekti galutinės reikšmės. Veiklos rezultatų plane numatyta 13 rodiklių bei 2 papildomi rodikliai. Iki 2021 m. pabaigos buvo pasiektos 4 rodiklių siekiamos galutinės reikšmės. Pagal penktąjį prioritetą buvo pasiekta rodiklio „Žemės ūkio ir miškininkystės paskirties žemės plotas, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su anglies dioksido sekvestracija / išsaugojimu (ha) (5E TS) + Žemės ūkio paskirties žemės plotas, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su išmetamo ŠESD ir (arba) amoniako kiekio mažinimu (ha) (5D TS)“ reikšmė. Pagal šeštąjį prioritetą buvo pasiekta rodiklių „Gyventojų skaičius, tenkantis VVG“ ir „Remiamų veiksmų, skirtų gerinti pagrindines paslaugas ir infrastruktūrą kaimo vietovėse, skaičius (6B ir 6C TS)“ reikšmės. Pagal ketvirtąjį prioritetą buvo pasiekta papildomo rodiklio „Kitų vietovių, kuriose esama didelių gamtinių kliūčių (13.2), ir kitų vietovių, kuriose esama specifinių kliūčių, (13.3), plotas (ha)“ reikšmė. Veiklos rezultatų plano įgyvendinimo pažanga rodo, kad 2 ir 4 prioritetai įgyvendinami sėkmingai ir nekyla grėsmių, išskyrus pagal ketvirtąjį prioritetą paremto ploto tikslą, kad šių prioritetų tikslai nebus pasiekti. 3 ir 5 prioritetas įgyvendinamas vidutiniškai sėkmingai ir yra rizika, kad dalis šių prioritetų tikslų gali būti neįgyvendinti. 6 prioriteto įgyvendinimas vertinant pagal bendrųjų viešųjų išlaidų rodiklį yra mažiausias. 6 prioriteto įgyvendinimas yra išskirtinis tuo, kad vertinant pagal bendrųjų viešųjų išlaidų (deklaruotų EK) rodiklį įgyvendinimo lygis nesiekia 50 proc., tačiau kiti rodikliai jau pasiekti ir viršyti.

VEIKSMAI, SIEKIANT UŽTIKRINTI PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO VEIKSMINGUMĄ

2014–2021 m. siekiant užtikrinti. Programos įgyvendinimo veiksmingumą ir kokybę, buvo atliekami: 1) Programos pakeitimai, 2) Programos administravimo taisyklių pakeitimai bei inicijuojami ar atliekami nacionalinių teisės aktų pakeitimai 3) priemonės įgyvendinimo taisyklių pakeitimai bei kiti veiksmai.

2021 m. buvo priimtas vienas programos pakeitimas, kuris EK buvo patvirtintas 2021 m. lapkričio 10 d. sprendimu Nr. C(2021)8219. 2021 m. atliktas Programos pakeitimais daugiausiai susijęs su 2020-12-23 patvirtintu Pereinamojo laikotarpio reglamentu, kuriuo pratęsiamas Programos įgyvendinimas ir skiriamas papildomas finansavimas. Dėl skirto papildomo finansavimo buvo keičiami finansavimo ir rodiklių planai. Taip pat atlikti atskiri Programos priemonių pakeitimai.

Siekiant spręsti ir kontroliuoti problemas, iškilusias priemonių įgyvendinimo metu, 2021 m. buvo atlikti beveik visų priemonių įgyvendinimo taisyklių pakeitimai. Pakeitimais buvo supaprastinamos paramos gavimo taisyklės, tikslinami paramos gavėjų sąrašai ir atliekami kiti įvairūs pakeitimai. Programos veiksmingumo tobulinimo taip pat buvo siekiama, organizuojant Stebėsenos komiteto posėdžius. 2021 metais surengti 4 Stebėsenos komiteto posėdžiai. Stebėsenos komiteto posėdžių metu buvo aptarti siūlomi Programos pakeitimai, patvirtinti finansinio plano pakeitimai, apsvarstyti ir priimti tam tikri priemonių pakeitimai, susiję su paraiškų atrankos kriterijais, tinkamomis finansuoti išlaidomis ir kt.

VEIKSMAI, VYKDANT TECHNINĖS PAGALBOS IR PROGRAMOS VIEŠINIMO REIKALAVIMUS

2014–2021 m. parama Techninei pagalbai teikiama, įgyvendinant tris veiklos sritis: 1) Programos įgyvendinimas (toliau – pirmoji veiklos sritis); 2) Programos informavimas ir viešinimas (toliau – antroji veiklos sritis); 3) Lietuvos kaimo tinklas (toliau – trečioji veiklos sritis).

Techninei pagalbai skirtos paramos lėšos siekia kiek daugiau nei 84,2 mln. Eur. 2021 m. šiai priemonei iš Pereinamojo laikotarpio lėšų papildomai skirta kiek daugiau nei 5,9 mln. Eur. 2014-2021 m. buvo įgyvendinama 60 projektų, iš kurių 6 projektai yra tęstiniai. Pagal pirmąją veiklos sritį įgyvendinami 3 tęstiniai projektai (visų trijų galimų paramos gavėjų – ŽŪM, NMA ir ŽŪIKVC). Pagal antrąją veiklos sritį įgyvendinami 2 tęstiniai projektai (abiejų galimų paramos gavėjų – ŽŪM ir NMA). Pagal trečiąją veiklos sritį 1 tęstinį projektą įgyvendina Lietuvos kaimo tinklo sekretoriatas. 54 likę projektai įgyvendinami LKT narių. Visiems šiems projektams 2014–2021 m. išmokėta beveik 64 mln. Eur (76 proc. visų techninei pagalbai skirtų lėšų), o išmokėta ir EK deklaruota beveik 44,9 mln. (53 proc. visų techninei pagalbai skirtų lėšų).

2014–2021 m. pagal pirmąją veiklos sritį buvo išmokėta 54,2 mln. Eur, o EK deklaruota beveik 38,5 mln. Eur paramos. Pagal pirmąją TP veiklos sritį ŽŪM įgyvendina projektą „Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos valdymas, priežiūra ir kontrolė“. Įgyvendinant šį projektą 2021 m. ŽŪM, kaip Programos vadovaujančiajai institucijai priskirtų funkcijų vykdymui buvo samdomi valstybės tarnautojai ir darbuotojai (dirbę pagal darbo sutartis), kurie visą arba dalį darbo laiko skyrė darbui, susijusiam su Programos įgyvendinimu. Iš šio projekto lėšų apmokėtos darbuotojų, kurių visas ar dalis darbo laiko buvo skirtas funkcijoms, susijusioms su Programos įgyvendinimu, išlaikymo išlaidos. Siekiant stiprinti ŽŪM darbuotojų administracinius gebėjimus ir dalintis patirtimi su kitomis šalimis, įgyvendinančioms kaimo plėtros programas, ŽŪM darbuotojai dalyvavo el. priemonėmis organizuojamuose įvairiuose EK organizuojamuose komitetų, darbo grupių posėdžiuose, seminaruose konferencijose, mokymuose ir kituose renginiuose Lietuvoje bei užsienyje. Už projekto lėšas darbuotojai buvo aprūpinami kanceliarinėmis ir kitomis prekėmis, reikalingomis būtinam darbui užtikrinti. Taip pat el. priemonėmis organizuoti įvairūs su Programos įgyvendinimu susiję posėdžiai, susitikimai ir kiti renginiai.

NMA įgyvendina projektą „Programos įgyvendinimas“. 2021 m. įgyvendinant projektą, NMA kaip Programos Mokėjimo agentūrai priskirtų funkcijų vykdymui buvo samdomi valstybės tarnautojai ir

darbuotojai (dirbę pagal darbo sutartis), kurie skirdami visą arba dalį darbo laiko vertino pagal įgyvendinamas Programos priemones pateiktas paraiškas paramai gauti, mokėjimo prašymus, atliko įvairias patikras, administravo paramos lėšas bei jų išmokėjimą. Siekiant užtikrinti tinkamą paramos administravimą, NMA darbuotojai dalyvavo el. priemonėmis organizuose konferencijose, Europos Komisijos organizuojamuose komitetų posėdžiuose, darbo grupėse ir kituose pasitarimuose. Vykdam šį projektą, buvo naudojamos ekspertų ir konsultantų paslaugos, kurios apima projektų, paramos paraiškų, mokėjimo prašymų, per didelių paslaugų ir (arba) prekių kainų identifikavimo ir vertinimo bei kitas specifinių žinių reikalaujančias paslaugas. Taip pat buvo įsigytos patikros vietoje atlikti būtinos paslaugos ir prekės

ŽŪIKVC įgyvendina projektą „Techninė pagalba 2014–2020 m. (Programos įgyvendinimas)“. 2021 m. buvo užtikrinamas sklandus paraiškų priėmimo informacinės sistemos ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registro administravimas, žemės ūkio valdos ekonominio dydžio, išreiškiamo ekonominio dydžio vienetais, apskaičiavimas ar perskaičiavimas bei produkcijos standartine verte išreikšto žemės ūkio valdos ekonominio dydžio apskaičiavimas ar perskaičiavimas. Šių funkcijų atlikimui buvo samdomi darbuotojai, kurių dalis darbo laiko buvo skiriama funkcijoms, susijusioms su Programos įgyvendinimu atlikti.

2014–2021 m. pagal antrąją veiklos sritį buvo išmokėta 8,3 mln. Eur ir EK deklaruota kiek daugiau nei 5,2mln. Eur paramos. Įgyvendinant antrąją TP sritį ŽŪM įgyvendina projektą „Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos informavimas ir viešinimas“. 2021 m. iš projekto lėšų buvo organizuojamas informacijos apie Programą viešinimas, pasitelkiant pagrindines žiniasklaidos priemones tokias kaip spauda ir internetiniai portalai. Taip pat buvo organizuojami seminarai, kiti viešinimo ir informavimo renginiai.

NMA įgyvendina projektą „Programos viešinimas ir informavimas“. 2021 m. įgyvendinant projektą buvo naudojamos tokios komunikacijos priemonės kaip interneto naujienų portaluose ir specializuotuose žemės ūkio sektoriaus naujienų portaluose publikuojami informaciniai straipsniai, regioninėse radijo stotyse transliuojami informaciniai reportažai, nacionaliniame ir regioniniuose TV kanaluose transliuojami vaizdo siužetai, nacionaliniuose bei specializuotuose leidiniuose skelbiama informacinė medžiaga bei kvietimai teikti paraiškas.

2014–2021 m. pagal trečiąją veiklos sritį išmokėta parama siekė 1,4mln. Eur: 603 tūkst. Eur Lietuvos kaimo tinklo sekretoriato įgyvendinamam projektui ir 811 tūkst. Eur LKT narių įgyvendinamiems projektams. Tačiau EK deklaruota paramos suma yra mažesnė už išmokėtą –1 mln. Eur. Skirtumas tarp išmokėtos sumos ir EK deklaruotos sumos atsiranda dėl to, kad pagal projektus išmokami avansai nėra deklaruojami EK.

Įgyvendinant veiksmų planą 2021 m. LKT Sekretoriatas suorganizavo 8 renginius. 6 iš jų buvo teminiai „LKT dirbtuvių“ formato renginiai. „LKT dirbtuvės“ – tai virtualių renginių ciklas, kurių metu bendrai diskusijai ir nuomonių apsikeitimui suburiami kaimo plėtros dalyviai, skatinamas efektyvesnis bendradarbiavimas ir visų suinteresuotų šalių įsitraukimas į informacijos ir žinių sklaidos procesą. Atlikus sėkmingų 2014-2020 m. Kaimo plėtros programos projektų atranką, suorganizuotas renginys „Ateities kaimo kūrėjų apdovanojimai“. Ateities kaimo kūrėjų apdovanojimuose, atsižvelgiant į skirtingas KPP priemones, buvo išskirtos 5 nominacijos (t. y. „Inovatyvus ūkis“; „Inovatyvus verslas“; „Drauge su gamta“; „Partnerystės galiūnai“; „Gerovės kūrėjai“). 2021 m. taip pat buvo išleista 11 periodinių naujienlaiškių „LKT žinios“, kuriuose pristatoma aktuali LKT nariams, taip pat potencialiems nariams ir kitoms suinteresuotoms šalims informacija, teisės aktų pakeitimai, ES lygmens tinklaveikos naujienos, informacija apie LKT paramos projektams skirtus paraiškų kvietimus ir kt. LKT Sekretoriato atstovai periodiškai dalyvavo EKPT organizuojamuose susitikimuose, kuriuose pristatė savo šalies naujoves, dalinosi gerosios praktikos patirtimi taip pat dalyvavo ir Baltic-Nordic kaimo tinklų sekretariatų atstovų virtualiuose susitikimuose bei vykdė kitas veiklas.

LKT nariai įgyvendina dviejų tipų projektus: projektus, kurie skirti renginių komunikacijos priemonėms įgyvendinti ir projektus, kurie skirti elektroninėms komunikacijos priemonėms įgyvendinti. 2021 m.

renginių komunikacijos priemonių įgyvendinimui kvietimai skelbiami nebuvo. Toks sprendimas buvo priimtas dėl šalyje susiklosčiusios situacijos dėl ir visą pasaulį apėmusios COVID-19 pandemijos. 2021 m. buvo paskelbti 3 kvietimai teikti paraiškas elektroninės komunikacijos projektams įgyvendinti, kurių metu surinktos 38 projektų paraiškos (iki 2021 m. pabaigos iš jų buvo patvirtintos 23).

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Bendras Programos finansinis įgyvendinimas yra gana aukštas (išmokėta 66 proc. visų skirtų lėšų, o EK deklaruota 59 proc. visų skirtų lėšų) ypač atsižvelgiant į tai, kad su paskutiniu Programos pakeitimu (patvirtintu 2021-11-10 EK sprendimu Nr. C(2021) 8219), atsižvelgiant į 2020-12-23 patvirtintą Pereinamojo laikotarpio reglamentą (ES) 2020/2220, Programai reikšmingai padidintas skiriamas finansavimas – papildomai buvo skirta 434,2 mln. Eur EŽŪFKP, 139,9 mln. Eur EURI ir 98,23 mln. Eur nacionalinio finansavimo lėšų – bei Programos įgyvendinimas pratęstas dvejais metais – iki 2025 m.

Atskirtų tikslinių sričių ir priemonių finansinis įgyvendinimo lygis reikšmingai skiriasi. Laikyta, kad tikslinių sričių ir priemonių finansinis įgyvendinimo lygis (vertinant pagal baigtiems projektams išmokėtas ir EK deklaruotas lėšas) yra aukštas, jeigu jis viršija bendrą KPP įgyvendinimo lygį (59 proc.), vidutinis – jeigu įgyvendinimo lygis svyruoja nuo 40 iki 59 proc., ribotas – nuo 20 iki 39 proc. Jeigu lygis yra mažesnis nei 20 proc., pagrįstai laikytina, kad tikslinės srities ar priemonės įgyvendinimui kyla rizika.

2021 m. stebimas daugelio priemonių ir tikslinių sričių finansinio įgyvendinimo lygio mažėjimas, nulemtas reikšmingai Programai padidinto finansavimo Pereinamoju laikotarpiu. Dalies tikslo rodiklių pasiekimo lygis taip pat sumažėjo, nes buvo padidintos 2025 m. siektinos reikšmės.

2014 – 2021 m. **1 prioritetai** patvirtinta beveik 35,4 mln. Eur lėšų, kurios sudarė 52 proc. nuo viso Programoje prioritetui numatyto finansavimo, o išmokėta ir EK deklaruota beveik 22,4 mln. Eur, o tai sudarė 33 proc. nuo visos prioritetui skirtos paramos. Finansinis prioriteto įgyvendinimo lygis – ribotas.

1A tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 52 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, išmokėta – 39, EK deklaruota – 33 proc. Tikslinės srities pažanga laikoma ribota, tačiau įvertintus patvirtintos paramos dalį, tikėtina, kad įgyvendinus projektus, įgyvendinimo lygis išaugs. Vertinant 1A srities tikslo rodiklio (T1) pažangą iki 2021 m. pabaigos pasiekta tikslo rodiklio reikšmė buvo 0,8 proc. Lyginant su 2025 m. suplanuota reikšme, pasiekta 33 proc. suplanuoto tikslo. Būtina atsižvelgti į tai, kad tikslinės srities įgyvendinimui 2021 metais, kaip ir 2020 m., neigiamos įtakos turėjo dėl COVID-19 šalyje paskelbtas karantinas.

1B tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 39 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, išmokėta – 31 proc., EK deklaruota – 28 proc. Šios tikslinės srities pažanga yra ribota, tačiau įvertintus patvirtintos paramos dalį, bei tai, kad 2021 m. buvo gautos 22 naujos galimybių studijos (kurias patvirtinus bus galima teikti paraišką dėl projekto įgyvendinimo) pagal 16.1 veiklos sritį, tikėtina, kad įgyvendinimo lygis išaugs. Iki 2021 m. pabaigos įgyvendinant priemonę M16 buvo paremti 26 bendradarbiavimo veiksmai, kuriais paremta EIP veiklos grupių veikla bei įgyvendinti 79 kiti bendradarbiavimo veiksmai, iš kurių 72 projektai buvo įgyvendinti pagal 16.3 veiklos sritį „Parama smulkių ūkio subjektų bendradarbiavimui“ ir 7 pagal 16.4 veiklos sritį „Parama trumpoms tiekimo grandinėms ir vietos rinkoms skatinti vietos lygmeniu“. Apibendrinus, iki 2021 m. pabaigos pasiekta 40 proc. 2025 m. siektinos tikslo rodiklio (T2) reikšmės. Tikslo įgyvendinimas yra didesnis nei finansinis priemonės įgyvendinimas, tai vertintina teigiamai.

2021 m. taip pat buvo atlikti 16.4 veiklos srities pakeitimai ir pradėti remti projektai, kuriais remiamas trumpųjų tiekimo grandinių, orientuotų į žemės ūkio ir maisto produktų tiekimą į realizavimo vietas, įskaitant maisto produktų saugojimo ir laikymo būtiną įrangą, viešąsias paslaugas teikiančioms įstaigoms ar įmonėms, kūrimas ir kuriais remiamas logistikos centrų kūrimas. 2021 m. buvo paskelbti du paraiškų rinkimo kvietimai, kurių metu gauta 16 paraiškų (1 iš jų regioninio logistikos centro kūrimui).

1C tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 80 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, išmokėta ir deklaruota EK – 45 proc. Finansinis TS įgyvendinimo lygis yra vidutinis, tačiau įvertintus patvirtintos paramos dalį, tikėtina, kad bus panaudota visa tikslinei sričiai skirta parama. Iki 2021 m. pabaigos bendras mokymuose dalyvavusiųjų skaičius buvo 24 081, o tai sudarė tik 16 proc. 2025 m. numatyto tikslo. Lyginant su 2020 m. pažangos ataskaitos duomenimis, mokymų dalyvių skaičius išaugo 2 261 dalyviu. Finansinis TS įgyvendinimo lygis yra ženkliai didesnis nei tikslo rodiklio (T3) įgyvendinimo lygis, o tai rodo, kad yra didelė rizika, jog tikslo rodiklis gali būti nepasiektas.

Mažesnę nei planuota mokymų dalyvių skaičių galėjo lemti tai, kad mokymai ne visada atitiko esamus ūkininkų poreikius – mokymai buvo teoriniai, trūko praktinių užsiėmimų, po kurių ūkininkams būtų lengviau pritaikyti įgytas žinias savo ūkyje. Pastebima, kad mokymų temos buvo daugiau bendresnės, o ne konkrečios, susijusios su ūkininkams aktualiomis problemomis.

- **Rekomendacija:** Ateityje organizuojant mokymus ir parenkant mokymų temas tikslinga vykdyti konsultacijas su ūkininkais ar jų asociacijomis siekiant nustatyti temas, kurios būtų aktualiausios ir reikalingiausios ūkininkams, taip pat labai svarbu užtikrinti, kad mokymai būtų praktiniai – orientuoti į tai, kad įgytas žinias būtų galima pritaikyti praktikoje.

2014 – 2021 m. **2 prioritetai** patvirtinta beveik 758,1 mln. Eur lėšų, kurios sudarė 69 proc. nuo viso Programoje prioritetui skirto finansavimo, išmokėta parama siekė 649,9 mln. Eur (59 proc. prioritetui skirto finansavimo) o baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota beveik 571,4 mln. Eur (52 proc. prioritetui skirto finansavimo). Finansinis prioriteto įgyvendinimo lygis yra 7 proc. punktais mažesnis nei Programos įgyvendinimo lygis.

2A tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 68 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, išmokėta parama – 58 proc. o baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota – 53 proc. Finansinis TS įgyvendinimo lygis yra vidutinis. Mažiausias pasiekimas (22 proc.) pagal šią TS stebimas pagal M21. Vertinant 2A tikslo rodiklio (T4) pasiekimą, iki 2021 m. pabaigos paramą gavusių valdų procentinė dalis sudarė 2,17 proc. visų Lietuvoje registruotų žemės ūkio valdų, todėl 2014–2021 m. buvo pasiekta 75 proc. suplanuotos rodiklio reikšmės. Išmokėtos ir EK deklaruotos paramos ir tikslo rodiklio pasiekimo santykis rodo, kad išmokėjus paramą bus pasiekta ir, tikėtina, viršyta tikslo rodiklio siektina reikšmė.

2B tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 82 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, išmokėta parama – 74 proc., baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota – 46 proc. Finansinis TS įgyvendinimo lygis pagal išmokėtas ir EK deklaruotas lėšas yra vidutinis, tačiau jau patvirtinta daugiau nei 80 proc. tikslinei sričiai skirtų lėšų. Vertinant tikslinės srities tikslo rodiklio (T5) pasiekimą, 2021 m. žemės ūkio valdų, gavusių jauniems ūkininkams skirtų investicijų, procentinė dalis sudarė 0,54 proc. visų Lietuvoje registruotų žemės ūkio valdų, o tai reiškia, jog 2014–2021 m. periodu buvo pasiekta 46 proc. suplanuotos rodiklio reikšmės. Specialiųjų rodiklių analizė rodo, kad, geriausi pasiekimai stebimi daržininkystės ir uogininkystės ūkiuose (numatyta siektina reikšmė buvo visiškai įgyvendinta ir stipriai viršyta). Planuojant tikslus nebuvo tikėtasi tokio aktyvaus šių tipų ūkių susidomėjimo. Mažiausiu mastu rodiklis įgyvendintas paramą gavusių ūkių augalininkystės sektoriuje. Išmokėtos ir EK deklaruotos paramos ir tikslo rodiklio pasiekimo santykis rodo, kad išmokėjus paramą bus pasiektas ir tikslo rodiklis.

2C tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 56 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, o baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota – 39 proc. Finansinis TS įgyvendinimo lygis yra ribotas. Tam tikrą įtaką naujoms investicijoms į miškų ūkio modernizavimą bei ekonominės vertės didinimą galėjo turėti dar nepasibaigusi COVID 19 pandemija bei su tuo susijęs ekonominės situacijos neapibrėžtumas.

Iki 2021 m. pabaigos buvo sukurtos 206 naujos darbo vietos ir tikslo rodiklio įgyvendinimo lygis siekė 111 proc. Nors tikslo rodiklis 2021 m. buvo padidintas nuo 120 iki 185 darbo vietų, įvertinus paramos išmokėjimo lygį, tikslo rodiklio pasiekimo lygis vis tiek išlieka aukštesnis. Tai rodo, kad pasirinktas neambicingas tikslas.

3 prioritetai patvirtinta beveik 96,6 mln. Eur, kurie sudarė beveik 59 proc. nuo viso Programoje prioritetui numatyto finansavimo, išmokėta – 67,5 mln. Eur, kurie sudarė 41 proc. prioritetui numatyto finansavimo. Baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota 59,4 mln. Eur, o tai sudarė 36 proc. nuo visos prioritetui skirtos paramos. Finansinis prioriteto įgyvendinimo lygis yra ribotas.

3A tikslinei sričiai patvirtinta parama siekė 59 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, išmokėta 39 proc., o baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota – 33 proc. Finansinis TS įgyvendinimo lygis yra ribotas. Pagal šią TS mažiausia pažanga pasiekta pagal priemones M02, M09 ir 16.4 veiklos sritį. Priemonei M02 išmokėtų lėšų suma sudarė 1 proc. nuo skirtos paramos, ir, palyginti su 2020 m., liko nepakitusi, tai rodo, kad konsultacijos temomis, susijusiomis su 3A TS, paramos gavėjams nėra aktualios. Pagal M09 priemonę parama buvo išmokėta dviem gamintojų organizacijoms, dar su viena gamintojų organizacija pasirašyta sutartis, todėl, įvertinus patvirtintą paramą tikėtina, kad priemonė bus įgyvendinta sėkmingai. Kaip buvo minėta (1B TS išvadose) 2021 m. buvo atlikti 16.4 veiklos srities pakeitimai, todėl tikėtina, kad susidomėjimas priemone ir jos įgyvendinimo lygis išaugs (2021 m. buvo gauta 16 paraiškų, tačiau jos per 2021 m. dar nebuvo spėtos įvertinti).

Per 2021 m. buvo paremta 33 žemės ūkio valdos, dalyvaujančios kokybės sistemose, o tai sudarė 0,17 proc. visų Lietuvoje registruotų žemės ūkio valdų skaičiaus, todėl 2021 m. buvo pasiekta 67 proc. 3A tikslo rodiklio (T6).

- **Rekomendacija:** Atsižvelgiant į tai, kad priemonei M02 išmokėtų lėšų suma sudarė 1 proc. nuo skirtos paramos, ir, palyginti su 2020 m., liko nepakitusi, siūlome papildomai įvertinti, dėl kokių priežasčių paramos gavėjai nesinaudoja galimybe gauti konsultacijas, susijusias su 3A TS. Ši rekomendacija yra susijusi ir su Programos įgyvendinimo vertinimo veiklų peržiūros dalyje pateikta rekomendacija suplanuoti vertinimą, kuriuo būtų vertinamos intervencijos, prisidedančios prie trečiojo prioriteto įgyvendinimo.
- Atsižvelgiant į tai, kad Programos įgyvendinimas eina į pabaigą taip pat siūlome apsvarstyti galimybę nepanaudotas lėšas pagal priemonę M02, skirtas 3A TS, persikirstyti toms tikslinėms sritims, pagal kurias stebimas didesnis poreikis konsultacijoms (pvz., 2A TS, 2B TS, P4)

3B tikslinei sričiai patvirtinta parama siekė 59 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, išmokėta 54 proc., o baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota – 52 proc. Finansinis TS įgyvendinimo lygis yra vidutinis. Būtina atkreipti dėmesį, kad M05 priemonė pradėta įgyvendinti tik 2020 m. Siekiant efektyvesnio priemonės įgyvendinimo, po konsultacijų su socialiniais partneriais, 2021 m. buvo atliktas priemonės keitimas, kuriuo padidintos didžiausios paramos sumos projektui iki 100 tūkst. Eur arba iki 300 tūkst. Eur (tuo atveju kai įsigyjamas turtas gali būti naudojamas daugiau negu vienoje to paties paramos gavėjo ūkiniuose gyvūnų laikymo vietoje). Taip pat padidinta paramos suma pareiškėjui ir susijusiems asmenims iki 600 tūkst. Eur 2021 m. ir vėlesniais metais pateiktoms paraiškoms pagal šią priemonę visas ūkiniuose gyvūnų laikymo vietas kartu sudėjus. Iki 2021 m. pabaigos pagal priemonę pasiektas nedidelis įgyvendinimo lygis (patvirtinta 37 proc. nuo skirtos paramos, o išmokėta ir EK deklaruota – 12 proc).

2014 – 2021 m. paramą pagal M17 draudimo įmokoms gavo 1 422 ūkio valdos, kurios sudarė 0,71 proc. visų žemės valdų ir buvo pasiekta 97 proc. tikslo rodiklio (T7).

- **Rekomendacija:** siekiant sėkmingai įgyvendinti M05 priemonę ir atsižvelgiant į tai, kad priemonė yra nauja, o 2021 m. buvo atlikti jos keitimai, siūloma užtikrinti pakankamą priemonės viešinimą akcentuojant jos naudą siekiant sumažinti gyvuliams ypatingai pavojingų infekcinių susirgimų (ypač Afrikinio kiaulių maro ir paukščių gripo) riziką ir galimus nuostolius. Viešinant siūlome pasitelkti sėkmingai įgyvendintų projektų pavyzdžius.

2014 – 2021 m. **4 prioritetai** patvirtinta 746 mln. Eur lėšų, kurios sudarė 82 proc. nuo viso Programoje prioritetui numatyto finansavimo, išmokėta 731,7 mln. Eur, kurie sudarė 81 proc. visos prioritetui skirtos paramos, o EK deklaruota beveik 664,5 mln. Eur, o tai sudarė 73 proc. nuo visos prioritetui skirtos paramos. Finansinis prioriteto įgyvendinimo lygis yra aukštas. Pagal šį prioritetą iš 4 numatytų tikslo rodiklių, 1 (T8) reikšmė jau pasiekta ir viršyta. T9 rodiklio pasiekimo lygis yra 57 proc., T10 rodiklio pasiekimo lygis – 39 proc., o T12 – beveik 88 proc. Didžiausia rizika kyla dėl T10 rodiklio „Žemės

ūkio paskirties žemės ploto, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su vandentvarkos gerinimu, procentinė dalis“ pasiekimo. Prie T10 tikslo tiesiogiai prisideda tik 2 10.1 veiklos srities veiklos 10.1.7. „Vandens telkinių apsauga nuo taršos ir dirvos erozijos ariamoje žemėje“ ir 10.1.9. „Rizikos vandens telkinių būklės gerinimas“.

- **Rekomendacija:** Išlieka aktuali ankstesniais metais teikta rekomendacija, susijusi su tikslo rodiklio T10 siektinos reikšmės pasiekimu. Atsižvelgiant į tai, kad pagal prie T10 tikslo rodiklio pasiekimo tiesiogiai prisidedančią veiklą 10.1.7 „Vandens telkinių apsauga nuo taršos ir dirvos erozijos ariamoje žemėje“ paremtas labai mažas plotas (2021 m. paremtas plotas yra 21,6 ha, o 2020 m. buvo – 7,33 ha, kai kasmet pagal veiklą siekiama paremti 10 tūkst.), rekomenduojama peržiūrėti, ar mokama išmoka yra pakankama atsižvelgiant į ūkininko patiriamus nuostolius dėl ploto, kuriame vykdomas vandentvarkos gerinimas (daugiametėmis žolėmis apsėjama vandens telkinio apsaugos juosta) ir įvertinti galimybę išmoką padidinti.
- Taip pat siekiant padidinti potencialių pareiškėjų sąmoningumą ir susidomėjimą veiklomis, prisidedančiomis prie vandentvarkos gerinimo, būtina apsvarstyti galimybes vykdyti aktyvesnę veiklą viešinią akcentuojant jų svarbą siekiant aplinkosauginių tikslų.

2014 – 2021 m. **5 prioritetai** patvirtinta 73,5 mln. Eur lėšų, kurios sudarė 58 proc. nuo viso Programoje prioritetai numatyto finansavimo, išmokėta ir EK deklaruota beveik 58,2 mln. Eur, o tai sudarė 46 proc. nuo visos prioritetai skirtos paramos. Finansinis prioriteto įgyvendinimo lygis yra vidutinis.

5C tikslinei sričiai patvirtinta parama siekė 64 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, o išmokėta ir EK deklaruota – tik 13 proc. Finansinis TS įgyvendinimo lygis yra mažiausias iš visų tikslinių sričių. Pagal M06 veiklą 6.4.2 „Parama biodujų gamybai iš atsinaujinančių energijos šaltinių“ įgyvendintas tik vienas projektas (didžioji dalis ankstesnių paramos gavėjų po sutarties pasirašymo, jas nutraukė). Tikėtina, kad Lietuvos kontekste parama veiklai būtų patrauklesnė, jei ja galėtų pasinaudoti didžiosios įmonės, tačiau Reglamente (1305/2013 19 str.) nustatyta, kad paramos gavėjais gali būti asmenys, atitinkantys labai mažų ir mažų įmonių statusą. Mažiems ūkio subjektams ši parama ekonomiškai neefektyvi. Šios tikslinės srities tikslo rodiklio T16 siektina reikšmė pasiekta 13 proc. apimtimi. Visgi, būtina atkreipti dėmesį, kad 2021 m. buvo pasirašytos sutartys dėl dar 4 projektų įgyvendinimo. Įvertinus tai, tikslinės srities įgyvendinimo lygis išaugtų, tačiau siekiami tikslai nebūtų pasiekti pilna apimtimi.

- **Rekomendacija:** 5C tikslinei sričiai yra numatytas specifinis produkto rodiklis „S009. Paremtų biodujų gamybai iš atsinaujinančių energijos šaltinių projektų skaičius (M06.4.2)“, šis rodiklis sutampa su Programoje numatytu ir bendroje stebėsenos sistemoje fiksuojamu M06 priemonės produkto rodikliu O3. „Paremtų veiksmų skaičius“, tad nėra prasminga matuoti tokį rodiklį. Ateityje (naujuoju programavimo laikotarpiu) numatant nacionalinius rodiklius, svarbu tinkamai įvertinti, ar numatyti rodikliai turės pridėtinės vertės ir leis įvertinti pažangą kitais pjūviais nei numatyti bendrieji stebėsenos rodikliai.

5D tikslinei sričiai patvirtinta parama siekė 38 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, o išmokėta ir EK deklaruota – 36 proc. Šios tikslinės srities įgyvendinimo pažanga yra ribota. Mažiausias įgyvendinimo lygis (5 proc.) pasiektas pagal veiklos sritį 16.3 „Parama smulkių ūkio subjektų bendradarbiavimui“. 2021 m. pasiekta T18 tikslo rodiklio reikšmė – 1,57 proc. kuri nurodo, jog 2021 m. buvo paremta tokia žemės ploto dalis, kurioje mažinamas žemės ūkyje išmetamas ŠESD ir amoniako kiekis. Lyginant 2025 m. suplanuotą rodiklio reikšmę su pasiekta, pastebėtina, kad 2021 m. buvo pasiekta 61,5 proc. suplanuotos rodiklio reikšmės.

- **Rekomendacija:** atsižvelgiant į mažesnę pareiškėjų susidomėjimą šia sritimi būtina apsvarstyti galimybes vykdyti aktyvesnę veiklos sričių, prisidedančių prie šios tikslinės srities viešinią. Taip pat, atsižvelgiant į tai, kad Programos įgyvendinimas eina į pabaigą siūlome apsvarstyti galimybę nepanaudotas lėšas pagal veiklos sritį 16.3, skirtas 5D TS, perskirstyti toms tikslinėms sritims, pagal kurias stebimas didesnis poreikis (pvz., 2A TS).

5E tikslinei sričiai patvirtina parama siekia 65 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, o išmokėta ir EK deklaruota – 55 proc. Finansinis TS įgyvendinimo lygis yra vidutinis. 2021 m. buvo paremtas 62 288,7 ha žemės ūkio ir miškininkystės paskirties žemės plotas, kuriame prisidedama prie anglies dioksido sekvestracijos ir išlaikymo, sudarė 1,25 proc. viso Lietuvoje registruoto žemės ūkio ir miškininkystės paskirties žemės ploto. Pažymėtina, jog 2021 m. rodiklis viršija 2025 m. siektiną tikslo (T19) reikšmę. Šio rodiklio tikslas buvo pasiektas jau 2018 m. Tai rodo neambicingą tikslą, nes tikslo rodiklis pasiektas, o finansinė pažanga siekė 55 proc.

6 prioritetai 2014 – 2021 m. patvirtinta 318,7 mln. Eur lėšų, kurie sudarė 89 proc. nuo viso Programoje prioritetai numatyto finansavimo, išmokėta parama siekė 219,8 mln. Eur ir sudarė 61 proc. prioritetai skirto finansavimo o baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota 161,2 mln. Eur, o tai sudarė 45 proc. nuo visos prioritetai skirtos paramos. Finansinis prioriteto įgyvendinimo lygis yra vidutinis.

6A tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 75 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, išmokėtos – 61 proc, o baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota – 29 proc. Atsižvelgiant į patvirtintos paramos sumą bei visas išmokėtas lėšas (įskaitant avansus), sėkmingai įgyvendinus projektus, įgyvendinimo lygis turėtų išaugti. 2014–2021 m. įgyvendintuose projektuose buvo sukurta 1 730 darbo vietų, 1 004 darbo vietomis daugiau nei 2020 m., ir tai sudarė 58 proc. siektino tikslo (T20). Išmokėtos paramos ir tikslo rodiklio pasiekimo santykis rodo, kad išmokėjus paramą bus pasiekta ir, tikėtina, viršyta tikslo rodiklio siektina reikšmė.

6B tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 98 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, išmokėta – 66, o baigtiems išmokėta ir EK deklaruota – 55 proc., todėl finansinis TS įgyvendinimo lygis yra vidutinis.

M07 priemonė įgyvendinama gana sėkmingai, o šios priemonės asbestinių stogų dangos keitimo veiklos sritis, kaip įprastai, sulaukia didelio pareiškėjų susidomėjimo.

M19 priemonė įgyvendinama gana nuosekliai ir sklandžiai, tačiau projektų įgyvendinimo tempą lėtina situacija dėl COVID-19 (šalyje paskelbtas karantinas, susirgimai, išaugusios kainos, ilgi prekių bei paslaugų terminai). Dar vienas svarbus veiksnys – laikotarpio pabaiga, o tai reiškia, kad lieka mažiau lėšų projektams, todėl padaugėja skundų dėl projektų, kurie atmetami dėl lėšų trūkumo.

2 iš trijų šios srities tikslinių rodiklių jau pasiekti (T21 ir T22). 2021 m. buvo pasiekta 77 proc. rodiklio T23 „Sukurtos darbo vietos įgyvendinant remiamus projektus“, kuris yra susietas su priemonės M19 „LEADER programa“ įgyvendinimu, reikšmės (iki 2021 m. pabaigos dėl baigtų įgyvendinti vietos projektų buvo sukurtos 848 naujos darbo vietos). Atsižvelgiant į tai, kad M19 priemonės finansinio įgyvendinimo lygis siekė 39 proc., tikėtina, kad įgyvendinus numatytus projektus, tikslo rodiklis bus pasiektas.

6C tikslinei sričiai patvirtina ir išmokėta suma siekė 100 proc. 2019 m. buvo užbaigtas pagal 7.3 veiklos sritį vykdomas plačiajuosčio ryšio infrastruktūrai gerinti skirtas projektas ir pasiektas bei 2 kartus viršytas tikslo rodiklis, todėl ši tikslinė sritis yra įgyvendinta.

Reaguojant į didelį finansavimo poreikį ir dėl COVID-19 pandemijos pasikeitusią ekonominę situaciją 2020 m. buvo priimtas sprendimas sukurti **PRP finansinę priemonę**, skirtą finansuoti paskolas, kuriomis siekiama 4.1 priemonės tikslų. PRP finansinės priemonės finansinių tarpininkų atrankos konkurso rezultatai parodė, kad pasidalytos rizikos paskolų priemonė yra patrauklus instrumentas, skatinantis finansų tarpininkus investuoti didesnes nuosavų lėšų sumas į valstybei svarbias sritis (pasiektas svarto rodiklis EŽŪFKP lėšoms – 2,35). 2021 m. paraiškų pagal KPP 4.1 priemonės veiklos sritį „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ surinkimo rezultatai taip pat patvirtino didelę paklausą lengvatinėms paskoloms iš pareiškėjų pusės.

- **Rekomendacija:** Atsižvelgiant į išliekančius finansavimo rinkos trūkumus, su kuriais susiduria žemės ūkio veiklą vykdančios ūkio subjektai siekdami gauti išorinį finansavimą investicijoms bei apyvartiniam kapitalui, bei paklausą sukurtai PRP finansinei priemonei, rekomenduojama skelbti antrąjį kvietimą finansų tarpininkų atrankai likusiai PRP finansinės priemonės sumai, t.

y. 7 597 780 Eur po to, kai bus išskolintos lėšos pagal 2021 m. spalio 15 d. ŽŪPGF sutartį su UAB „Medicinos banku“.

5 PRIEDAS. SANTRAUKA VISUOMENEI

FINANSINIS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

2014–2021 m. Programos įgyvendinimui skirta 2,8 mlrd. Eur, iš kurių ES lėšos sudaro beveik 2,1 mlrd. Eur, EURI lėšos 139,9 mln. Eur. 2014–2021 m. pagal Programą patvirtintos paramos suma siekė 2 128 mln. Eur ir sudarė 76 proc. visų Programos įgyvendinimui skirtų lėšų. Daugiausiai paramos lėšų buvo patvirtinta pagal 2A ir 6B tikslines sritis, taip pat pagal prie ketvirtojo prioriteto prisidedančias tikslines sritis. 2014–2021 m. pagal Programą išmokėtos paramos suma siekė 1 852 mln. Eur, t. y. 66 proc. Programai skirtų lėšų, iš kurių ES dalis sudarė 1 443 mln. Eur. 2014–2021 m. pagal Programą Europos Komisijai buvo deklaruota 1 646,8 mln. Eur paramos lėšų, t. y. 59 proc. Programai skirtų lėšų, iš kurių ES dalis sudarė 1 351 mln. Eur.

Didžiausia išmokėtos paramos dalis pagal tikslinę sritį, lyginant su skirta parama, buvo pagal 6C tikslinę sritį – 100 proc. Pagal 4 prioritetą 2014–2021 m. išmokėtos paramos dalis, lyginant su skirta visam laikotarpiui, siekė 81 proc. Vertinant bendrą pažangą, būtina įvertinti tai, kad 2021 m. atsižvelgiant į 2020-12-23 patvirtintą Pereinamojo laikotarpio reglamentą (ES) 2020/2220, Programos įgyvendinimas pratęstas dvejais metais – iki 2022 m. ir atitinkamai Programai reikšmingai padidintas skiriamas finansavimas – papildomai buvo skirta 434,2 mln. Eur EŽŪFKP, 139,9 mln. Eur EURI ir 98,23 mln. Eur nacionalinio finansavimo lėšų.

PROGRAMOS PRIORITETŲ ĮGYVENDINIMAS

2014–2021 m. buvo įgyvendinami visi šeši Programos prioritetai ir visos jų tikslinės sritys t. y. pagal juos buvo renkamos paraiškos, patvirtinamos, išmokamos ir Europos Komisijai deklaruojamos paramos lėšos.

1 prioritetas. Žinių perdavimo ir inovacijų žemės ūkio, miškininkystės sektoriuose ir kaimo vietovėse skatinimas

2014–2021 m. parama buvo patvirtinta ir išmokėta pagal visas tris prie 1 prioriteto prisidedančias priemones. 1 prioritetui patvirtinta lėšų suma siekė 35,4 mln. Eur (52 proc. šiam prioritetui skirto finansavimo), išmokėta parama siekė 26,3 mln. Eur (39 proc. prioritetui skirto finansavimo), o EK deklaruota paramos suma siekė beveik 22,4 mln. Eur (33 proc. prioritetui skirto finansavimo).

Iki 2021 m. pabaigos buvo užbaigta 15 projektų (dar 14 įgyvendinama), susijusių su profesiniu mokymu. Šiuose projektuose iš viso dalyvavo 24 081 mokymų dalyvis. Taip pat buvo užbaigti 28 projektai (dar 30 įgyvendinami), kuriais prisidedama prie parodomųjų projektų ir informavimo veiklos. Pagal M02 priemonę teikiamoms konsultavimo paslaugomis pasinaudojo 7 969 paramos gavėjai, kurių didžioji dalis buvo konsultuojami agrarinės aplinkosaugos srities klausimais, t. y. konsultacijomis, prisidedančiomis prie 4 prioriteto įgyvendinimo. 2014–2021 m. duomenimis, buvo įgyvendinami 26 projektai, kuriais remiamos Europos inovacijų partnerystės (toliau – EIP) veiklos grupės ir jų veikla, iš jų 13 projektų yra užbaigti. Be to, 2014–2021 m. įgyvendinti 79 kiti bendradarbiavimo projektai.

2 prioritetas. Žemės ūkio konkurencingumas ir tvarus miškų valdymas

2014–2021 m. pagal antrąjį prioritetą patvirtinta lėšų suma siekė 758,1 mln. Eur (69 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirto finansavimo), išmokėtų lėšų suma siekė 649,9 mln. Eur (59 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirto finansavimo), EK deklaruotos paramos suma siekė 582,4 mln. Eur (53 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirto finansavimo).

2014–2021 m. iš viso buvo paremtos 4 342 žemės ūkio valdos, įgyvendinusios investicijų į ūkių restruktūrizavimą ir modernizavimą projektus. Taip pat buvo paremti 1 077 jaunųjų ūkininkų įsikūrimo projektai bei 5 125 smulkūs ūkiai, siekiant jiems sudaryti sąlygas aktyviau dalyvauti rinkoje. Be to, buvo

vykdomos investicijos į su žemės ūkio ir miškininkystės plėtra, modernizavimu ar pritaikymu susijusią infrastruktūrą. Šioje srityje buvo įgyvendinti 247 projektai, kuriems išmokėta ir EK deklaruota 71 mln. Eur. Taip pat buvo įgyvendinta 18 projektų, skirtų miškų infrastruktūrai gerinti, o jiems išmokėtos paramos suma siekė 1,4 mln. Eur. Pagal antrąjį prioritetą parama taip pat buvo skirta ir miško kirtimo, apvalios medienos ir medienos biokuro ruošos technologijų diegimui, jaunuolynų ir krūmynų pertvarkymui. Šioje srityje iki 2021 m. pabaigos buvo įgyvendinti 123 projektai, kuriems išmokėtų lėšų suma sudarė 8,5 mln. Eur.

Reaguojant į didelį finansavimo poreikį ir dėl COVID-19 pandemijos pasikeitusią ekonominę situaciją 2020 m. buvo priimtas sprendimas sukurti PRP finansinę priemonę, skirtą finansuoti paskolas, kuriomis siekiama 4.1 priemonės tikslų. Per nuo 2021 m. gegužės 3 d. iki birželio 30 d. vykusį paraiškų surinkimą pagal KPP 4.1 priemonės veiklos sritį „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ NMA buvo pateiktos 138 paraiškos, kurių prašoma paramos suma siekė beveik 16,4 mln. Eur lengvatinėms paskoloms ir beveik 17,1 mln. Eur investicinei paramai. Finansų tarpininko vertinimui iki 2021 m. gruodžio 31 d. buvo pateiktos 6 galutinių naudos gavėjų paraiškos lengvatinėms paskoloms pagal PRP finansinę priemonę gauti. Bendra iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos pateiktų ŽŪPGF įvertintų 5 paraiškų suma – 273,9 tūkst. Eur, vidutinė prašomos paskolos suma – 54,8 tūkst. Eur.

3 prioritetas. Maisto tiekimo grandinių organizavimo skatinimas

2014–2021 m. pagal trečiąjį prioritetą visų patvirtintų lėšų suma siekė 96,6 mln. Eur (59 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirto finansavimo), išmokėtų lėšų suma siekė 67,5 (41 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirto finansavimo), EK deklaruotos paramos suma siekė 67,1 mln. Eur (41 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirto finansavimo).

2014–2021 m. įgyvendinant 3A tikslinę sritį buvo įgyvendinti 95 projektai, kuriems skirta parama investicijoms į žemės ūkio valdas bei investicijoms į žemės ūkio produktų perdirbimą ir rinkodarą. Paramos lėšos taip pat buvo išmokėtos 333 žemės ūkio vadoms už dalyvavimą kokybės sistemose, trumposiose tiekimo grandinėse ir gamintojų organizacijose: pagal M03 priemonę parama išmokėta 162 ūkio vadoms pagal tęstinius 2007–2013 m. KPP įsipareigojimus ir 101 valdai pagal naujas 2014–2020 m. KPP paraiškas, 15 ūkio valdų pagal 16.4 veiklos sritį ir 55 vadoms dalyvaujantiems remiamose gamintojų grupėse. Įgyvendinant 3B tikslinę sritį, skirtą paskatinti žemės ūkio valdų dalyvavimą rizikos valdymo sistemose, išmokėta ir EK deklaruota beveik 12,1 mln. Eur paramos, kurią gavo 1 422 ūkiai.

4 prioritetas. Aplinkosauga – biologinė įvairovė, vandens ir dirvožemio

Siekiant 4 prioriteto tikslų, yra įgyvendinamos 3 horizontalaus pobūdžio priemonės (M01, M02 ir M16), 2 investicinės (M04 ir M08) bei 5 kompensacinio pobūdžio plotinės priemonės (M10, M11, M12, M13 ir M15). 2014–2021 m. paramos lėšos buvo patvirtintos ir išmokėtos pagal visas prie 4-ojo prioriteto prisidedančias priemones. 2014–2021 m. patvirtinta lėšų suma siekė beveik 746 mln. Eur (82 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirto finansavimo), išmokėtos paramos suma siekė 731,7 mln. Eur (81 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirto finansavimo), EK deklaruotos paramos suma siekė 664,5 mln. Eur (73 proc. visos prioritetai skirtos lėšų sumos). Finansinis prioriteto įgyvendinimo lygis yra aukštas. 2021 m. buvo paremtas 53 561 ha žemės ūkio paskirties plotas ir 22 175 ha miško paskirties plotas, kuriuose vykdomos su biologinės įvairovės ir kraštovaizdžio apsauga susijusios valdymo sutartys. Siekiant vandentvarkos gerinimo 2021 m. buvo paremtas 7 120 ha plotas. 2021 m. taip pat paremtas 184 494 ha žemės ūkio paskirties žemės plotas, kuriame buvo vykdomos veiklos, susijusios su dirvožemio valdymo gerinimo ir dirvožemio erozijos prevencija. Šie plotai daugiausia apėmė žemės ūkio veiklą „Natura 2000“ vietovėse, ekologinį ūkininkavimą, taip pat ūkininkavimą pagal aukštesnius nei privaloma aplinkosauginius reikalavimus, prisiimtus pagal M10 „Agrarinės aplinkosaugos“ priemonės veiklas. Kalbant apie miško plotus, pastarieji buvo remiami pagal M8 „Investicijos į miško plotų plėtrą ir miškų gyvybingumo gerinimą“ priemonę.

5 prioritetas. Efektyvus išteklių naudojimas

2014–2021 m. pagal penktąjį prioritetą patvirtinta lėšų suma siekė 73,5 mln. Eur (58 proc. šiam prioritetui skirto finansavimo), išmokėtos ir EK deklaruotos paramos suma siekė beveik 58,2 mln. Eur (48 proc. šiam prioritetui skirto finansavimo). 2014–2021 m. parama buvo išmokėta pagal visas tris tikslines sritis. 2021 m. buvo įgyvendintas vienas projektas, prisidedantis prie 5C tikslinės srities „Parama biodujų gamybai“ tikslo (dėl dar keturių projektų įgyvendinimo buvo pasirašytos sutartys). Taip pat 2021 m. buvo paremta 2 731 paraiška, pagal kurią įgyvendinti veiksmai, prisidedantys prie žemės ūkio išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir amoniako kiekio mažinimo. Be to, 721 valda gavo paramą miško įveisimui, taip siekiant prisidėti prie anglies dioksido išlaikymo ir sekvestracijos miškininkystėje. Žemės ūkio paskirties žemės plotas, kuriame buvo vykdomos su išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir amoniako kiekio mažinimu susijusios valdymo sutartys, siekė 42 922,3 ha, o žemės ūkio ir miškininkystės paskirties žemės plotas, kuriame buvo vykdomos su anglies sekvestracija ir išsaugojimu susijusios valdymo sutartys, siekė 62 288,7 ha.

6 prioritetas. Ekonominės plėtros ir socialinės įtraukties skatinimas

2014–2021 m. pagal šeštąjį prioritetą patvirtinta lėšų suma siekė 318,7 mln. Eur (89 proc. šiam prioritetui skirto finansavimo), išmokėtos paramos suma siekė 219,8 mln. Eur (61 proc. šiam prioritetui skirto finansavimo), EK deklaruotos paramos suma siekė beveik 171,5 mln. (48 proc. visos prioritetui skirtos paramos).

2014–2021 m. paramos lėšos buvo išmokėtos visoms tikslinėms sritims. Iki 2021 m. pab. buvo įgyvendinti 1 074 projektai, skirti ne žemės ūkio veiklos verslo plėtojimui kaime. Taip pat įgyvendinti 7 526 projektai, kuriais gerinamos paslaugos ir infrastruktūra kaimo vietovėse bei įgyvendinamas 31 projektas (iš kurių 30 jau užbaigti), kuriuo remiamos investicijos į kaimo kultūros ir gamtos paveldą, kraštovaizdį. 2021 m. pabaigoje gyventojų, kurie naudojami geresnėmis paslaugomis ir infrastruktūra, skaičius siekė 305 190 asmenų (arba 29 proc. visų kaimo gyventojų).

2021 m. buvo įgyvendinamos 49 vietos plėtros strategijos (46 kaimo vietovių ir 3 dvisektorės, finansuojamos iš EŽŪFKP ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo). Gyventojų skaičius, tenkantis VVG, siekia 1 075 726 asmenis ir apima visus Lietuvos kaimo vietovėse gyvenančius žmones. Per 2014–2021 m. įgyvendinant M19 priemonę buvo sukurtos 848 darbo vietos.

VEIKLOS REZULTATŲ PLANO (ORIENTYRŲ PASIEKIMO) SITUACIJA

Programoje pateiktame veiklos rezultatų plane nurodyti pagal kiekvieną prioritetą suplanuoti pasiekti tikslai, t. y. 2025 m. planuojamos pasiekti galutinės reikšmės. Veiklos rezultatų plane numatyta 13 rodiklių bei 2 papildomi rodikliai. Iki 2021 m. pabaigos buvo pasiektos 4 rodiklių siekiamos galutinės reikšmės. Pagal penktąjį prioritetą buvo pasiekta rodiklio „Žemės ūkio ir miškininkystės paskirties žemės plotas, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su anglies dioksido sekvestracija / išsaugojimu (ha) (5E TS) + Žemės ūkio paskirties žemės plotas, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su išmetamo ŠESD ir (arba) amoniako kiekio mažinimu (ha) (5D TS)“ reikšmė. Pagal šeštąjį prioritetą buvo pasiekta rodiklių „Gyventojų skaičius, tenkantis VVG“ ir „Remiamų veiksnių, skirtų gerinti pagrindines paslaugas ir infrastruktūrą kaimo vietovėse, skaičius (6B ir 6C TS)“ reikšmės. Pagal ketvirtąjį prioritetą buvo pasiekta papildomo rodiklio „Kitų vietovių, kuriose esama didelių gamtinių kliūčių (13.2), ir kitų vietovių, kuriose esama specifinių kliūčių, (13.3), plotas (ha)“ reikšmė. Veiklos rezultatų plano įgyvendinimo pažanga rodo, kad 2 ir 4 prioritetai įgyvendinami sėkmingai ir nekyla grėsmių, išskyrus pagal ketvirtąjį prioritetą paremto ploto tikslą, kad šių prioritetų tikslai nebus pasiekti. 3 ir 5 prioritetas įgyvendinamas vidutiniškai sėkmingai ir yra rizika, kad dalis šių prioritetų tikslų gali būti neįgyvendinti. 6 prioriteto įgyvendinimas vertinant pagal bendrųjų viešųjų išlaidų rodiklį yra mažiausias. 6 prioriteto įgyvendinimas yra išskirtinis tuo, kad vertinant pagal bendrųjų viešųjų išlaidų (deklaruotų EK) rodiklį įgyvendinimo lygis nesiekia 50 proc., tačiau kiti rodikliai jau pasiekti ir viršyti.

VEIKSMAI, VYKDANT TECHNINĖS PAGALBOS IR PROGRAMOS VIEŠINIMO REIKALAVIMUS

2014–2021 m. parama Techninei pagalbai teikiama, įgyvendinant tris veiklos sritis: 1) Programos įgyvendinimas (toliau – pirmoji veiklos sritis); 2) Programos informavimas ir viešinimas (toliau – antroji veiklos sritis); 3) Lietuvos kaimo tinklas (toliau – trečioji veiklos sritis).

Techninei pagalbai skirtos paramos lėšos siekia kiek daugiau nei 84,2 mln. Eur. 2021 m. šiai priemonei iš Pereinamojo laikotarpio lėšų papildomai skirta kiek daugiau nei 5,9 mln. Eur. 2014–2021 m. įgyvendinama 60 projektų, iš kurių 6 projektai yra tęstiniai. Visiems šiems projektams 2014–2021 m. išmokėta beveik 64 mln. Eur (76 proc. visų techninei pagalbai skirtų lėšų), o išmokėta ir EK deklaruota beveik 44,9 mln. (53 proc. visų techninei pagalbai skirtų lėšų).

Pagal pirmąją veiklos sritį įgyvendinami 3 tęstiniai projektai (visų trijų galimų paramos gavėjų – ŽŪM, NMA ir ŽŪIKVC). Šiais projektais užtikrinamas sklandus Programos įgyvendinimas, iš projektų lėšų samdomi darbuotojai kiekvienai iš institucijų priskirtų funkcijų, susijusių su Programos įgyvendinimu, vykdymui. Pagal antrąją veiklos sritį įgyvendinami 2 tęstiniai projektai (abiejų galimų paramos gavėjų – ŽŪM ir NMA). Įgyvendinant šiuos projektus buvo organizuojamas informacijos apie Programą viešinimas, pasitelkiant pagrindines žiniasklaidos priemones. Pagal trečiąją veiklos sritį 1 tęstinį projektą įgyvendina Lietuvos kaimo tinklo sekretoriatas. Likę 54 projektai įgyvendinami LKT narių. LKT nariai įgyvendina dviejų tipų projektus: projektus, kurie skirti renginių komunikacijos priemonėms įgyvendinti ir projektus, kurie skirti elektroninėms komunikacijos priemonėms įgyvendinti. LKT Sekretoriatas įgyvendindamas veiksmų planą 2021 organizavo renginius (8 renginiai, 6 iš jų buvo teminiai „LKT dirbtuvių“ formato renginiai), periodiškai dalyvavo EKPT organizuojuose susitikimuose, kuriuose pristatė savo šalies naujoves, dalinosi gerosios praktikos patirtimi taip pat dalyvavo ir *Baltic-Nordic* kaimo tinklų sekretoriatus atstovų virtualiuose susitikimuose, išleido 11 periodinių naujienlaiškių „LKT žinios“ bei vykdė kitas veiklas.

6 PRIEDAS. SANTRAUKA ANGLŲ KALBA

Pridedama atskiru dokumentu *MS Word* formatu

7 PRIEDAS. SANTRAUKA VISUOMENEI ANGLŲ KALBA

Pridedama atskiru dokumentu *MS Word* formatu